No 136.

॥ संहिताप्रारंभः ॥ हेरंब ॥
॥ मुद्गलकरजाराम्नारायण ॥

ROYAL ASIATIC SOCIETY LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH

ॐ श्रीगणेशायनमः॥ हरिहिः ॐ॥ इषेत्वोर्ज्जेत्वोवायवस्थदेवोवः सविताप्रार्पयतुश्रेष्ठतमायकर्म्मणऽआप्यायध्वमघ्न्याऽइन्द्रायभागमप्रजावतीरनमीवाऽअयक्ष्मामावस्तेनऽईशतमाघशंसोध्रुवाऽअस्मिन्गोपतौस्यात बह्वीर्यजमानस्यपशून्पाहि॥१॥ यजुषस्पतिरित्यस्यवामदेवऋषिर्यजुस्पतिर्देवतापङ्क्तिश्छन्दः पञ्चमस्वरः॥ यजुषस्पतिर्वशिनीविद्वांऽअधिपतिस्त्वमात्मेष्टेमयासंसृजेमप्रजयापशुभिर्व्यक्षरेणसुप्रजाऽअनमीवाऽइषमूर्जमभिवहन्तीर्मयोभूवातायसेनोहिभूतयेरुद्रमुपहूवेमतये॥ नमोवःकिकिनीभ्योदेवानाहृदयेभ्यो॥२॥ नमोविश्वकर्म्मणेमनसेयोऽएकऽइद्भूयाँसमाशानऽएभ्यः॥ अस्मामायन्तऽऊतयेवाजायधावतोपथीरकृण्वतप्रावन्तुनःपुरन्धिर्नःस्वस्तयेवायुमुपब्रुवेसोऽअयायिषुरस्मान्त्स्वस्तिभिरतिदुर्गाणिविश्वाहाऽअपद्विषःस्वाहा॥ ३॥

नमोऽस्तुसर्पेभ्योयेकेचपृथिवीमनुयेऽन्तरिक्षेयेदिवितेभ्यःसर्पेभ्योनमोयेनऽइदंसमुपश्रुतियेषांवऽइषवःपदातीनांहस्तेषुवयेरथेषुतेभ्यःसर्पेभ्योनमोयेतिष्ठन्तिदिविषितेषांसहस्रयोजनेऽवधन्वानितन्मसि॥ नमोऽस्तुसर्पेभ्योयेदिवमनुयेऽन्तरिक्षेयेपृथिवीमनुतेभ्यःसर्पेभ्योनमोयेदिवमनुयेऽन्तरिक्षेयेपृथिवीमनुतेभ्यःसर्पेभ्योनमोयेनऽइदंसमुपश्रुतियेषांवऽइषवःपदातीनांहस्तेषुवयेरथेषुतेभ्यःसर्पेभ्योनमोयेतिष्ठन्तिदिविषितेषांसहस्रयोजनेऽवधन्वानितन्मसि॥ नमोऽस्तुसर्पेभ्योयेपृथिवीमनुयेऽन्तरिक्षेयेदिवितेभ्यःसर्पेभ्योनमोयेनऽइदंसमुपश्रुतियेषांवऽइषवःपदातीनांहस्तेषुवयेरथेषुतेभ्यःसर्पेभ्योनमोयेतिष्ठन्तिदिविषितेषांसहस्रयोजनेऽवधन्वानितन्मसि॥

स्यानुन्नितमसीत्यानुन्नि॥ कर्म्मणेवुन्वेषायवा॥ प्रत्यु
ष्टꣳरक्षः प्रत्युष्टाऽअरातयोनिष्टप्तꣳरक्षोनिष्टप्साऽअरातय
ऽऊर्ध्वन्तरिक्षमन्वेमि॥ धरसि॥ धूरसि धूर्व्व धूर्वन्तं धू
स्यान्धूर्वन्तं धूर्व्वयं वयं धूर्वा मः॥ देवानामसि वह्नितमꣳस
स्नितमम्पप्रितमञ्जुष्टमं देवहूतमꣳ॥ अयऽआकुतमसि॥
हविर्द्धानंदृꣳहस्वमाह्मर्म्मतेयज्ञपतिर्म्मामन्॥ विष्णु

॥२॥

स्त्वाक्रमणमुरुक्षायायपृथिव्याऽउरोअन्तरिक्षायान्वि॥ देवस्यत्वा
सवितुः प्रसवेश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्यां॥ अग्नयेजुष्टं
गृह्णाम्यग्नीषोमाभ्यांजुष्टं गृह्णामि॥ मृतायत्वायनायत्वा
येस्थरक्षिविधेषꣳहन्तारोऽपुर्व्वन्तरिक्षमन्वे
मिपृथिव्यास्त्वानाभौसादयामदित्याऽउपस्थेग्नेहव्यꣳर
क्षꣳ॥ पवित्रेस्थो॥ पवित्रेस्थोवैष्णव्योसवितुर्व्वः प्रस

सुनाम्यछिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः॥ देवीरापोऽग्रे
गेवोऽग्रेसुवोऽग्रं वमसन्नयतानेवसूपतिः सुधा
तुवसूपतिंदेववीतमं॥१२॥ शुक्राऽइन्दोरणीतयऽत्रनर्यं
यमिन्द्रमरणीध्वंऽत्रनर्य्येप्रोक्षितास्थ॥ अग्नयेत्वाजुष्ट
म्प्रोक्षाम्यग्नीषोमाभ्यांत्वाजुष्टंप्रोक्षामि॥ दैव्यायकर्म
णेशुन्धध्वंदेवयज्यायेऽद्योत्तुदाःप्रजापतेरिदंवस्तंक्षुध्यामि॥१३॥

शर्म्मासि॥ शार्म्मास्यवधूतंरक्षोवधूताऽअरातयोदित्यास्त्वगसि प्र
तित्वादितिर्वेत्तु॥ अदितिरसिविश्वानस्योपस्थावासि पृथुबुध्नः प्रतित्वा
दित्यास्त्वग्वेत्तु॥१४॥ अग्नेस्तनूरसि॥ अग्नेस्तनूरसिविश्वायुरस्यग्नेयंत्वा
ऽअयजंदेववीतयेत्वागृह्णामिदृहंक्रोवासिविश्वानस्त्यं॥ सऽइदंदे
वेभ्योहविःशमीष्वसुशमिशमीष्व॥ हविषेहविषेहि॥१५॥
कुकुरोसि॥ मधुजिह्वऽइषमूर्जमाशंदत्यायुषेसंपातंसं
पातंजेमत्वर्षवृद्धमसिप्रतित्वाचर्षवृद्धंवत्तुपरापतंरक्षः

॥४॥ पद्भ्यां॒ पूष्ण॒ऽश्वरां॑तयो पहू॒त॒ऽरक्षो॑ युजो॒ऽश्विभ्यां॑ त्वा॒ नास॑त्याभ्यां॒ प्रति॑ष्ठित्यै॒ देवो॑ वः सवि॒
ता हिर॑ण्यपाणि॒ः प्रति॑गृभ्णा॒त्वच्छि॑द्रेण पा॒णिना॑ ॥१६॥ दृ॒ꣳहि॒ र॒सि॒ ॥
ध्रु॒वो॒ऽसि॒ पृ॒थि॒वी दृ॑ꣳह॒ ब्रह्म॑ वनि॒त्वा क्ष॒त्रं वनि॑ स॒जा॒ त॒ वन्यु॑
प॒र॒धा॒मि॒ भ्रा॒तृ॒व्य॒स्य॒ क्षु॒धा॒य॒ ॥१७॥ अ॒ग्नेर्ब्रह्म॑ ग॒ऽर्भणी॒ ध्रु॒वꣳ सी॑द
स्यु॒न्तरि॑क्षं दृꣳह॒ ब्रह्म॑ वनि॒त्वा क्ष॒त्रं वनि॑ स॒जा॒ त॒ वन्यु॑ प॒र॒धा॒मि॒ भ्रा॒
तृ॒व्य॒स्य॒ क्षु॒धा॒य॒ ॥ध्रु॒वम॑सि॒ दिवं॑ दृꣳह॒ ब्रह्म॑ वनि॒त्वा क्ष॒त्रं वनि॑ स॒जा ॥१८॥

तृ॒व॒ꣳ॒ वन्यु॑ प॒र॒धा॒मि॒ भ्रा॒तृ॒व्य॒स्य॒ क्षु॒धा॒य॒ ॥ऋ॒ग्भ्यस्त्वा॒ नाभ्य॒ऽउ॑ प॒र॒धा
मि॒ चि॒त॒स्थो॒र्ध्वचि॑तो॒ भ॒र॒ण॒मं॑ऽसि॒ऽरसा॒ न॒ प॒स्या॑ त॒ प्य॒ध्व॒म ॥१९॥ नर्म्मा
सि॒ ॥ नर्म्मा॑स्य॒र्व॒ध्व॒तो॒ दृ॒ꣳह॒ बं॒धु॒ता॒ऽश्वरा॑तयो॒ दित्या॒स्त्वग॑सि॒ प्रति॑त्या
दि॒ति॒र्वेत्तु॒ ॥ धि॒ष॒णा॒ऽसि॒ पर्व॑ती॒ प्रति॑त्या॒ दित्या॒स्त्वग्वेत्तु॒ दि॒व॒स्कम्भ॑नी र
सि॒ धि॒ष॒णा॒ऽसि॒ पार्व॑ती॒ प्रति॑त्या॒ पर्व॑ती॒ वेत्तु॒ धा॒न्य॑मसि॒ ॥ धि॒नु॒हि॒ धा॒न्य॑
मसि॒ धि॒नु॒हि॒ दे॒व॒न्प्रा॒णाय॑ त्वो॒दा॒नाय॑ त्वा व्या॒नाय॑ त्वा॒ दीर्घा॑मनु॒प्र
सि॑तिमायुषे धान्दे॒वो वः॑ सवि॒ता हिर॑ण्यपाणि॒ः प्रति॑गृभ्णा॒त्वच्छि॑द्रेण

पाणिना च शुषेत्या महीनाम्पयोसि॥ २१॥ देवस्य त्वा॥ सवितुः प्रसवे
श्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां॥ संवपामि समापः ओषधीभिः स
मोषधयो रसेनाग्ने रेवतीर्जगतीभिः पृच्यन्ताꣳ समधुमतीर्मधुम
तीभिः पृच्यन्ताम्॥ २२॥ जनयत्यै त्वा॥ जनयत्यै त्वा संजीमी दग्ने
रिदग्नी षोमयोरिषे त्वोर्ज्जे त्वोपयामगृहीतोसि विभ्यस्त्वा प्रजाभ्य उपप्रयन्तो अध्वरं
मन्त्रकृत्तमं वसूयवः प्रथमाग्निं हवे सचा महि॥ सीदेवस्यासवितः प्रसवे
नुचर्षेऽधिनोके॥ २३॥ माभेर्मा संविक्था॥ अनमस्यन्तो॥ ५॥

तमेरुजमानस्य प्रजाभ्यस्त्वा रायस्पोषाय हिताय सेकुना त्वा॥ २४॥ दे
वस्य त्वा॥ सवितुः प्रसवेश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां॥ आददे रु
द्रस्यानंदेवभ्यः इन्द्रस्य बाहुरसि दक्षिणः सहस्रभृष्टिः शतनेजा शु
रुरसि निग्मनेजाद्विषतोवधः॥ २५॥ पृथिविदेवयजन्यौषध्यास्ते मूलं मा हिꣳसिषं व्रजं गो
ष्ठानं वर्षतु ते द्यौ
र्बुधानेरसावनः परमस्यां पृथिव्यां शतेन पाशैर्योस्मान्द्वेष्टि
यञ्चवयंद्विष्मस्तमतोमा मौक्तं॥ २६॥ ओषधे रमस्व॥ अपरस्यां पृथि

ऽयंदेवयजनाद्ध्यासंव्रजꣳसोमपीथानंजुषाणोदेवोवनस्पति
स्तदुपरमस्यांपृथिव्याꣳहरितेनपाशैर्योस्मान्द्वेष्टियंचवयंद्विष्मस्तमतोमामैकृ॥२६॥गायत्रेणत्वागायत्रेणप्रति
गृह्णामित्रैष्टुभेनत्वात्रैष्टुभेनप्रतिगृह्णामिजागतेनत्वाजागतेन
प्रतिगृह्णामिसुक्षमाचासिशिवाचासिस्योनाचासिसुषदाचा॥६॥

स्यूर्जस्वतीचासिपयस्वतीच॥२७॥पुराक्रूरस्यविसृपोविरप्शिं
नुदन्नयंपृथिवीन्नीवदानुम्॥आमेरयन्नक्षमसिसुधामित्तामुधी
रसोऽनुदिवंयजन्ने॥प्रोक्षणीरासादयाद्भिषतोवोधोसि॥
सुरुक्षुरस्यसुरुचोवनोधुवोसि॥सुरुक्षुरस्यसुरुचोवनोधुवोसि॥अदि
तेसिसपत्नघ्न्यभिमातिजिन्नाम्नाचासिशोचयेसंमार्ज्म्यग्नेः
प्रत्युष्टꣳरक्षःप्रत्युष्टाऽअरातयोनिष्टप्तꣳरक्षोनिष्टप्ताऽअरातयः॥अदि
तेसिसपत्नघ्न्यभिमातिजिन्नाम्नाचासिशोचयेसंमार्ज्म्यग्नेः॥

॥७॥

अदित्यै रास्नासि विष्णो स्यूर्नसि धरुणो दृꣳहस्व पृथिवीमि
अग्नेर्जिह्वासि सुहूर्देवेभ्यो धाम्ने धाम्ने मे भव यजुषे यजुषे ॥२॥
सवितुस्त्वा प्रसव उत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः ॥ स
वितुर्वः प्रसव उत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः ॥ ते जो
सि शुक्रमस्यमृतमसि धामनामासि प्रियं देवानामनाधृष्टं देवयजं ॥७॥
नमसि [redacted]
[redacted] रजोसि राजिष्टे द्यामृषभोसि पृथिवीं सपत्नहा

शुष्मान्तरिक्षमसि विधर्मासि धरुणं द्यौरसि पृथिव्यसि
मनोऽसि दित्यै त्वा नासिकाभ्यां पात्रमसि दित्यै त्वा नासिकाभ्यां
स्थूणासि धरुणः पृथिव्यास्त्वादित्यवतो भुवनस्य पत्न्यवधूतो रक्षो
ऽवधूता अरातयो दिवे त्वान्तरिक्षाय त्वा पृथिव्यै त्वा शुन्धध्वं देवयजायै
देवयजनमसि विष्णोस्त्वा प्राचीमनु प्रविशामि गायत्रेण छन्दसा
परिधत्तोपयामगृहीतोसि विष्णवे त्वा परिधिरसि देवयजनो देवयजन
मसि विष्णोस्त्वा दक्षिणामनु प्रविशामि त्रैष्टुभेन छन्दसा
परिधत्तोपयामगृहीतोसि विष्णवे त्वा परिधिरसि देवयजनो देवयजन
मसि विष्णोस्त्वा प्रतीचीमनु प्रविशामि जागतेन छन्दसा
परिधत्तोपयामगृहीतोसि विष्णवे त्वा परिधिरसि देवयजनो देवयजन

तान्॥३॥ अग्नीतिहोत्रन्त्यागकवेयुमन्तुः सम्मिधीमहि॥ अग्नेबृहं
न्नमध्वरे॥४॥ समिद्दसि॥ सूर्ष्मस्यापुरस्तात्सोमातुकस्याग्निद
मित्रस्त्ये॥ सवितुर्बाहुस्थऽउर्णम्रदसन्त्वास्त्रेणाम्यस्यासुस्त्व
दवभ्यऽआराच्चसवोरदांआदित्याःसदन्तुम॥५॥ घृताच्यसि॥
जुह्वन्नाम्नासेदमियेणधान्नाप्रियःसदऽआसीदघृताच्यसि
ध्रुवन्नाम्नासेदमियेणधान्नाप्रियःसदऽआसीदघृताच्यसि
ध्रुवन्नाम्नासेदमियेणधान्नाप्रियःसदऽआसीदप्रियेणधा
न्नाप्रियःसदऽआसीद॥६॥ ध्रुवाऽअसदन्नस्योनेतासि॥

ओषधिपाहियज्ञम्पाहियज्ञपतिम्पाहिमांयज्ञन्यम्॥७॥
अग्नेव्राजजित॥ अग्नेव्राजजिद्वाजेन्यासरिष्यन्तंत्वाजु
नितेसम्मार्ज्मि॥ नमोदेवेभ्यःस्वधापितृभ्यःसुयमेमभ
यस्तमर्कंनमस्यामस्तमर्कंनमस्यादेवेभ्यऽआज्यंसं
मिश्रयासंमंप्रियेणचक्षसाग्नावर्कमिषंचसुमतीमग्नेः
वायुपस्थेपंचिभस्त्वंमसीन्द्रोवीर्यंमरुतांदुर्धु
क्षेरःआस्थात्॥८॥ अग्नेचोदेतेहोत्रंचेदेसुभगेनो
मयावापृथिवीऽउरवेन्यावापृथिवीसिषक्तदेवेभ्यऽइन्दः

आज्येन हविषा वृत्रहत्याय सन्त्योतिषा ज्योतिः॥१॥ मयीदमिन्द्र इन्द्रियन्दधात्वस्मान्रायो मघवानः सचन्ताम्॥
अस्माकꣳ सन्त्वाशिषः सत्या नः सन्त्वाशिषः उपहूताः पृथिवी
मातोपमां पृथिवीमातरं यतामग्निराग्नीध्रात्स्वाहा॥२॥ उप
दूतो यो धिषितोपमान्यो धिषितारं यतामग्निराग्नीध्रात्स्वाहा॥ देवस्य
त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां॥ प्रतिगृह्णा
म्यसौ त्वा॥ ॥ ॥

॥ वृषद्विष्मो २ ॥

॥१७॥

प्रसुवेनापोहामि॥ इन्द्राग्न्योरङ्गिरस्वन्मनोजवस्येमाम्प्रसु
वेनप्रोहामि॥ इन्द्राग्नीनमपनुदतांयोस्मान्द्वेष्टियंचवयंद्विष्मस्तेनप्र
सुवेनापोहामि॥१५॥ वसुभ्यस्त्वा॥ वसुभ्यस्त्वारुद्रेभ्यस्त्वादित्ये
भ्यस्त्वासन्नाधान्यावापृथिवीमित्रावरुणोत्वादित्यावतां
व्यन्तुव्ययोन्नः॥ रिहाणामरुतामृषतीर्गव्यूतयेपृथिम्मूर्त्तादि व
ऊतीर्नोऊर्ध्वामावहा॥ चक्षुष्पाऽअग्नेसिचक्षुर्मेपाहि॥१६॥
अग्नेरृषिमन्॥ अग्नेरृषिमन्यर्धेभ्यः॥ अग्नेदेवपणिनिर्मुक्तमानः॥

॥१७॥

तन्नःएवपणिनिर्मुच्यमानः॥ तन्नःएतमनुजोषम्भरामेषनेस्व
दयेतयाताऽअग्नेःप्रीयमाणोपीतमश्नन्॥ सꣳस्रवभागास्थ॥
सꣳस्रवभागास्थेषाबृहन्नम्प्रस्तरꣳपरिधेयाश्चदेवाऽइमा
वाचमभिविश्वेगृणन्तऽआसद्यास्मिन्बर्हिषिमादयध्वꣳस्वा
हाकृताऽइहागत॥ घृताचीस्थः॥ घृताचीस्थोधुर्यौपातꣳसुम्नस्थः
सुम्नमावहन्नमोयज्ञन्नमऽउपयामगृहीतस्यसिवेसंन्नह्यस्व
स्विष्टेमेसंन्नह्यस्व॥१७॥ अग्नेरन्धायासीतमपाहिर्मादित्याः
पाहिप्रस्तित्येपाहिदुरिष्टयेपाहिदुरद्मन्याऽअविष्नंमपितुचꣳ

सुपराया नौस्वाहा चाउनयेसचेत्रार्पनयेस्वाहासरस्वत्यैयशो भू
गिन्येस्वाहा ॥२०॥ चेदोसि॥ चेदोसियेनत्वन्देवचेददेवेभ्यश्चिदोसि यशाः
देवागनुचित्तिरोगनुचित्तागनुमतिर्मनसस्पतइमन्देवयज्ञंस्वा
हावातेधाः ॥२१॥ सम्बर्हिर्गसम्बर्हिरङ्क्तांहविषाघृतेनसमादित्यै
र्वसुभिःसम्मरुद्भिःसुमिन्द्रोचिच्यदेवभिरङ्क्तांदिव्यंनभोगच्छतु
वस्वाहा ॥२२॥ कस्याः ॥ कस्याचिमुच्यनिसत्याचिमुच्यनिकस्मैत्वा
चिमुच्यनितस्मैत्वाचिमुच्यनि॥ वर्षायुरसिसांग्राह्यसि ॥२३॥ स
चत्रंसाम्पयसासन्नेरागन्महिमनसासंसिवेनाःसचाचि ॥१११॥

सुरत्नोचिदधातुरायोनुमार्ष्टुन्चोयद्दिलिःसमूरन्दिविचिद्भुः दि
विचिद्भुव्यक्षःसजागृतन्नक्तंदसातनोनिर्मोक्योस्मादेविषंचत्वय
दिभ्रान्तरिक्षचिद्भुवयक्षःसत्रेहुतेनक्तंदसातनोनिर्मोक्योस्मादे
वियन्त्वत्वयद्दिवःपृथिव्याचिद्भुवयक्षःसमुद्रस्यत्वाक्षितेनक्तंदसातनो नि
र्मोक्योस्मादेवियन्त्वत्वयद्दिवोस्मादन्तादस्यप्रतिधायाःअग्निर्ज्यो
तिषाम्यज्योतिरग्निःस्वाहासूर्योवर्चसाम्यज्योतिरसिसूर्यवर्चोज्योतिरसि
चन्द्रोवर्चोज्योतिरसिचन्द्रमादेहिसूर्यस्यावृतमन्वावर्त्तेसूर्यस्यावृतमन्वावर्त्तेसूर्य

गृहपतेसुगृहपतिस्त्वयाग्नेहंगृहपतिनाहयासर्व॰ सुगृहपतिस्त्व
मयाग्नेगृहपतिनाहयाः॥७॥स्वरुरिणोगार्हपत्यानिसन्तुत्रात
रिमाःस्तर्ये स्याऽऽतमन्वावर्त्ते॥८॥अग्नेव्रतपतेव्रतमचारिषंत
दशकंतन्मेराध्यतमहंयऽएवास्मिसोस्मि॥९॥अग्नयेकव्यवाह
नायस्वाहासोमायपितृमतेस्वाहा॥१०॥यमायत्वाऽअंगिरस्वते पितृ
मतेस्वाहाऽग्नेकव्यवाडग्नयेऽग्निभिरग्नयेऽग्निभिःस्वाहा॥११॥
येदेवासःशतक्रतवऽउक्थमदाःशतक्रतवोधर्मणामन्तस्यभुवनस्य
यस्पतयःपरापुरोनिपुरोयमंदत्यग्निष्वात्ताःपथिभिर्देवयानैः

॥१२॥

स्मात्॥१२॥अत्रपितरः॥अत्रपितरोमादयध्वंयथाभागमावृषायध्व
मऽअमीमदंतपितरोयथाभागमावृषायिषत॥१३॥नमोवः पितरः
मोवःपितरःरसायनमोवःपितरःशुष्मायनमोवःपितरोजीवायन
मोवःपितरःस्वधायेनमोवःपितरोघोरायनमोवःपितरोमन्यवेनमो
वःपितरःपितरोनमोवोगृहान्नःपितरोदत्तसतोवःपितरोदत्तेतदः पि
तरोवासऽआधत्त॥१४॥आधत्तपितरोगर्भंकुमारंपुष्करस्रजंसगर्भ
ंयेहपुरुषंसन्त॥१५॥उर्ज्जंवहन्तीरमृतंघृतंपयःकीलालंपरिस्रु

नमः स्वधास्तेनर्पयतमे पितॄन्॥२७॥ [redacted]
[redacted] समिधाग्निन्दुवस्यतघृतेनबधियुता
तिथीमु॥आस्मिन्हव्याजुहोतन॥३॥सुसमिद्धायवृषाग्नयेघृतंतीव्रं
जुहोतन॥अग्नयेजातवेदसे॥४॥तन्त्वासमिद्भिरङ्गिरो घृतेनवर्द्धया
मसि॥बृहच्छोचायविष्ठ्य॥५॥उपत्वाग्ने हविष्मतीर्घृताचीर्यन्तुहर्य
त॥जुषस्वसमिधोमम॥६॥आग्नेभुवः॥७॥भुवः स्वर्द्यौरिवभूम्ना
पृथिवीववरिम्णा॥नस्पृणेधियिविदेवयजनिपृथुप्रमन्वाद्व
नाय्या भरेधे॥८॥आयम्॥९॥आयज्ञैः पृथिवरक्रमीदसन्मातुरं

पुरः॥१॥पितरश्चप्रयैस्यभागभृतश्चरनिधरोचनास्यप्राणदपान
नीव्यस्यन्महिषादिवम्॥२॥त्रिः रात्रात्रीरहाद्यमद्विरात्रेतिचा
क्लृप्तऋतायधीयते॥३॥प्रतिवस्तोरहद्युभिः॥४॥अग्निर्ज्योतिर्ज्यो
तिरग्निः स्वाहासूर्योज्योतिर्ज्योतिः सूर्यः स्वाहा॥
अग्निर्वर्चोज्योतिर्वर्चः स्वाहासूर्योवर्चोज्योतिर्वर्चः स्वाहा॥
ज्योतिः सूर्यः सूर्योज्योतिः स्वाहा॥५॥सजूर्देवेनसवित्रासजूरु
षेन्द्रवत्या॥जुषाणोऽग्निर्वेतुस्वाहा॥६॥सजूर्देवेनसवित्रासजू

रुपसेन्द्रवसाऽपुषाणः सर्वाँ चेलुस्वाहा॥ऽऽऽउपप्रयन्तोऽअध्व
रमुऽउपप्रयन्तोऽअध्वरमस्तंवोचेमाग्नये॥आरेऽअस्मच्चशृण्व
तेग्नऽइहिर्मुर्द्धाऽदिवः ककुत्पतिंपृथिव्याऽअयमुऽआपाऽरेना
ऽसिसिन्चतिग्नऽआयूंषिपवसऽआसुवोर्जमिषंचनःपवस्वाऽसुवीर्यं॥ग११४॥
मारेऽअस्मद्दैव्यंभयंमाशवसान्तरंमाहाराऽतिक्रमीन्नोऽअग्नेवाजजि
त्स्वसानऽइहाऽवहाऽदेवाँऽउशतऽआवहाग्नेऽअन्नंविक्तयेरावनो
धाऽनाऽअग्नेचयाऽइहाऽविनऽआवहाऽग्नेऽअन्नेविक्त्याऽइहाऽवहाऽदेवान्॥

ऽअयमिहःप्रथमोऽधायिधातृभिर्होत्रकाःऽअध्वरेषीड्यःऽयमप्र
मनोऽअनुवोचिसचुचुर्यनेपुचित्रंविभ्वंविशेविशेग्नऽआयवेभरद्वा
जायगृणतेवसूदयःऽअग्नेस्यप्रत्नामनुद्युनंऽशुक्रंदुदुह्रेऽअह्रयःपयः
सहस्रसामृषिंवरुणंसप्तधातनुपाऽअग्नेऽसिसत्पतिरद्भुतक्रतुर्यस्त्वाऽअग्नेस्यूर्भ
देहिचित्तिभिराऽअग्नेसिचऽइयंमेऽइहिऽअग्नेवन्दारुबन्धुरःसुबन्धवे
ऽआपृणाऽऽइन्धानास्त्वाशतंहिमाऽद्युमन्तंऽसमिधीमहिवयंस्योनेवयस्वतः
सहस्वन्तःसहस्कृतमग्नेसपत्न

दस्मानुमदब्धासोऽअरीष्यमूः चित्रावसोस्वस्तिते पारमशीय ॥२॥
सन्त्वमूः सन्त्वेमगन्त सर्वेस्यऽचसागथा समर्षीणा स्तुतेन ॥
संग्रियेणध्मान्तासमहमायुषासंवर्चसासंप्रियया सरायस्पो
षेणसंमिषीय ॥३॥ अन्यस्तोधोवोमक्षीयमहस्तूमहोवोमक्षी
योर्जस्तोर्जोवोमक्षीयरायस्पोषस्तरायस्पोषंवोमक्षीयगन्ध
रेवतीरमध्वमूः रेवतीरमध्वमुस्मिन्योनावस्मिन्गोष्ठेस्मिन्क्षये
स्मिन्क्षयेऽइहैवस्तमापगन्त ॥४॥ सर्वहितासि ॥ विश्वरूप्युन्नी ॥१५॥

मावित्रेपुत्रायेऽउपत्वाग्नेदिवेदिवेदोषावस्तर्धियावयम् ॥ नमो
भरन्तऽएमसि ॥५॥ राजन्तमध्वराणामूः राजन्तमध्वराणाऽ
पाम्नतस्यदीदिविमूः क्षद्मानुंस्वेदमगन्स्वेसदेसत्पितरं
स्तवेग्नेसूपायनोभवाः सचस्वनःस्वस्तयेऽधाग्नेत्वमग्ने
ऽग्नेस्नोऽअन्नेमऽउन्नेतानिवोभवाचस्थ्यंगचसुरग्नि
र्वसुश्रवाऽअच्छानक्षिद्युमत्तमंरयिन्दाः ॥६॥ तन्त्वागन्त्व
ग्नेचिष्टदीदिवः सुम्नायनूनमीमहेसख्यः ॥ सनोबोधिश्रुधी

धीहवंमुरुष्याणोऽअघायतः सम स्मात्॥२६॥३३॥ऽरुष्यदितः एहि कृ
ण्वऽएनेमर्त्यवः कामधरणमन्नया॥२७॥सोमानंस्वरणम्॥
सोमानंस्वरणꣳकृणुहिब्रह्मणस्पतेकक्षीवन्तंऽयऽऔशिजः॥
॥२८॥दीर्घायुत्वायशतशारदायकृधीमेऽअसौवर्चसे॥स
नेसिन्तुमस्तुरे॥२९॥मानः सोऽअंहसोऽरुषोधूर्तिःप्रणङ्मर्त्य
स्यरक्षाणोब्रह्मणस्पते॥३०॥महित्रीणामवोमहित्रीणामवो
स्तुयुक्तम्मित्रस्यार्यम्णः॥दुराधर्षंवरुणस्य॥३१॥नहि॥ ॥१६॥

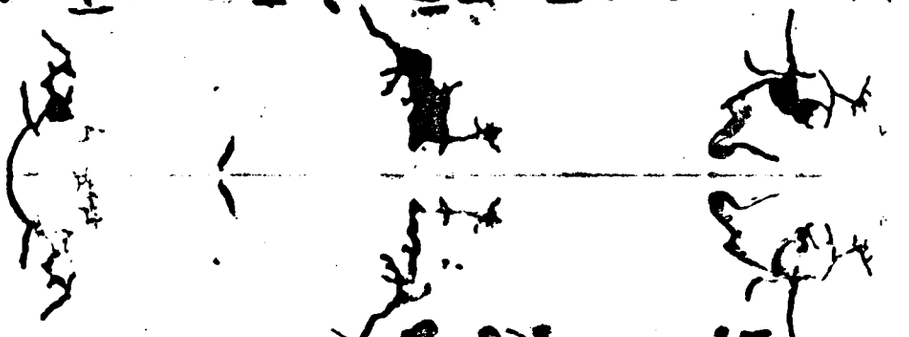

षामघ्न्यानामस्तिवीरुषु॥३२॥नेहि
पुत्रासोऽअदितेःप्रजावसेमर्त्यायज्योतिर्वहन्तमम्॥३३॥
कदाचनस्तरीरसिनेन्द्रसश्चसिदाशुषे॥उपोपेन्नुमघव
न्भूयऽइन्नुतेदानंदेवस्यपृच्यते॥३४॥तत्सवितुर्वृणीमहे॥ तत्सवितुर्वरेण्य
ꣳभर्गोदेवस्यधीमहि॥धियोयोनःप्रचोदयात्॥३५॥पदेते॥दुहो
रयोस्मꣳअश्नोतुविश्वचेभगेत्रसिदाशुषे॥३६॥मृडुवः
सूःसुप्रजाःप्रजाभिःस्याꣳसुवीरोवीरैःसुपोषःपोषैः॥नर्य्यप्रमंसहि

रायः स्यपत्नेपाह्यग्नेपाहि॥२७॥ अग्नेनयसुपथाराये अस्मान्विश्वानि
देवसमुस्मत्युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनोभूयिष्ठान्तेनमउक्तिंविधेम॥अग्नेसम्राडभिद्युम्नमभिसहआ
यच्छस्वाग्ने॥२८॥अयमग्निः॥अयमग्निर्गृहपतिर्गार्हपत्यःप्रजायावस्
विनमणअग्नेगृहपतेभिद्युम्नमभिसहआयच्छस्वाग्ने॥२९॥अय
मग्निःपुरीष्योरयिमान्पुष्टिवर्द्धनः॥अग्नेपुरीष्याभिद्युम्नम् ॥१७॥
भिसहआयच्छस्वाग्ने॥३०॥गृहामाबिभीतमावेपध्वमूर्जम्बिभ्र
तऐषसिऊर्जंबिभ्रदेषसिसुमनाःसुमेधाग्रहानेभिमनसासोमं

मानः॥३१॥वेषामध्येतिप्रवसत्येषुसोमनसोवृक्षु॥गृहानुपकयामहेतेनोजा
नेन्वजोनतः॥३२॥उपकृताइहगवःउपकृतोअजावयं॥अथोअ
न्नस्यकीलालःउपकृतोगृहेषुनः॥३३॥समायवःसमग्नेयवःसमग्नेप्रपथेशिवेसमग्म
न्गोभिर्गोपतेभिः॥३४॥प्रपासिनोहवामहेप्रपासिनोहवामहेमरुतश्च
रिष्टरेसःकरन्नेणसजोषसः॥३५॥वज्रोमेवरण्येषु
सभायांयदिन्द्रियं॥वदेनश्चक्रमाकृतमिदंतदवयजामहेस्वाहा॥३६॥
मोक्षणःसोमोक्षणइन्द्रायैत्वासुरायैवेरस्तिहिमातेसुषिमन्वयंमह
स्त्रियस्यमीदुषोवयाहविष्मतोमरुतोवंदतेगीः॥३७॥अक्रन्कर्मी

कर्म्मचर्तः सुहस्तचार्मयोसुदा॥देवेभ्यः कर्म्मसृत्वास्तम्प्रेतसचासु
वः॥४७॥अवस्रथनिचुम्पुणः॥अवस्रथनिचुम्पुणेनिचेरसिनि
चुम्पुणः॥अवदेवैर्देवकृतमेनोयास्मिषमवमर्त्यैमर्त्यकृतम्पुरुराज्वो
देवरिषस्याहि॥४८॥पूर्णादर्विपूर्णादर्विपरापतसुपूर्णापुनरापत॥
सुस्तवचिन्मीणावहाऽरुषमर्जुनेऽनानक्को॥४९॥देहिमेददामिनेनिमेधेहिनिनेरध॥निहारंचहरासिमेनिहारंनिहराशि
नेस्वाहा॥५०॥अक्षन्नमीमदन्तह्यवप्रियाऽअधूषत॥अस्तोषतस्वभानवोविप्रानविष्ठयामतीयोनाचिन्नतेहरी॥

॥५१॥अमुसन्तंस्तुहीनाऽवयम्मघवन्त्वेदधीमहिप्रनूनम्पूर्णव
न्धुरस्तुतोयासिवक्षणाँऽअनुवोजग्मिवक्षणेहरीँ॥५२॥मनोनु
मनोवाकंमहेनराचुदेयसेसोमपीतयेधियोवाचमवीवृधं॥५३॥
अरमंगमायजनोऽहेवेदशापजीवसेवयोकुस्तेसचाभुवे॥५४॥पु
नर्नःपितरोमनोददातुदैव्योजनःजीवंव्रातंसचेमहि॥५५॥क्षयद्वी
रंपुषम्रयिमग्नेसंगथेमहिसुवीर्यं॥प्रजावतीःसचेमहि॥५६॥एषनेगव्यू
एषनेऽश्वयूर्मार्कंसहस्रसांवीरंकृधिशतंगविष्टिषुहिरण्यायेरथेवहा॥

खुतेपशुः॥५७॥अवरुद्रम्॥अवरुद्रमदीमह्यवदेवञ्यम्बकम्॥
यथानोवस्यस्करद्यथानःश्रेयस्करद्धीनोव्यवसायय॥५८॥
भेषुजमस्सि॥नेषुजमस्सिमेषुजमश्वेभ्यःपुरुषेभ्यःमेषुजम्॥सुखम्मे
षायमेषै॥५१॥त्र्यम्बकंयजामहे॥त्र्यम्बकंयजामहेसुगन्धिंपुष्टिव
र्धनम्॥उर्वारुकमिवबन्धनान्मृत्योर्मुक्षीयमामृतात्॥त्र्यम्बकंय
जामहेसुगन्धिंपतिवेदनम्॥उर्वारुकमिवबन्धनादितोमुक्षीयमामुतः॥ ५१॥
॥६०॥एतन्नेएतन्नेतरावसुन्नेपुरोमेजनवतीहि॥अवतंधन्वा
पिनाकावसुःक्रतिर्वासाःअहिरस्नःशिवोनीहि॥६१॥त्र्यायुषंज

पृदग्नेःकश्यपस्यत्र्यायुषम्॥यद्देवेषुत्र्यायुषंतन्नोऽअस्तुत्र्यायुष
मुग्रद्द॥शिवोनामासिस्वधितिस्तेपितानमस्तेऽअस्तु
मामाहिꣳसीः॥नितत्तेयामित्र्यायुषायत्रियजनायरायस्पोषाय
सुप्रजास्त्वायसुवीर्याय॥६२॥[redacted]
[redacted]॥६३॥मगन्नदेवयजनंपृथिव्याबत्रदेवासोऽजुष
न्तविश्वे॥नक्षसामाग्न्यꣳसंत्तरन्तोयजुर्गीरायस्पोषेणसमिषा
मदेम॥इमाऽआपःशमुमेसन्तुदेवीरोषधेत्रायस्वधितेमैन
ꣳहिꣳसीः॥६४॥आपोऽअस्मान्॥आपोऽअस्मान्मातरःशुन्धयन्तु घृ

॥२०॥ तेननो यज्ञपुः पुनन्तु॥ विश्वं॑ हरिं॑ प्रवहन्ति देवीरुदाप्यः शुचिरा पूतऐमि॥ दीक्षातपसोस्तनूरसि॥ तान्त्वा शिवा शग्मा परि दधेभद्रं वर्ण पुष्यन्॥ महीनामयः॥ महीनामयोसि॥ यतो देवाः॥ सिञ्चथ॥ सिञ्चामि देहि॥ यत्रस्याः सिकतानाम हृदयं॑॥ सिञ्च हिरण्मये देहि॥ ॥३॥ चित्तन्निर्म्मा॥ पुनातु वाक्पवित्रेण॥ पुनातु देवीर्मा सविता पुनातु॥ सर्वेदेवैः पवित्रेणाशस्यैरहिर्भिः॥ तस्यते पवित्रपते पवित्रेण॥ यस्मिन्यज्ञे निषीदसि॥ ॥२०॥ पूतस्य यत्ते मत्तस्य॥ पुनर्नश्चक्षुर्यजतम्॥ ४॥ आवः॥ आवो देवासः॥ आदित्यो यतिर्यासीदहवामहे

॥५॥ स्वाहा॑ वृक्षम्॥ स्वाहा॑ वृक्षम्मनसः॥ स्वाहोरोरन्तरिक्षात्॥ स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याम्॥ स्वाहोषाताद्रेभ्यः॥ स्वाहा॥ ६॥ आकूत्यै प्रयुजेग्नये स्वाहा॑ मेधायै मनसेग्नये स्वाहा॑ दीक्षायै तपसेग्नये स्वाहा॑ सरस्वत्यै पूष्णेग्नये स्वाहा॑॥ ७॥ आपोदेवीर्बृहतीर्विश्वशम्भुवो द्यावापृथिवीऽउरोऽअन्तरिक्षम्॥ बहुप्रतेयहविषा विधेम स्वाहा॑॥ ७॥ विश्वेदेवस्यनेतुर्म्मर्तोवुरीतसख्यम्॥ विश्वोरायऽइषुध्यतियुम्नंदेवीनपुष्यतस्वाहा॑॥ ८॥

स्रुक्सामयोः शिल्पेस्तु स्तेधामार्क्षुतेना पातमास्यं यज्ञस्यो
दृचंभवार्म्मासिस्रार्म्मे यजुनर्मस्तेऽस्तुमा मा हिꣳसीः॥९॥
ऊर्म्मासि॥ऊर्म्मस्यङ्गिरस्वूर्ण म्रदाऽउज्जोमयिधेहि॥सोम
स्यनीविरसिविष्णोः स्तार्म्मासिस्तार्म्मा जमानस्यधोनिरसिसुस्रस्य
स्याःऋषीऽधीऽउर्व्वयस्वचनस्यनऽउर्व्वोमापाह्यꣳहसऽआ
स्यंयज्ञस्यो दृचंनाम॥व्रतंद्रुणव्रतंद्रुणव्रतंद्रुणाग्निब्रह्मा
ग्निर्यज्ञोयज्ञस्यनिर्धृतिः॥देवीस्त्रियमनामहेसुश्रजीकामुपि

ध्येच्चोर्ध्वांयज्ञंवाहसꣳसुनीर्थानोऽअद्रुसे॥देवाममोजा
नामनोयुजोदक्षꣳकृतंघस्रेर्नवन्तुनंपांतुतेभ्यःस्वाहा॥११॥
श्यात्राःपीताःश्यात्राःपीतासंवतपूयमोऽअस्माकमन्तरुदे
सुत्रोवाःनाऽअस्मंयत्पुमाऽअनीवाऽअनागसःस्वदन्तु
देवीरप्तोऽअप्तार्धः॥१२॥इयंनोऽयन्नोऽस्त्रियानन्तरपोमुञ्चा
मिनप्रजामथोऽअरꣳहोमुञ्चःस्वाहाऽरताःपृथिवीमाविशंतपृथिव्या
संभवः॥१३॥अग्नेत्वमूर्ध्वोऽअध्वरेर्ऽसुजातःसुमन्दिपी

महि॥रक्षाणो॑ऽअप्रयुछन्नुर्ब्धेनः॒पुनस्त्वाग्नि॥१४॥पुनर्म्मनः॒पु
नरायुर्म्म॑ऽआग॒न्पुनः॒प्राणः॒पुनरात्मा॑ऽआग॒न्पुनश्चक्षुः॒पुनः॒श्रो
त्रम्॑ऽआग॒न्॥वैश्वानरो॑ऽअदब्धस्तनूपाऽअग्निर्न्नः॑पातु दुरि॒तादव॒द्यात्॥१५॥त्वमग्न॥व्रतपा॑ऽअस्यदेव॑ऽआमर्त्येष्वा॥त्वंय॒ज्ञे॒
ऽअ॒रा॒स्त्वय॒त्नाम॑मर्त्यो॑मरदेवो॑नः॒स्वित्वचस्तोतृ॒भ्यश्चस्यदा
न्॥१६॥एषतेऽएषतेशुक्रतनूरेतद्वर्च्चस्तयास॒न्नेवमा॒र्ज्ज
ह्व॥ज्वरस्यिथ॒नामर्तसाजुषा॒धिरस्व॥१७॥नस्यास्त॥स्त

मे

संवस॒॑ःप्रस्वेन॒न्वो॑वे॒न्नसीय॒स्याहा॑॥शुक्रम॑सिचे॒द्रम॑स्यमन्तम
सिवैश्वदे॒व॑मसि॥१८॥च॒दसि॑॥चि॒दसि॒मनो॑सि॒धीर॑सि॒दक्षि॑णा॒सि
क्षत्रि॑यासि॒यज्ञि॑या॒स्यदि॑ति॒रस्युभय॑तः॒शार्ष्णी॑॥क॒नः॒सुप्रा॑चीसु॒प्र
ती॑च्येधि॒मित्र॑स्त्वाऽप॒दिवो॑ऽजीजनत्पु॒षाध्व॑न॒स्पति॒रिन्द्रा॑या॒ध्यक्षा॑य॥॥
अनु॑त्या॒॑मा॒तामन्य॑तामनु॒पि॒तानु॒भ्रा॒तासग॒र्भ्यो॒॑नु॒सखा॒॑स॒
स्यदि॑ति॒देव॑मे॒हीन्द्रा॑य॒स्वो॑मः॒॑रु॒द्रस्यावर्त्त॑॑यनु॒स्थ॒॑स्तिसोम॑॑सखा॒पुन
र्हि॑॥२०॥च॒स्यसि॑॥च॒स्यस्यदि॑तिरस्यदि॒त्यासि॑रु॒द्रासि॑चं॒द्रासि॑॥
रु॒द्रस्यनि॒॑षा॒सुन्नर्म्मा॑नुरु॒द्रोच॒सुमि॒रा॑चेके॥२१॥अदित्यास्त्वा

मूर्धन्भार्ज्जिघर्म्मिदेवयजनपृथिव्याऽइडायास्पदमसिघृतवत्स्वाहा॥
अस्मेरमस्यास्मेतेबंधुस्त्वरायोमरायोमावयंरायस्पोषेणवियो
ष्मतोत्तरायम॥२२॥समध्वदध्वियासंदक्षिणयोरुचक्षसा॥माम्
आयुःप्रमोषीर्म्मोऽहंतववीरंविदेयतवदेविसन्दृशि॥२३॥एषतेग
यत्रोभागऽइतिमेसोमायव्रतादृषतेत्रैष्णोभागऽइतिमेसोमायव्र
तादृषतेजागतोभागऽइतिमेसोमायव्रताच्छन्दोनामानांसाम्राज्यं
ऽइतिमेसोमायव्रतादास्कौक्षिश्चुक्रस्तग्ह्योविचित्तस्यावित्ति
र्नन्तु॥२४॥अदित्यम॥अमित्यदेवंसवितरमोण्योःकविक्रतुम॥२३॥

३णि

र्योमिसत्यसवःरत्नधामभिप्रियम्मतिंविदमगुर्वाधस्यमतिं
र्मः॥२५॥दिद्युतत्सवीमनिहिरण्यपाणिरमिमीतसुक्रतुःकृपा
स्वःप्रजाभ्यस्योनुप्राणंनुप्रजास्वमनुप्राँहि॥२६॥शुक्रज्योः॥
शुक्रेणक्रीणामिचंद्रचंद्रेणाम्रतंमम्रतेन॥संगमेतगोरस्मेतंद्रा
णितपसस्तन्वंसिप्रजापतेर्वर्णःपरमेणपशुनाक्रीयेसंसोम
हस्त्रपोषंसुषेयम॥२७॥मित्रोनःमित्रोनऽएहिसुमित्रधऽइ
न्द्रस्यारमाविशादक्षिणंपुत्रान्पुत्रान्नऽएधिस्योनःस्योनमृगस्य

प्रजास्तो

नभ्रा जा द्यौरे॥ बंभ्रोरहस्तसुहस्त स्त्रा नवेतेवंसोमक्रयणस्ता॥
क्षध्वंमा वोदभन्॥२७॥परिमा॥ परिमाग्नेदुश्चरिताद्बाधस्वामासुचरि
तेभज॥ उदायुषा स्वायुषोदस्थामृतां॥२८॥ अनु॥२९॥प्रतिपन्थां॥
॥प्रतिपन्थांमपन्महिस्वस्तिगां मनेहसं॥ येनविश्वाः परिद्विषो वृणक्ति
विन्दतेवसु॥३०॥अदित्यास्त्वक्॥ अदित्यास्त्वगस्यदित्यैसदः आसी
द्॥ अस्तभ्नाद्द्यांवृषभोऽन्तरिक्षममिमीतवरिमाणंपृथिव्याः॥ आसी
दृढिश्चुवनानिसम्राडिश्वेतानिचरणस्य बृहतानि॥३१॥ येनेषुं॥३२॥
न्तरिक्षंन नानत्वाद्यज्ञस्यत्वासुपर्यः उस्त्रियासु॥ हस्तुकृतुचरणेवि

क्षुभिन्दिविसर्यंमरथास्तोममहौ॥३३॥ सूर्यस्यचक्षुभसूर्यस्यचक्षु
रारोहाग्नेरक्षणःकनीनकम्॥ यत्तेनसमिरीर्यसेभ्राजमानोविपश्चि
ता॥३४॥ उस्त्रावेन्द्रंधूर्षाहौजुन्येथामनुश्रुतंवीरहणौब्रह्मचोदनौ॥
स्थस्त्रियंजीमानस्यगृहानाहतम्॥३५॥ महोमेसि॥ प्र●च्यवस्वसु
वस्यनेविश्वान्यभिधामानि॥ मार्त्यापरिपरिणोविदन्मार्त्यापरिपं
न्थिनोविदंमार्त्यक्रतुः॥ अधोयवोविदन्॥ रयेनोभूत्वापरापत
यजमानंगृहानाहृतन्नौसंस्कृतम्॥३६॥ नमोमित्रस्यानमो
मित्रस्यचक्षसेमहोदेवायतदृतं॥ सपर्यन॥ दूरेहेतोर्दू

वर्जीताय केतवे दिवस्पायस्तवीयुत्रा॰ सते मधरूणस्योत्तम्भन
मृगधरूणस्योत्तम्भनमसिधरूणस्यक्रमंसर्जनीस्थोधरूणस्य
ऋतसदन्यसिधरूणस्यऋतसदनमसिधरूणस्य॰ऋतसदनमासी
दगन्धर्वस्त्वातो॰ वातेधामनिहविषाजर्जन्तितातेविश्वापरिभूरस्तु
यज्ञमृगयुस्त्वानेःप्रतरणःसुवीरोवीरहाप्रचरासोमदुर्मृगः॥
इतिवाजसनेयसंहितायांचतुर्थोध्यायः॥४॥ अग्नेस्तनूःमअग्नेस्त
नूरसिविष्णवेत्वासोमस्यतनूरसिविष्णवेत्वानिधरानित्थमसिविष्ण

वेत्वाचयेनायत्वासीदतेविष्णवेत्वाग्नयेत्वारायस्पोषदेविष्णवेत्वा
गायत्रेणत्वाछन्दसामन्वाभिजिदसिविष्णवेत्वा॥ अग्नेर्जनित्रमसिवृषणौस्थऊर्वश्यास्त्वा
युरसिपुरूरवाऽसिगायत्रेणत्वाछन्दसामन्वाभिजिदसिविष्णवेत्वा
त्रैष्टुभेनत्वाछन्दसामन्वाभिजागतेनत्वाछन्दसामन्वाभिवि॥ श्वकर्मन्नु
श्वकर्मन्नुःसमनसोसत्रेतसावरुषैर्धाताधुरिहिंकृण्वन्नाधीर
पतिन्नातवेदोसिविश्वकर्मन्भूयासमाविश्वतः॥ अग्नावग्निश्चरति
प्रविष्टऋषीणांपुत्रोअभिशस्तिपावासनेस्योनःसुयजायजा
नेहवेवेह्यूहसदमाप्रयुतस्त्वाहाग॥ आयतयेत्वोपरिपतयेत्वा

ऽपरिवृक्तये गुप्ताभिर्नः पाहि नमो वः प्रेषाय स्वाहा प्रेषाय भा
गोऽसि हविषे देवानां भागोऽसि मित्रस्य त्वा चक्षुषेऽवेक्षे
नमोऽसि मित्रस्य त्वा चक्षुषेऽवेक्षे सुप्रतीकोऽसि वयोधाः ॥५॥ अ
ग्नेव्रतपाः ॥ अग्नेव्रतपास्त्वं व्रतपा अहं वरुणस्त्वं सोमस्य
सोममसि त्वष्टासि सुहवो व्रतपते व्रतानामनु मा दीक्षा दी
क्षापतिर्मन्यतामनु तपस्तप्स्यामि ॥६॥ शुक्रः शुक्रेण त्वा
चक्षसा पश्यामि मित्रः क्रीयै क्रयनिदे ॥७॥ अनुष्टुभमित्रः पायेना

न्वष्टुभमित्रः पायेनुष्टुभस्त्वा चक्षसावपश्यामि मित्रस्य त्वा
यास्थस्तिनेदेवसोमसुत्यामनीयाग्नेः प्रेषेमगोयऽऋत
मृतवादिभ्यो नमोया वाःपृथिवीर्यमृग्वा अग्नेऽग्नेऽग्ने
यःस्रुचा नन्वर्षिरागकरेरागउग्रंचोऽवधीत्पंचो
ऽवधीत्स्वाहाग्नेऽग्नेरजःस्रुचा नन्वर्षिरागकरेराग
उग्रंचोऽवधीत्पंचोऽवधीत्स्वाहाग्नेऽग्ने
हरिस्रुचा नन्वर्षिरागकरेरागउग्रंचोऽवधीत्पंचो

अपां वधीत्स्वाहा॥८॥नृसायनीमेसिचित्तायनीमेस्यवनाम्ना
नाधितादवनाम्नाध्यधितान्नचिदेदग्निर्नोनामाग्नेऽवयाड्डि
ऽआयुनान्नेहियुस्याएधिध्मस्यिनेनाधदृनाम्नेऽवयाड्डि
यूनेनृत्यादेधेचिदेदग्निर्नोनामाग्नेऽवयाड्डिऽआयुनान्नेहि
द्वितीयस्याएधिध्मस्यिनेनाधदृनाम्नेयूस्यिनेनृत्यादे
धेचिदेदग्निर्नोनामाग्नेऽवयाड्डिऽआयुनान्नेहि
स्तृतीयस्याएधिध्मस्यिनेनाधदृनाम्नेयूस्यिनेनृत्यादेधे॥

अनुत्यादेवबीतये॥९॥सिंहंयुसिसपत्नसाहीदेवेभ्यःकल्पस्वसि
ंहंयुसिसपत्नसाहीदेवेभ्यःशुन्धस्वसिंहंयुसिसपत्नसाहीदेवे
भ्यःशुंभस्व[illegible]॥१०॥इन्द्रघो
षस्त्वाबसुभिःपुरस्तात्पातुप्रचेतास्त्वारुद्रैःपश्चात्पातुमनोजवा
स्त्वापितृभिर्दक्षिणतःपातुविश्वकर्मात्वादित्यैरुत्तरतःपातु
ध्रुवंतेराजावरुणोधर्तारंलोकानांदिवंजिन्व॥११॥सिंहंयुसि॥सिंहं
युसिस्वाहासिंहंयुस्यादित्यवनिःस्वाहासिंहंयुसिब्रह्मवनि
स्त्वावनिःस्वाहासिंहंयुसिसुप्रजावनीरायस्पोषवनिःस्वाहा

चिष्ठस्या वेहदेवान्यज्ञमानायुस्याहाभ्रुतेभ्यस्या॥१२॥ध्रुवोसि
ध्रुवीन्देवेध्रुवंहविरिदंयुन्तरिक्षन्देवेहाचुनुहिसुदिवन्दे
वेहाचुन्देवःपुरीषमसिगोजुजनेमनेजुजनेमनेउतयुजे
नेचियोचिप्राचिष्ठंस्यबृहतोचिपुच्यनेभाचिहोत्रादधेवयुनाचि
देकइन्महीदेवस्यसवितुःपरिष्टुतिःस्याहा॥१४॥इदंचिष्णुर्वि
दंचिष्णुर्विचक्रमेत्रेधानिदधेपदम्॥समूढमस्यपाꣳसुरेस्याहा
॥१५॥इरावतीधेनुमतीहिभूतꣳसूयवसिनीमनवेदशुस्या॥११२८॥
व्यस्कभ्नारोदसीविष्णवेतेदाधर्थेपृथिवीमभितोमयूखैःस्या

हा॥१६॥देवस्यत्वेतिदेवोवनस्पतीप्रेतमध्वरंजुष्टयंन्तोऽग्नेर्व
ज्वलन्नयतमाजिकृतम्॥स्वक्षुःसमावदतंदेवीदुर्येऽआयुर्म्मानिर्वा
र्दिशुमत्रंरमेथासधर्म्मन्पृथिव्याः॥१७॥चिष्णोर्नुकंवीर्य्याणिप्र
वोचंयःपार्थिवानिविममेरजाꣳसियोऽअस्कभायदुत्तरꣳ
सधस्थंविचक्रमाणस्त्रेधोरुगायोविदेवस्या॥१८॥दिवोवा
विष्णउतवापृथिव्याम्महोवाविष्णउरोरन्तरिक्षात्॥उभा
हिहस्ताव्वसुनापृणस्वप्रयच्छदक्षिणादोतसव्याद्दविषेवस्या॥
॥१९॥प्रतत्॥विष्णुःस्तवतेवीर्य्याणिमृगोनभीमःकुचरोगिरिष्ठाः

यस्योरुषुत्रिषुचित्रमेणधिस्थन्तिभुवनानिविश्वा॥२०॥
विर्लोरराटमसिविर्लोरराटमसिविर्लोः अग्रेस्थोविर्लोः स्य
॥१२॥ ष्ठेवोस्थेवोस्थेवसुवर्मसिविर्लवेत्वा॥२१॥देवस्यत्वा॥सवितुः
प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्यांमुष्णामिशशादित्यानांत्वौजसे
२रक्षसाग्रीवाःअपिकक्षान्मिशुद्धन्तंसिशुद्धादेवाशुद्धतीमिन्द्रो
यज्वाचंचद॥२२॥रक्षोहणंचलगहनंचेत्वीमिरमहन्तंचलगमु
त्किरामिमन्मैनिष्ठ्योयमसानोनिचुखानेदमहन्तंचलगमुत्किरा ॥१२॥
मियमसमानोयमसमानोनिचुखानेदमहन्तंचलगमुत्किरामिय

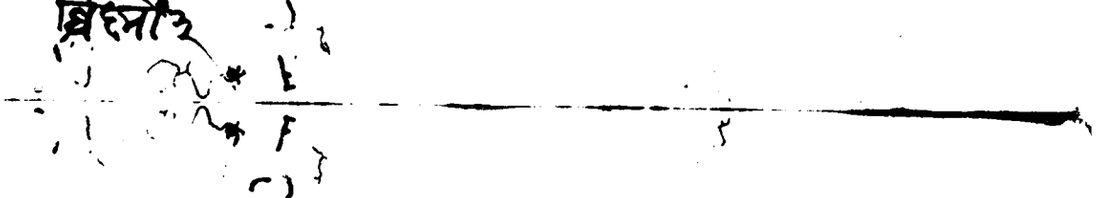

मंसिबर्हुयमसंबर्हुनिचुखानेदमहन्तंचलगमुत्किरामियमंस
जानोयमसंजानोनिचुखानेदमित्याकिरामि॥२३॥स्वरुऽसिगस
पत्नहासत्रराऽस्यमित्रहाजनराऽसिरक्षोहाऽमीवचातनऽस्यमि
त्रहा॥२४॥रक्षोहणंवःगरक्षोहणंवोचलगहनंप्रोक्षामिवेत्वा
वारक्षोहणोवोचलगोवनयामिवेत्वावारक्षोहणोवोचलगु ॥गृह
हनोवस्त्रणामिवेत्वारक्षोहणोवांचक्रुमहनाऽउपदधामिवेत्व
वीरक्षोहणोवांचलगहनोपर्यूहामिवेत्वावीर्वेत्वबर्हसिवेत्व
वास्थे॥२५॥देवस्यत्वागसवितुःप्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णो

हस्ताभ्याम॥ ओषधे नाम्नीसीदमूर्ध्वरक्षसाग्रीवाऽअधिरन्ताभि॥ यवो
सियव्वयास्मदेषांयुवयारातीर्दिवेयान्तरिक्षायत्वापृथिव्यैत्वा कृष्ण
नांलोकंपित्रुषदनंपित्रुषदनमसि॥२५॥ दिवम॥ दिवंस्त
भानान्तरिक्षमपृणदृंहस्यपृथिव्यान्युनानस्त्वामारुतोमिनोतुमित्रावं
रुणोध्रुवेणधर्म्मणा॥ ब्रह्मवनित्वाक्षत्रवनिरायस्पोषवनिपश्व
स्याभि॥ ब्रह्मदृंहक्षत्रन्दृंहायुर्दृंहप्रजांदृंह॥ ग्रहदृंह॥ ध्रुवासि॥
ध्रुवोयंयजमानोस्मिन्नायतनेप्रजयापशुभिर्भूयात॥ घृतेनद्यौ
वापृथिवीपूर्य्यथाभिन्द्रस्यछदिरसिविश्वजनस्यछायया॥२७॥ ग्रह॥
परित्वाग्निर्वणक्तिपरिसूर्य्योहरसा॥ मावन्तुविश्वतःप्रचेतसोमयोभव +वद्ध

वन्तुजुष्टयः॥२८॥ इन्द्रस्यस्यूरसि॥ इन्द्रस्यस्यूरसिध्रुवासि॥ ऐन्द्रम
सिविश्वेभ्यस्त्वेन्द्रवायवेसवित्रेप्रसवायबृहस्पतयेत्वाजुष्टंनिर्व
प्याम्यग्नीषोमाभ्यांत्वौजसेबलायेन्द्रियायाभिषिञ्चामि॥ ध्रुवोसि॥ ध्रुवक्षि
तिर्ध्रुवयोनिर्ध्रुवमसिध्रुवंयोनिमासीद॥ बृहदसिबृहत्यैत्वाजुष्टंनि
र्व्वपामिबृहस्पतयेत्वाजुष्टंप्रोक्षामि॥ वैश्वदेवमसिविश्वेदेवाना
मोजसेबलायेन्द्रियायाभिषिञ्चामि॥ ध्रुवोसि॥ ध्रुवक्षितिर्ध्रुवयोनि
र्ध्रुवमसिध्रुवंयोनिमासीद॥ मरुत्वतीयमसिमरुत्वतेत्वाजुष्टंनि
र्व्वपामिमरुद्भ्यस्त्वाजुष्टंप्रोक्षामि॥ मारुतमसिमरुतामोजसेबलाये
न्द्रियायाभिषिञ्चामि॥ ध्रुवोसि॥ ध्रुवक्षितिर्ध्रुवयोनिर्ध्रुवमसिध्रुवंयो
निमासीद॥ मैत्रमसिमित्रस्यत्वाचक्षुषेप्रेक्षेसत्यसवसःप्रसूतेस्य
ऽइराम्मामन्नं
प्रमर्ध्वनामध्वपतेप्रमाऽपतिरस्यसिमेस्मिन्नध्वन्यध्वपतिंमाकुरुमैन्द्रम॥३२॥
मांचक्षुषेक्षध्वमग्नयःसगराःसगरास्थसगरेणनाम्नारेदृलोकीकनपू

तमग्नयः [redacted] पितृतमाग्नयेगोपायतमानमोवोस्तुमामाहि
सिषं३३ज्योतिरसिविश्वरूपंविश्वेषांदेवानांऽसुमिनुत्वेसो
मतनूस्त्वयोद्धोन्यान्यस्मैतन्वंऽउरुषन्तास्मिन्द्यूंस्वाहाजुषाणो
अप्तुराज्यस्यवेतुस्वाहा३४अग्नयेसुपथेराय३अस्माविश्वानि
देवयुनीविद्वान्युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनोभूयिष्ठान्तेनमऽउक्तिं
विधेम३५अयन्नोऽग्निर्वरिवस्कृणोत्वयमर्धंवुरएतुप्रविद्वान्
अयक्षाज्ञानंसोअस्यधत्तेनयजुहर्षाणःस्वाहा३६देवसवितरेषतेसोमस्वर्क्षस्मासोदमन्ना
एनंदेवसोम

ता

दुवोदुवां३उर्पागमूर्जमहमन्नुष्यान्त्सहरायस्पोषेणस्वाहानिर्वरुण
स्यपाशान्मुच्येग्०अग्नेव्रतपाऽअग्नेव्रतपास्त्वंव्रतपायानवतन्नू
र्मयमदेवासःस्पृधोमर्मृजन्तस्वमदियऽसामधि३गुशायुधन्नो
व्रतपतेव्रतान्यनुमदीक्षादीक्षापतिरमऽस्तानुतपस्तपस्यन्निम३१
उरुविष्णोविक्रमस्वोरुक्षयायनस्कृधि३एतंधेतयानेषिवसर्जनं
तिस्तिरस्वाहा३५अस्कन्दायस्कन्दयाऽस्कन्दयान्यांऽउर्पागन्नान्यांउर्पागमुच्चा
स्कापरेभ्योविदंपुरावरेभ्यऽनन्त्यायजुषामहेदेवजनस्यतेदेवुज्यायेद
वास्तोदेवुज्यायैजुषन्ताद्विष्णवेत्वाऽउर्षधुत्रायस्वुस्थितमेनोहरसः
३६यामाग्नेरक्षोन्तरिक्षमाहरसःपथिभ्यासमंवगमयंहिरण्य

स्यधिनिस्तिजानःप्रणिनायमहतेसौभगाय॥अतस्त्वंदेवघनस्पते
॥३२॥ नतवत्नाङ्गिरोहसूहस्त्यवत्नाङ्गिरुथ॰रेहम[redacted]
[redacted]देवस्यत्वासवितुःप्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यांपू
ष्णोहस्ताभ्यांअग्नयेजुष्टंनिर्वपामीन्द्रायत्वाधर्त्रेवायुषेत्वा॥अपिवन्नो
मि॥वोस्तियुवयाःसदंशोयुवयारातीर्दिवेत्वान्तरिक्षायपृथिव्यैत्वासु
धनांलोकः॥चषदनःपिचुषदनमसि॥१॥अग्नुष्टेरसि॥स्वावृशोऽ
न्तृण्णामुनस्यचिन्नाद्धिस्वास्यतिदेवस्यासवितुःप्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां
पूष्णोहस्ताभ्यां॥यामग्नेणस्यसःआन्दिसम्भ्यंनाप्राऽएधिवी ॥३२॥
सुपरिणादृंहीः॥२॥यानि॥मतेष्यामोन्युरसिमन्थेयुग्वोभ

रिस्ङ्गाःअयासंश्॥अत्राहतदुरुगायस्यविष्णोःपरमम्पदमवभारिभ
रि॥ब्रह्मवनिब्रह्मवनिरायस्पोषवनिपर्यूहामि॥ब्रह्मदृंहक्षत्रन्दृं
हायुदृंहप्रजान्दृंह॥३॥विष्णोःकर्माणि॥पश्यतयतोव्रतानि
पस्पशे॥इन्द्रस्ययुज्यःसखा॥४॥तद्विष्णोः॥परमम्पदंसदापश्यन्ति
सूरयः॥दिवीवचक्षुराततम्॥५॥पृथिवीरसि॥पृथिव्यादेवीर्विशो
यंयेनाम्परीमयजमानोरायोमनुष्याणाम्॥दिवंस्कम्भनीस्थ[illegible]
द्यौर्लोकःआरण्यस्तेपशुः॥६॥उपावीरसि॥उपवीरंस्थपदेवानां
वीर्विशः॥प्राग्नयेत्वाविशोगृह्णन्तिमानुषीर्देवत्रादेवहूत्यैअसुरघ्नीस्थदं

न्ता म्॥ ७॥ रेवतीर्मध्वमुगरेवतीर्मध्वंवृहद्रेस्पतेधारयाद्रयिंगांऋत
स्यत्वादेवहविःपाशेनप्रतिमुञ्चामिधर्षामानुषान्॥८॥ देवस्यत्वा॥ सवितुः
प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्यां॥ अग्नीषोमाभ्यांत्वुष्टन्नियुनज्मि
॥ अश्व्यस्योर्ध्वोन्युनुत्वोमानामंन्यतामसुपितानुज्ञातासगूर्योनुसरखा
सर्यथा॥ अग्नीषोमाभ्यात्वुष्टम्प्राक्षामि॥१॥ अपाम्पुरः॥ अपांम्पुर
स्यार्षदेवीःस्थरंनुस्यानंचित्सदेवहविः॥ सन्नेप्राणोचानेनगछ नाथं
समर्कानिजघत्रेःसंवत्सरंपितरश्रिषाणः॥२॥ घृतेनाक्षौ॥ पुरस्तात्स्वाया
रवतियजमानमग्नेयन्धाःआविंशाउशंतमरिष्टात्सज्रदेवेनचाते॥३॥

नास्यहविष्स्मनाजुसमस्यतन्वाम॥ चर्षीचर्षीयसियज्ञे यज्ञ
पतिध्यःस्वाहादेवेभ्योदेवेभ्यःस्वाहा॥१॥ माहिंसीः॥ माहिंसीर्मापदो
कुर्नमस्तआतानानर्वाप्रेहिघृतस्यकुल्याउपऋतस्यपथ्याः
अनु॥२॥ देवीरापोदेवीरापःसुधावोदुरःसुपरिविश्वदेवेषुसुपरि
विशवयर्मरिवेकारोमयास्म॥३॥ जर्वनेसुधामिप्राणेसुधा
मिचक्षुस्सुधामिश्रोत्रेसुधामिनाभिसुधामिमेढ्रेसुधा
मिपायुसुधामिचरित्रेसुधामि॥४॥ मनस्तेमनस्तेऽ

प्यायतांचान्तऽआप्यायतान्माणस्तऽआप्यायँतांश्रोत्रन्तऽआप्याय
तामङ्गानिङ्गयदास्थिन्तन्तनूंऽआप्यायतांनिष्ट्यायतान्नेमुष्यतु
सामहोन्यंगऽउषधेत्रायस्वैनंस्वधितेमैनंहिꣳसीः॥७॥रक्षसाम्भागो॥
रक्षसाम्भाग्योसिनिरस्तंरक्षऽउदमुहंरक्षोग्निनिरामीदमुहंर
क्षोवबाधऽउदमुहंरक्षोधुमन्तंनयाग्निंधुतनयावापृथिवीप्रापृ
णथांचयाच्चेस्वाकोनामुनिराज्यस्यचेतुस्वाहास्वाहाकृतेऽउर्ध्व
नभसंमारुतंगच्छतमङ्गिरोदमापृऽउदमापृप्रवहतावुप्यंच्चुप्र॥

ऊ
ऽचुवतंगयंचोभिद्रोहान्तंवच्चसुपेऽअंशोरणमङ्गापोमानस्वा
हनंसुप्रवमानश्चमुच्चतुंगऽअंसनेमंसनेमनोमनसासम्प्राणंप्रा
णंगछनामङ्गरेऽउस्यग्निंस्थाश्रीणन्नापस्त्वासमरिणन्वातंस्त्वाध्राणे
वृक्षारंक्ष्योऽउष्णंक्ष्यघर्मंसूर्युतन्देवंगऽअंघर्मंतप्तंघर्मंवान्गृपिवेन
घंसंघ्रसापोवानःपिवेनोन्नरिस्तंस्थहविरसिस्वाहागदिशांप्रदिशः
आदिशांविधिदिशांऽउद्दिशांदिशंस्वाहागगऽऐन्द्रंप्राण्यंगऽऐन्द्रंप्रा
णंअंङ्गेऽउगेविश्रीयेदंरेऽउरानोऽअंङ्गेऽअंङ्गेनिधीनादंवंत्यष्टमीरि
तंस्यंसमनुसलक्ष्मायंदिधुरूपंसमवानिगरेत्रात्वन्तमवंसुसरवायो

ऽस्यामानाप्तिनरोमदंनुगःसंसुवंऽकु॥ससुवंऽकुस्वाहा
नारंऽकुस्वाहादेवंसवितारंऽकुस्वाहामित्रावरुणोऽकुस्वा
हाग्नेर्गलुस्वाहालुंऽसिगलुस्वाहाद्यावापृथिवीगलुस्वाहाय
ज्ञंऽकुस्वाहासोमंगलुस्वाहादित्यंन्नभोगलुस्वाहाग्निंवैश्वानरं
ऽकुस्वाहामनोमहाहृदयंबृहन्तंधूमंगलुस्वर्ज्योतिरापृथिवी सं
स्नानपेणस्वाहाऽ॥२॥मापंः॥मापोमोषधीर्हिंऽसीर्धाम्नाधा
म्नोराजंस्तोवरुणनमुऽग्नेयदाकुरस्मांऽइनिचरुणनिदा
पोमहेतनोवरुणनमुऽग्नेसुमित्रियानऽआपऽओषधयःसंऽ

ऽउमित्रियानस्मेसंन्वयोस्मुद्रियेचयद्विष्मः॥३॥हविष्म
तीरिमाऽआपोहविष्मतीरमाऽआपोहविष्मा२॥आविवासतिगोहवि
ष्मदिनऽअश्वरोहविष्मा२॥३रसुसूर्यम्॥२३॥अग्नेर्ऽअ
नीकंबृहत्सपर्यसदृसिसादयाग्नेत्वाग्नयेगन्धर्वीस्थ॥
ऽउर्वश्याऽउपस्थेसीदतंमातरिश्वनःसुहवानाहिन्वंतंऽअध्वरं
॥२४॥हरेलोहंहरिकेशमग्नेसचादेवत्रासदामृताय॥ऽउरुंऽअं
तरिक्षमनुवेहितेवायुर्वातिवातेशुहान्त्रायच॥२५॥सामेश्यामंन॥सामेरजन्तिं
चाऽस्यमृजाऽउपावसेहविष्मतीमाऽआवहन्तु॥भूर्ण
ऽमित्रावरुणयोर्भागधेयीस्थविश्वेदेवानांभागधेयीस्थ॥

यो॑ग्निः स॒मिधा॑ हवं॒म॑श्रुण्वन्त्सा॒पो॑धि॒षणा॑श्रदेवीः॥ श्रो॒ता॒ग्नि वा
णा॑ब्धिदुषो॒न॑ वृ॒ष्टः॑श्रुत्क॒र्ण॑ऊ॒तये॑ सवि॒ता॑ हवं॒म॒स्य॑ हो॥२६॥ दे
वीरापो॑ दे॒वीरा॑पो॑ [illegible] अ॒ग्न॒ऽइ॒मा॒ हो॑ वृ॒ष्टुमि॑ हि॒ विष्णु॑ऽइन्द्रु
यावे॑नमु॒दि॒न॑मः॑ त॒न्दु॒वे॒ स॒दे॒वृ॒त्राई॑त॒ शुक्रु॑प॒न्या॒ऽषो॑मा॒ग॒स्त्व
स्वाहा॑॥२७॥ का॒ष्ठि॒र॒सि॑॥ स॒मु॒द्र॒स्य॒ त्वाक्षि॑त्यु॒ऽउ॒न्न॒या॒मि॑
स॒मा॒पो॑ऽअ॒द्भि॒र॒ग्म॒न॒स॒मोष॑धी॒भि॒रोष॑धीः॥२८॥ मम॑ग्नयस्तु ॥२६॥
प्र॒सू॒म॒दा॒ग्नये॑ऽनुब्रू॒हि॥ स॒ह॒स्र॒दा॒ऽअ॒ग्नी॒रि॒षु॒ः स्वाहा॑॥२९॥
ह॒वि॒र॒स्यू॒ता॑॥ स॒वि॒तु॒ः प्र॒स॒वऽश्वि॑नो॒र्बा॒हुभ्या॑म्पू॒ष्णो॑ हस्ता॑भ्या॑॥

२ मधुमंतं

आदि॒त्यावा॑सिग॒न्धा॒रम्मि॒मखु॑रं॒ धी॒मा॒यसु॒ष्ठ॑नम॑ग॒ऽउ॒न्न॒मे॑नपृवि
नो॑ऽस्त॒न्नु॒म्पर्यस्व॑न॒न्दि॒गा॒न्त्स्छ॒दे॒ऽश्रु॒न॒स्तु॒ पर्यन्नाम॑नो॒ हो॑
॥३०॥ मनो॑मन॒ पर्यतु॒ च॒क्षुम॑न॒ पर्यत प्राण॑म॑न॒ पर्य॑त॒ च॒क्षुम॑
न॒ पर्यश्रो॑त्रम॑न॒ पर्यतात्मा॑न॑म॑न॒ पर्य॑त॒ प्र॒जा॑म॑न॒ पर्यत॒ प॒शू॑
न॑न॒ पर्यत॒ गृणा॑न॑न॒ पर्यत॒ गृणा॑मु॒ मा॒ वि॒न्द॒त॒ ॥३१॥ इ॒न्द्रा॒य॒ सो॑
इन्द्रा॑य॒ सो॑च॒ सु॒म॒न॒ स्त॒रे॒वतु॒ इ॒न्द्रा॒य॒ सा॒दि॒त्य॒व॒तु॒ इ॒न्द्रा॒य॒ सो॒ मि॒मा
ति॒घ्न॑॥ रु॒द्रा॒य॒ सो॒ सा॒म्न॒ ग॒न्त्य॒ सा॒रा॒य॒ स्पा॒ष्टु॒॥ ॥३२॥ म॒नो॒ग॒ सो॒
म॒हि॒वि॒ज्ञा॒ नि॒ र्मत्यो॑ऽचि॒त्या॑ष॒ऽउ॒रा॒व॒न्तरि॑क्ष॑ग॒॥ त॒नो॒ सो॒ म॒ज॒मा॒ना॒या॒

रायेषुध्यधिदात्रेधौ च ॥१॥ ऋत्रास्थ ॥ ऋचत्रतुरेराधो गन्ना
अमृतस्युपत्नीः ॥ नादं वीर्दवत्रंमबृहन्नयुनोपहूनाः सोमस्यसि न
तः ॥२॥ माभेर्माससंविक्थाऽऊर्जंधत्स्वधिषणेवीड्वसतीवीउयेथां
नर्जंदधाथान्न ॥ पाप्राहुतोसोमः ॥३॥ प्रागपाकु ॥ प्रागपागु
गधुराक्स्वर्वतस्यादित्याऽआधावन्तु ॥ अम्बनिष्यरसमुरीर्धिरा ॥
॥४॥ त्यमूऊषुप्रदोषिशोषदेवेःर्विकृमर्त्यम् ॥ नत्वद्न्योमघवन्ना ॥३७॥
स्तिमर्डितेन्द्रब्रवीमितेचवेद ॥ [redacted]
[redacted] ॥ पवस्वछलोऽअदुभ्याऽऊर्मिस्तवः

तानदेवोदेवेभ्यःपवस्वयेषांभागोसिमधुमतीर्नोमधुमतीर्नऽइ
षस्पधिवनेसोमादाभ्यानामजागृवितस्मैतेसोमसोमायस्वाहास्वा
होर्वन्तरिक्षमन्वेमिस्वाङ्तोसिधरुणस्वाङ्तोसिधिष्वेभ्यऽइन्द्रियेभ्यो
दिव्येभ्यःपार्थिवेभ्योमनस्तेदुस्वाहोत्वासुभवसूर्य्यायदेवेभ्यस्वा
मरीचिपेभ्योदेवोवःसवितोत्पुनात्वच्छिद्रेणपवित्रेणवसोःसूर्यस्यरश्मिभिः
फट्प्राणायत्वाव्यानायत्वाऽन्नायत्वाऽउपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वैष ते योनिः
न्याहिसोमऽइन्द्रायपीतयेनृचक्षसेमदायहर्षायसुपवमानविश्वाभिर्धीभिः
वीरेवीरेमन्तरेवीरेवीरेःपरिस्रवसुवन्तरिक्षमनुसंजेहीवेभिरवीरैः परैश्यान्तर्या

मेमेघवन्नार्ईयस्वगर्भा॥स्वाद्वीतोसिधिष्ण्येभ्यइन्द्रियेभ्योदिव्येभ्यः
पार्थिवेभ्योमनस्त्वाहुस्वाहोषासुमवस्वर्गायदेवेभ्यस्त्वामरीचिपे
भ्यऽउदानायत्वाग्धिआवोयोमशुचिपाऽउपनःसहस्रेनेनियु
तोधिष्ण्यवारगऽउपेतेऽअन्योमदयमयास्त्वदेवऽसुषेपर्व॥ दधि ४
पेयंवायवेत्वाग७॥इन्द्रवायूऽइमेसुताऽउपप्रयोभिरागतम्॥इन्द्रवो
वामुशंतिहिगऽउपयामगृहीतोसिवायवऽइन्द्रवायुभ्यांत्वैषतेयोनिः
सजोषोभ्यांत्वा॥८॥अयंवांगऽअयंवाम्मित्रावरुणासुतःसोम ॥२८॥
ऋतावृधा॥ममेहिहवमृ॥ऽउपयामगृहीतोसिमित्रावरुणा

भ्यात्वा॥९॥राजानावृतऽऋतेसोमेदमहृयेनेदेवावऽसेनुग्नवेगातां
स्येतुम्मित्रावरुणायुवन्नोधिष्वाहाधत्तमनऽएस्फुरन्तीमेषतेयोनिर्मि
तायुभ्यान्त्वा॥१०॥यावंकवामधुमत्यश्विनासून्तावतीगतयांयज्ञ
म्मिनिक्षतम्॥ऽउपयामगृहीतोसिमित्रावरुणाभ्यांत्वैषतेयोनिर्मित्रीभ्य
त्वा॥११॥तम्प्रत्नथा॥तुप्रत्नथापूर्वथाविश्वेमथाऽस्यवांतिम्वहि
षदंऽस्वर्विदम्॥प्रतीचीनंवृजनंदोहसेधुनिमाशुजयन्तमनुयं
सुवर्धसेऽउपयामगृहीतोसिवायवऽइन्द्रवायुभ्यांत्वैषतेयोनिर्वीरतामयंऽपम
घ्नःवाऽएतेदेवास्त्रीशुक्रपाःप्रणयन्त्वनोयज्ञान्त्सुवीरांवीरान्॥सुवी

रोजीरोऽप्रजनयन्पितुभिरायस्योषेणवजमानमृगसजग्मानोदिवा
पृथिव्यासुक्रःशुक्रवर्णाचिषानिरस्तःवाणःशुक्रस्याधिष्ठानमसि
॥२॥अग्निनस्थते॥देवसोमसुवीर्यस्यरायस्पोषेस्यदातारःस्याम॥
सप्रथमासंस्वर्तिर्ज्योतिभ्यर्धारासप्रथमोवरुणोमित्रोऽग्निः॥३॥
सप्रथमः॥सप्रथमोवहस्पतिस्त्विषिकिलांस्तस्माऽइन्द्रायसुतमासुहो
तुस्याहा॥नृम्णतुहोत्रामधोजाःस्विष्टाजाःसुप्रीताःसुहुतावत्स्याहा
याउग्नीत्॥४॥अयन्चिनः॥अयन्चिनश्चोदयदग्निगर्भाज्योतिर्ज

रायूरजसोविमानोऽहमरुषोभंगमेरुर्वस्युरिन्द्रमुन्नक्षिप्रामतिभी
रहंन्तिऽउपयामगृहीतोसिमरुद्भ्यस्त्वा॥१॥मनोनयेवृहवनिषुतिग्मंवि
पःशाच्यंचतुरोद्रवन्ताऽआयःरामभिस्तुविनृम्णोऽअस्याश्रीणी
तादिवाऽउग्रमस्तावृषतेवनिंप्रजाःपात्यप्रयुछन्मरुद्भ्यो देवास्त्वामन्थिनः
प्रणयंन्त्वनाधृष्टासि॥७॥सुप्रजाःप्रजाःप्रजनयन्परीहिअभिरायस्पो
षेणवजमानमृगसंजग्मानोदिवापृथिव्यामन्थीमन्थिनोचिषानिरस्तो
मरुद्भ्योमन्थिनोधिष्ठानमसि॥८॥मरुद्देवासःमरुद्देवासोदिव्यकादशा
स्तपृथिव्यामध्येकादशास्तऽअप्सुक्षितोमहिनैकादशास्तुनदेवा

सोमब्रह्मणस्पतिमंत्रमुषध्यम्॥१७॥उपयामगृहीतोसि॥उपयामगृहीतोस्य
ग्नयेत्वाग्नयेजुष्टंगृह्णाम्येषतेयोनिर्ऋग्वेदस्त्वा॥१८॥उपयामगृहीतोसि
जगतीछन्दसेत्रैष्टुभंछन्दोनुष्टुभंछन्दोगायत्रंछन्दोनुसंचरपाहिमित्रावरुणा
वृष्टिमवतंसोमपवतेसोमपवतेब्रह्मणेब्रह्मक्षत्रायक्षत्रंसोमसुन्वतेयजमानायपवतइषऊर्जेपवतेऽ
ऊर्ध्वायैपवतेगावेपृथिवीभ्यःपवतेसुमित्रायपवतेविश्वेभ्यस्त्वा
देवेभ्यएषतेयोनिर्विश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यः॥१९॥उपयामगृहीतोसि
उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाबृहद्वतेवयसेत्वायशसेत्वाऽक्रान्त्यैविष्णवेत्वा॥ ॥५०॥
तेऽन्द्रबृहद्वयस्तस्मैत्वाविष्णवेत्वानमोनिरृत्यैस्यादेवाव्यं

१ देवेभ्यस्त्वा

ज्ञस्यायुषेगृह्णामिमित्रावरुणाभ्यांत्वा॥२०॥मित्रावरुणाभ्यास्यादेवाव्यं
यज्ञस्यायुषेगृह्णामीन्द्रायत्वादेवाव्यंयज्ञस्यायुषेगृह्णामीन्द्राग्निभ्यांत्वा
देवाव्यंयज्ञस्यायुषेगृह्णामीन्द्रावरुणाभ्यास्यादेवाव्यंयज्ञस्यायुषेगृह्णा
मीन्द्राबृहस्पतिभ्यांत्वादेवाव्यंयज्ञस्यायुषेगृह्णामीन्द्रविष्णुभ्यांत्वादे
वाव्यंयज्ञस्यायुषेगृह्णामि॥२१॥मूर्धानंदिवोमरुतिं
पृथिव्यावैश्वानरमृतआजातमग्निमन्नाकविंसम्राजमतिथिंजना
नामासन्नापात्रंजनयंन्देवाः॥२२॥उपयामगृहीतोसिध्रुवोसि
ध्रुवक्षितिर्ध्रुवाणांध्रुवतमोच्युतानामच्युतक्षित्तमःएषतेयोनिर्विश्वा

नुराय त्वा ॥ ध्रुवं ध्रुवेण मनसा वाचा सोमं वनयामि ब्रह्मणा ऽरथानु ऽरन्द्र
इद्धो ऽसपत्नः समनस्यन्त्र ॥२५॥ अस्तं ॥ अस्तं इ परस्कन्दति य
स्तेऽ ऽसुयावऽचुतो धिषणायाऽ परस्तात् ॥ ऽअ ध्रुवो ऽचा परिवा ऽहः पु
रित्रात्ते जुहोमि मनसा ऽघष्ट्वन्त ऽ स्वाहादेवानामुत्क्रमँसि ॥२६॥ ऽएष
प्राणायमे ॥ वर्चो दा वर्चसे पवस्वायानायमे वर्चो दा वर्चसे पव
स्वोदानायमे वर्चो दा वर्चसे पवस्वा चेमे वर्चो दा वर्चसे पवस्व
तनूदा ऽन्यामे वर्चो दा वर्चसे पवस्व श्रोत्रायमे वर्चो दा वर्चसे प
स्व चक्षुर्म्यामे वर्चो दसौ वर्चसे पवेथामात्मनेमे ॥२७॥ ऽआत्मन्

मे वर्चो दा वर्चसे पवस्वौजसे मे वर्चो दा वर्चसे पवस्वायुषे मे वर्चो
दा वर्चसे पवस्व ऽद्भ्यो ऽन्येभ्यो मे प्रजाभ्यो वर्चो दसो वर्चसे पवेथाम् ॥
॥२८॥ कोसि ॥ कोसिकस्ते ऽसिकस्यासि कोनामासि ॥ ऽअस्यै ते नामा
मन्महि ऽन्वासे मे नामीत्तमा ॥ ऽमुष्मै ऽत्वा ऽसुप्रजा ऽप्रजा मि ऽस्याथ
सुवीरो वीरैः सुपोषः पोषैः ॥२९॥ ऽउपयामगृहीतो ऽसि ॥ ऽउपयामगृहीतो
ऽसि मधवे त्वोपयामगृहीतो ऽसि माधवाय त्वोपयामगृहीतो ऽसि नभस
स्त्वोपयामगृहीतो ऽसि नभस्याय त्वोपयामगृहीतो ऽसि षे त्वोपयामगृ
हीतो ऽस्यूर्जे त्वोपयामगृहीतो ऽसि सहस्त्वोपयामगृहीतो ऽसि सह
? शुक्राय त्वोपयामगृहीतो ऽसि शुचये त्वोपयामगृहीतो ऽसि

स्त्वाय त्वोपयामगृहीतोसि तपसे त्वोपयामगृहीतोसि तपस्त्वाय त्वोपयामगृहीतोसि यशसे त्वा ३० इन्द्राग्नी आगतꣳ सुतं गीर्भिर्नभो वरेण्यम् । अस्य पातं धियेषिता ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्राग्निभ्यां त्वैषते योनिरिन्द्राग्निभ्यां त्वा ३१ आधꣳ आघावेऽग्निर्मिन्धते स्तृणन्बर्हिरानुषक् । येषामिन्द्रो युवा सखा ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्राग्निभ्यां त्वैषते योनिरिन्द्राग्निभ्यां त्वा ३२ ऊर्मासश्चर्षणीधृतो विश्वे देवास ऽआगत दाश्वाꣳसो दाशुषः सुतम् । उपयामगृहीतोसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य एषते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ३३ विश्वे देवास॥

विश्वे देवास ऽआगत शृणुता म ऽइम ꣳ हवम् । एदम्बर्हिर्निषीदत ॥ उपयामगृहीतोसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य एषते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ३४ इन्द्रमरुत्वऽइहपाहि सोमं यथा शार्याते अपिबः सुतस्य । तव प्रणीती तव शूरशर्मन्ना विवासन्ति कवयः सुयज्ञाः ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वामरुत्वते एषते योनिरिन्द्रायत्वा मरुत्वते ३५ मरुत्वन्तं वृषभं वावृधानमकवारिं दिव्यꣳ शासमिन्द्रम् । विश्वासाहमवसे नूतनायोग्रꣳ सहोदामिहतꣳ हुवेम ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वामरुत्वत ॥ उपया

मरुद्गणो मरुद्भिः सो
मँम्पिबवृत्रहा मरुद्भिरुग्रऊतिभिरुग्रः कुहयाश्चिद्योषणो
ऽवसे हवामहे वाजसनिं परमज्यामयादाशुषे नरा
दृणुहिच्छिश्वतो नः ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वा मरुत्वत एष ते योनि
रिन्द्रायत्वा मरुत्वते ॥ २ ॥ मरुत्वाँ ३ इन्द्र वृषभो रणायुपिबा सो
मँमनुषधमदाय आसिञ्चस्वजठरमध्वर्युभिर्न्त्वः राजासि प्र
तिपत्सुनानाम ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रमरुत्वत एष ते योनिरिन्द्राय
त्वा मरुत्वते ॥ ३ ॥ महाँ ३ इन्द्रो नृवदाचर्षणिप्रावृतद्बर्हाँ ३ र
मिनः सहोभिः ॥ अस्मद्र्यग्वावृधेवीर्यायोरेषुः सुकृतः कर्तृनि

॥ यत्वा

भूतऽउपयामगृहीतोसीमहेन्द्रायत्वेषतेयोनिर्म्महेन्द्रायत्वा
॥ ४ ॥ महाँ ३ इन्द्रँ महाँ ३ इन्द्रो ऽऊर्जसापर्जन्यो वृष्टिमाँ ३ इ
वस्तोमैर्वत्सस्यवावृधेऽउपयामगृहीतोसिमहेन्द्रायत्वेषतेयोनि
र्म्महेन्द्रायत्वा ॥ ५ ॥ ऽउदुत्यंऽउदुत्यंजातवेदसंदेवंवहन्तिकेतवः
दृशेविश्वायसूर्य्यं स्वाहा ॥ ६ ॥ चित्रंदेवानामुदगादनीकंचक्षु
र्मित्रस्यवरुणस्याग्नेः ॥ आप्राद्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षँसूर्य्यऽआ
त्माजगतस्तुषश्चस्वाहा ॥ ७ ॥ अग्नेनयऽअग्नेनयसुपथाराये ऽअस्माँविश्वानिदेवयुनानि विद्वान् युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयि

+ विदेव.

रान्नेनमः उत्क्रिंचिंचेमंस्वाहा॥४॥ अग्नयेऽग्निर्वैरिवस्वणोत्वयं
स्मधःपुरःएतुप्रमिन्नन्॥ अयंयोजानत्यतुच्याजसातावयंस्याम॑न्ज
र्यंतुहेषाणःस्वाहा॥४॥ रूपेणवः॥ रूपेणवोरूपमभ्यागान्तुथोवोचिष्म
वेदुचिष्मेजंतुनःऋतस्यपुधाप्रेतचंद्रदक्षिणाचिस्वःपश्यन्नुरिष्ण
नस्वसद्मेयः॥४॥ ब्राह्मणमद्यचिदियंम्पितुमन्नम्पितुमत्यमृषिमार्षे
यंसुधानुदक्षिणम्॥ अस्मदानादेवत्रागच्छतप्रदातारमाविशान॥
॥४॥ अग्नयेत्वा॥ अग्नयेत्वामतवरुणोददातुसोमतत्वमंशीयायु
ष्टांत्रःएधिमयोमत्वम्प्रतिग्रहीत्रेसुद्रावत्वामतवरुणोददातुसोमतत्व

मंशीयप्राणोदात्रःएधिवयोमत्वम्प्रतिग्रहीत्रेबृहस्पतयेत्वामत
वरुणोददातुसोमतत्वमंशीयत्वेग्दात्रःएधिमयोमत्वम्प्रतिग्रहीत्रेय
ज्ञायत्वामतवरुणोददातुसोमतत्वमंशीयहर्योदात्रःएधिवयोमत्वम्प्रति
ग्रहीत्रेग॥४॥ कोदान्॥ कोदात्कस्मा॑अदात्कामोदात्कामायादान्॥का
मोदाताकामम्प्रतिग्रहीताकामैतत्ते॥ [redacted]
[redacted] उपयामगृहीतोस्यादित्येभ्यत्वा॥
चिष्णवेत्वैषतेसोमस्तंरक्षस्वमात्वादभन्[redacted]कदाचनमस्तरीरिष
तेन्द्रस्यत्वासिदामुषेण्डोपेनुमघवन्भयस्इन्तुतेदानन्दस्यएच्यतःआ

दित्येभ्यस्त्वा॥ मा कदाचन॥ प्रयुछन्त्युमेनिषासिजन्मनी॥ तुरीयादित्य
सवनतः इदियमानंस्तावृमतंनिष्ट्याादित्येभ्यस्त्वा॥२॥ सोदेवानाम्॥
सोदेवानाम्प्रेत्यैतिसुन्नमाविश्यासोमवतामदुर्यन्त॥ आवोर्व्वचीसुम्
तिर्ववृत्याद्दः हेष्विद्याहरिवोविश्वनरासदादित्येभ्यस्त्वा॥३॥ द्यिर्वस्व
न्नादित्येषतेसोमपीथस्तस्मिन्मस्वा॥ मदेमनरोवचेसदधातनवदावी
र्हरर्म्यतोद्यामन्श्रुतः॥ पुमान्पुत्रोजायतेविन्दतेवस्वधाद्यिश्वाहारप
रंधतेगृहे॥४॥ द्यामग्नेसंवितर्द्यामनुष्वादिवंदेवद्यामस्मभ्यंसावीः
द्यामस्युहिक्षयस्यदेवश्रेरयाधियाद्यामभजःस्यामगंदेवयाम॥

१ अनोधा

रहोतोसिसावित्रोसिसोवित्रोसिचनोधाऽअसिचनोमयिधेहिश्रि
यंचयुक्ष्वन्निन्द्रंचयुक्ष्वपतिमगंयदेवायत्वासवित्रे॥७॥ देवयामग्रहोतोसि
सुत्रामासिसुप्रतिष्ठानोदृंहस्वायुनमः॥ विश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यऽएषते
योनिर्विश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यः॥८॥ देवयामग्रहोतोसिदृंहस्वपितुसत्य
देवसोमतऽइन्द्रेरिद्रियावतेपत्नीवतोग्रहांश्चकृधासमश्नहम्पुरस्ता
दृंहमवस्ताद्यदन्तरिक्षेनदुमेमितामतेन॥ अहंसूर्यमुभयतोदधावो
हन्द्रवानाम्परमंहुह्यायन्॥९॥ अग्नांऽइपत्नीवनूषऽअग्नाऽइपत्नीव
सजूर्देवेनत्वष्ट्रासोमंपिबस्वाहाँ॥ प्रजापतिर्वेषासिरेतोधारेतोमय

ग्रयेधहिप्रजापतेस्तेचक्षौरेनोधसौरेनोधामन्नीय॥१॥उपयामगृ
हीतोसि॥हरिरसिहारियोजनोहरिभ्यांत्वाहर्यंदुनास्तेसहसो
माइन्द्रायगवांवस्तेवस्तेऽग्नुसन्निर्मक्षोवोगोसन्निस्तस्यनऽइष्ट
जुषस्तुतस्तोमस्यशस्तोः स्वोपदृन्तस्योपदृतोभक्षयामि॥२॥देवक
न्तस्येनसोवयजनमसिमनुष्यक्तस्येनसोवयजन
मसिपितृक्तस्येनसोवयजनमसात्मक्तस्येनसोवयजनमस्य
सःएनसोवयजनमसि॥यच्चाहमेनोविद्वाँश्चकारयच्चाविद्वांस्तस्य
सर्वस्येनसोवयजनमसि॥३॥संवर्चसापयसासन्नन्नग्नेगन्म

हिमनसासिवेनत्वाचक्षसोदत्रोविधातुरायानुमाद्यन्नोयद्विलिष्म॥१॥
ऊर्ग्॥असमिन्द्रोनमसानेविशोविःसःसन्निमिद्वन्स्यंश
स्वस्त्यासन्त्रसणादेवक्तंयदस्तिसन्देवानांसुमतोयज्ञियाना
ंस्वाहा॥२॥संवर्चसापयसासन्नन्नग्नेगन्महिमनसासं
शिवेनत्वाचक्षसोदत्रोविधातुरायानुमाद्यन्नोयद्विलिष्म॥३॥
योनारातिःसविताददन्नुपन्नाप्रजापतिर्निधिपादेवोऽ
ग्निः॥त्वष्टाविष्णुःप्रजयासꣳरराणायजमानायद्रविणन्दधातु
स्वाहा॥४॥सुगवोसुगोदेवाःसदमऽएकमृषऽआजग्मु

२१ सर्वन्नमुषाणो भरमाणा चहमनाहवीथ ष्यस्मे धेतवसवो चस्मनिस्या
हा ॥ मां च आवह मां २१ आवह उशतो देवदेवा स्मान्यरेयुस्वः अग्ने
सधस्थे जहिवाळं सं पिवाळं सं श्चचिश्चेसुघुम्ण स्वरातिषुता नुस्याह
॥ क्षयं हि क्षयं हिचा प्रयुतिरेअस्मिन्नग्नेहोतारमवृणी महीह
ऋधग्यौ ऋधगुतानमिषः प्रजानन्यज्ञमुपया हिविष्मान्स्वाहा ॥ २२ दे
वाग्नुचिदोग्नुचित्वाग्नुमंत ॥ मनसस्पतऽइमन्नवज्ञ ३ स्वाहा
चातेधा ॥ २३ ॥ वहयज्ञमे ॥ यज्ञंनयज्ञपतिंनुस्वा निंनुस्याहा ॥
एषतेयज्ञपतेसहस्त्रवाकः सर्ववीरस्तंनुषस्वस्वाहा ॥ २४ ॥ नाहि ॥

नाहिमर्म्मापरा कुऽउरः क्षिराजाचरश्चकारसूर्य्यायपन्थामन्वेतवाऽउ ॥ अप
रूपारा प्रतिधातवेकरतापूंत्कार्हरयाधिधिश्चित ॥ नमो चरणायाभिधेनो
चरण्यवान्ना ॥ २५ ॥ अन्नरनीकमू ॥ अन्नरनीकमुपऽआविवासापान्नर्प
सतिरहंन्नसूर्य्यमू ॥ रमेरमेसमिधयाशरेप्रतितिरहारपतनुच्चरण्यस्त्वं
हा ॥ समुद्रेतेहृदयमप्सुन्तः सन्त्सविन्त्स्वाषधीरनुपवमानस्य
ज्जङ्घ्रपतेसखेकौनूनोचाकन्विधमत्स्वाहा ॥ २६ ॥ देवीरापऽएष
वोगर्भस्तंसुप्रीतंसुमनस्यिमन्तमरेवसोमेपतेलोकस्थस्मिन्त्सधस्थेचचस्त
परिचचस्त ॥ २७ ॥ वसवस्थनिचुस्पुणानिचेरुरसिनिसुम्पुणं ॥ अवदेवेईनर्व

समेनोया सिघ्रमवमर्त्यैर्म्मर्त्यवतपुरुराण्वोदवरिष्यस्याहिरुवानाऽसुमिर
सि॥४७॥एजतुरुमास्योगऽग्नेजुराणुणासुहायथायचायुरेजतियथा
समुद्रःएजसिमेवायैदरोमास्योऽअस्तेजुरायुणासह॥४८॥यस्यतेऽद्र
क्षियोगऽग्नेयस्येयोनिर्हरण्ययीऽअक्रान्यकुतायस्यतेमात्रासमंजीगमत्य
स्याहा॥४९॥पुत्रस्मोक्षिषुरुपःपुत्रस्मोक्षिषुरूपऽइडुरन्नर्म्महमान
मानंजुधीरमेएकपदीद्विपदीत्रीपदीचतुष्पदीमुष्टापदीभुवनानुप्र
थन्ताऽस्वाहा॥५०॥मरुतोयस्यहिरण्ययाऽमरुतोयस्यहिरण्ययापाथादिवाहिम
हुरुमस्सुगोपातमोजनेभ्य॥५१॥नहीधाऽएषिधीचनऽएमवत्तमि

यवा॥

मस्तामपिपुनाऽग्नेमरीमजिऽ॥५२॥आतिष्ठन्तंपरिषवंयुक्तानेत्रसणा
हरीमऽअर्ज्जुनीऽऽसुतेमनोगावोवणेनसुध्रियोनुनाऽउपयामगृहीतोसीन्द्रा
यत्वाषोडशिनऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्वाषोडशिनेगृह्णामीन्द्रस्यत्वाहार्द्धेन
कस्यप्राणऽथानऽइन्द्रस्यमुपाशिरामुपंश्रयतिचरणऽउपयामगृहीतोसीन्द्रा
यत्वाषोडशिनऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्वाषोडशिनेगृह्णामीन्द्रमिन्द्रियेणाऽनुमि
दुरीत्वहोप्रतिंश्रयसवसमूरुषाणाऽस्तुतीरुपश्रुतंचुमानुषाणामु
पयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाषोडशिनऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्वाषोडशिनेगृ
ह्णामीन्द्रस्यत्वाहार्द्धेनाऽजातेभ्योऽजन्येभ्योऽस्तियऽओविवेशानुवनानिविश्वा॥प्रजा

वर्त्तनिः प्रजयासꣳरराणस्त्रीणिज्योतींꣳषिसचन्तेसवोदृतीः॥२६॥इन्द्रश्च॥
सम्राडृषभाण्यराजातौनेमहश्चक्रतुरग्रꣳएनम्॥तयोरहमनुभवꣳसञ्चरेय
यामित्वाग्नेदेवीजुषाणासोमस्यतृप्यतुसहप्राणेनस्वाहा॥२७॥अग्नेपवस्व
अग्नेपवस्वस्वपाऽअस्मेवर्चꣳसुवीर्यम्॥दधद्रयिम्मयिपोषम्॥उपयाम
गृहीतोस्यग्नयेत्वावर्चसऽएषतेयोनिरग्नयेत्वावर्चसे॥अग्नेवर्चस्वि
स्विवर्चस्वꣳस्त्वन्देवेष्वसिवर्चस्वान्मनुष्येषुभूयासम्॥२८॥उन्नि
ष्ट्नोजसा॥सहपीत्येधिप्रꣳअर्वयः॥सोमꣳमन्द्रचमसुतम्॥उपया
मगृहीतोसीन्द्रायत्वौजसऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्वौजसे॥इन्द्रौजिष्ठ

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE

जिष्ठस्त्वन्देवेष्वसौजिष्ठोहमनुष्येषुभूयासम्॥२९॥अरꣳअस्यकेतवो
विरप्शमोजसानुꣳभ्राजन्तोऽग्नयोयथा॥उपयामगृहीतोसिसू
र्य्यायत्वाभ्राजायैषतेयोनिःसूर्य्यायत्वाभ्राजाय॥सूर्य्यभ्राजिष्ठभ्रा
जिष्ठस्त्वन्देवेष्वसिभ्राजिष्ठोहमनुष्येषुभूयासम्॥३०॥उद्वयम्॥उद्वय
न्तमसस्परिस्वःपश्यन्तउत्तरम्॥देवन्देवत्रासूर्य्यमगन्मज्योतिरुत्तमम्॥उपया
मगृहीतोसिसूर्य्यायत्वाभ्राजायैषतेयोनिःसूर्य्यायत्वाभ्राजाय॥३१॥आजिघ्र
आजिघ्रकलशंमह्यात्वाविशन्त्विन्दवः॥पुनरूर्जानिवर्त्तस्वसह
सन्धुक्षस्वधारयापयस्वतीपुनर्म्मविशताद्रयिः॥३२॥इडैरन्तेऽइ

उरन्तेहव्यकाम्येचन्द्रज्योतेदिवितिसरेस्वतिमहिविश्रुतिंएतानेऽअग्ने
नामानिदेवेभ्योमासुवृक्तमव्रतान्॥ध्रुवंचिनोमिध्रुवेणऽइन्द्रमधोज
हिनीचैर्वलमेतन्यतोयोऽअस्मांऽअभिदासत्यधरंकृमयातमः
उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाविश्वकर्म्मणऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्वाविश्वक
र्म्मणे॥ चाचस्पतिमद्यचाचस्पतिंविश्वकर्म्माणमूतयेमनोजुवंचाजेऽअद्या
हुवेमगसनोविश्वानिहवनानिजोषद्विश्वंशृण्वन्नूरवसेसाधुकर्म्मा
उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाविश्वकर्म्मणऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्वाविश्वक
र्म्मणे॥ विश्वकर्म्महविषा॥ विश्वकर्म्महविषावर्धनेनत्रातारमिं ॥५०॥

न्द्रमकृणोरवध्यमभनस्येविद्वाःसमेनमन्तपूर्वीरयमुग्रोविहव्योयथा
सत्॥उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाविश्वकर्म्मणऽएषतेयोनिरिन्द्रायत्वा
विश्वकर्म्मणे॥ उपयामगृहीतोसि॥ उपयामगृहीतोस्यग्नयेत्वा
गायत्रछन्दसंगृह्णामीन्द्रायत्वात्रिष्टुप्छन्दसगृह्णामिविश्वेभ्यस्वा
देवेभ्योजगच्छन्दसगृह्णाम्यनुष्टुभेमित्रावरुणाभ्यांत्वा॥ त्रे
वीनात्वापत्मनाधूनोमिकुकूनात्वापत्मनाधूनोमिनन्दनात्वा
नात्वापत्मनाधूनोमिहरिन्तमानात्वापत्मनाधूनोमिभुधुंतमा
नात्वापत्मन्नाधूनोमिशुक्रंत्वाशुक्रऽआधूनोम्यन्होमुचेस्वर्ज्योय

रत्रिमिषु॥४८॥ कुकुभः रूपम्॥ कुकुभः रूपं वृषभस्य रोचते बृहच्छु
क्रः शुक्रस्य पुरोगाः॥ सोमः सोमस्य पुरोगाः॥ वत्ते सोमादौ स्वि
न्मजागर्विवित्तस्मैत्वागरण्हामितस्मैतेसोमः सोमायस्वाहा॥४९॥ उद्वित्क
मू॥ उद्वित्क्रन्देवसोमाग्नेः प्रियमाथो पीहि द्युतीत्वन्देवसोमेन्द्रस्यप्रि
यंम्याथो पीतुस्मस्सखात्वन्देवसोमविश्वेषांदेवानांम्प्रियमाथो पीहि
॥५०॥ इहरंतिः॥ इहरंतिरिहरमध्वमिहधृतिरिहस्वधृतिः स्वाहा॥
उपसृजन्धुरुणंमात्रेचरुणंमातरन्धयन्॥ रायस्पोषमस्मासुदीध
रत्स्वाहा॥५१॥ सत्रस्यऽऋद्धिः॥ सत्रस्यऽऋद्धिरस्यगन्मज्योतिरम

तोऽअभूमगन्दिवम्पृथिव्याऽअध्यारहामाविदामदेवान्त्स्वर्ज्यो
तिः॥५२॥ ब्रुवन्तम्॥ ब्रुवन्तमिन्द्रापर्वतापुरोयुधायेनःपनुन्या
दृष्टन्तेमिद्वृतंवर्ज्रणतन्तमिद्वृतम्॥ दूरेचन्नार्यऽउत्सदृहेनयद्रि
नंसन्तम्॥ अस्माकेन्द्राचुन्परिशूरविश्वतोदर्म्मादर्षीष्टविश्वतः॥
सूनुवःस्वेःसुप्रजाःप्रजाभिःस्यामसुवीरोवीरैःसुपोषाःपोषैः॥
॥५३॥ परमेष्ठी॥ परमेष्ठीनःप्रजापतिर्बार्हिष्यात्पातामन्धोऽअच्छे
नःसवितासन्यांविश्वकर्म्मादीक्षायोमुषासोमऽऋयण्याभिन्द्रश्च
॥५४॥ इन्द्रश्च॥ इन्द्रश्चमरुतश्चकण्वायेधतोसुरःपण्यमानोमित्रःकी

नोविश्वेदेवाःशिपिविष्टपुरावासन्नोविश्वेन्नरन्धिषःप्रोह्यमाणःसोमः॥
॥५५॥प्रोह्यमाणःसोमःश्रागंतोश्चरणःआसन्द्यामासंन्नोग्निराग्नी
ध्रःइन्द्रोहविर्धानेधर्त्तोपावहियमाणोविश्वेदेवाः॥५६॥विश्वेदेवाःअ
ध्वर्युन्युत्पोविश्वेराप्रीतपाःआप्याध्यमानोयमःसूयमानोविश्वेःस
म्भियमाणोवायुःपूयमानःशुक्रःपूतःशुक्रःशीरश्रीर्मन्थीसक्रुश्री
र्विश्वेदेवाः॥५७॥विश्वेदेवाश्चमसेषन्नीतासुहोमायोद्यतोरुद्रोकूय
मानोवातोन्यार्त्नोनुचक्षाःप्रतिख्यातोमक्षोन्नृत्यमाणःपितरोना
राशंसाःसन्नःसिन्धुः॥५८॥सन्नःसिन्धुरवसृथायोद्यतःसमुद्रो

॥५५॥

व्यवहियमाणःसलिलःप्रस्तुतोमयोरोजसास्कन्नानारजाःसिचौ
र्वैश्विजीरतमाविष्टा॥मापर्यंतोऽग्रेतीतासहोभिर्नोऽग्नऽग्नचरणाय
पुत्रैहनो॥५९॥देवान्हविमदेवान्हविमगन्यज्ञस्तोमाद्विणमस्तुमनुष्या
न्नरिसमगन्यज्ञस्तोमाद्विणमस्तुपितॄन्पृथिवीमगन्यज्ञस्तस्तो
माद्विणमस्तुयज्ञस्यलिक्मगन्यज्ञस्तोमाद्दमन्॥६०॥चतुश्चि
दन्नवःचतुश्चिद्यज्ञंतनोतनाधश्चिदंनिरयःइमंयज्ञंस्वध
यादद्न्तोनेधांश्चिन्नःसुम्नंतनूधामिस्वाहाघुम्नोऽर्यपेतुदन्नृ॥६१॥
यज्ञस्यदेहाधितंपुरुत्रासोऽग्नेधादिवमन्वातताना॥सयंतघुस्यम
हेमप्रजायोरयस्पोषंविश्रमायुरत्वीयुस्वाहा॥६२॥आपर्वस्व॥आ

पस्वहिरण्यवर्श्वसोमचीरवत्याजुष्टोमंत्रमाभरस्वाहा॥

[redacted]

देवसवितःप्रसुवयज्ञंप्रसुवयज्ञपतिंभगायदिव्योगन्धर्वःकेतपूः
केतन्नःपुनातुवाचस्पतिर्वाजिनन्नःस्वदतुस्वाहा॥१॥ध्रुवसदंत्वा
ध्रुवसदन्त्यानुषरमनुःसदमुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाजुष्टंगृ
ह्णाम्येषतेयोनिरिन्द्रायत्वाजुष्टतमम्॥२॥अप्सुषदंत्वाघृतसदंवो मु
सदमुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाजुष्टंगृह्णाम्येषतेयोनिरिन्द्राजुष्ट
तमम्॥

येत्वा

॥५२॥

पृथिविसदंत्वान्तरिक्षसदंत्विविसदंत्वेवसदंत्वाकुसदमुपयामगृहीतो
सीन्द्रायत्वाजुष्टंगृह्णाम्येषतेयोनिरिन्द्रायत्वाजुष्टतमम्॥२॥अ
पांत्वासमुद्रेसदयामिसलिलेसन्तेसुमाहितम्॥३॥अपा
ंत्वासंवोरसस्तूधोगृह्णाम्युत्तममुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वा
जुष्टंगृह्णाम्येषतेयोनिरिन्द्रायत्वाजुष्टतमम्॥३॥गृहोऽुर्जाऽुन
तयः॥४॥गृहोऽुर्जाऽुनतोव्यन्तोविप्रायमतिम्॥५॥तेषांविशिप्रिया
णांवोहमिषमूर्जंसमग्रमुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाजुष्टंग

ण्हाम्येषते योनिरिन्द्रायत्वाजुष्टतमम्॥ सुम्नेचौस्थःसम्मा
त्रेणपवेःविपेचौस्थोधिमाणमनांपवेम॥८॥इन्द्रस्यचज्त्रः॥
इन्द्रस्यचज्त्रौसिचाजुसास्त्यायंचाजंसेत॥चाजंस्युप्रसवे
मातरंमहीमदितिंनामचचर्सकरामहे॥यस्यामिदंविश्वंभुवे
नमाविवेशातस्यांनोदेवःसविताधर्मसाविषत्॥५॥अपसंन्त
अपस्वन्तरमृतंमप्सुभेषजमपामुतप्रशस्तिष्वश्वानवेनचोजि
न्वंदेवीरापोयोवःऊर्मिःप्रतूर्तिःकुन्मांचाजसास्तेनायंचा॥५८॥

जंसेत्॥६॥चातोवा॥चातोवामनोयागन्धर्वस्तविंशतिः॥
तेऽग्नेश्वमयुजंस्तेऽस्मिन्नुवमादधुः॥७॥चातरंहामव॥
चातरंहाभवचाजिन्युज्यमानऽइन्द्रस्यवंदक्षिणःश्रियेधि॥
युञ्जन्तुत्वामरुतोविश्ववेदसऽआतेत्वष्टापुत्सुजवंदधातु॥
८॥जवोयऽजवोवस्तेचाजिन्निहितोगुहाचरण्येनदीनां॥
अचरञ्चचातेतेननोवाजिन्बलेवान्बलेनचाजजिन्नुभव॥
समनेचपारयिष्णुः॥चाजिनोचाजजिन्तोचाजंसरिष्यन्तो

बृहस्पतेर्भागमवजिघ्रत॥९॥देवस्याहꣳसवितुꣳ
सवेसत्यसवसोबृहस्पतेरत्नमन्नाकꣳरेहयम॥देवस्याहꣳसवि
तुꣳसवेसत्यसवसुꣳइन्द्रस्योत्नमन्नाकꣳरेहयम॥देवस्याहꣳसवि
तुꣳसवेसत्यप्रसवसोरत्नमन्नाकमरेहम॥देवस्याहꣳसवितुꣳ
सवेसत्यप्रसवसुꣳइन्द्रस्योत्नमन्नाकमरेहम॥१०॥बृहस्पतेवा
जमग॥बृहस्पतेवाजंजय॥बृहस्पतयेवाचंवदत॥बृहस्पतिंवा ॥५५३॥
जंजापयत॥इन्द्रवाजंजयेन्द्रायवाचंवदतेन्द्रंवाजंजापयत॥११॥

एषावꣳएषावत्सासत्यासंवागभूत्यया॥बृहस्पतिंवाजमजीजपताजी
जपतबृहस्पतिंवाजंजनस्पतयेविसृज्यध्वम॥एषावत्सासत्यांसंवा
गभूत्ययेन्द्रवाजमजीजपताजीजपतेन्द्रंवाजंजनस्पतयेविसृज्यध्व
म॥१॥देवस्याहꣳसवितुꣳसवेसत्यप्रसवसोबृहस्पतेर्वाजजितोवाजं
जेषम॥वाजंनोवाजजितोध्वनस्कृतवन्तोवाजंनाभिमानꣳका
मंजनत॥२॥एषस्यꣳएषस्यवाजीशिपविष्टोरण्यतिग्रीवायो
बद्धोऽवपिकक्षऽआसनिः॥ऋतुंदधिक्राऽअनुसꣳसरिष्यदसथाम

द्रुꣳ स्यन्त्वापनीफणꣳस्वाहा॥१४॥उतस्माꣳस्यदवेतस्करण्यतेऽपु
र्णन्नवेरनुवाति प्रगर्धिनꣳभक्षयेनस्येवदर्जितोऽअद्रुसंपरिदधिक्र
व्वꣳस्रहोर्ज्जातरित्रतꣳस्वाहा॥१५॥वाजꣳनोऽअवन्तुवाजिनोहवे
षुदेवतातामितद्देवꣳस्वर्कꣳ॥जुम्भयन्तोहिꣳशत्रूꣳरꣳसिसनेम्य
स्मद्युयवन्नमीवाः॥१६॥तेनꣳतेनोऽअर्वन्तोहवन्तꣳश्रुतोहवंचिश्वेश्व
एवन्तुवाजिनोमितद्देवꣳसहस्रसामेधसाताꣳसनिष्यवोमहाꣳ ॥५६॥
धनेऽसमिथेषुजभ्रिरे॥१७॥वाजेवाजेवतवाजेवाजेवतवाजि

नोनोधनेषुविप्राऽअमृताऽऋतज्ञाः॥अस्यमध्वःपिबतमादयध्वंतृ
प्तावोतपुरिभिर्द्दयानेऽआगन्नाऽआमा॥आमावाजꣳस्यप्रसवोजगम्यादे
मद्यावाꣳपृथिवीविश्वरूपेऽआमागन्तांपितरावामासोमोऽअमृत्व मानरा
लेनगम्यात्॥वाजिनोवाजजितोवाजꣳसस्त्वाꣳसोवहस्पतेर्भा
गमवजिञ्चनिमृजानाः॥१९॥आपयेस्वाहा॥आपयेस्वाहास्वापयेस्वा
हाप्रिजायस्वाहाऋतवेस्वाहाचसंवेस्वाहाहर्यतायेस्वाहानेमुग्धायै
स्वाहामुग्धायैवैनꣳशिनायस्वाहाविनꣳशिनꣳआन्त्यायनायस्वा

धिपतयेस्वा हौ

॥५७॥१॥ हान्त्यायभौवनायस्वाहाभुवनस्यपतयेस्वाधिपतयेस्वाहौ॥२०॥आयु
र्यज्ञेन॥आयुर्यज्ञेनकल्पतांप्राणोयज्ञेनकल्पतांचक्षुर्यज्ञेनकल्पता
ꣳश्रोत्रंयज्ञेनकल्पतांपृष्ठंयज्ञेनकल्पतांयज्ञोयज्ञेनकल्पताम्॥प्रजा
पतेःप्रजाऽअमꣳस्महीवाऽअगन्मामताऽअभूम॥२१॥अस्मेवोऽअस्मे
वोऽअस्विन्द्रियमस्मेन्नमुतक्रतुरस्मेवर्चाꣳसिसन्तुक्ष॥नमोमा
त्रेपृथिव्येनमोमात्रेपृथिव्याऽइयन्तेराद्रुन्तासिधर्मणोध्रुवोसिधरुणो॥५७॥
॥वरुणस्त्वासादयतुवायस्त्वापोषायस्वा॥२२॥द्यावाजेस्यमꣳद्यावाजेस्यु

ममꣳसर्वꣳसुपुवेग्रेसोमꣳराजानमोषधीष्वसु॥ताऽअस्मभ्यमधु
मतीर्भवन्तुद्यꣳराज्ञेजागृयामपुरोहिताःस्वाहा॥२३॥द्यावाजेस्यमा
ꣳसर्वꣳशिल्पियेदिवमिमाचविश्वाभुवनानिसम्राट्॥अदितस्त्र
न्दापयतिप्रजानꣳसनोरयिꣳसर्ववीरन्नियꣳतुस्वाहा॥२४॥द्यावा
स्यनु॥प्रसवऽआबभूवेमाचविश्वाभुवनानिसर्वतःसनेमिराजा
पतियातिविद्वान्प्रजाम्पुष्टिंवर्धयमानोऽअस्मेस्वाहा॥२५॥सो
मꣳराजानमꣳ॥सोमꣳराजानमवसेग्निमन्वारभामहेऽआदित्यान्वि

सुः॒ स्वर्ब्रह्मा॑ण॒ꣳ॒ चो॒द॒य॒ बृह॒स्पति॑ꣳ स्वाहा॑॥२६॥ अ॒र्य्य॒मण॒म्बृह॒स्पति॒ꣳ
सू॒॥ अ॒र्य्य॒मण॒म्बृह॒स्पति॒मि॒न्द्रा॒नी॒यचो॒द॒य॒॥ त्वाच॑ सवि॒तुः॑ सर॑स्व
ती॒ꣳ स॒वि॒तार॑म्च॒ वा॒ज॒नि॒नꣳ स्वाहा॑॥२७॥ अ॒ग्नेः॑ अ॒ब॒॥ अ॒ग्नेः॑
अ॒ब॒॒ बृ॒हन्नः॒ प्रति॑नः॒ सु॒म॒ना॒ भ॒व॒॥ प्रनो॑ य॒च्छ॒ स॒हस्र॑जि॒त्वं॑॰ हि॒ध॑
नदः॑ अ॒सि॒ स्वाहा॑॥२८॥ प्रने॑॰॥ प्रनो॑ यच्छ॒ त्वर्ब्भा॑ प्र॒पु॒षा॒ प्र॒बृह॒स्प
ति॑॰॥ प्र॒वा॒ग्दे॒वी दे॑वहू॒तिन॒स्स्वाहा॑॥२९॥ दे॒व॒स्य॒ त्वा॑॥ दे॒व॒स्य॑ त्वा॒ स
वि॒तुः॑ प्रस॒वे॒ऽश्वि॒नो॒र्बा॒हुभ्या॑म्पू॒ष्णो॑ हस्ता॑भ्याम्॥ सर॑स्वत्यै वा॒चो॑

य॒न्तु॒र्॒ऽश्वि॒ये दे॒धा॒मि॒ बृह॒स्पते॑ष्ट्वा साम्रा॒ज्येना॒भि षि॑ञ्चा॒म्यसौ॑॥३०॥
अ॒ग्निरे॑को॒ऽरे॒ण॒॥ प्रा॒ण॒मु॒दी॒ज॒य॒त्तमु॒ज्जो॒ष॒मु॒श्वि॒नो॒ऽउ॒श्रे॒ण॒द्वि
पदो॑मनु॒ष्या॒नु॒दी॒ज॒य॒त्ता॒नु॒ज्जो॒ष॒॰ स्वि॒श्व॒स्त्र्य॒क्षरे॑ण॒ त्रीँल्लो॒कान॒नु॒दी॒ज
य॒त्ता॒नु॒ज्जो॒ष॒॰ सो॒मो॒ऽश्व॒नु॒रक्षरे॑ण॒ चतु॑ष्पद॒॰ प॒शू॒नु॒दी॒ज॒य॒त्ता॒नु॒ज्जो॒ष॑
म्पू॒षा प॑न्चा॒क्षरे॑ण॥३१॥ पू॒षा प॑न्चा॒क्षरे॑ण पञ्च॒दि॒शा॒॰ उ॒दी॒ज॒य॒त्ता॒॰
उ॒ज्जो॒ष॒॰ स॒वि॒ता॒ष॒डक्षरे॑ण ष॒ड्ऋ॒तू॒नु॒दी॒ज॒य॒त्ता॒नु॒ज्जो॒ष॑म्म॒रु॒त॒॰ सु॒सा
क्षरे॑ण स॒प्त॒ग्रा॒म्या॒न्प॒शू॒नु॒दी॒ज॒य॒॰ स्ता॒नु॒ज्जो॒ष॒म्बृह॒स्पति॑र॒ष्टाक्षरे॑ण

गायत्री मुद्जयत्ता मुज्जेषं मित्रो नवा क्षरेण ॥२७॥ मित्रो नवा
क्षरेण त्रिष्टुप् स्तोम मुद्जयत्त मुज्जेषं वरुणो दशा क्षरेण क्षिर
ज मुद्जयत्ता मुज्जेषम् ग्निरेकादशा क्षरेण त्रिष्टुप् मुद्जयत्ता
मुज्जेषं विश्वेदेवा द्वादशा क्षरेण जगती मुद्जयँस्ता मुज्जेषं च
सवस्त्रयोदशा क्षरेण ॥२८॥ चसवस्त्रयोदशा क्षरेण त्रयोदश
स्तोम मुद्जयँस्त मुज्जेषमादित्या श्चतुर्दशा क्षरेण चतुर्दश ॥५९१॥
स्तोम मुद्जयँस्त मुज्जेषमदितिः षोडशा क्षरेण षोडश स्तो
२७ [illegible] श्चतुर्दशा क्षरेण चतुर्दश स्तोम मुद्जयँस्त मुज्जे

म मुद्जयत्त मुज्जेषम् प्रजापतिः स मुद्जयत् क्षरेण स मुद्जयत् स्तो
म मुद्जयत्त मुज्जेषम् ॥२९॥ एषते ॥ एषते निर्ऋते भागस्तं जुष
स्व स्वाहाग्नि नेत्रेभ्यो देवेभ्यः पुरः सद्भ्यः स्वाहा यम नेत्रेभ्यो देवे
भ्यो दक्षिणा सद्भ्यः स्वाहा विश्वदेव नेत्रेभ्यो देवेभ्यः पश्चा त्सद्भ्य
स्वाहा मित्रावरुण नेत्रेभ्यो वायव्य नेत्रेभ्यो देवेभ्य उत्तरा सद्भ्य
स्वाहा सोम नेत्रेभ्यो देवेभ्य उपरि सद्भ्यो ध्रुव सद्भ्यः ॥३०॥ देवेभ्यस्तो
वाः ॥ देवेवाः ॥ अग्नि नेत्रा पुरः सदस्तेभ्यः स्वाहा देवेवा यम नेत्रा द

सिणासदस्तेभ्यः स्वाहाग्नयेदेवा विभ्वदेवनेत्राः पश्चात्सदस्तेभ्यः स्वा
हाग्नयेदेवामित्रावरुणनेत्रावामुरन्नेत्रावोत्तरासदस्तेभ्यः स्वाहाग्नयेदे
वाग्नीन्नाउपरिसदोदुवस्वन्तस्तेभ्यः स्वाहा॥२६॥अग्नेसहस्व
स्वाग्नेसहस्वपृतनाऽअग्निमातीरपास्यदुष्टरस्तरन्नरातीर्वर्चोधाऽयज्ञवाहसि॥२७॥देवस्यत्वा॥देवस्यत्वासवितुर्प्रसवेऽ
श्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्याम्॥उपयामगृहीतोसीन्द्राग्नीभ्यांत्वैषजुहोमिहवि
रसिस्वाहारक्षसांत्वाघ्नायावधिष्मरक्षोवधिष्मामुमसौ ॥६७॥

हुतमसि॥सवितात्वा॥सवानाऽसुवतामग्निर्गृहपतिनाऽसोमोवनस्पतीनाम्॥बृहस्पतिर्वाचऽइन्द्रोज्यैष्ठ्यायरुद्रःपशुभ्यो
मित्रस्सत्योवरुणोधर्मपतीनाम्॥२९॥इमन्देवाःऽइमन्देवाऽअस
पत्नःसुवध्वंमहतेक्षत्रायमहतेज्यैष्ठ्यायमहतेजानराज्यायेन्द्रस्येन्द्रियायेमममुष्यपुत्रममुष्यैपुत्रमस्यैविशऽएषवोमीराजा
सोमोस्माकंब्राह्मणाऽराजा॥३०॥[redacted]
[redacted]ऽआपोदेवामधुमतीरगृभ्णन्नूर्ज्जस्व

नीराजनस्त्रिश्चतोनाभ्यो ग्नेमित्रावरुणावुभ्यंसिञ्चन्याग्निरिन्द्र
मनयंन्नत्यरतीर्॥१॥ऽस्तंऽउर्म्मिरसिराष्ट्रदाराष्ट्रमे
दहिस्वाहाऽस्तंऽउर्म्मिरसिराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुषैदहिऽषसेनोसिरा
ष्ट्रदाराष्ट्रमेदहिस्वाहाऽषसेनोसिराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुषैदत्तेर्थेतस्त
ग॥॥ऽर्थेतस्तराष्ट्रदाराष्ट्रमेदत्तस्वाहार्थेतस्तराष्ट्रमुमुषैदत्तौ
जस्वतीस्तराष्ट्रदाराष्ट्रमेदत्तस्वाहौजस्वतीस्तराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुषै
दत्तापःपरिवाहिणीस्तराष्ट्रदाराष्ट्रमेदत्तस्वाहापःपरिवाहिणी

स्तराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुषैदत्तापांपतिरसिराष्ट्रदाराष्ट्रमेदहिस्वाहापां
पतिरसिराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुषैदत्तूपाऽऊर्मौसिराष्ट्रदाराष्ट्रमेदहिस्वा
हापांऽऊर्मौसिराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुषैदहिसूर्य्यत्वचसस्त॥॥सूर्य्यत्व
चसस्तराष्ट्रदाराष्ट्रमेदत्तस्वाहासूर्य्यवर्चसस्तराष्ट्रदाराष्ट्रमेद
त्तस्वाहासूर्य्यवर्चसस्तराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुषैदत्तमान्दास्तराष्ट्रदा
राष्ट्रमेदत्तस्वाहामान्दास्तराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुषैदत्तव्रजंसितस्त
राष्ट्रदाराष्ट्रमेदत्तस्वाहाव्रजंसितस्तराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुषैदत्तघा

सूर्य्यत्वचसस्तराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुषैदत्तस्वाहा॥

न्नास्छराष्ट्रदाराष्ट्रम्मेदन्तुस्वाहाद्यावान्तस्छराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुष्मैदन्तु
द्यावित्रास्छराष्ट्रदाराष्ट्रम्मेदन्तुस्वाहाद्यावित्रास्छराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुष्मै
दन्तुद्यावेरीस्छराष्ट्रदाराष्ट्रम्मेदन्तुस्वाहाद्यावेरीस्छराष्ट्रदाराष्ट्रम्
मुष्मैदन्तुजनभृतस्छराष्ट्रदाराष्ट्रम्मेदन्तुस्वाहाजनभृतस्छराष्ट्र
दाराष्ट्रमुमुष्मैदन्तुविश्वभृतस्छराष्ट्रदाराष्ट्रम्मेदन्तुस्वाहाविश्व
भृतस्छराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुष्मैदन्तार्ष्टिषेणोराजेस्छराष्ट्रदाराष्ट्रमुमुष्मै
दन्तामधुमतीर्मधुमतीभिरुच्यतांमहिक्षत्रंक्षत्रियायवन्वाना ॥ ६२ ॥

वसे

॥ शतम् ॥ १००० ॥

अनाधृष्टःसीदतसहोजासोमहिक्षत्रंक्षत्रियायुदधतीर्गावोसोम
स्यत्विषिःसोमस्यत्विषिरसिनवैत्विषिर्न्यान्नग्नयेस्वाहासोमा
यस्वाहासवित्रेस्वाहासरस्वत्यैस्वाहापूष्णेस्वाहाबृहस्पतयेस्वाहेन्द्रा
यस्वाहाघोषायस्वाहाश्लोकायस्वाहाऽंशायस्वाहाभगायस्वाहार्य
म्णेस्वाहाऽसवित्रेस्वाहापवित्रेस्थोवैष्णव्योसवितुर्वःप्रसवऽउ
त्पुनाम्यच्छिद्रेणपवित्रेणसूर्यस्यरश्मिभिःश्रेरनिर्मथ्नामिसुकृताद्यो
स्तपोजाम्सोमस्यदात्रमसिस्वाहाराजस्यदर्शस्थमादोयुन्निर्
नीरपएनाऽअनाधृष्टःसीदतसऽउपस्थेवसोनाऽउपस्थेसुच

सथमादोद्यो मन्त

॥६॥ त्रैचरणः सुधस्थेमुपाऽऽशिमुर्मृतमासुन्तर्णा ॥७॥ सूत्रस्योल्बमसि
सूत्रस्योल्बमसि सूत्रस्यराज्ञ्यसि सूत्रस्यबोनिरसि सूत्रस्यना
भिरसीन्द्रस्यवार्त्रघ्नमसि मित्रस्यासि वरुणस्यासित्वयायंसूत्रंवे
येतगदुवासिरुजासिसुमासि ॥८॥ पातेनुप्राचम्पातेनुन्तिर्यञ्चन्दिग्भ्यः
पातम ॥९॥ आविर्मऽऔ आविर्मऽआविर्नोऽअग्निर्गृहपतिरा
विर्नुऽइन्द्रोबृहच्छ्रवाऽआविर्नोमित्रावरुणोघृतव्रताविर्नोऽपूषा
विश्ववेदाऽआविर्नुआवाऽपृथिवीविश्वश्रांस्मुवाविर्नादितिरुरु ॥१०॥

ग्मी ॥११॥ अवेषादन्दुवूकार्षीऽअवेषादुदम्बुकंप्राचीमारोहगायत्री
त्वावतुरथन्तरंसामत्रिवृत्स्तोमोवसन्तऽऋतुर्ब्रह्मविणंदक्षिणा
मारोह ॥१०॥ दक्षिणामारोहत्रिवृत्त्वावतुबृहत्सामपंचदस्तोमो
ग्रीष्मऽऋतुःक्षत्रंरथविणम्प्रतीचीमारोह ॥११॥ प्रतीचीमारोहजगती
त्वावतुवैरूपंसामसप्तदस्तोमोवर्षाऽऋतुर्विड्विणमुदीचीं
मारोह ॥१२॥ उदीचीमारोहानुष्टुप्त्वावतुवैराजंसामैकविंशस्तो
मःशरदृतुःफल्गुरथविणमूर्ध्वामारोह ॥१३॥ ऊर्ध्वामारोहपंक्तिस्त्वा

॥ दृष्टी ॥

चतुरक्षरैर्वृत्तैः सामनीत्रिणवत्रयस्त्रिः त्रयो स्तोमा मौहूर्तं नक्षत्रि
राकृत्यच्छन्दो विष्णुम्प्रत्यस्तुन्नमुचेः शिरोऽसि सोमस्यत्विषि
रसितवैवमुत्विषिर्भूयात्मृत्योः पात्योजोसि सहोस्यमृतंम
सि॥१५॥हिरण्यरूपाऽउषसोविरोकऽउभाविन्द्राऽउदिथुः सूर्य
स्यऽआरोहतंचरणमित्रगर्त्तन्नतंस्यशाथामदितिंदितिंचासि
नोसिचरणोसि॥१६॥सोमस्यत्वाद्युम्नेनाभिषिंचाम्यग्नेर्भ्राजसा सूर्यस्यवर्चसेन्द्रस्येन्द्रियेण॥क्षत्राणांक्षत्रपति ॥दृष्टी॥

॥ ३ ॥

रेध्यतिदिद्यून्पाहि॥१७॥इमंन्देवाऽअसपत्नꣳसुवध्वंमहतेक्षत्रायमह
तेज्यैष्ठ्यायमहतेजानराज्यायेन्द्रस्येन्द्रियायेमंमुष्यपुत्रममुष्यैपुत्रमुष्यै
विशऽएषवोमीराजासोमोस्माकंब्राह्मणानाꣳराजा॥१८॥प्रपर्वतस्य॥वृष
भस्यपृष्ठान्नावश्चरन्निस्वनित्वꣳरयीणांसाम्राज्यंगच्छतादाद्रवंन्नधुरागुदक्ताऽऽ
हुतुधुमनुरीयमाणाऽविलोविक्रमसिविलोविक्रान्तमसिविलोदि
क्रान्तमसि॥१९॥प्रजापतेस्त्वदयान्न्योविश्वारूपाणिपरिताबभूव।
यत्कामास्तेजुहुमस्तन्नोऽअस्त्यमुष्यपितासावस्यपितावयꣳस्या
मपतयोरयीणाꣳस्वाहा॥२०॥इदंयत्तेत्रिविपरुनामतस्मिंस्तुतमस्यमेऽन

सिस्वाहा॥२९॥इन्द्रस्यवज्रोऽसि॥इन्द्रस्यवज्रोऽसिमित्रावरुणयोस्वाप्रशा
स्त्योःप्रशिषाउपनयामि॥अव्यथायैत्वास्वधायैत्वाऽरिष्टोऽअच्छिन्नोमरुतां
भ्रसुनेनऽजयापाग्निमनसासग्निन्द्रियेण॥३०॥मानो॥मानोऽइन्द्रेतेवयं
तुराषाड्युक्तासोऽअब्रह्मतान्विदक्षिणामनिवारयध्वमधियंवज्रहस्तान्
रमीन्देवममसेस्वश्वान्॥३१॥अग्नयेगृहपतयेऽअग्नयेगृहपतयेस्वा
हासोमायवनस्पतयेस्वाहासोमायवनस्पतयेस्वाहामरुतामोजसेस्वा
हेन्द्रस्येन्द्रियायस्वाहा॥पृथिविमातर्मामाहिꣳसीर्मामाहिꣳसीरदितिर्द्यौरदि
र्मृ॥३२॥हꣳसुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोतावेदिषदतिथिर्दुरोणसत्॥नृषद्वरसदृतसद्व्योमसद्
ब्जागोजानृतजाऽअद्रिजाऽऋतम्बृहत्॥३३॥इयदसि॥इयदस्यायुरस्यायुर्म
यिधेहिवर्चोसिवर्चोमयिधेहिवर्चस्यूर्जंमयिधेहि॥इन्द्रस्यवा
हौस्थोबाहुभ्यांसुपावहराभिभ२५स्योनासिस्योनासिसुषदासि
क्षत्रस्यवोनिरसि॥स्योनासीदक्षत्रस्यवोनिरसीद॥३४॥निषसा
द॥निषसादधृतव्रतोवरुणःपस्त्यास्वाऽसम्राज्यायसुक्रतुः॥३५॥
अग्निमूर्धासि॥अग्निमूर्धास्येताःसेनाःपञ्चदिशःकल्पन्तांब्रह्मसंस्तम्बसा

॥६६॥ सि सवितासि सुत्यप्रसवोवरुणोसि सुत्यौजा इन्द्रोसि विश्वौजा रु
द्रोसि सुशेवंशा बडुकारश्रेयस्करश्रेयस्करेन्द्रस्यवज्रोसितेनमेर
य्यग्॥२८॥अग्निष्पुथुः॥ अग्निष्पुथुर्मणस्यतिर्जुष्टाणोऽग्निष्टे
पृथुर्मणस्यतिराज्येहितुस्वाहास्वाहाकृताःसूर्यस्यरश्मिभिर्मा
ध्वंसजातानोमध्यमेस्थ॥२९॥सवित्रा प्रसवित्रा॥सवित्रा प्र
सवित्रा सरस्वत्यैवाचोयन्त्रायन्त्रिभ्यामिन्द्रायबृहस्प
तिनाब्रह्मणाचरुणौजसाग्निनातेजसाऽमेनराजोविष्णुनादित्र ॥६६॥

स्व

॥

च

ध्यादेवतयाप्रसूतःप्रसर्पामि॥३०॥अश्विर्ध्यांम्पच्यस्व॥अश्विर्ध्यांम्प
च्यस्वसरस्वत्यैपूष्णेन्द्रायसुत्राम्णेपच्यस्व॥वायुष्टेप्रवित्रेणप्र
त्यस्कोमोऽतिस्तुतःश्रइन्द्रस्यसुजातःसखा॥३१॥कुविदङ्गयमन्तो
र्वैश्चित्यथादान्त्यनुपूर्वंचित्ययं॥इहैहैषांकृणुहिभोजसांनिषेबर्हिषो
नमोऽउक्तिंयजन्ति॥उपयामगृहीतोस्यश्विर्ध्यांत्वासरस्वत्यैत्वेन्द्रा
यसुत्राम्णे॥३२॥शुक्रःसुरामम्॥शुक्रःसुरामम्विनानमुचावा
सुरेसचा॥विपिपानाशुभस्पतीइन्द्रकर्मसुवतम्॥३३॥पुत्रमि

ना

वसुपतये॥ पुत्रमिव पितरावश्विनोभेन्द्रावथुः काव्यैर्दंससोभिः॥
सुरामव्यपिबः शचीभिः सरस्वती त्वामधवन्नभिष्णक्॥२४॥ इति वा
जसनेयसंहितायां दर्शपौर्णमासाध्यायः॥१॥ युञ्जाने॒ प्रथम॒मन्युञ्जाने॑
प्रथम॒मन॑स्त॒त्त्वाय॑ सवि॒ता धि॒यः॑। अग्ने॒ ज्योति॒र्निचा॑य्य पृथि॒व्या अ॒ध्याभ॑रत्॥१॥ यु॒ञ्जते॒ मन॑सा॒ ब्रह्म॑यन्दे
व॒स्य॑ सवि॒तुः सु॒वे॥ स्वा॒ग्यो॑ युक्त॒नया॥२॥ यु॒क्ताय॑ सवि॒ता
॥ दे॒वान्त्स्वर्यतो॒ धि॒या दिव॑म्॥ बृ॒ह॒ज्जो॒तिर्म॑घरिष्यतः॒ स

युञ्जानः प्रथमम्॥ युञ्जानः प्रथममन॑स्तत्त्वाय सविता धि
यः॥ अग्नेर्ज्योतिर्निचाय्य पृथिव्या अध्याभरत्॥१॥ युञ्जते मन
मनसा॥ ब्रह्म यन्देवस्य सवितुः सवे॥ स्वर्ग्या युक्तनया॥२॥
युक्ताय सविता॥ देवान्त्स्वर्यतो धिया दिवम्॥ बृहज्जोतिः
करिष्यतः सविता प्रसुवाति तान्॥३॥ युञ्जते मनः॥ युञ्ज
ते मनः उत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः॥ वि होत्रा दधे वयुनाविदेकः इन्मही देवस्य सवितुः

परिष्टुतिः॥४॥ युजे वां ब्रह्म॥ युजे वां ब्रह्मपूर्व्यं नमोभिर्वि
श्लोकएतु पथ्येव सूरेः॥ शृण्वन्तु विश्वेअमृतस्य पुत्रा
आये धामानि दिव्यानि तस्थुः॥ आस्यध्वरस्य॥ आस्य ध्व
रस्यमन्वञ्ज्युदेवादेवस्यमहीमानेजसा॥ अःपाथि
वानि विममेसएतशोरजोऽसिदेवःसवितामहित्वना॥
॥६॥ देवसवितःदेवसवितःप्रसुवाग्रंप्रसुवाग्रंप्रसुवपतिं
भगाय॥ दिव्योगंधर्वःकेतपूःकेतनःपुनाद्ववाचस्पतिर्वाचं

॥६८॥
अधिकोनः

नःस्वदंतु॥७॥ ईमन्नः॥ ईमन्नोदेवसवितर्यज्ञंप्रणयदेवा
च्छंसखीवदःसत्राजितंधनजीतेःस्वर्जितंम॥ कुवा
स्तोमेःसमदेःयुगायुनेणरथंतुरम्हद्योयुनवर्तनिस्वाह
॥६॥ देवस्यत्वा॥ सवितुःप्रसवेश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ता
भ्यांम॥ अदेदेगायत्रेणछंदसाऽङ्गिरस्वत्॥१॥ अङ्गिरसि॥
अङ्गिरसिनार्षसित्योयमङ्गिरःशंकेमुखंनितुःसुध
सधस्थआ॥ जागतेनछंदसाऽङ्गिरस्वत्॥१०॥ हस्तेःअधा

र्य॥ सविता वित्र इन्द्रि॰हि रुण्यर्यीम्॥ अग्नर्ज्योतिर्भि॰वा अ॰
पृथिव्याऽअजाभरता नुष्टुभे नुच्छदसाङ्गिरस्वत्॥११॥ प्रतु
र्तेवाजिन्न॥ अतुर्तेवा॰जिन्नाङ्गिरस्वद्ध्रुवक्षिता मनुसंघसंम्॥ द्वि
विनेजन्मपरममन्तरिक्षेतवनाभि॰पृथिव्यामधियोनि
रितृ॥१२॥ युञ्जाथा॰रासभं॥ युवमस्मिभ्यामेधपरिवसु
॥ अग्निंभरन्तमसुयुम्॥१३॥ योगेयोगेतवस्तवम्॥ योगेयो
गेतवस्तरवाजेवाजेहवामहे॥ सखायु॰ईइमूतये॥१४॥ द्यु

तूर्ब्बनेहि॥ मुतुर्य्यनेहिन्न वुरुक्रा मुनशोस्तीरुद्रस्यगाणंम्पत्य
म्योभरेहि॥ उर्ब्बन्तरिक्षाद्धीहिस्वस्तीगव्यूतिरभयानिकृण्व
न्छर्माससुयमासुहवं॥१५॥ पृथिव्यासध्यस्थात्॥ पृथिव्याः सध
स्थादग्निंम्पुरीष्यमङ्गिरस्वाभरग्निंम्पुरीष्यमङ्गिरस्व
त्क्षिपोग्निंम्पुरिष्यमङ्गिरस्वद्ध्रुवक्षिद्भ्यामः॥१६॥ अनुग्निः॥ अ
नुग्निरुषसामग्रेमक्रदनहोनिप्रथमोजातवेदाः॥ अनु
सूर्य्यस्यपुरुत्राचरश्मीननुद्यावापृथिविआततन्थ॥१७॥ आग्न
येयाजि॥ आग्नेयोग्न्यङ्गानुरुसर्वाम्प्रधोधिधुनुते॥ अग्निर्ह

सुधस्थे महुनि चक्षुषा निचौकीषते ॥१८॥ आक्रम्याजिन्॥आ
क्रम्याजिपृथिवीमग्निमिच्छरुचालम्॥भस्मा रुक्षायनो
बूहियतद्रक्षनेमतंद्वयम्॥१९॥द्यौस्ते॥द्यौस्ते पृष्ठम्पृथि
वी सधस्थमात्मान्तरिक्षꣳ समुद्रो योनिः॥घिक्कृत्याय च
क्षुषातंमग्निर्निष्टतंन्यतꣳ॥२०॥उक्रम॥महते सौभगा
यास्मा अस्थान्नोद्रविणोदाद्याजिन्॥द्वयꣳ स्याम सुमतौ
पृथिव्याꣳआग्निरिन्द्रनेतरुपस्थेꣳआस्याद्॥२१॥उरुक्रमीत॥

॥६०॥

उरुक्रमीद्रवीणोदाद्याज्यर्वाकृद्रसुलोकꣳसुकृतम्पृथिव्यं
म्॥नतीःरक्षनेमसुप्रतीकग्निरोरुहाणाआधिनाकृसु
तमम्॥२२॥आतो॥जिघर्म्मिमनसाघृतेनप्रतिक्षियन्त
मुर्वनानुविश्वा॥पृथुंतिरश्वाद्वयसारुहंतंद्यर्चिष्टमन्नै
रभस्दृशानम्॥२३॥रुआविश्वतः॥प्रत्यङ्ङग्निघर्म्मिर्र
क्षसामनसानमुषेतु॥मर्ज्यश्रीस्पृहयद्वर्णोꣳआग्निभी
र्नाभिरृतेनचुजभुराणः॥२४॥परिवाजपतिः॥कविरग्नी

ह्व्यान्य क्रमित्॥ र धुद्रौनि दा शुषे॥२६॥ परि ता॥ग्नु पुरे
ब्यं विप्रꣳ सहस्य धीम हि॥ द्वेषो हं र्णि वे रि वे हं ता रं भगु ना
रा वं तां म्॥२६॥ त्वम ग्ने॥ त्व मग्ने यु भि स्त्वमा शु शु क्षणि स्त्व मु
द्ग स्त्व मस्म न् स रि॥ त्वं न ऋ स्त्व मो षधी ऋ स्त्व नृ णां ऋ पते
जा यसे शुचिः॥२७॥ देव स्य त्वा॥ स वितुः प्रस वे श्वि नो र्बा हुभ्यं
पू ष्णो ह स्ता भ्या म्॥ पृथि व्याꣳ स धस्था दग्निं पु री ष्यम ङ्गि र
स्त्वे ना मि॥ ज्यो ति ष्मन्त वाग्ने सु प्रती क मजꣳ श्रेण भा नु

नारी ध्यत म्॥ शि वं म्यु जा ज्यो हिꣳ सतं म्यु थि व्या ः स धस्था द
ग्निं पु री ष्यम ङ्गि र स्त्वे ना मꣳ॥२८॥ आ पां मृ ष्ट मे॥ आ पा मृ
ष्ट मे सि ञ्चो नि र ग्ने ऽसे मु द्र म भि तः पि न्व मा न म्॥ व र्द्धं मा नो
म हाꣳ॥ आ च प्यु ष्टू रे दि वो मा त्रे या व रि भ्रण प्रथ स्व॥२९॥ श
र्म्म च॥ श र्म्म च स्थो व र्म्म च स्थो छि द्रे ब हु ले ऽउ भे॥ व्य च स्व ती
सं व सा था म त म ग्निं पु री ष्यम्॥३०॥ सं व सा था म्॥ सं व सा
था ः स्व र्दि वा स मी ची ऽउ रो सा ल नो॥ अ ग्नि मु न्त र्भ रि ष्य न्ती
ज्यो ति ष्मन्त मजꣳ स्र मि त्॥३१॥ पु री ष्यो सि॥ वि श्व भ रा ऽआ थ

द्यौरा प्रथुमो निरमंथदग्ने ॥ सामग्नेऽपुरुषादध्यथर्वा निरमंथत ॥ मूर्धो विश्वस्य वाघतः ॥३२॥ तमुत्वा ॥ दध्यङ्ङृषिः पुत्रऽ ईधे अथर्वणः ॥ वृत्रहणं पुरन्दरम् ॥३३॥ तमुत्वा ॥ पाथ्यो वृषा समीधे दस्यूहंतमम् ॥ धनंजयं रणेरणे ॥३४॥ सीदहोतः स्वऽउ लोके चिकित्वान्त्सादया यजऽसुकृतस्य योनौ ॥ देवावीर्देवान्हुवियजासस्यग्नेऽहध्वजेमान्द्रयोधः ॥३५॥ निहोता ॥ निहोतोहोत्रषदनो विशो नस्त्वं पोत्रीवाँऽओ सदस्यसः ॥ अदब्धव्रतप्रमतिर्वसिष्ठः सहस्रंभरः शुचि ॥७२॥

जिह्वोऽग्निर्ऋद्धः ॥ सऽसीदस्व ॥ महाँऽअसि शोचस्वदेवयुर्वीतमहः ॥ घृतपावानमग्नेऽअरुषं मियेध्यꣳसन्त्यऽशास्तदर्शतम् ॥३७॥ आपोदेवीरुपसृजमधुमतीरयक्ष्मायप्रजाभ्यः ॥ तासोमास्थानादुन्निहतामोषधयःसुपिप्पलाऽओषधीः ॥३८॥ संते ॥ वायुर्मीतरिश्वादधातुनायुरयꣳसविदꣳसम् ॥ देवानाꣳश्वरसिप्राणथेनयस्मैदवषऽस्तुथेम ॥३९॥ सुजातोज्योनिषः ॥ सुजातोज्योतिषासहशर्मव्रतथमासदꣳस्वे ॥ दधासोऽआग्नेविश्वरूपꣳसर्व्यंयस्वद्विभावसो ॥४०॥ उति

ईतिरप॥स्वप्नरा वो नो देव्या धिय्याः॥इडो चे भासा रहसा सुशुक्रनिराग्ने याहि सुशस्तिभिः॥४१॥उर्ध्वउषणः॥उर्ध्वउषुणऽउतयेतिरा देवोनसविता॥उर्ध्वोवाजस्यसनिता यदञ्जिभिर्वाघद्भिर्विह्वयामहे॥४२॥सजातनः॥सजातोगर्भोऽअसिरोदस्योरग्नेचारुर्विभृतऽउषधीषु॥चित्रःशिशुःपरितमांस्यक्तूऽअमात्रेभ्योऽअधिकनिक्रदद्गहः॥४३॥स्थिरोभव॥स्थिरोभवःवीडुङ्गऽआभवबाजिनायबन्॥पृथुर्भवसुवरस्यनेऽसुरीषुवीहणः॥४४॥शिवोभव॥शिवोभवप्रजाभ्योमा

॥७३॥

नुषीभ्यस्त्वमङ्गिरःमायावोद्यावापृथिवीऽअभिशोचीर्मानरिष्टाम्माबनुस्पतीम्॥४५॥प्रेतुब्रह्मणस्पतिःप्रनदेवीःसेभुःपसः॥अरंनुगम्मिसुरीष्वम्मापाह्यायुषःपुरः॥ऽषुम्मिंबृषणंसुरेनुपाङ्गभंऽसमुद्रियम्॥अग्नेःआयेहिवीतये॥४६॥सतऽसत्यमा॥सतऽसत्यसूतऽसत्यमङ्गिरस्वईरामहुषध्युत्प्रतिमोरभस्वाग्निमेतऽशिवमायनोमबत्रेसुभाऽव्यस्येविशाऽअनिराऽअमीवानिषीदेमोअपदुर्म्मतिन्नहि॥४७॥उषधयःप्रति॥उषधयुत्प्रतिगृह्णीतुभ्यव

॥७८॥

तीद्सुपिप्पलाय॥अयंयोगभैऽऋत्वियःप्रतिऽसधस्थमासदत्॥
॥४८॥द्विपाज्जसा॥पृथुनाशोशुचानेवाधेस्वद्विषोरप्रसोऽअमी
वः॥सुशर्मणोबृहतःशर्मणिस्यामुग्नेरहःसुहवस्यप्रणी
तौ॥४९॥आपोहि॥आपोहिष्ठामयोभुवस्तानऽउर्जेदधातन
महेरणायचक्षसे॥५०॥योवःशिवतमोरसस्तस्यभाजयतेह
नः॥उशतीरिवमातरः॥५१॥तस्माअरंगमाम॥तस्माऽअरंगमा
मवोजसस्कृधियञ्चथ॥आपोजनयथाचनः॥५२॥मित्रेऽ
सऽस्त्यं॥पृथिवीद्यभिचुन्योतिषासह॥सुजातंज्ञातवेदसम्॥ ॥७८॥

यस्मायेवासऽस्त्राभिप्रुताय्ये॥५३॥रुद्रान्सऽस्त्यं॥पृथि
वीबृह्न्योतिःसमीधीरेऽतेषांभानुरजस्रऽईळ्क्रोधेवेषुरो
चते॥५४॥सऽस्त्यांवसुभिः॥सऽस्त्यांवसुभिरुद्रैर्द्वीरैर्ऋ
भ्मण्युमदमू॥हस्तीभ्यांमृद्वीरुलासिनीवालीरुणोतुनाम॥
॥५५॥सिनीवाली॥सुकपूर्दीकुरुरासौपृशा॥सानुभ्यंमु
हितेमयोरवाधातुहस्तयोः॥५६॥उरवांरुणोतु॥उरवाऽरुणो
तुशक्त्याबाहुभ्यामहिनिर्द्वया॥मातापुत्रंयथोपस्थेसाग्नी
भिर्गुह्यऽआ॥मरवस्यशिरोसि॥५७॥वसवस्त्वाऽरुणंतु

गायत्रेण छन्दसाऽभि रक्ष ध्रुवासि पृथिव्यासि धायोरेमयि प्रजाः रायस्पोषऽइषे पुष्यः सुवीर्य्यः सजाता न्यजमानाय रुद्रास्त्वा रुन्धन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाऽभि रक्ष ध्रुवासि अन्तरिक्षमसि धायोरेमयि प्रजाः रायस्पोषऽइषे पुष्यः सुवीर्य्यः सजाता न्यजमानाय वसवस्त्वा रुन्धन्तु जागतेन छन्दसाऽभि रक्ष ध्रुवासि दिवो धायोरेमयि प्रजाः रायस्पोषऽइषे पुष्यः सुवीर्य्यः सजाता न्यजमानाय विश्वे त्वा देवा वैश्वानरा रुन्धन्तानुष्टुभेन छन्दसाऽभि रक्ष ध्रुवासि दिशो धायोरेमयि प्रजाः रायस्पोषऽइषे पुष्यः सुवीर्य्यः सजाता न्यजमानाय ॥६५॥ अदित्यै रास्ना ॥ अदित्यै रास्ना स्यदित्यै विलेशयाऽनु ॥ रुत्वायसाम हि मुखो मुखेन योनिमग्नेर्वत्सेन पुत्रेभ्यः प्रायच्छदिति हृदयमुपायानिति ॥६॥ घसेवस्त्वा ॥ धूपयतु गायत्रेण छन्दसाऽभि रक्षतु त्रैष्टुभेन छन्दसाऽभि रक्षतु जागतेन छन्दसाऽभि रक्षतु वैश्वदेवेन छन्दसाऽभि रक्षतु वैश्वानरा धूपयन्तानुष्टुभेन छन्दसाऽभि रक्षन्तु

पयतु व॒रुणस्या॒ धूप॑यतु॒ विष्णु॒स्या धूप॑यतु ॥६१॥ अदि॑तिर्ह्यजनि॒ष्टा ॥ दे॒
वी वि॒श्वदे॑व्यावती॒ पृथि॒व्या॑स्प॒धस्थे॑ऽग्नि॒स्त्वस्य॑न॒क्त्वद॑ब्धो॒
गोप॑तौ दे॒वी वि॒श्वदे॑व्यावती॒ पृथि॒व्या॑स्प॒धस्थे॑ऽग्नि॒स्त्वर॑
धत्त्वधि॒पणो॑श्वा दे॒वी वि॒श्वदे॑व्यावती॒ पृथि॒व्या॑स्प॒धस्थे॑ऽ
ग्नि॒स्त्वर॒भीष्ट॑यतामु॒खे ब॒ह्वी॒ष्टा दे॒वी वि॒श्वदे॑व्यावतीः॒ पृथि॒व्या॑
स्प॒धस्थे॑ऽग्नि॒स्त्वछ॑पयंतू॒खेग्ना॒स्त्वा दे॒वी वि॒श्वदे॑व्यावती॒ पृ
थि॒व्या॑स्प॒धस्थे॑ऽग्नि॒स्त्वत्च॑न्तू॒खेजनयु॒त्वाछि॒न्नप॒त्रा दे॒वी वि॒ ॥७६॥

श्वदे॑व्यावती॒ पृथि॒व्या॑स्प॒धस्थे॑ऽग्नि॒स्त्वत्च॑न्तू॒खे॥६२॥मि॒
त्रस्य॑ चर्षणी॒धृतः॥मि॒त्रस्य॑ चर्षणी॒रभि॒योधतो॑वो॒देव॑स्य॒सा
न॑सी॥घृ॒तंवि॑त्र॒श्चव॑स्तमम्॥६३॥दे॒वस्त्वा॑॥स॒वि॒तोत्पु॑नातु॒सु
पा॒णिः स्व॑ङ्गु॒रिः॑सु बा॑हु॒रुत॑ शा॒क्त्या॥अ॒च्छि॒द्रेण॑ प॒वित्रे॑ण॒ पृथि॒व्या॑मा
शा॒दि॒शः॑आ॒पृ॒ण॥६४॥उ॒स्रा॒यु॒वहती॑॥भो॒वो॒दु॒नि॒ष्टभु॑वात॑म्
॥मि॒त्रेतान॑उ॒रवा॑परि॒दा॒म्यभि॑सा॒ऽएषा॑मा॒भे॒रि॥६५॥व॒
स॒व॒स्त्वा॑॥व॒स॒व॒स्त्वा॒छं॒दो॒भि॒र्गा॒य॒त्रेण॒ छ॒न्दो॑सा॒ङ्गि॒र॒स्व॒द्ध्रु॒वक्षि॑तये॒

घ्रꣳरतु त्रैधुभे नुछꣳसाऽिरस्वरा दित्यास्वा घꣳरतु जागतेनुछꣳ
साऽिरस्वद्भिश्चैत्रावैश्वानरा आ छꣳरत्वानुष्टुभेनुछꣳसा
ऽिरस्वन्।ई६।आऽकूतिमग्निम्।।आऽकूतिमग्निम्प्रयुनज्मे स्वाहा
मनोमेधामग्निम्प्रयुनज्मे स्वाहा।चित्तंविज्ञातंमग्निम्प्रयुनज्मे स्वा
हावाचोविधृतिमग्निम्प्रयुनज्मे स्वाहाप्रजापतयेमनवेस्वाहा ॥७७॥
ग्नयेवैश्वानरायस्वाहा।।ई७।।विश्वोदेवस्य।।नेतुर्मर्तोदुरि
तꣳसह्यंम्।।विश्वोदेरायऽईषुध्यतियुम्नंवृणीतपुष्यसेस्वा

हा।।ई८।।मासमित्यामासुरिषोवधीम्धीरयस्वसु।।अग्निश्चे
दꣳरिष्यतः।।ई९।।ऽ१ऽहस्व।।ऽ१ऽहस्वदेवीपृथिवीस्वस्तयऽआ
सुरीमायास्वधयाऽरुतासि।।जुष्टंदेवभ्यऽईदमस्तुहव्यंमरिष्टा
सुमुद्दिहिमजेअस्मिन्।।७०।।दैनः।।दैनःसुश्रिरासुनिःमृत्वोहो
तावरैण्यः।।सहसस्पुत्रोऽअद्भुतः।।७१।।शतं।।२००।।परस्याअ
धि।।संवतोवराꣳ।।अभ्यातर।।यत्राहमस्मितांꣳऽएव।।७२।।
परमस्याःपरावतोः।।रोहिदश्वऽइहागहि।।पुरीष्युःपुरूण्यो
निच्चनारुरुधः।।७३।।यदग्ने।।कानिकानिचिदातेदारुणिदध्म

स्ति॥सर्वन्तꣳस्तुतेधुतन्तꣳकुषस्वꣳविष्य॥७४॥यꣳरन्ति॥यꣳ
रꣳसुपृजिहिकाꣳयꣳरम्भेꣳअन्तिꣳसर्पन्ति॥सर्वन्तꣳस्तुतेधुतं
न्तꣳकुष्वꣳस्वꣳविष्य॥७५॥अहꣳरहꣳरꣳयावꣳम॥अहꣳरहꣳर
ꣳयावꣳतेꣳभꣳरन्तोꣳश्वोꣳयिवꣳतिꣳष्टेतेधासꣳमꣳस्मे॥रायꣳस्पोषं
णसꣳमिषामꣳरन्तोꣳग्नेꣳमातेꣳप्रतिवेशꣳरिषामꣳ॥७६॥नाभो
पृथिव्याꣳसमीधानेꣳअग्नौ रायꣳस्पोषाꣳहुतेहवामहे
॥ईꣳरमꣳरंꣳहꣳहुन्छꣳअꣳसन्तंꣳयेतोरमꣳग्निम्पृ॥७७॥योꣳसेनां
यꣳसेनाꣳअभितꣳरिराव्याधिनिꣳरुगणाꣳउत॥यꣳसेनायेचु

तत्करास्तॉंस्तेअग्नेपिदधाम्यासे॥७८॥२ऽ॰श्याम॥२ऽ॰श्या
म्यामलिम्लूजंभ्यैस्तस्करांꣳउत॥हनुभ्याꣳऽ॰स्तेनांꣳभꣳगवस्तां
स्तꣳरꣳसुरक्षतितान्॥७९॥येयनेषुꣳयेयनेषुमलिम्लवः
स्तेनासुस्तस्करागघनेषेकक्षेभ्यघवस्तास्तेरधामिजꣳभ
योꣳ॥८०॥योअस्मभ्यांम॥योअस्मभ्यमरातीयाद्यश्चोदे
षतेजनंꣳ॥निरायोꣳअस्मान्निप्पसाꣳसर्वन्तमꣳसमसाकु
रु॥८१॥सꣳशितंमे॥सꣳशितंमेबलꣳसꣳशितंवीर्यंबलं

म॥ स॑ः सी॑तेन्द्रश्चि॒त्पु॒ष्क॒रस्त्वाह॑ म॒स्मिन्पु॒रो हि॑तः॥८३॥उदे॑षां
मू॥उदे॑षां बा॒हूर॑तिर॒मु॒र्यो॑ अथो॒ बला॑ मू॥शि॒ष्णो मि॒त्रस्य॑
णा॒मित्रा॒नुत्त्रा॑या॒मि॒स्वां॑ः॑ अ॒ह॒ मू॥८३॥अने॑पते॒ भस्य॑नो॒ दे
त्य॑मी॒वस्य॑ सु॒क्षी॒णः॥अ॒प्रो॒दा॒तारं॑ता॒रि॒षु॑ः॑उर्ज्जं॑नो॑ धेहि
द्वि॒पदे॒ चतु॑ष्पदे॥८४॥ईति॒ बाज॑सनेय॒स॒हि॒ता॒यां॑ए॒का॒दे॒
शो॑ध्या॒यः॥११॥इ॒ष्ट॒नो॑ रु॒क्म॑ः॑ऽरे॒शा॒नो॑ रु॒क्म॑ः॑उ॒र्व्या॑ व्य॑घो॒दु
र्म॒षा॒यु॑॥श्रि॒ये॒रु॒चा॒न॑॥अ॒ग्नि॒र॒मृ॒तो॑ अ॒भ॒व॒द्व॒यो॒भि॒ ॥७९॥

र्य॑दे॒न्यो॒र॒ज॒न॒य॒त्सु॒रे॒ताः॥१॥न॒क्ष्यो॒षा॒सा॒म॒न॑सा॒ सु॒बि॒रू॒पे॒धा॒प॑
ये॒ते॒सि॒क्षु॒मे॒कं॑ः॑समी॒ची॑मा॒वा॒सा॑मा॒रु॒क्मो॑ः॑अ॒न्त॒र॒द्यौ॑भा॒नि॒दे॒
वा॑ः॑अ॒ग्नि॒र्धो॒र॒य॒द्वि॒णो॒दाः॑॥२॥वि॒श्वा॒रू॒पाणि॑॥वि॒श्वा॒रू॒पा॒णि॒
प्र॒ति॒मु॒च॒ते॒ क॒वि॒ः॑प्रा॒सा॒वी॒द्द्वि॒पदे॒ चतु॑ष्पदे॑॥वि॒ना॒ क॒ल्पे॒न॒ स॒वि॒ता॒ प्र॒जाभ्यो॒
स॒वि॒ता॒ व॒रे॒ण्यो॒ऽनु॒प्र॒या॒ण॒मु॒ष॒सो॒ वि॒रा॒ज॒ति॑॥३॥सु॒प॒र्णो॑सी॑॥सु॒प॒
र्णो॑सि॒ गरु॒त्मां॑स्त्रि॒वृते॒ शिरो॑ गा॒य॒त्र॒च॒क्षु॒र्ह॒र॒य॒ स्तु॒रे॒प॒क्षौ॑॥
सा॒मः॑अ॒ङ्गा॒नि॒ः॑रा॒थ॒न्त॒रं॑सि॒ना॒नि॒ य॒जूं॑षि॒ वि॒ना॒मू॑॥सा॒म॒ते॒ त॒नू॒र्घो॒म
हे॒ष्यं॑ य॒जा॒य॒ती॒यं॒ छ॒न्दो॒भि॒ः॑शफाः॑सु॒प॒र्णो॑सि॒ गरु॒त्मां॑न

दिवं गच्छ स्वः पत ॥४॥ विष्णोः क्रमः ॥ विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा गायत्रं छन्दो अनु विष्णो त्रिष्टुभं छन्दो अनु विष्णो जगतीं छन्दो अनु विष्णो विक्रमस्व ॥५॥ अग्नेर्द्रप्स्यसि ॥ अग्नेर्द्रप्स्यसि विष्णवे त्वा सोमस्य द्रविणोदसः सुतस्य द्रविणोदसः पिबेन्द्रस्य त्वा बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां प्रतिगृह्णामि ॥ सवितुः प्रसव अश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां प्रतिगृह्णामि ॥६॥ अग्नेर्जिह्वासि सुहूर्देवेभ्य उशन्देवान्वक्षि यक्षि च ॥ सोमस्य द्रविणोदसः सुतस्य द्रविणोदसः पिबेन्द्रस्य त्वा बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां प्रतिगृह्णामि ॥ सवितुः प्रसव अश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां प्रतिगृह्णामि ॥७॥ अग्नेर्जिह्वासि सुहूर्देवेभ्य उशन्देवान्वक्षि यक्षि च ॥ सोमस्य द्रविणोदसः सुतस्य द्रविणोदसः पिबेन्द्रस्य त्वा बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां प्रतिगृह्णामि ॥ सवितुः प्रसव अश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां प्रतिगृह्णामि ॥८॥

पोषस्य पोषेण पुनर्नो नष्टमाकृधि पुनर्नो रयिमाकृधि ॥ पुनर्नः सोमो ॥ पुनर्नः सोमो निर्वर्तयत्वपुनर्ग्नयो धिष्णिया युषाधियः पुनर्ब्रह्मः पायुर्ध हसः ॥९॥ सहरस्या ॥ सहरस्या निर्वर्तयाग्ने पिन्वस्व धारया ॥ विश्वाषस्त्वा विश्वतस्परि ॥१०॥ अतो ॥ अतोहर्षमन्तरभ्रं ध्रुवस्तिष्ठाविचाचलिः ॥ विशस्त्वा सर्वा वाञ्छन्तु मा त्वद्राष्ट्रमधि भ्रशत् ॥११॥ उदुत्तमं मुमुदुत्तमं वरुणपाशमस्मदवाधमं विमध्यमꣳश्रथाय ॥ अथा वयमादित्य व्रते तवानागसोऽदितये स्याम ॥१२॥ अग्नेरहं नुषसा ॥ मूर्द्धा

अस्या निर्दुग्वान्तमसोज्योतिषागान्नाग्निर्भुवनारुशन्ता स्व
रुःआजातोविश्वासद्म्यश्चाःऽ॥३॥हर्षमाणंसुविषन्नाहर्षमाणंसु
विषदुसुरंन्तरिक्षसधोतोद्वेषसस्तिर्दुरोणसदनृषद्वरसदनसभ्योमसरभा गोजाःऋतजाःअद्रिजाःऋतंरुहन्नाः
सीरत्नंमणासीरत्नंमातुरस्याउपस्थेविश्वाभ्यग्नेद्युनानिविद्वान्नाःमेगतपसामार्चीष्यग्नेशोचीरन्तरस्याःशुक्रज्योतिषाहि
॥४॥अन्तरग्नेरुचात्वमुषायाःसदनेस्वाःतस्यास्तेहरसस्यातपुज्जातवेदःशिवोभवाःऽ॥५॥शिवोभूत्वाःमह्यमग्नेःअथोसीद

॥८१॥

शिवत्वमणाःशिवोःकृत्वादिशःसर्वाःस्वाःज्योनिमीहासदःऽ॥७॥द्विवस्परिप्रथमंजज्ञेतेअग्निरस्मद्द्वितीयंपरिजातवेदाःऽतृतीयमप्सुनृमणाःअजस्रमिधानःएनंजरतेस्वाधीःऽ॥८॥विश्माते॥अग्नेत्रेधात्रयाणिविश्माताधमविभृतापुरुत्राऽविश्माताधामपरमंगुहायद्विश्मातसुस्यतेःआजगथाऽ॥९॥समुद्रेतेःनृमणाःअप्स्वन्तर्नृचक्षाईधेदिवोःअग्नःऊधन्नाऽतृतीयेतारजसीतस्थिवाःसमपामुपस्थेमहिषाःअवर्धन्नाऽ॥२॥अकृण्वन्द्यावापृथिवीःसाम

रिहहीरुधः समुंजन्॥सुयोवतानोबीहिमिधोअभ्यरारोदसीभा
उनोभ्रातृतः॥२७॥श्रीणामुदारो॥धरुणोरयीणांमनीषाणांप्रार्प
णःसोमगोपाः॥धसुंःसुतुःसहसोअस्यरान्॥विभात्यग्रेःउषसा
मिधानः॥२८॥विश्वस्यकेतुः॥विश्वकेतुर्भुवनस्यगर्भःआरोदसी॥
अपृणाज्जायमानः॥विउुचिरद्रिमभिनत्सायंजनाअयज्निमय
जन्तृपंचे॥२९॥उशिक्पावुक्रोअरतिःसुमेधामर्तेष्वग्निरमृतोनि
धायि॥ईयर्तिधूममरुषंभरिभ्रदुःक्रेणोविषुयाम्निनक्षन्
॥३०॥इरानोरुक्मःउर्व्याव्यद्यौदुर्मर्षमायुःश्रियेरुचानः॥अ

ग्निरमृतोःअभवद्योभिर्द्यूनुंघोरजनयन्सुरेताः॥३१॥य
स्ते॥यस्तेअद्रुणवन्दक्षशोचेपुपंरेवइनवन्तमग्नेसतेभ
यःप्रतरंदस्योअघाभिसुन्वेवभक्तंवविष्टः॥३२॥आतंभ॥
आन्तभंजसौश्रवसेषवग्नेःउषसाफउक्थ्याभंजशश्वयमाने
॥प्रियःसूर्येप्रियोःअग्नाभवात्कृजातेनभिनरुद्युःजनित्वैः॥
लामग्नेवृजनाःआनुघंन्विश्वाघसुदधिरेवाजसाति॥स
यासुहव्विणमिच्छमानाव्रजंगोमन्तमुसिजोविवव्रुः॥३३॥अ
स्तोष्यग्निंभर्गसाँसुशोचेषंविश्वानरंऋषिभिःसोमगोपाः॥

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ASIATIC SOCIETY

अद्वेषो द्यावापृथिवी इमं मे वर्धं तरयिमस्मे सुविरम् ॥२९॥
समिधाग्निम् ॥ समिधाग्निं दुवस्यत घृतैर्बोधयतातिथिम् ॥
अस्मिन्हव्या जुहोतन ॥३०॥ उदुत्या ॥ उदुत्या विश्वेदेवाः अग्ने
भरन्तु चित्तिभिः ॥ नो भव जीवस्थ सुप्रतीको विभावसुः
॥३१॥ प्रेत् ॥ प्रेद्धोऽग्न्ये नमसा हविष्मतीर्दिवि श्रयध्वमुपरेषु
ऋष्वयः ॥ ऋधग्देवाँ ईळितो यक्षि मानुषात्स नः पावक दीदिहि
प्रचोदयात् ॥३२॥ अकं द्रप्सः ॥
स्तृणीत बर्हिरासदे ॥ घृतपृष्ठं मनोयुजम् ॥

नो विहिमिधो अस्य रारोः सीभगत्वं नो अस्यै नरः ॥३३॥ प्रायं ॥
प्रायमग्निर्भरतस्यृष्वो वियस्थद्वाजी नरोचने दधानः ॥
अभि यः पुरुषुतमास्वन्तर्नाशद्दाशुषे मर्तो अग्निः ॥ शुचिर्
योनिः ॥३४॥ अपोदेवीः ॥ प्रतीक्षन्ते सख्यं नष्टजिह्वा
ध्वर्तारो गातुविदो गृणन्तः ॥ नमस्यन्तो नमसा ये त्वग्ने
विप्रासस्त इषं पनन्त ॥३५॥ अप्त्वग्ने ॥ अप्त्वग्ने सधिष्टव सौषधीरनुरुध्यसे ॥ गर्भे सञ्जायसे पुनः ॥३६॥ गर्भो असि ॥ गर्भो
ओषधीनां गर्भो वनस्पतीनाम् ॥ गर्भो विश्वस्य भूतस्य

ग्नेगर्भोऽअपामसि॥३७॥मुसयुभस्मनाग्॥वोमुनिपश्याःपृथि
वीमग्ने॥सꣳसꣳस्यमानꣳअभिशुन्योनिष्माꣳयुनरासदꣳ॥३८॥पु
नरासयु॥पुनरासयुसदनमुपश्याःपृथिविमग्नेगषेषेमातुर्य्य
थोपस्थेन्तरꣳस्यꣳशिवतमꣳ॥३९॥पुनस्तुन्नी॥पुनस्तुन्नीनिवर्त
स्वपुनरग्नꣳईषायुषा॥पुनर्नꣳपात्वꣳहसꣳ॥४०॥सहरस्या॥सꣳ
हरस्यानिवर्तस्वाग्नेपिन्वस्वधारया॥विश्वाच्यद्याविश्वतस्प
रि॥४१॥वोधमि॥वोधमेꣳअस्यवचसोयविष्ठमꣳहिष्ठस्य
प्रभृतस्यस्वधावः॥पीयतिसोअनुवोरणानिचꣳहारुष्टनन्नꣳ॥२८॥

वदेअग्ने॥४२॥सबोधिसबोधिसुरिर्म्मघवापशुपतेवसु
धावन्॥युयोध्यस्मद्देषाꣳसिविश्वकर्म्मणेस्वाहा॥४३॥पुन
स्वाग्दित्यारुद्रावसवꣳसमिन्धतांपुनर्ब्रह्माणोवसुनीथयज्ञैः
॥घृतेनत्वंतन्वꣳवर्धयस्वसत्याःसन्तुयजमानस्यकामाः॥४४॥
अपेतः॥अपेतवीतवीचसर्प्पतानोयेन्यस्पुराणायेचनूत
नः॥अन्यमोवसानंपृथिव्याःअक्रन्निमंपितरोलोकमस्मै
॥४५॥सꣳज्ञानंमसि॥कामधरणमसियिनेकामधरणंभूया
न्॥अग्नेर्भस्मास्यग्नेःपुरिषमसीचित्स्थपरिचित्पुर्व्ये

चितः॑श्रवध्वं॒म्॥४६॥अ॒यु॒र्ग॰स॒॥अयु॒र्ग॰सो॑अ॒ग्नि र्य॑स्मि॒न्सो॒म
मि॒द्धः सु॒त॒न्नु॒धेज॒ट॒रे॒द्यावशा॒न॒॥सहु॒स्रि॒यं॒द्यो॒जु॒मय्न॒स॒
स्मि॒क्ष॰स॒सु॒वां॒स॒स्सू॒यसे॒जा॒त॒वे॒द॒॥४७॥अग्ने॒ च॒ने॑॥दि॒वी
द्यर्च॒॒दृ॒थि॒व्या च॒दो॒षधि॒षू॒प॒स्वा॑ य॒ज॒त्र॒॒गो॒ने॒गो॒न्त॒रि॒स॒मु॒र्वी
न॒न्त॒थ॒ले॒षे॒सभा॑नु॒रर्ण॑वो॒न॒च॒स्तः॑॥४८॥अग्ने॒दि॒वः॑॥अग्ने
दि॒वो॒॑अर्ण॒म॒ष्मा॒जि॒गा॒स्या॒छा॒देवाँ॒॒॑उ॒चि॒षे॒धि॒त्म्ये॒ज॒॥जा
रो॑च॒ने॒पु॒र॒स्ता॒त्सू॒र्य॑स्य॒ या॒ध॒श्चा॒व॒स्ता॒दु॒प॒नि॒ष्ठ॒न्नु॒॒अप॒॑
॥४९॥पु॒री॒ष्या॒॑सः॒॥पु॒रि॒ष्या॒॑सो॒॑अ॒ग्न॒यः॒प्रा॒वृ॒णे॒भि॒॒स्त॒ ॥६५॥

ओ॒ष॒सः॒॥जु॒ष॒नो॒॑ष्व॒॒न॒म॒दु॒हो॒न॒व॒मी॒वा॒॑ई॒षो॒म॒ही॥५०॥ईळे॒॒॑
अ॒ग्ने॒॥पु॒रु॒द्र॰स॰स॒नि॒॒ऽगो॒॒ऽशं॒श्व॒त॒म॰ह॒व॒मा॒॒ना॒य॒सा॒धा॥
स्पा॒र्ह॒॒॒सु॒वी॒र॒स्त॒न॒यो॒॒वि॒जा॒वा॒ग्ने॒सा॒ते॒सु॒म॒ति॒र्भू॒त्वे॒॥५१॥
अ॒यं॒ने॒॥अ॒यं॒ते॒॒यो॒नि॒ऋ॒॒त्वि॒यो॒॒जा॒तो॒॒जा॒तो॒॒अ॒रो॒च॒था॒॒ह॒॒॒जा॒
नं॒ने॒॒ग्नः॒आरो॑हा॒थो॒नो॒॒व॒र्ध॒या॒र॒यिं॒म्॥५२॥चि॒त्॒सि॒॒चि॒त्॒
सि॒न॒या॒दे॒व॒न॒या॒॒ऋ॒॒ष्व॒ऊ॒॒षा॒सि॒॒॒२॒॒प॒रि॒॒चि॒त्॒सि॒न॒या॒दे॒व
न॒या॒॒ऋ॒॒ष्व॒ऊ॒॒षा॒सि॒॒॒३॒॒॥५३॥ओ॒ऋं॒म्मृ॒ण्॒॥ओ॒॒ष्मि॒॒मृ॒णा॒॒थो॒॒सी॒द
ध्व॒॒॒त॒म्॥ई॒॒ळा॒ग्नी॒॒॒आ॒ऽव॒॒ह॒॒॒स्य॒॒नि॒॒॒र्॒॒॒स्मि॒॒न्यो॒॒नौ॒॒॒स॒॒॒सि॒॒॒द॒॒॒नू॒॒॥५४॥ता॑

॥८६॥

अस्य॥ता अस्युस्त्रयो॑मऽइहो॑ह सुः सो॑मऽश्रीणं॒त्यप्र॑स्वयः॥ज॒न्मनु॑
वानु॒विशो॒विशा॑रोचने॒दिवे॑॥५५॥ईडे॒द्यावा॑॥ईडे॒द्यावा॑आ
वी॒रध॒स्समु॒द्रव्य॑चसु॒ऽइ॒रे॑॥रथी॑तमऽरथी॑नां॒वाजा॑नाꣳसत्प
ती॒न्यनी॑म॒॥५६॥समि॑नम॒॥समी॑नुऽसं॒क्रोथा॒ऽसंप्रि॒यारो॑चि
ष्णुसुमनस्यमा॑नौ॥ईषमू॑र्जमभि॒संव॑सा॒नौ॥५७॥सव्रा॑म॒॥सव्रा
म्नो॑ऽसि॒संव्र॑तासमु॒चि॒ता॒मा॑क॒रं म॒॥अग्नेपु॑री॒ष्याधि॒पाभ
व॒त्वनु॑ऽईषमु॒र्जं॒व॒ह॒मा॒नाय॒धि॒हि॥५८॥अग्नेत्वम॒॥अग्ने॑तं पु॥८६॥
रि॒ष्यो॑र॒यि॒मा॒सु॒ष्टि॒मा॑र॑॥अ॒सी॒॥शि॒वाऽकृ॒ता॒द्रि॒सं॒व॒ऽस्व

॥८७॥

ओमि॒हा स॑द॒॥॥ऽ॥भ॒व॒त॒न॒॥भ॒व॒त॒न॒॥समन॑सौ॒स॒चे॒त॒सा॒व॒रु
प॒सौ॒॥मा॒यु॒ऽहि॒ऽहि॒ष्टमा॒यु॒ज॒प॒तिंजा॑त॒वे॒द॒सौ॒शि॒वौभ॑व॒त॒म॒
य॒न॒म॒॥ई॰॥मा॒ते॒व॒ग॒पु॒त्रंपृ॒थि॒वि॒पु॒ग्निंरी॒ष्य॒म॒ग्निऽस्वे॒जा॒गा॒व॒भी
कु॒षा॒॥नो॒वी॒श्वैर्दे॒वै॒स्तु॒भि॒ऽसं॒वि॒दा॒न॒ऽप्रजा॑पतिर्विश्वकर्म्मा॒वि
सु॒च्य॒नि॒तु॒॥६॥अस॑न्च॒त्वम॑यजमान॒म॒॥आस॑न्च॒त्वम॑यजमा
न॒मि॒ष॒स्तो॒न॒स्यु॒या॒म॒चि॒हि॒त॒स्क॒र॒स्य॒॥अ॒न्य॒म॒स्म॒दि॒छ॒सा॒त॒ऽई
या॒न॒मो॒ऽहि॒नि॒र्ऋ॒ते॒तु॒भ्य॒म॒स्तु॒॥६॥न॒म॒॥सु॒गं॒ते॒नि॒र्ऋ॒ते॒नि॒ग्म॒ते॒
जा॒यु॒स्म॒यु॒वि॒रु॒ता॒वृ॒ध॒मे॒त॒म॒॥अ॒मे॒न॒ते॒अ॒म्यासं॒वि॒दा॒नोत्तु॒मे

नाकेऽधिरोहयेनमः॥६२॥ यस्यास्ते॥घोरेऽनसंज्ञुहोम्येषांवृ
धानामूवसमेनाय॥षान्नाजनोभूमिरितिप्रमृक्षेतुनिर्कृति
लाहंपरिवृक्ष्विश्वतः॥६४॥ अनते॥अनतेदेवीनिर्कृतिराबुव
ध्नपाशंदीवास्वविरुत्यमृगनन्तेक्षिप्यांम्याभपुषानमध्यारथ्
नंपितुमधोप्रसुनःगानमोभयेऽरंचकार॥६५॥निवेशनः॥
निवेशनःसङ्गमनोवसूनांविश्वारूपाभिचष्टेशचीभिः॥
देवःईवसवितासत्यधर्मेन्द्रोनतस्थौसमरेपथीनाम॥६६॥
सीराश्युञ्जन्ति॥कवयोयुगाविनन्तेमुखेकृ॥धीरादेवेषुसु

॥८७॥

मत्या॥६७॥शुनंनःसीरा॥शुनंनःसीराविमुचंतंनुध्रुंतेयो
नौचपतेहबीजम्॥गिराचश्रुष्टिःसभराःअसन्नोनेदीयःय
ईत्सृण्यःपक्वमेयात॥६८॥शुनर्नःसुफालाविकृष्टं
तुभूमिंःशुनंकीनाशाअभियन्तुवाहैः॥शुनासीराहविषा
तोसमानासुपिप्पलाओषधीःकर्तनास्मै॥६९॥घृतेनसीता
घृतेनसीतामधुनासमज्यतांविश्वैर्देवैरनुमतामरुद्भिः
ऊर्जस्वतीपयसापिन्वमानास्मोष्मीतेपयसाभ्याववृत्स्व॥७०॥
लांगलंम्॥लांगलंपवीरवत्सुशेवंसोमपीतयेऽउ॥नदुद्

पतिगामविप्रकुर्म्यश्चपीरीवप्रस्थावदथवाहनम्॥७१॥
कामंकामम्॥कामंकामदुघेधुक्ष्वमीत्रायवरुणायच॥ईंद्रा
ग्निभ्यांम्रुल्लोप्रजाभ्यईंषधीभ्यः॥७२॥द्विमुंच्यध्वम्॥द्वि
मुंच्यध्वंमध्वोदेवयानाःअगंन्मतमसस्यारमस्य॥ज्योति
रापाम्॥७३॥सुजूरुर्व्यः॥सुजूरुर्व्योअवोभिःसुजूरुषा
ःअरुणीभिः॥सुनोषासावृश्विनुदृक्षःसोभिःसुजुःसूरएत
शेनसुजूर्द्यैश्वानरईउषाघृतेनुस्वाहा॥७४॥ओषधीः॥
पुर्वीजातादेवेभ्यस्त्रियुगंपुराःमनेनुबभ्रुणामुहुःश्रुतंभ्या

॥८८॥

मोनिसुसर्वं॥७५॥शंतवः॥शंतवोःअबंधामोनिसुहस्यमु
तवोरुहः॥अधाशंतकलोभूयमिममेःअगंदुंहन॥७६॥
ओषधीःप्रतिमोदध्वंपुष्पवतीःप्रसुवरिः॥अश्वाईवसुजि
त्वरीर्वीरुधःपारयिष्णवः॥७७॥ओषधिरितिमातुरस्तद्दे
वीरुपंहूवे॥सुनेयमश्वगावोनःआत्मानंत्वपुरुषं॥
॥७८॥अश्वत्थेवः॥अश्वत्थेवोनिषदनंपर्णेवोवसतिकृता
॥गोभाजईत्किलासथसत्वन्वथपुरुषं॥७९॥यत्रौषधीः
समग्मतराजानःसमिताविव॥विप्रःसउच्यतेभिषग्रक्षोहा

मीवुचातनः॥८०॥अश्वावतीः॰सोमावतीमू॥अश्वावतीः॰सोमा
वतीसुर्जयन्तीमुदोजसमू॥अविस्सिसर्व्वाऽउषधीरुस्माऽअरि
ष्टतातयेऽ८१॥उघुमाः॥उघुमाऽउषधीगुग्गोगुष्टा
दिवेरतेऽधनं॰सनिस्यनीनामुस्माँवपुरुषऽ८२॥ईशू नुन्न
तिर्भीमाऽवोमुताथोसुयं॰स्थुनिशूनिदेसीरास्पेतार्णी
स्थनुवरूमयतुनिषूथऽ८३॥अतिविश्वाःपरिष्टास्तेन
ईवब्रुनमक्रमुः॥उषधीःप्राचुच्यवुर्व्वक्रिज्ञतूरुपेना
॥८४॥युष्मागवाजयन्नहमोषधीर्हस्ऽआदधेआत्मा ॥८९॥

जक्ष्मस्यनश्यतिपुराजीवुरभोजथाऽ८५॥वस्यौषधीह
प्रसर्प्सुथामुंमुष्यरुस्यनूहाऽतनोयक्ष्मंविबाधध्वऽइयं
मध्यमशीखिऽ९६॥साकंयक्ष्माऽसाकंयक्ष्मप्रपतुचाषेण
किरीविनाऽसानेघानंस्युधान्यासाकंभंयन्निहाकंयाऽ९७॥
शतमं॰गऽअन्याऽवःऽअन्याऽवोऽअन्यामवस्त्रन्यास्याऽउपावं
तःतःसप्तसंविदानाऽईंमेप्रावेताःवचःऽ९८॥आप्रुषि
निःआःफुलिनीर्व्वाऽअफुलाऽअपुष्पाऽवोश्वपुष्पिनिहाऽर
हस्तिनमसुउनास्तानोमुञ्चंत्वं॰हसःऽ९९॥मुञ्चंतुमाऽशप

स्युद्दतो वरुण्युत ॥ अथो बभस्रुवर्ष्णीशात्थ्यं स्मादेवक्रि
ल्विषात् ॥९०॥ अवपतेतीरवदन् ॥ अवर्तेतीरवदंदिव ॥ उ
षधयस्परि ॥ सञ्जीवमुभ्यामहै नसरिस्यातिपूरुषं ॥९१॥
आउषधीः ॥ आउषधीः सोमराज्ञीर्विशःशृणोतु विचक्षणः ॥ ना
सोमशीलमुतमाङ्गोमायुश्चकंदति ॥९२॥ आउषधीः सोमरा
जीर्विष्ठितःपृथिवीमनु ॥ दृहस्वदौमस्तासुअस्येसंदेतंवी
र्यम् ॥९३॥ मांशेषुमुपशुन्धन्तिमाशर्व्यं दूरंपरागनाः ॥स
र्वीःसुकृतेवीरुधोस्येसंदेतंवीर्यम् ॥९४॥ मावेः ॥ मावोरि ॥९०॥

षरन्तिताअस्मैचाहृद्योनिवः ॥ द्विपाच्चतुष्पात्स्माकृधिसर्व
मस्मानातुरम् ॥९५॥ उषधयःसम् ॥ उषधयःसमवदंतसोमे
नसहराता ॥ अस्मैरुणीतीब्राह्मणस्तंराजन्यारयामसि ॥९६॥
नाशयत्रिबलासस्यानाशयतीबलासस्याशीसंउपचिना
मसि ॥ अथोशतस्यरक्षोणाम्याक्रामंरक्षोनाशनि ॥९७॥
लांगधुर्वाः ॥ लांगधुर्वाःअरुणास्तामिदस्तांदृहस्वतिः ॥ लामो
षधेसोमोराजाविद्वान्यक्ष्मादमुचत् ॥९८॥ सहस्वमेमन्सह
स्वमेऽरातीःसहस्वपृतनायतः ॥ सहस्वसर्वंपाभानृंःसह

मानास्योषधे॥९७॥दीर्घायुस्त॥दीर्घायुस्त ओषधे पानु ता
यस्मै चत्वौषधे त्वं मृ॥अथो त्वं दीर्घायुर्भूत्वा शतवल्शा
विरोहतात्॥८१॥त्वमुत्तमा॥त्वमुत्तमौषधे तवद्वृक्षा उ
पस्तयः॥उपस्तिरस्तु सोस्माकं योस्मां अभिदासति॥
॥९०॥मामां॥हिर॰ण्यशृङ्गो वरुणो वा॥देवि॰ स
त्यधर्म्मुप्यानद्ध॥अश्वापश्वङ्गमथो जुजानङ्कस्मैदेवा
यहविषाविधेम॥९२॥अभ्यावर्त्तस्व॥पृथिवि त्वेत्तुपर्य
सासहा॥उपांतेऽग्निरिषीतोऽरोहत॥९३॥अग्नेजत॥

अग्नेजतेशुक्रं यचक्षुरंशतुंजचवर्त्तियमृ॥तदेभ्यो भरामसी॥९४॥
ईषमूर्जमूर्ईषमूर्जमहमितऽआदमुतस्योनिमहिषस्यधारा
मृ॥आमागोषुविशत्वातनूषुजहामिसेदिमनीरामभीवाम्॥९५॥
अग्नेतवाअग्नेतवश्रवोवयोमहिभ्राजन्तेऽर्चयोविभावसो
बृहद्दानोशवसाबाजमुक्थ्यंदधासिद्राशुषेकवे॥९६॥पावक
वर्चीःशुक्रवर्चःपावकवर्चःशुक्रवर्चाःअन्नवर्चाउदियर्षिभा
नुनाभिनरोविचरशुपावसिपृणसिरोदसिउभे॥९७॥उर्जो
नपातमुर्जोनपाज्यानवेदाहंसुशस्तिभिर्मन्दस्वधीतिभिर्हि

नेऽग्नेरीषः सन्दधूर्भुरिवर्पसश्चित्रो नेयो वामजातः॥१०८॥ईरज॑न्॥ईरज॑न्यमेऽथयस्वजन्तुभिरमेरायोऽअमर्त्य॥सदृरो॑तस्यबर्हुषोविराजसिष्णक्षिसानेसिगतुम्॥१०९॥ईषून्नारम्॥ईषून्नारमधूरस्युरचेतंसंक्षेयन्तुऽराधसोमहे॥रातिंवामस्मेसुभगामहीमिषंदधासिसानुसिऽरयीम्॥११०॥ऋतावा॑नम्॥ऋतावा॑नमहिषंवि॒दर्शतमुग्निऽसुमायदधिरेपुरोजनाः॥शुक्रर्णीऽसमर्थस्तमास्यागिराद्युमान्तुषासुषा॥१११॥अ

॥८२॥

ध्यायस्व॥अप्यायस्वसमेतुतेविश्वतःसोमवृष्ण्यम्॥भवावाजस्यसंगथे॥११२॥सन्ते॑॥सन्तेपयोऽसिसमुयन्तुवाजाःसंधन्याऽजिमातिंजाह्॥अप्यायमानोअमृतायसोमदिविश्रवाऽसुनुमाधिष्व॥११३॥अप्यायस्व॥मतिंनमसोमुधिश्चेभिरुक्षभिः॥भवानःसुमथस्तमःसखाचधे॥११४॥अतै॑॥अतेसोमनोवयमयरुमाचित्तुधस्थान्॥अग्नेतोकस्यनोमयागिरा॥११५॥तुभ्यन्॥तुभ्यनाअंगिरस्तमधिश्चाःसुस्तितयुःपृथक्॥अग्नेकामायधेनवे॥११६॥अग्नेःक्रीयेषु॥अग्नेःप्रियेषुधामसुकामोभूतस्यभ

॥९३॥

ध्यस्य सं माऽउ क्तो धिरा ज नि॥११७॥ ई ति वा ज स ने य स हि ता यां दी र्घ
पाठे द्वा द शो ध्या यः॥१२॥ म यि गृ ह्णा मि॥ म यि गृ ह्णा मि यग्ने ऽग्नि ह·
रा य स्पो षा य सु प्र जा स्वा य सु वी र्या य॥ मा मु दे व ता ः स च ता म्॥१॥
अ पा मृ क्षं म्॥ आ पा मृ क्ष म सि यो नि र ग्ने ः रु स द मि नृ ः षि च मा
न म्॥ वृ ध मा नो म हाꣳ॥ आ च यु वू रे वो मा त्रया व रि म्णा प्र थ स्व॥
॥२॥ अ ने व ता नं म्ने थु मं पु र स्ता द्वि सी म तः सु रो चो धे नुः आ वः॥ सु
बु ध्या ऽउ प मा ऽव स्य धि ने ः सु न श्चु यो नि म स न श्चु धि वः॥३॥ हि र
ण्य गु र्भः सम्॥ हि र ण्य गु र्भः स म व र्त ता ग्रे भू त स्य जा तः प ति रे कः

॥९३॥

आ सी त्॥ स दा धा र पृ थि वीं जा मु ते मां कस्मै दे वा य ह विषा वि धे म॥४॥
इ प स्पा स्क दृ थि वि म नु या वा मि म्यु यो नि म नु प श्यु पू र्वः॥ स मा न
यो नि म नु स ञ्च रन्त इ प स्पा हो म्यनु सु प हो वाः॥५॥ न मो स्तु॥ सर्प
भ्यो ये के च पृ थि वी म नु॥ ये ऽन्त रि क्षे ये दि वि ते भ्यः सर्पे भ्यो न मः॥
॥६॥ आ ई ष वः॥ आ ई ष वो मा तु धा नां धे नु या नु स्या नि र तं॥ ये वो व
दे षु शे र ते भ्यः स र्भ्यो न मः॥७॥ ये वा॥ मि रो च ने दि वो ये वा सू र्य
स्य र श्मि षु॥ ये षा म प्सु स दः कृ त न्ते भ्यः सर्पे भ्यो न मः॥८॥ रु शु ष पा जु
रु शु ष्व पा जु र म सि नि भृ द्भी ष्णु हि रा जु वा म वा॥ई न न मः॥ तु ष्टी म

नुप्रसितिर्द्यूणोस्तोसिविद्रक्षमुस्तपिङ्क्षे॥९॥तवभ्रमरः॥तवभ्रु
मासोअस्युपोषसंतुस्मृशाधुषतःशोशुचानः॥१०॥प्रतिष्पशोवि
स्रज्युतुर्णीतमोभवोपायुर्विशोअस्याअदब्धः॥११॥योनोदुरेअघशं
सोयुयविष्ठमभिदासात्यग्नेकिष्टेध्यतिरंधर्षीत्॥१२॥उदग्नेतिष्ठप्रत्या
तनुष्वन्यमित्रांओषतानिग्महेतंयोनोअरातिंसमिधानचक्रे॥नी
चायध्यैस्यतसनशुष्कमूर्धाभवप्रतिविन्ध्यास्मदाविः॥१३॥
णुष्वदेवाअग्नेदुवस्थिरातनूर्हिष्मातुन्दूर्णाशमिमशामित्वद्व
रणीशत्रूणामग्नेपृतनासाषद्यामि॥१४॥अग्निर्मूर्द्धादिवः

ककुत्पतिःपृथिव्याअयमग्नाजुपाऽरेताऽसिजिन्वति॥
इन्द्रस्यौजसासादयामि॥१५॥शुक्रंतेअन्यद्यजतंतेअन्यद्विषुरू
पेअहनीद्यौरिवासि॥विश्वाहिमायेनवसेहिमित्रधेयंतेद्यावापृथिवी
अग्नेचक्रे॥१६॥ध्रुवासिधरुणास्तृताविश्वकर्मणा॥मात्वासमुद्रउदधौ
मातुरिश्वनाधारयतांपृथिवीमनुदृंह॥१७॥प्रजापतिष्ट्वासा
दयत्वपामूर्जेसमुद्रस्यमन्यौचस्वतीम्प्रथस्वतीं
म्प्रथस्वपृथिवीसिं॥१८॥भूरसिभूमिरस्यदितिरसी

ध्रिश्च धाया विश्वस्य भुवनस्य धत्री॥ पृथिवि च पृथिवी
न्द्रं ह पृथिवी मा हिं सीः॥ विश्वस्मै प्राणाया पानाय
व्यानाया दानाय प्रतिष्ठाया चरित्र्यै॥ अग्निष्ट्वभिपातु मह्या
स्वस्त्या छर्दिषा शन्तमेन तया देवतया ङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद॥ ४॥
काण्वः काण्वस्त्रयोदशर्चः पुरुषः पुरुषस्य दिः॥ एवानो द्यौः प्र
तन् सह स्येण शन्तेन च॥ २॥ आ शन्ते न॥ प्रतनो षि सहस्र्ये
ण द्विरोहसि॥ तस्यास्ते देवीष्टके विधेम ह विषा व्यम्॥ ३॥
यास्ते॥ यास्ते॥ अग्ने सूर्य्ये रुचो दिवमातन्वन्ति रश्मिभिः॥ ४॥

नाभिर्नीः जुषस्व भीरुचेजनाय नस्कृधि॥ ५॥ यावत्॥
यावो द्यौः सूर्य्ये रुचो गोष्वश्वेषु या रुचः॥ इन्द्राग्नी ताभिः स
वीभी रुचनो धत बृहस्पते॥ ६॥ विराड्ज्योतिः॥ विराड्ज्यो
तिरधारयत्स्वराड्ज्योतिरधारयत्॥ प्रजापतिष्ट्वा सादय
त्वृक्वृ पृथिव्याज्योतिष्मतीम्॥ विश्वस्मै प्राणाया पानाय
व्यानाय विश्वज्योतिर्यच्छ॥ अग्निष्टेधिपतिस्तया देवतया
ङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद॥ ७॥ मरुश्चमाधवश्चवसन्तिकावृतूऋ
तवोर्तुकल्पेतान्या वा पृथिवीकल्पेना मापऊषध

यः कल्पन्तामृत्वियः पृथङ्मन्यैर्यज्ञा यसव्रताः ये अग्नयः
समनसोत्तरात्मानो पृथिवीरुत द्यवः सन्ति काम्या वृतः अभिष्टये
त्मानारुहेमाभि वेरुहाः अभि सन्त्विन्द्र नुतया दिशन्तया कृपा
रस्वद्भ्यो वसीदतम् ॥२५॥ अषाढासि सहमानास सहस्वा
रातीः सहस्वपृतनायतः सहस्वदीर्घा सिसासन्निन्व
॥२६॥ मधुवाता ऋतायते मधुक्षरन्तिसिन्धवः माध्वीर्न
नः सन्त्वोषधीः ॥२७॥ मधुनक्तमुतोषसो मधुमत्पार्थिवं
रजः मधुद्यौरस्तु नः पिता ॥२८॥ मधुमान्नो वनस्पति

र्मधुमाँ२॥ अस्तु सूर्यः माध्वीर्गावो भवन्तु नः ॥२९॥ अ
वाङ्मे नस्योदमा स्वास्यो नितान्त्सीभ्रान्मे श्वानरा
अछिन्नपत्राः प्रजाः अनुवीरसचादिशाष्टि
सचतामृ ॥३०॥ श्रीसमुद्रात्समस्रग्र्यान्पाम्यनिर्ऋ
भः इष्टकानामृ॥ पुरीषंम्वसानः सुहृतस्यलोके तत्रग
छयत्रपूर्वेपरेताः ॥३१॥ महीद्यौः पृथिवीचनः इमंयज्ञ
मिमिक्षतामृ॥ पिपृतान्नोभरीमभिः ॥३२॥ विष्णोः कर्मा
णि॥ पश्यतयतोव्रतानिपस्पशे॥ इन्द्रस्ययुज्यः सखा ॥३३॥

ध्रुवोसि॥धरुणेतोजज्ञेप्रथममेज्योयोनिज्योऽधिजातवेदाः॥सगा
यत्र्यानिष्टुभानुष्टुभाचदेवेज्योदृंहच्चदृतुप्रजाननू॥३४॥इषेरायेर
मस्वसहसेद्युम्नऽउर्जेऽअपत्यायसुम्नाऽसिस्वराऽसिसारस्व
तोत्वोसोप्रावताम्॥३५॥अग्नेयुष्वा॥हियेत्वाश्वासोदेवसाधवः॥
अरंवहन्तिमन्यवे॥युष्वाहि॥देवदूतमा३॥अश्वा३॥अग्नेरथीरि
व॥निहोतापूर्व्यःसदा॥३७॥सम्यक्स्रवन्तिनव॥सम्यक्स्रवन्ति॥स
मितोनधेनाःअन्तर्हृदामनसापूयमानाः॥घृतस्यधाराःअभिचाक
शीमिहिरण्ययोवेतसोमध्येऽअग्नेः॥३८॥रुचेवो॥रुचेत्वाभासेत्वाज्यो

॥९७॥

तिषेवा॥अभूदिदंविश्वस्यभुवनस्यवाजिनमग्नेवैश्वानरस्यच॥३९॥अग्नि
र्ज्योतिषाज्योतिष्मान्रुक्मोवर्चसावर्चस्वान्॥सदस्त्रुदाऽअसिसदस्त्रायत्वा॥४०॥
आदित्यऽउम्पयसासमङ्धि.सहस्रस्यप्रतिमाविश्वरूपम्॥परिवृङ्धि.हरसा
माभिमेऽस्थाःशतायुषंकृणुहिचीयमानः॥४१॥वातस्यजूतिंवरुणस्यनाभिम
श्वेऽजानद्दि.सरिरस्यमध्ये॥शिशुंनदीनाऽहरिमद्रिबुध्नमग्नेमाहिद्दि.सीः
परमेव्योमन्॥४२॥अजस्रमिन्दुमरुषंभुरण्युमग्निमीडेपूर्वचित्तिभिर्नमोभिः॥
सपर्वभिर्ऋतुभाऽकल्पमानोगाम्माहिद्दि.सीरदितिंविराजम्॥४३॥घरूत्री
स्त्वष्टुर्वरुणस्यनाभिमविज्ञातारंरजसःपरस्मात्॥मही३सादस्त्रीमसु
रस्यमायामग्नेमाहिद्दि.सीःपरमेव्योमन्॥४४॥योऽअग्निरग्नेरजायतशो

कोस्यिग्ना॰उतवादिवस्परि॥येनप्रजाद्विश्वकर्म्मीजजानुतमग्नेहेडःपरितेद्य
णन्तु॥४५॥चित्रन्देवानामुदगादनीकंचक्षुर्मित्रस्यवरुणस्याग्नेः॥आप्रा
द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षुट्सूर्य्यऽआत्माजगतस्तस्थुषश्च॥४६॥इममाषद्॥
इममाहिट्सीद्विपादम्पशुट्सहस्राक्षोमेधायचीयमानः॥मयुम्पशुम्मेधम
ग्नेजुषस्वतेनचिन्वानस्तन्वोनिषीद॥मयुन्तेशुगृछतुषन्द्विष्मस्तन्तेशुगृ
छतु॥४७॥इममाहिट्सीरेकशफम्पशुङ्कनिक्रदंवाजिनंवाजिनेषु॥गौर
मारण्यमनुतेदिशामितेनचिन्वानस्तन्वोनिषीद॥गौरन्तेशुगृछतुषंद्विष्म
स्तन्तेशुगृछतु॥४८॥इमट्सादस्तट्शतधारमुत्सम्दुहेऽअमानट्सरिरस्य
मध्यं॥घृतन्दुहानामदितिंजनायाग्नेमाहिट्सीःपरमेव्योमन्॥गवयमा ॥९८॥

रण्यमनुतेदिशामितेनचिन्वानस्तन्वोनिषीद॥गवयन्तेशुगृछतुषंद्विष्मस्त
न्तेशुगृछतु॥४९॥इममूर्णायुंवरुणस्यनाभिंत्वचम्पशूनान्द्विपदाञ्चतुष्पदा
म्॥त्वष्टुःप्रजानाम्प्रथमञ्जनित्रमग्नेमाहिट्सीःपरमेव्योमन्॥उष्ट्रमारण्य
मनुतेदिशामितेनचिन्वानस्तन्वोनिषीद॥उष्ट्रन्तेशुगृछतुषंद्विष्मस्तन्तेशु
गृछतु॥५०॥अजोह्यग्नेरजनिष्टशोकात्सोऽअग्रेयज्जनितारमग्ने॥तेनदेवादे
वतामग्रमायंस्तेनरोहमायुरुपमेव्यास॥गौरमारण्यमनुतेदिशामितेन
चिन्वानस्तन्वोनिषीद॥गौरमन्तेशुगृछतुषन्द्विष्मस्तन्तेशुगृछतु॥५१॥त्वंय
विष्ठदाश्वांसोन्नॄंपाहिशृणुधीगिरोरक्षातोकमुतत्मना॥५२॥अपात्वेका॥१॥
अपान्त्वेमन्त्सादयाम्यपान्त्वोष्ठन्त्सादयाम्यपान्त्वास्यन्त्सादयाम्यपान्त्वान्त्यो

तिषिसादयाम्युपान्त्वायनेसादयाम्यर्णवेत्वासदनेसादयामिसमुद्रेत्वासदनेसा
दयामिसरिरेन्त्वासदनेसादयाम्युपान्त्वाक्षयेसादयाम्युपान्त्वासधेषिसादया
म्युपान्त्वासदनेसादयाम्युपान्त्वासधस्थेसादयाम्युपान्त्वाबोनोसादया
म्युपान्त्वापुरीषेसादयाम्युपान्त्वापार्थसिसादयामिगायत्रेणत्वाछन्दसा
सादयामित्रैष्टुभेनत्वाछन्दसासादयामिजागतेनत्वाछन्दसासादयाम्यु
नुष्टुभेनत्वाछन्दसासादयामिपाङ्क्तेनत्वाछन्दसासादयामि॥५३॥अयम्यु
रःपंच॥अयंम्युरोमुनस्तस्यप्राणोभोवायुनोचसुन्तःप्राणायनोगायत्रीचो
सुन्तीगायत्र्यैगायत्रङ्गायत्रादुपाःपुरुषाःशीर्षन्त्रिष्टुतोरयन्तरंच
स्रिष्टुःऋषिःप्रजापतिगृहीतयात्वयापाणंङ्गृह्णामिप्रजाभ्यः॥५४॥अय ॥९९॥

न्दक्षिणाविश्वकर्म्मतस्यमनोवैश्वकर्म्मणश्रीष्मोमानसस्त्रिष्टुब्वैष्मी
त्रिष्टुभःस्वारःस्वारादन्तर्य्यामोन्तर्य्यामासच्चदशःपञ्चदशाद्दृदङ्
रट्टोजुःऋषिःप्रजापतिगृहीतयात्वयामनोगृह्णामिप्रजाभ्यः॥५५॥
अयम्पुश्चाद्विश्वव्यचास्तस्यचक्षुर्वैश्वव्यचसेवृषीश्चासुष्योज
गतीचावृषीजगत्याःऋक्समम्रुक्समाङ्क्रुंश्चक्रासप्तदशःसप्त
दशाद्वैरूपन्नमदग्निर्ऋषिःप्रजापतिगृहीतयात्वयाचक्षुर्गृह्णामि
प्रजाभ्यः॥५६॥इदमुत्तरात्वस्तस्यश्रोत्रन्दिःसौवर्दःशारश्रौत्र्यनुष्टु
प्पारद्यनुष्टुभःऐडमेडोन्मथीम्थिनःएकविर्दःशाःएकविर्दःशाद्वैरा
जंविश्वामित्रःऋषिःप्रजापतिगृहीतयात्वयाश्रोत्रगृह्णामिप्रजा

ज्यः॥५७॥इयमुपरि॥मूतिस्तस्येवाऽऽस्यादेमुन्तोवाच्यःपंक्तिर्हैमुन्तीपंक्त्यै
निधनवन्निधनवतःआग्रयणःआग्रयणात्रिणवत्रयस्त्रिंशःस्तोत्रियःशाक्वरेवृतेविश्वकर्मःऋषिःप्रजापतिगृहीतया
त्वयाघर्मःसृज्यतेसोमिप्रजाःप्रजायेयंलोकन्ताःइन्द्रम्॥५८॥इतिवाजसनेयसंहि
तायांद्वितीयकाण्डेत्रयोदशोध्यायः॥१३॥ध्रुवक्षितिर्ध्रुवयोनिः॥ध्रुवक्षिति
र्ध्रुवयोनिर्ध्रुवासिध्रुवंवोनिमासीदसाधुया॥उरुरायस्यकेतुमग्नेष्मन्जुष्टो
ऽग्निर्नोद्युर्ष्वंसादयतामिद्वृधे॥१॥कुलायिनीघृतवतीपुरंधिःस्योने
सीदसदनेपृथिव्याः॥अभिसूरुद्वयसोगणश्रिमाव्रह्मपीपिहि
सोमगायाग्निर्नोद्युर्ष्वंसादयतामिद्वृधे॥२॥स्वेदृशेदृशायतेहसीदद्वे ॥१००॥

वानोदःसुम्नेष्टहूतेरणायाःपितेवैधिसूनवःआसुशेवास्वावेशातन्वा
सविशस्वाग्निर्नोद्युर्ष्वंसादयतामिद्वृधे॥३॥एथिब्याःपुरीषमस्यॅ
प्सोनामुतान्तरिक्षेःअभिगृणन्तुदेवाःस्तोमपृष्टाघृतवतीह
सीदप्रजावदस्मेद्रविणायजस्वाग्निर्नोद्युर्ष्वंसादयतामिद्वृधे॥४॥
अदित्यास्त्वाःपृष्टेसादयाम्यन्तरिक्षस्यधर्त्रीविष्टम्भनीदिशामधि
पत्नीभुवनानामुतोर्मिर्द्रप्सोःअपामसिविश्वकर्मीतःऋषिरग्निर्नो
द्युर्ष्वंसादयतामिद्वृधे॥५॥सुक्रश्चसुचिश्चग्नेष्मावृतःअग्नेरन्तः
श्लेषोसिकल्पेतान्द्यावापृथिवीकल्पन्तामापःओषधयःकल्पन्तामग्न
यःपृथग्भ्रमज्येष्ठ्यायसव्रताःगणेःआग्नयःसमनसोन्तराद्यावापृथि

वीऽइमेऽग्नेष्माऽवृतऽअस्मिकल्पमानाऽइन्द्रमिवदेवाऽअमिसंविशन्तु
तयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवेसीदतम्॥६॥सजूर्ऋतुभिः॥सजूर्विधाभिः
सजूर्देवैस्सजूर्देववैर्वयोनाधेरग्नयेत्वाचेष्वानुरायाग्निनोद्धूर्ष्वासादय
तामिहत्वासजूर्ऋतुभिःसजूर्विधाभिःसजूर्देवैर्वयोना
धेरग्नयेत्वाचेष्वानुरायाग्निनोद्धूर्ष्वासादयतामिहत्वासजूर्ऋतुभिः
सजूर्विधाभिःसजूरुद्रैःसजूर्देवैर्वयोनाधेरग्नयेत्वाचेष्वानुरायाग्नि
नोद्धूर्ष्वासादयतामिहत्वासजूर्ऋतुभिःसजूर्विधाभिःसजूरादित्यैःस
जूर्देववैर्वयोनाधेरग्नयेत्वाचेष्वानुरायाग्निनोद्धूर्ष्वासादयतामिहत्वा
सजूर्ऋतुभिःसजूर्विधाभिःसजूर्विश्वेदेवैःसजूर्देववैर्वयोनाधेरग्न

येत्वाचेष्वानुरायाग्निनोद्धूर्ष्वासादयतामिहत्वा॥७॥प्राणम्मे॥पाह्यपानम्मेपा
हिव्यानम्मेपाहिचक्षुर्म्मऽउर्व्याविभाहिश्रोत्रम्मेश्लोकय॥अपेक्षेपिओषधी
र्ज्जिन्वहिपादवचतुष्पात्पाहिदोदोष्टिमेरय॥८॥मूर्द्धचयऽआप्युजापतिर्
ऋषिःसत्रेचयोमयन्दछन्दौचिष्टुप्तोचयोधिपतिश्छन्दौचिश्वकर्म्माचयऽ
परमेष्ठीछन्दौवस्तोचयौचिवलश्छन्दोऽग्निर्चयौचिशालश्छन्दःपुरुषोच
यैस्तद्रश्छन्दौआग्घ्रोचयोनोधश्छन्दःसिन्धोचयैश्छदिश्छन्दःपश्चवा
द्यौरहतीछर्दऽउत्क्षावयऽकुकुप्छन्दःऋषभोचयैःसतोबृहतीछन्दौनुवा
च्यैऽ॥९॥अनुवाच्यैऽ॥पंक्तिश्छन्दौधेनुर्चयोजगतीछन्दस्त्यविर्चयसिळुप्छ
न्दौदित्यवाड्यौचिराड्छन्दःपञ्चौचिर्चयौगायत्रीछन्देस्त्रिवृत्तोचयैऽउक्षाछ

रसनुर्भूवाय्वोनुष्टुप्पुनरेलोकन्ताऽइन्द्रम्॥१०॥इन्द्राग्नीऽअवथमानामिष्टकाइ॰
हतयुवम्॥इष्टेनूग्रावाणोषिवीऽअन्तरिक्षन्त्रिवाधसे॥११॥द्विश्वकर्मात्वासा
दयत्वन्तरिक्षस्यपृष्टेव्यचस्वतीम्प्रथस्वतीमन्तरिक्षस्यछान्तरिक्षन्दृ॰हान्ति
सम्माहिꣳसीः॥द्विश्वेभ्यत्राणार्यापानायव्यानायव्यानायोदानायप्रतिष्ठायैचरित्र
यै।द्वायुष्टेग्निपातुमध्वास्यादित्यैरश्मिभिरनुतयोदवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवासि
द॰१२ शतम्॥७०००॥राज्ञ्यसिप्राचीदिग्धिराडसिदक्षिणादिग्विश्वकर्मा
सित्रतीचीदिक्सम्राडसदीचीदिगधिपत्न्यसिबृहतीदिक्॥१३॥द्विश्वकर्मा
त्वासाद्यत्वन्तरिक्षस्यपृष्टेज्योतिष्मतीम्॥द्विश्वेभ्यत्राणायापानायव्याना
यद्विश्वेज्योतिर्यच्छ॥द्वायुष्टेग्निपतिरस्यादित्यैरश्मिभिरनुतयोदवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवासीद॰॥१४॥

॥नमश्चनभस्यश्चव्रीहियवाभ्यांनमोधानायचतिलमाषेभ्यश्चनमोमुद्गसाभ्यांचनमो
२ यः मरुद्भ्यश्चनमोमरुत्पतिभ्यश्चनमोविद्युद्भ्यश्चनमोविद्युत्पतिभ्यश्चनमोनमो
३ ३ ह्रस्वायचवनस्पतयेनमोदेवायचधन्वन्तयेनमोदिवेचनमोवृक्षेभ्यश्चनमोहरि
केशायचपथीनांपतयेनमोनमोवभ्लुशायचमिहिरायचनमोनमोऽर्ण्यायचपुल
स्त्यायचनमोनमःपर्णायचपर्णकायचनमोगणेभ्यश्चगणपतिभ्यश्चवोनमोनमो
व्रातेभ्यश्चव्रातपतिभ्यश्चनमोनमोगृत्सेभ्यश्चगृत्सपतिभ्यश्चनमोनमोव्रातेभ्यश्च
व्रातपतिभ्यश्चनमोनमोगणेभ्यश्चगणपतिभ्यश्चनमोनमोविरूपेभ्यश्चविश्वरूपेभ्यश्च
नमोमहद्भ्यश्चक्षुल्लकेभ्यश्चनमोरथिभ्यश्चारथेभ्यश्चनमोरथेभ्यश्चारोहेभ्यश्च
नमोबिल्मिभ्यश्चकवचिभ्यश्चनमोनक्तंचरद्भ्यश्चप्रकृन्तद्भ्यश्चनमोनमोविरू
पेभ्यश्चविश्वरूपेभ्यश्चनमोनमोमहद्भ्यश्चक्षुल्लकेभ्यश्चनमोरथिभ्यश्चारथेभ्यश्च
नमोरथेभ्यश्चारोहेभ्यश्चनमोबिल्मिभ्यश्चकवचिभ्यश्चनमोनक्तंचरद्भ्यश्चप्रकृन्त
द्भ्यश्चनमोनमोविरूपेभ्यश्चविश्वरूपेभ्यश्चनमोनमोमहद्भ्यश्चक्षुल्लकेभ्यश्चनमो
रथिभ्यश्चारथेभ्यश्चनमोरथेभ्यश्चारोहेभ्यश्चनमोबिल्मिभ्यश्चकवचिभ्यश्चनमो
नक्तंचरद्भ्यश्चप्रकृन्तद्भ्यश्चनमोनमोविरूपेभ्यश्चविश्वरूपेभ्यश्चनमोनमोमहद्भ्यश्च
क्षुल्लकेभ्यश्चनमोरथिभ्यश्चारथेभ्यश्चनमोरथेभ्यश्चारोहेभ्यश्चनमोबिल्मिभ्यश्च
कवचिभ्यश्चनमोनक्तंचरद्भ्यश्चप्रकृन्तद्भ्यश्चनमोनमोविरूपेभ्यश्चविश्वरूपेभ्यश्च
नमोनमोमहद्भ्यश्चक्षुल्लकेभ्यश्चनमोरथिभ्यश्चारथेभ्यश्चनमोरथेभ्यश्चारोहेभ्यश्च
नमोबिल्मिभ्यश्चकवचिभ्यश्चनमोनक्तंचरद्भ्यश्चप्रकृन्तद्भ्यश्चनमोनमोविरूपेभ्यश्च
विश्वरूपेभ्यश्चनमोनमोमहद्भ्यश्चक्षुल्लकेभ्यश्चनमोरथिभ्यश्चारथेभ्यश्चनमोरथेभ्यश्च
आरोहेभ्यश्चनमोबिल्मिभ्यश्चकवचिभ्यश्चनमोनक्तंचरद्भ्यश्चप्रकृन्तद्भ्यश्चनमो
नमोविरूपेभ्यश्चविश्वरूपेभ्यश्चनमोनमोमहद्भ्यश्चक्षुल्लकेभ्यश्चनमोरथिभ्यश्चा
रथेभ्यश्चनमोरथेभ्यश्चारोहेभ्यश्चनमोबिल्मिभ्यश्चकवचिभ्यश्चनमोनक्तंचरद्भ्यश्च
प्रकृन्तद्भ्यश्चनमोनमोविरूपेभ्यश्चविश्वरूपेभ्यश्चनमोनमोमहद्भ्यश्चक्षुल्लकेभ्यश्च
नमोरथिभ्यश्चारथेभ्यश्चनमोरथेभ्यश्चारोहेभ्यश्चनमोबिल्मिभ्यश्चकवचिभ्यश्च
नमोनक्तंचरद्भ्यश्चप्रकृन्तद्भ्यश्चनमोनमोविरूपेभ्यश्चविश्वरूपेभ्यश्चनमोनमो
महद्भ्यश्चक्षुल्लकेभ्यश्चनमोरथिभ्यश्चारथेभ्यश्चनमोरथेभ्यश्चारोहेभ्यश्चनमो
ब

वन्देन्तरिक्षमुच्छन्दोद्यौश्छन्दः समाश्छन्दोनक्षत्राणिछन्दोवाक्छन्दोमनश्छन्दः कृषिश्छन्दोहिरण्यंछन्दोगोश्छ
न्दोजाछन्दोश्वश्छन्दः॥१९॥अग्निर्देवतावातोदेवतासूर्यो देवताचन्द्रमादेवताऋक्षाणिदेवते
न्द्रोदेवतावरुणोदेवता॥२०॥भूरुक्त्वायसिधरुणोधर्त्र्यसिधरणी॥अयुषेत्वावर्चसेत्वाबृहद्युषेत्वाक्ष
त्रायत्वा॥२१॥यन्त्रीराड्यन्त्रसियमनीरुक्त्वायसिधरित्री॥इषेत्वोर्जेत्वारय्यैत्वापोषायत्वोलोकन्नःकृधि
आस्थिदुँहन्तेपञ्चविँशोद्यावाभासत्पदशाधरुणःएकविँशःप्रतिष्ठाश्चस्तोमोनवदशोवीर्यंते
सप्तदशोवत्रीह्यविँशःसप्तारण्यत्रयस्त्रिँशोगायत्रीनिश्चतुस्त्रिँशोपन्क्तिश्चतुश्चत्वारिँश
तुरकविँशःप्रतिष्ठात्रयस्त्रिँशोबृहद्वास्यद्विष्टपन्क्तुस्त्रिँशोनार्ध्यस्त्रिँशोवयोधाश्चत्वारिँ
शोधर्त्र्यन्नंतुष्टाम॥२२॥अग्नयेभागोसिदिशेसायंछन्दोत्रयस्त्रिँशोधर्त्रेन्नंतुष्टाम॥२३॥अधिपत्न्यम्बस्ते
स्तृतम्न्यधिपत्न्यम्बस्तेस्तृतान्त्रिवृत्स्तोमोरथन्तरंस्यभागोसिविष्णोराधिपत्यङ्क्षत्रंस्तृतम्पञ्चद

शस्तोमोनृचक्षसामागोसिधातुराधिपत्यंनुष्टुप्छन्दस्त्रयस्त्रिँशःस्तृतःसप्तदशस्तोमोमि
त्रस्यभागोसिवरुणस्याधिपत्यंन्दिवोवृष्टिवातस्तृतःएकविँशस्तोमोवसूनां
भागः॥२४॥वसूनांभागोसिरुद्राणामाधिपत्यंचतुष्पात्तस्तृतंत्रयस्त्रिँश
स्तोमःआदित्यानांभागोसिमरुतामाधिपत्यंऽभस्तृताःपञ्चविँशस्तोमो
दित्येभागोसिपूष्णआधिपत्यंभाजस्तृतान्त्रिणवस्तोमोदेवस्यसवितुर्भा
गोसिबृहस्पतेराधिपत्यंसमीचीर्दिशस्तृताश्चतुष्टोमस्तोमोश्वानांभा
गोसि॥२५॥श्वानांभागोस्यश्वानामाधिपत्यम्मृगास्तृताश्चतुश्चत्वारिँ
शस्तोमःत्र्यरुणांभागोसिविश्वेषांदेवानामाधिपत्यम्भूतःस्तृतस्त्रयस्त्रि

ऽशास्तामुःसहेश्व॥२६॥सहेश्वसहस्यश्वैहेमन्तिकावृत्तूःअग्नेरन्तःश्लुषासि
कल्पेतांद्यावापृथिवीकल्पन्तामापुःर्षधयुःकल्पन्तामुन्नयुःपृथुश्चमुज्येष्ठ्यायु
सव्रता॥२७॥येःअग्नयुःसमनसोतुराद्यावापृथिवीःइम॥हेमन्तिकावृत्तूःअग्नि
कल्पमानाःइन्द्रमिवदेवाःअग्निमस्त्रिशन्तुतयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवःसीदतम॥२७॥
एकयास्तुवतप्रजाःअधीयन्तप्रजापतिरधिपतिरासीन्त्रिस्तृभिःस्तुवतु
ब्रह्मासृज्यतब्रह्मणस्पतिरधिपतिरासीत्पञ्चभिःस्तुवतभूतान्यसृज्यन्त
भूतानामृत्युरधिपतिरासीत्सप्तभिःस्तुवतसप्तऋषयोसृज्यन्तधाताधि
पतिरासीन्नवभिःस्तुवत॥२८॥नवभिःस्तुवतपितरोसृज्यन्तार्दितिरधि

पत्न्यासीदेकादशभिःस्तुवतऽऋतवोसृज्यन्तार्तवाःअधिपतयःआसन्त्रय
योदशभिःस्तुवतमासाःअसृज्यन्तसंवत्सरोधिपतिरासीत्पञ्चदशभिःस्तु
वतक्षत्रमसृज्यतेन्द्राधिपतिरासीत्सप्तदशभिःस्तुवतग्राम्याःपशवोसृ
ज्यन्तबृहस्पतिरधिपतिरासीन्नवदशभिःस्तुवत॥२९॥नवदशभिःस्तु
वतशूद्रार्यावसृज्यतामहोरात्रेःअधिपतीःआस्तामेकविꣳशत्यास्तुवते
केशफाःपशवोसृज्यन्तवरुणाधिपतिरासीत्त्रयोविꣳशत्यास्तुवतक्षुद्राः
पशवोसृज्यंतपूषाधिपतिरासीत्पञ्चविꣳशत्यास्तुवतारण्याःपशवोसृज्य
न्तवायुरधिपतिरासीत्सप्तविꣳशत्यास्तुवतयावापृथिवीभ्यांतोदसवोरुद्राः

आदित्याऽअनुष्ट्वायँस्तऽएवाधिपतयऽआसन्नवविꣳशात्यास्तुवत॥२१॥नव
विꣳशात्यास्तवतुष्ट्वनुस्पतयोसृज्यन्तुसोमोधिपतिरासीदेकत्रिꣳशतास्तुवत
प्रजाऽअसृज्यंतुष्ट्वाश्वायवाश्वाधिपतयऽआसँस्त्रयस्त्रिꣳशतास्तुवतभू
तान्येशाम्यन्प्रजापतिपरमेष्ट्यधिपतिरासील्लोकन्ताऽइद्रम्॥२२॥इतिसं
हितायांचतुर्दशोध्यायः॥१४॥ ॥०॥ ॥०॥
अग्नेजातान्प्रणुदानःसपत्नान्त्सत्यजातान्रुद्रजातवेदः॥अधिनोब्रूहिसुम
नाऽअहेडंस्तवस्यामुशन्मैत्रिवरूथ्यउद्भो॥१॥सहजातान्प्रणुदानस्सप
त्नान्त्सत्यजाताञ्जातवेदोनुदस्व॥अधिनोब्रूहिसुमनस्यमानोवयꣳस्याम्

प्रणुदानःसपत्नान्॥२॥षोडशीस्तोमऽउद्वाद्विणव्रतुश्चत्वारिꣳशस्तो
मोवत्रयोविद्रविणम्॥अग्नेःपुरीषमस्यपोनामतांत्वाविश्वेऽअभिगृणन्तु
देवाः॥स्तोमपृष्ठाघृतवतीहसीदप्रजावदस्मेद्रविणायजस्व॥३॥एवुष्ट्र
न्द्रोचरिष्ट्रन्द्रःशफ्यूष्ट्रन्द्रःपरिभूष्ट्रन्द्रःआष्ट्रन्द्रोमनुष्ट्रन्द्रोव्यच
ष्ट्रन्द्रःसिंधुष्ट्रन्द्रःसमुद्रष्ट्रन्द्रःसरिरष्ट्रन्द्रःवकुष्ट्रन्द्रस्त्रिकुकुष्ट्रन्द्रः
कायष्ट्रन्द्रोऽअक्षरपङ्क्तिष्ट्रन्द्रःपदपङ्क्तिष्ट्रन्द्रोविष्टारपङ्क्तिष्ट्र
न्द्रःक्षुरोष्णिहष्ट्रन्द्रःआष्ट्रन्द्रःप्रष्ट्रन्द्रः॥४॥सुषष्ट्रन्द्रोविराष्ट्रन्द्रोवि
राष्ट्रन्द्रोरथन्तरष्ट्रन्द्रोनिकायष्ट्रन्द्रोविवधष्ट्रन्द्रोगिरष्ट्रन्द्रोभद्रष्ट्रन्द्रः

सꣳस्तुप्छन्दोनुष्टुप्छन्दोविष्टारपङ्क्छन्दोत्रिष्टुप्छन्दोजगतीछन्दोविष्प
र्द्धिछन्दोविराट्छन्दोदिक्छन्दोदण्डाहरणछन्दस्तद्वृहतीछन्दोऽकाङ्क्छ
न्दः॥५॥ रश्मिनासत्यायꣳसत्यजिन्वप्रतिनाधर्म्मणाधर्म्मजिन्वाग्नि
त्वादित्वादित्वेजिन्वसधिनान्तरिक्षेणान्तरिक्षजिन्वप्रतिधिनापृथिव्या
पृथिवीजिन्वविष्टभनदृष्ट्याचीष्टेजिन्वप्रवयाहार्दजिन्वानुयाराऽस्य
रात्रीजिन्वोशिजावसुष्योवसूजिन्वप्रकेतनादित्यपथेऽआदित्यजि
न्वृतन्तुनायꣳ॥६॥ तन्तुनायस्यार्षेणरायस्कार्षेजिन्वसꣳसर्प्पे
णश्रुतायश्रुताधिजिन्वेडेनोषधीभिराषधीजिन्वात्तमनतनूभिस्तनू ॥१॥६॥

जिन्वचयोधसाधीतेनाधीतजिन्वाग्निजितातेजसातेजोजिन्व॥७॥प्रतिपद
सिप्रतिपदेत्वानुपदस्यनुपदेत्वासम्पदसिसम्पदेत्वाऽग्नेतेजोसितेजसित्वा॥८॥
त्रिवृदसित्रिवृतेत्वाप्रवृदसिप्रवृतेत्वाविवृदसिविवृतेत्वासवृदसिसवृतेत्वा
क्रमायाक्रमायत्वासङ्क्रमोसिसङ्क्रमायत्वाक्रमायुल्क्रमायत्वाक्रोतिरस्युल्का
यैत्वाधिपतिनाऽज्रोऽज्रोजिन्व॥९॥ राट्सिप्राचीदिग्वसवस्तेदेवाऽअधि
पत्नयाग्निर्हेतीनाम्प्रतिधर्त्तात्रिवृत्वास्तोमेनपृथिव्याꣳश्रयत्वार्ज्यमुत्क्रमय
यायस्तभ्नातुरयन्तरꣳसामस्त्रिष्टिषाऽअन्तरिक्षाऽऋषयस्त्वाप्रथमजा
देवर्षदिवोमात्रयावरिम्णाप्रथन्तुविधर्त्ताचायमधिपतिस्तेत्वासवैस्त्वं
विदानानाकस्यपृष्ठस्वर्गलोकमयमानञ्चसादयन्तु॥१०॥ विराऽसिदक्षि

णादिरुद्रास्तेदेवाऽअधिपतयऽइन्द्रौहेतीनांप्रतिधर्त्तापंचदशस्त्वास्तोमः पृथिव्याः श्रयतुप्रऽउगमुस्रेमध्यथायेस्तभ्नातुबृहत्सामप्रतिष्ठित्याऽअन्तरिक्षऽऋषय स्त्वाप्रथमजादेवेषुदिवोमात्रयावरिमणाप्रथयन्तुविधर्त्ताचायमधिपतिश्चतेत्वासा वँसंविदानानाकस्यपृष्ठेस्वर्गेलोकेयजमानञ्चसादयन्तु॥११॥संम्राडसिश्रुती चीदिगादित्यास्तेदेवाऽअधिपतयोवयऽएणेहेतीनांप्रतिधर्त्तासप्तदशस्त्वास्तोमः पृथिव्याः श्रयतुमरुत्वतीयमुस्रेमध्यथायेस्तभ्नातुवैरूपꣳसामप्रतिष्ठित्याः अन्तरिक्षऽऋषयस्त्वाप्रथमजादेवेषुदिवोमात्रयावरिमणाप्रथयन्तुविधर्त्ताचा यमधिपतिश्चतेत्वासर्वसंविदानानाकस्यपृष्ठेस्वर्गेलोकेयजमानञ्चसादयन्तु॥१२॥ स्वराडसुदीचीदिग्रुद्रास्तेदेवाऽअधिपतयऽएणेहेतीनांप्रतिधर्त्तैकविꣳ

शस्त्वास्तोमः पृथिव्याः श्रयतुनिष्केवल्यमुस्रेमध्यथायेस्तभ्नातुवैराजꣳसा मप्रतिष्ठित्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वाप्रथमजादेवेषुदिवोमात्रयावरिमणाप्रथयन्तु विधर्त्ताचायमधिपतिश्चतेत्वासर्वसंविदानानाकस्यपृष्ठेस्वर्गेलोकेयजमानञ्च सादयन्तु॥१३॥अधिपत्न्यसिबृहतीदिग्विश्वेदेवाऽअधिपतयोबृहस्पति हेतीनांप्रतिधर्त्तात्रिणवत्रयस्त्रिꣳशस्त्वास्तोमोपृथिव्याः श्रयतांवैश्वदेवाग्नि मारुतेऽउक्थेऽअध्यथायेस्तभ्नीताꣳशक्वरेवतेसामनीप्रतिष्ठित्याऽअन्त रिक्षऽऋषयस्त्वाप्रथमजादेवेषुदिवोमात्रयावरिमणाप्रथयन्तुविधर्त्ताचायम धिपतिश्चतेत्वासर्वसंविदानानाकस्यपृष्ठेस्वर्गेलोकेयजमानञ्चसादयन्तु

॥१४॥

अयम्पुरोहरिकेशःसूर्यरश्मिस्तस्यरथगृत्सश्चरथौजाश्वसेनानीग्रामण्यो॥पु
ञ्जिकस्थलाचक्रतुस्थलाचापुरसौदक्षेणप्रजापतेरप्सरोभ्यो॥देवेतिप्रहे
तिस्तेभ्योनमोऽअस्तुसतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयद्विष्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भे
दध्मः॥१५॥अयन्द्वेष्टिणाविश्वकर्मातस्यरथस्वनश्चरथचित्रश्चसेनानी
ग्रामण्यो॥मुनकाचसहजन्याचापुरसौयातुधानहितीरक्षाःसिप्रहेति
स्तभ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयद्विष्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषा
ञ्जम्भेदध्मः॥१६॥अयम्पुश्चद्विश्वञ्चाचास्तस्यरथप्रोतश्चासमरथश्चस
नानीग्रामण्यो॥प्रम्लोचन्तीचानुम्लोचन्तीचापुरसौव्याघ्रहेतिःसर्पा॥ ॥२०८॥

प्रहेतिस्तेभ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयद्विष्मोयश्चनोद्वेष्टित
मेषाञ्जम्भेदध्मः॥१७॥अयमुत्तरात्सङ्गृह्यसुस्तस्यताक्ष्योऽरिष्टनेमिश्च
सेनानीग्रामण्यो॥विश्वाचीचघृताचीचापुरसावापोहेतिर्वातुःप्रहे
तिस्तेभ्योऽनमोऽअस्तुतेनोमृडयन्तुतेयद्विष्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भे
दध्मः॥१८॥अयमुपर्यर्वाग्वसुस्तस्यसनुजिच्चसुषेणश्चसेनानीग्रामु
ण्यो॥उर्वशीचपूर्वचित्तिश्चापुरसावव्यूढ्यैन्होतिर्विद्युत्प्रहेतिस्तेभ्यो न
मोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयद्विष्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भेद
ध्मः॥१९॥अयमग्निर्मूर्द्धादिवःककुत्पतिःपृथिव्याऽअयमपाम्रेताऽअपा

रेतांसिजिन्वति॥२०॥अयमग्निःसहस्रिणोवाजस्यशातिनस्पतिः॥मू
र्द्धाकुवीरयीणाम्॥२१॥त्वामग्नेपुष्करादध्यथर्वानिरमन्थत॥मूर्द्धानंविश्व
स्यवाघतः॥२२॥भुवोयज्ञस्यरजसश्चनेतायत्रानियुद्भिःसचसेशिवाभिः॥
दिविमूर्द्धानंदधिषेस्वर्षांजिह्वामग्नेचकृषेहव्यवाहम्॥२३॥अ
बोध्यग्निःसमिधाजनानांप्रतिधेनुमिवायतीमुषासम्॥यह्वाइवप्र
वयामुज्जिहानाःप्रभानवःसिस्रतेनाकमच्छ॥२४॥अवोचामकवय
मेध्यायवचोवन्दारुवृष्णेभायहृष्टे॥गविष्ठिरोनमसास्तोममग्नौदिवी
वरुचक्रमुच्यंत्वमश्नुते॥२५॥अयमिहप्रथमोधायिधातृभिर्होतायं

जिष्टोअद्वरेष्वीड्यःसायमग्निर्वानोभृगवोविरुरुचुर्वनेषुचित्रंविभ्वंविशे
विशे॥२६॥जनस्यगोपाअजनिष्टजागृविरग्निःसुदक्षःसुवितायनव्यसे॥
घृतप्रतीकोबृहतादिविस्पृशाधुमद्विभातिभरतेभ्योहविः॥२७॥त्वाम
ग्नेअङ्गिरसोगुहाहितमन्वविन्दञ्छ्रियाणंवनेवने॥सबायसेमध्य
मानःसहोमहत्वामाहुःसहसस्पुत्रमङ्गिरः॥२८॥सखायःसंवःसम
यन्तुमिषुःस्तोमंमित्रायाग्नयेवर्षिष्ठायक्षितीनामूर्ज्जानप्रुसहस्वते॥२९॥
सुसमिधंवसेवृषन्नग्नेविश्वान्यर्यआ॥इडस्पदसमिध्यसेसनोव
सून्याभर॥३०॥त्वांचित्रश्रवस्तमंहवन्तेविक्षुजन्तवः॥शोचिष्केशंपु

रुप्रियाग्नेदुव्यायुचोदय॥३१॥ एनावोऽअग्निन्नमसोर्जोनपातमाहुव॥प्रियञ्चे
तिष्ठमरुतिꣳस्वर्दुरम्विश्वस्यदूतममृतम्॥३२॥विश्वस्यदूतममृतम्विश्वस्यदू
तममृतम्॥सयोजतेऽअरुषाविश्वभोजसासदुद्रुक्त्वाद्रुतः॥३३॥सदुद्रु
क्त्वाद्रुतꣳसदुद्रुक्त्वाद्रुतꣳसुब्रह्माणꣳसुशमीवसूनांदेवꣳराधोजनाना
म्॥३४॥अग्नेत्वाऽअसुगोमन्तꣳईशानꣳसहसायहो॥अस्मेधेहिजातवेदो
महिश्रवः॥३५॥सऽईधानोवसुष्कविरग्निरीड्यो गिरा॥रेवदस्मभ्यंपु
र्वणीकदीदिहि॥३६॥क्षपोराजन्नुतत्मनाग्नेवस्तोरुतोषसः॥सतिग्म
जम्भरक्षसोदहप्रति॥३७॥भद्रोनोऽअग्निराहुतोभद्रारातिꣳसुभगभ

॥१०९०॥

द्रोऽअदूराः॥भद्राऽउतप्रशस्तयः॥३८॥भद्राऽउतप्रशस्तयोभद्रम्मनऽकृणु
ष्वबृहत्॥एतात्पर्ष॥येनासुमस्तःसासहन्॥३९॥येनासुमसुसासहोवस्त्रिरातनु
हिभूरिशर्द्धताम्॥गविनोमातःअभिष्टिभिः॥४०॥अग्नितम्मन्योवसुरस्तं
जघन्तिधुनिव॥समर्वतोरघुद्रुवꣳसुजातासꣳसूरयःइषꣳस्तोतृभ्य
आभर॥४१॥उभेसुष्टुवद्रु॥सुर्ष्णिषादक्षैश्रीणीषेआसनि॥उतोनऽउस्रा
पूर्ष्णऽउक्षुषवसस्पतऽइषꣳस्तोतृभ्यआभर॥४३॥अग्नेतमद्याश्वन्नस्तो
मैस्क्रतुन्नभद्रꣳहृदिस्पृशम्॥ऋध्यामात्वोहैः॥४४॥अधाह्यग्नेक्रतोर्भद्र
स्यदक्षस्यसाधोः॥रथीर्ऋतस्यबृहतोबभूथ॥४५॥एभिर्नोऽअर्कैर्भवा

नोऽअर्वाङ्नृष्णज्योतिः॥ अग्नेविश्वेभिः सुमनाऽअनीके॥४६॥ अग्निꣳहोतारमन्ये
दास्वन्तवसुꣳसूनुꣳसहसोजातवेदसꣳविप्रंनजातवेदसम्॥ यजुर्ह्ययास्वध्वरोदेवो
देवाच्यारूपा॥ घृतस्यचिभ्राष्टिमनुवष्टिशोचिषाजुह्वानस्यसर्पिषः॥४७॥ अग्नेः
त्वन्नोऽअन्तमऽउतत्रातास्शिवोभवावरूथ्यः॥ वसुरग्निर्वसुश्रवाऽअच्छानक्षियुम
त्तमꣳरयिंदाः॥ तन्त्वाशोचिष्ठदीदिवꣳसुम्नायनूनमीमहेसख्यायः॥४८॥ अनु
ऋषयस्तपसासत्रमायन्निधानाऽअग्निꣳस्वराभरन्तः॥ तस्मिन्नुहन्निदधेनाके
अग्निमाहुर्मनवस्तीर्णबर्हिषं॥४९॥ तम्यज्ञासिरनुगल्ममदेवाः पुत्रोमात्रोरदि
तिरत्नवाद्विरण्ययः॥ नाकꣳगृभ्णाणाꣳसुकृतस्यलोकंतृतीयपृष्ठेऽअधिरोचनेदिवः॥५०॥
अवाचामग्नेमरुद्भिरुग्रयुमुग्निꣳसत्यैतिस्त्रेकितानः॥ पृष्टःपृथिव्यांनिहितो

॥११९॥

दविद्युतदधस्पदꣳकृणुतेपृतन्यवे॥५१॥ अयमुग्निर्वीरतमोवयोधाꣳसहस्रि
योघोतनाभमग्र्यꣳहनू॥ विभ्राजमानꣳसरिरस्यमध्यऽउपप्रयाहिदिव्यानिधाम॥५२॥
सम्प्रच्यवद्धमुपसम्प्रयाताग्नेपथोदेवयानान्कृणुद्धम्॥ पुनर्न्नएवाजनापितराधु
वोनाग्न्वातꣳसीत्वयिनन्तुमुत्तमꣳ५३॥ उद्बुध्यस्वाग्नेप्रतिजागृहित्वमि
ष्टापूर्त्तसꣳसृजेथामयंचः॥ अस्मित्सधस्थेऽअध्युत्तरस्मिन्विश्वेदेवायजमा
मानश्चसीदत॥५४॥ अनुद्यहसिसहसंवनाग्निसर्ववेदसम्॥ तेनमंहिष्ठ
न्नोनयस्वर्देवेषुगन्तवे॥५५॥ अयन्तेयोनिर्ऋत्वियोयतोजातोऽअरोचथाः॥ तञ्जानन्नग्नऽआरोहाथानोवर्द्धयारयिम्॥५६॥ तपसस्तपस्यश्च

शौक्षिराक्तृत्ऽअग्नेरन्तःश्लेषोसिकल्पेतांद्यावापृथिवीकल्पन्तामापऽओषधयःक
ल्पन्तामग्नयःपृथुभ्रमज्येष्ठ्यायसव्रताः॥ ४ऽअग्नयःसमनसोन्तराद्यावापृ
थिवीइमा॥ शौक्षिराक्तृत्ऽअभिकल्पमानाऽइद्रमिवदेवाऽअभिसम्विशंतुतया
देवतयाङ्गिरस्वध्रुवेसीदतम्॥ ५७॥ पुरमेष्टीत्वासादयतुदिवस्पृष्ठज्योतिषम्
नीम्॥ विश्वसमेप्राणायापानायव्यानायविश्वज्योतिर्यच्छ॥ सूर्यस्तेधिपति
स्तयादेवतयाङ्गिरस्वध्रुवासीद॥ ५८॥ लोकम्पृणछिद्रम्पृणाथोसीदध्रुवा
त्वम्॥ इन्द्राग्नीत्वाबृहस्पतिरस्मिन्योनावसीषदन्॥ ५९॥ ताऽअस्यसू
दंदोहसुःसोमंश्रीणन्तिपृश्नयः॥ जन्मन्देवानाविशस्त्रिष्वारोचनेदिवः

॥६०॥

॥११२॥

इन्द्रविष्णोऽआवीवृधन्समुद्रव्यचसंगिरः॥ रथीतमंरथीनाम्वाजानाम्सत्प
तिम्पतिम्॥ ६१॥ प्रायुर्म्मानयवसेविव्यन्यदामुहंसम्चरणाद्यस्कान्॥
आदस्युवातोऽअनुवातिशोशिरधस्मतेव्रजनंकृष्णमस्ति॥ ६२॥ आयो
ष्वासदनंसादयाम्यवतश्छायायांसमुद्रस्यहृदये॥ रश्मिवतीम्भासवतीं
भायाद्यांभास्यापृथिवीमोर्वन्तरिक्षम्॥ ६३॥ पुरमेष्टित्वासादयतुदिवस्पृ
ष्ठेव्यचस्वतीम्प्रथस्वतीन्दिवंयच्छदिवन्दृंहदिवम्माहिंसीः॥ विश्वसमेप्रा
णायापानायव्यानायोदानायप्रतिष्ठायैचरित्रायै॥ सूर्यस्त्वाभिपातुमह्या
स्वस्त्याछर्दिषात्रान्तमनन्तयादेवतयाङ्गिरस्वध्रुवसीदतम्॥ ६४॥ सु

हस्तेस्यप्रमासिसुहस्तेस्यप्रतिमासिसुहस्तेस्योन्मासिसादस्त्रोसिसुहस्तोयत्वा ॥९५॥
इतिसहितांपंचदशोध्यायः ॥९५॥ नमस्ते॥रुद्रमन्यवेऽउतोतऽइषवेनमः॥
बाहुभ्यामुतते नमः॥१॥ यातेरुद्रशिवातनूरघोरापापकाशिनी॥तया
नस्तन्वाशन्तमयागिरिशन्ताभिचाकशीहि॥२॥ यामिषुंगिरिशन्तहस्ते
बिभर्ष्यस्तवे॥शिवांगिरित्रतांकुरुमाहिंसीःपुरुषंजगत्॥३॥शिवेनव
चसात्वागिरिशाच्छावदामसि॥यथानःसर्वमिज्जगदयक्ष्मꣳसुमनाऽअ
सत्॥४॥अध्यवोचदधिवक्ताप्रथमोदैव्योभिषक्॥अहीꣳश्चसर्वाञ्जभ
यन्त्सर्वाश्चयातुधान्योधराचीःपरासुव॥५॥असौयस्ताम्राऽअरुणऽउत

बभ्रुꣳसेमुद्गलाय चैनꣳरुद्राऽअभितोदिक्षुश्रिताꣳसहस्रयोवैषाꣳहेऽईम
हि॥६॥असौयोवसर्पतिनीलग्रीवोविलोहित॥उतैनंगोपाऽअदृश्रन्नदृश्र
न्नुदहार्यः सदृष्टोमृडयातिनः॥७॥नमोस्तुनीलग्रीवायसहस्राक्षायमी
ढुषे॥अथोयेऽअस्यसत्वानोहन्तेभ्याकरन्नमः॥८॥प्रमुञ्चधन्वनस्त्वमुभ
योरार्त्न्योर्ज्याम्॥याश्चतेहस्तेऽइषवःपरातोभगवोवप॥९॥विज्यंधनुःकपर्दि
नोविशल्योबाणवाँउत॥अनेशन्नस्यायऽइषवआभुरस्यनिषंगधिः॥१०॥या
तेहेतिर्मीढुष्टमहस्तेबभुवतुधनुः॥तयास्मान्विश्वतस्त्वमयक्ष्मयापरिभुज॥११॥
परितेधन्वनोहेतिरस्मान्वृणक्तुविश्वतः॥अथोयऽइषुधिस्तवारेऽअस्मन्नि
धेहितम्॥१२॥अवतत्यधनुष्ट्वꣳसहस्राक्षतेषुधा॥निशीर्यशल्यानां

मुखाशिवोनःसुमनाभवत्॥१३॥नमस्तऽआयुधायानातताय धृष्णवे॥उभाभ्यां
मुतते नमोबाहुभ्यांतवधन्वने॥१४॥मानोमहान्तमुतमानोऽअर्भकंमानऽउक्षन्त
मुतमानऽउक्षितम्॥मानोवधीःपितरम्मातरम्मानःप्रियास्तन्वोरुद्र
रीरिषः॥१५॥मानस्तोकेतनयेमानऽआयुषिमानोगोषुमानोऽअश्वेषुरीरिषः॥
मानोवीरान्रुद्रभामिनोवधीर्हविष्मन्तःसदमित्त्वाहवामहे॥१६॥नमोहि
रण्यबाहवेसेनान्येदिशाञ्चपतयेनमोनमोवृक्षेभ्यःहरिकेशेभ्यःपशूनाम्प
तयेनमोनमःशष्पिञ्जरायत्विषीमतेपथीनांम्पतयेनमोनमोहरिकेशायोप
वीतिनेपुष्टानाम्पतयेनमोनमोबभ्लुशाय॥१७॥नमोबभ्लुशायव्याधिने

नानाम्पतयेनमोनमोभवस्यहन्त्यैजगतांम्पतयेनमोनमोरुद्रायतताय्यिनेक्षे
त्राणांम्पतयेनमोनमःसूतायाहन्त्यैवनानांम्पतयेनमोनमोरोहिताय॥१८॥न
मोरोहितायस्थपतयेवृक्षाणांम्पतयेनमोनमोमन्त्रिणेवाणिज्यायकक्षाणांम्पतयेनमोनमःउच्चैर्घोषा
यास्कन्दयतेपत्तीनांम्पतयेनमोनमःकक्ष्यायतयेच॥१९॥नमःकक्ष्यायतयेचा
वतेसत्वनांम्पतयेनमोनमःसहमानायनिव्याधिनेऽआव्याधिनीनांम्पते
यनमोनमोनिषङ्गिणेकुलुभायस्तेनानांम्पतयेनमोनमोनिचेरवेपरिचरा
यारण्यानांम्पतयेनमोनमोवन्वते॥२०॥नमोवन्वतेपरिवन्वतेस्ता

यूनाम्पतयेनमोनमोनिषङ्गिणेऽइषुधिमतेतस्कराणाम्पतयेनमोनमःसृकायिभ्योजि
घाꣳसद्भ्योमुष्णतांम्पतयेनमोनमोसिमद्भ्योनक्तञ्चरद्भ्योविकृन्तानाम्पतयेनमः॥२३॥
नमःउष्णीषिणेगिरिचरायकुलुञ्चानाम्पतयेनमोनमःइषुमद्भ्योधन्वायिभ्यश्चवोन
मोनमःआतन्वानेभ्यःप्रतिदधानेभ्यश्चवोनमोनमःआयच्छद्भ्योस्यद्भ्यश्चवोनमो
नमोविसृजद्भ्यः॥२२॥नमोविसृजद्भ्योविद्यद्भ्यश्चवोनमोनमःस्वपद्भ्योजाग्रद्भ्य
श्चवोनमोनमुःस्त्रायतेभ्यआसीनेभ्यश्चवोनमोनमुःस्तिष्ठद्भ्योधावद्भ्यश्च
वोनमोनमःसभाभ्यः॥२३॥नमःसभाभ्यः॥सभापतिभ्यश्चवोनमोनमोअश्वेभ्यो
ऽश्वपतिभ्यश्चवोनमोनमःआव्याधिनीभ्योविविध्यन्तीभ्यश्चवोनमोनमःउगणा
भ्यस्तृꣳहतीभ्यश्चवोनमोनमोगणेभ्यः॥२४॥नमोगणेभ्योगणपतिभ्यश्चवोन ॥११५॥

मोनमोव्रातेभ्योव्रातपतिभ्यश्चवोनमोनमोगृत्सेभ्योगृत्सपतिभ्यश्चवोनमोनमो
विरूपेभ्योविश्वरूपेभ्यश्चवोनमोनमःसेनाभ्यः॥२५॥नमःसेनाभ्यः॥सेनानि
भ्यश्चवोनमोनमोरथिभ्योअरथेभ्यश्चवोनमोनमःक्षत्तृभ्यःसङ्ग्रहीतृभ्य
श्चवोनमोनमोमहद्भ्योअर्भकेभ्यश्चवोनमः॥२६॥नमस्तक्षभ्योरथकारे
भ्यश्चवोनमोनमःकुलालेभ्यःकर्मारेभ्यश्चवोनमोनमोनिषादेभ्यःपुञ्जि
ष्ठेभ्यश्चवोनमोनमःश्वनिभ्योमृगयुभ्यश्चवोनमोनमुःश्वभ्यः॥२७॥नमुः
श्वभ्युःश्वपतिभ्यश्चवोनमोनमोभवायचरुद्रायचनमस्तावायचपशुपत
येचनमोनीलग्रीवायचशितिकण्ठायचनमःकपर्दिने॥२८॥नमःकपु

दिनेचेषुसकेशायचनमःसहस्राक्षायचशतधन्वनेचनमोगिरिशायायचशि
पिविष्टायचनमोमीढुष्टमायेषुमतेचनमोह्रस्वाय॥२९॥नमोह्रस्वायच
वामनायचनमोबृहतेचवर्षीयसेचनमोवृद्धायचसंवृधेचनमोग्र्यायच
प्रथमायचनमःआशवे॥३०॥नमःआशवेचाजिरायचनमःशीघ्रायचशी
भ्यायचनमःऊर्म्म्यायचावस्वन्यायचनमोनादेयायचद्वीप्यायच॥३१॥
नमोज्येष्ठायचकनिष्ठायचनमःपूर्वजायचापरजायचनमोमध्यमायचा
पगल्भायचनमोजघन्यायचबुध्न्यायचनमःसोभ्याय॥३२॥नमःसो
भेयायचप्रतिसर्य्यायचनमोजघन्यायचबुध्न्याय्यायचसेभ्यायचनमः

सोक्यायचावसान्यायचनमःऊर्व्वीयचखल्यायचनमोवन्याय॥३३॥
नमोवन्यायचकक्ष्यायचनमःश्रवायचप्रतिश्रवायचनमःआशुषेणायचा
शुरथायचनमःशूरायचावभेदिनेचनमोबिल्मिने॥३४॥नमोबिल्मिनेच
कवचिनेचनमोवर्म्मिणेचवरूथिनेचनमःश्रुतायचश्रुतसेनायचनमो
दुन्दुभ्यायचाहनन्यायचनमोधृष्णवे॥३५॥नमोधृष्णवेचप्रमृशायचन
मोनिषङ्गिणेचेषुधिमतेचनमस्तीक्ष्णेषवेचायुधिनेचनमःस्वायुधायेच
सुधन्वनेच॥३६॥नमःस्रुत्यायचपथ्यायचनमःकाट्यायचनीप्यायच
नमःकुल्यायचसरस्यायचनमोनादेयायचवैशन्तायचनमःकूप्याय

नमः कूप्याय चावट्याय च नमो वीध्र्याय चातल्याय च नमो मेघ्याय च विद्युत्याय च
विद्युत्याय च नमो वर्ष्याय चावर्ष्याय च नमो वात्याय ॥३८॥ नमो वात्याय च रेष्म्या
य च नमो वास्तव्याय च वास्तुपाय च नमः सोमाय च प्रतिसर्याय च रुद्राय च नमः
शङ्गवे ॥३९॥ नमः शङ्गवे च पशुपतये च नम उग्राय च भीमाय च नमो ग्रधा
य च दूरेवधाय च नमो हन्त्रे च हनीयसे च नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्य ओषधीनमः स्तारा
य ॥४०॥ नमः शम्भवाय च मयोभवाय च नमः शंकराय च मयस्कराय च न
मः शिवाय च शिवतराय च ॥४१॥ नमः पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरणा
य चोत्तरणाय च नमस्तीर्थ्याय च कूल्याय च नमः शष्प्याय च फेन्याय च नमः

॥४२॥११७॥

सिकत्याय च प्रवाह्याय च नमः किंशिलाय च क्षयणाय च नमः कपर्दिने च पुलस्तये च नमः च
इरिण्याय च प्रपथ्याय च नमो व्रज्याय ॥४३॥ नमो व्रज्याय च गोष्ठ्याय च नमस्तल्प्याय
च गेह्याय च नमो हृदय्याय च निवेष्प्याय च नमः काट्याय च गह्वरेष्ठाय च नमः सृक्ष्याय
च ॥४४॥ नमः सृक्ष्याय च हरिकेशाय च नमः पाः सल्याय च रज स्याय च नमो लोप्याय
चोलप्याय च नमः उर्ल्याय च सूल्याय च नमः पर्ण्याय ॥४५॥ नमः पर्ण्याय च पर्णशदाय
च नमः उद्गुरमाणाय च भिन्द्यते च नमः आखिदते च प्रखिदते च नमः इषुकृद्भ्यो
धनुष्कृद्भ्यश्च वो नमो नमो वः किरिकेभ्यो देवाना हृदयेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो न
मो विक्षिणत्केभ्यो नमः आनिर्हतेभ्यः ॥४६॥ द्रापे अन्धसस्पते दरिद्र नीललोहि
त आसां प्रजानामेषां पशूनां मा भेर्मारो मो च नः किञ्चनाममत् ॥४७॥ इमा रु

द्रायत्वसेकपृदिनेक्षयुद्वीरायप्रभरामुद्देमतीश्च॥यथानामसद्विपदेचतुष्पदेवि
श्वंपुष्टग्रामेऽअस्मिन्ननातुरम्॥४७॥यातेरुद्रशिवातनूःशिवाविश्वाहाभे
षजी॥शिवारुतस्यभेषजीतयानोमृडजीवसे॥४९॥परिनोरुद्रस्यहेतिर्व्य
णक्तुपरिक्षेषस्यदुर्म्मतिरघायोः॥अवस्थिरामघवद्भ्यस्तनुष्वमीढ्वस्तो
कायतनयायमृड॥५०॥मीढुष्टमशिवतमशिवोनःसुमनाभव॥परमे
वृक्षआयुधन्निधायकृत्तिवासाऽअहिंसन्नाशिवोभव॥५१॥
विकिरद्विलोहितनमस्तेऽअस्तुभगवः॥यास्तेसहस्रंहेतयोन्यम
स्मन्निवपन्तुताः॥५२॥सहस्राणिसहस्रशोवाह्वस्तवहेतयः॥तासां
मीढ्वोऽअधिकूटायतन्मसि॥५३॥असंख्यातासहस्राणि

येरुद्राऽअधिभूम्यांम॥तेषांसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मसि॥५४॥अस्मिन्महत्यर्ण
वेन्तरिक्षेभवाऽअधि॥तेषांसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मसि॥५५॥नील
ग्रीवाःशितिकंठाः॥दिवंरुद्राऽउपश्रिताः॥तेषांसहस्रयोजनेवधन्वानितन्म
सि॥५६॥नीलग्रीवाःशितिकंठाःशर्व्वाऽअधःक्षमाचराः॥तेषांसहस्रयोज
नेवधन्वानितन्मसि॥५७॥येवृक्षेषुशष्पिञ्जराःनीलग्रीवाविलोहिताः॥तेषां
ंसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मसि॥५८॥येभूतानामधिपतयोविशिखासःक
पर्द्दिनः॥तेषांसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मसि॥५९॥येपथांपथिरक्षयऐ
लबृदाऽआयुर्युधेभ्यः॥तेषांसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मसि॥६०॥येतीर्थे

निप्रुचरन्तिसृकाहस्तानिषङ्गिणः॥तेषाꣳसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मसि॥६१॥
यन्नेषुविध्यतिपात्रेषुपिबतोजनान्॥तेषाꣳसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मसि॥६२॥
यएतावन्तश्चभूयाꣳसश्चदिशोरुद्रावितस्थिरे॥तेषाꣳसहस्रिणोजनेवधन्वानि
तन्मसि॥६३॥नमोस्तुरुद्रेभ्योयेदिवियेषाम्वर्षमिषवः॥तेभ्योदशप्राचीर्दक्षिणा दशा ६४
दशप्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः॥तेभ्यानमोꣳअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयंद्विष्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषांजम्भेदध्मः॥६४॥नमोस्तुरुद्रेभ्योयन्तरिक्षेयेषांवातइ ५
षवः॥तेभ्यानमोꣳअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयंद्विष्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषां
जम्भेदध्मः॥६५॥नमोस्तुरुद्रेभ्योयपृथिव्यांयेषामन्नमिषवः॥तेभ्योदशप्रतीची

चीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः॥तेभ्यानमोꣳअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयंद्विष्मोयश्च
नोद्वेष्टितमेषांजम्भेदध्मः॥६६॥इतिवाजसनेयसंहितायांपाठ्योऽशोध्यायः॥१६॥
अन्नमन्नपतेन्नस्यान्नस्यदेहिन्नस्यपतेभक्षीमहिदेवीरापोऽग्रुवोभूयिष्ठाभूयसीर्मातरः
शश्वतीर्विश्वस्मादेनसोन्तर्धत्तमरुतःसꣳरराणाःअन्नमस्मेसुप्रयतंयमद्विष्मस्तंनःसुभू
तंकृणुत॥१॥इमामेꣳअग्नेःइष्टकाधेनवःसन्त्वेकाचदशाचदशाचशताचशतंचसहस्रं
चसहस्रंचायुतंचायुतंचनियुतंचनियुतंचप्रयुतंचार्बुदंचन्यर्बुदंचसमुद्रश्चमध्यंचान्तश्चपरार्द्धश्चतामेꣳअग्नेःइष्टकाधेनवःसन्त्वमुत्रामुष्मिंल्लोके॥२॥
ऋतवस्थऋतावधःऋतुष्ठास्थऋतावृधोघृतश्चुतोमधुश्चुतोविराजोनामका

मधुघाः अक्षीयमाणाः ॥३॥ समुद्रस्य त्वा ॥ वकयाग्ने परिव्ययामसि ॥ पावकोः अस्मभ्यं शिवो भव ॥४॥ हिमस्य त्वा जरायुणाग्ने परिव्ययामसि ॥ पावको अस्मभ्यं शिवो भव ॥५॥ उपज्मन्नुपवतसर्वतरनदीष्वा ॥ अग्ने पित्तमपामसि मृडीकमभि रागहि समन्यो मन्युमस्यावकवर्णं शिवं कृधि ॥६॥ अपामिदन्ययनं समुद्रस्य निवेशनम् ॥ अन्यास्ते अस्मत्तपन्तु हेतयः पावकोः अस्मभ्यं शिवो भव ॥७॥ अग्ने पावकरोचिषा मन्द्रया देव जिह्वया ॥ आदेवान्वक्षि यक्षि च ॥८॥ सनः पावक दीदिवोग्ने देवाँ इहावह ॥ उप यज्ञं हविश्च नः ॥९॥ पावकया यश्चितयन्त्या कृपा क्षामन्रुरुचत उषसो न भानुना ॥ तूर्वन्नयामन्नेतशस्यनूरणः आ

योधृणेनतृषाणोः अजरः ॥१०॥ नमस्ते हरसे शोचिषे नमः ते अस्त्वर्चिषे ॥ अन्यास्ते अस्मत्तपन्तु हेतयः पावकोः अस्मभ्यं शिवो भव ॥११॥ नृषदे वेडमूषदे वेहविषदे वेदनसदे वेशुचिषदे वेदः ॥१२॥ ये देवा ये देवानां यज्ञिया यज्ञियानाः सं वत्सरीणमुपभागमासते ॥ अदुत्तादो हविषो यज्ञे अस्मिन्त्स्वयं पिबन्तु मधु नो घृतस्य ॥१३॥ ये देवा देवेष्वधिदेवत्वमायन्यत्र लक्षणं पुरः एतारोः अस्य ॥ वक्षोः नक्तं ते पवन्ते धाम किञ्चन नन्ते दिवो न पृथिव्याः अधि स्नुषु ॥१४॥ प्राणदाः अपानदा व्यानदा वाचो दा वरिवो दाः ॥ अन्यास्ते अस्मत्तपन्तु हेतयः पावको अस्मभ्यं शिवो भव ॥१५॥ अग्निस्तिग्मेन शोचिषा यासद्विश्वं न्यत्रि

णम्॥ अग्निन्नौ विश्वतेरयिम्॥१६॥ यऽइमा विश्वा भुवनानि जुह्वदृषिर्होतान्यसीद
त्पिताना॥ सऽआशिषा द्रविणमिच्छमानः प्रथमच्छदवराꣳ आ विवेश॥१७॥ किꣳ
स्विदासीदधिष्ठानमारम्भणꣳ कतमत्स्वित्कथासीत्॥ यतो भूमिं जनयन्विश्वकर्म्मा
विद्यामौर्णोन्महिना विश्वचक्षाः॥१८॥ विश्वतश्चक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोबाहु
रुत विश्वतस्पात्॥ सम्बाहुभ्यान्धमति सम्पतत्रैर्द्यावाभूमी जनयन्देवऽएकः॥१९॥
किꣳ स्विद्वनꣳ कऽउसऽवृक्षऽआस यतो द्यावापृथिवी निष्टतक्षुः॥ मनीषिणो मनसा
पृच्छतेदु तद्यदध्यतिष्ठद्भुवनानि धारयन्॥२०॥ या ते धामानि परमाणि यावमा या
मध्यमा विश्वकर्म्मन्नुतेमा॥ शिक्षासखिभ्यो हविषि स्वधावः स्वयं यजस्व तन्वं वृधान॥२१॥ विश्वकर्म्मन्हविषा वावृधान स्वयं यजस्व पृथिवीमुत द्याम्॥ मुह्यन्त्व

नेऽअमितेऽसपत्नोऽइहास्माकेऽमुष्य वाजस्य सूरिरस्तु॥२२॥ वाचस्पतिं विश्वकर्म्माणं
मूतयेमनोजुवं वाजेऽअद्याऽहुवेम॥ सनो विश्वानि हवनानि योषद्विश्वशंभूरवसे
साधुकर्म्मा॥२३॥ विश्वकर्म्मन्हविषावर्द्धनेनत्रातारमिन्द्रमकृणोरवध्यं॥ तस्मै विश्व
ाः समनमन्तपूर्वीर्यमुग्रो विहव्योऽयासत्॥२४॥ चक्षुषः पितामनसा हि धीरो
घृतमेनेऽअजनन्नन्नमाने॥ यदेदन्ताऽअदद्हन्तपूर्वेऽआदिद्यावापृथिवीऽ
अप्रथेताम्॥२५॥ विश्वकर्म्मा विमनाऽआद्विहायाधाता विधाता परमोतसन्दृक्॥
तेषामिष्टानि समिषा मदन्ति यत्रासप्तऽऋषीन्परऽएकमाहुः॥२६॥ यो नः पिता
जनिता गोविधाता धामानि वेद भुवनानि विश्वा॥ योदेवानान्नामधाऽएक एक
एवन्तꣳ संप्रश्नं भुवना यन्त्यन्या॥२७॥ तऽआयजन्तद्रविणꣳ समस्माऽऋषऽ

मिगोत्राणि॥सहस्रागाहमानोदयोवीरेशतमैन्युरिन्द्रः॥दुष्ष्वनेपृतना
षाऽयुध्योस्माकꣳसेनाऽअवतुप्रयुत्सु॥४१॥इन्द्रऽआसान्नेताबृहस्पति
र्दक्षिणायज्ञःपुरऽएतुसोमः॥देवसेनानामभिभञ्जन्तीनाजयन्तीना
म्मरुतोयन्त्वग्रम्॥४०॥इन्द्रस्यवज्रोमरुतांपचेतसोरुद्रस्यसेनापुरएतुसोमः॥
मरुतांव्रातःपृषतीरयुग्मःमहान्महीनामवसोधियेहवेदेवानाजयतामु
दस्थात्॥४१॥उद्धर्षयमघवन्नायुधान्युत्सत्वनाम्मामुकानाम्मना
ꣳसि॥उद्धृष्णुहिन्वाजिनाऽवाजिनान्युद्रथानाजयतांवृष्णऽएषाम्॥४२॥
अस्माकमिन्द्रःसमृतेषुध्वजेष्वस्माकंयाऽइषवस्ताजयन्तु॥अस्माकं १२३

वीराऽउत्तरेभवन्त्वस्माँउदेवाऽअवताहवेषु॥४३॥अमीषांचित्तंप्रतिलो
भयन्तीगृहाणाङ्गान्यप्वेपरेहि॥अभिप्रेहिनिर्दहहृत्सुशोकैरन्धेनामि
त्रास्तमसासचन्ताम्॥४४॥अवसृष्टापरापतशरव्येबह्वीसꣳशिते
गच्छामित्रान्प्रपद्यस्वमामीषाङ्किञ्चनोच्छिषः॥४५॥प्रेतजयतानरऽइ
न्द्रोवःशर्म्मयच्छतु॥उग्रावःसन्त्वबाहवोनाधृष्याययाथन॥४६॥
असौयासेनामरुतःपरेषामक्षैतिनऽओजसास्पर्द्धमाना॥तान्वृह
न्तोमदसोपवृत्तेनयथामीऽअन्योऽअन्यन्नजानन्॥४७॥मत्रेवा

भिगोत्राणि॥सहस्रागाहमानोदयोवीरःशतमैन्युरिन्द्रः॥दुष्ष्वुनःपृतना
षाऽयुध्योस्माकꣳसेनाऽअवतुप्रयुत्सु॥४१॥इन्द्रऽआसान्नेताबृहस्पति
र्दक्षिणायज्ञःपुरऽएतुसोमः॥देवसेनानामभिभंजन्तीनाजयन्तीना
म्मरुतोयन्त्वग्रम्॥४०॥इन्द्रस्यवल्गूर्वरुणस्यराज्ञऽआदित्यानाम्मु
रुतांशर्द्धऽउग्रम्॥महामनसांभुवनच्यवानाघोषोदेवानाजयतामु
दस्थात्॥४१॥उद्धर्षयमघवन्नायुधान्युत्सत्वनाम्मामकानाम्मना
ꣳसि॥उद्धृष्णुहिन्म्रजिनाचाजिनान्युद्रथानाजयतांजन्तुघोषाः॥४२॥
अस्माकमिन्द्रस्समृतेषुध्वजेष्वस्माकम्याऽइषवस्ताजयन्तु॥अस्माक

वीराऽउत्तरेभवन्त्वस्माँउदेवाऽअवताहवेषु॥४३॥अमीषांचित्तंप्रतिलो
भयन्तीगृहाणाङ्गान्यप्वेपरेहि॥अभिप्रेहिनिर्दहहृत्सुशोकैरन्धेनामि
त्रास्तमसासचन्ताम्॥४४॥अवसृष्टापरापतपाशेमित्रबलꣳसहि॥
गच्छामित्रान्प्रपद्यस्वमामीषाङ्किञ्चनोच्छिषः॥४५॥प्रेताजयतानरऽइ
न्द्रोवःशर्म्मयच्छतु॥उग्रावःसन्त्वबाहवोनाधृष्याययाथन॥४६॥
असौयासेनामरुतःपरेषामयेतिनऽओजसास्पर्द्धमानाः॥तान्दूर
तमसापव्रतेनयथामीऽअन्योऽअन्यन्नजानन्॥४७॥मन्त्रवो

णाः सम्पत्तन्तिकुमाराद्विशिषाइव॥तन्नःइन्द्रोबृहस्पतिरदितिःशर्म्मयच्छतुद्वि
श्वाहाशर्म्मयच्छतु॥४८॥मर्म्मोणित्वर्म्मणाददाम्यसोमस्वाराजामृतेना
नुवस्ताम्॥उरोर्वरीयोवरुणस्तेकृणोतुजयन्तन्त्वानुदेवामदन्तु॥४९॥उ
देनमुत्तराभ्याग्नेघृतेनाकुत॥रायस्पोषेणसꣳसृजप्रजयाचबहुंकृधि॥५०॥
इन्द्रुमम्प्रतरान्नयास्मेजातानामसदुसि॥समेनंवर्च्चसासृजदेवानोप्रा
गुदाःअसत्॥५१॥यस्यकुर्म्मोगृहेहविस्तमग्नेवर्द्धयात्वम्॥तस्मैदेवाःअ
धिब्रवन्नयञ्चब्रह्मणस्पति॥५२॥उदुत्वाविश्वेदेवाःअग्नेभरन्तुचित्तिभिः॥
सनोभवशिवस्त्वꣳसुप्रतीकोविभावसुः॥५३॥पञ्चदिशोदेवीर्यज्ञमवन्तु

देवीरपामतिर्दुर्मतिम्बाधमानाः॥रायस्पोषेयज्ञपतिमाभजन्तीराय
स्पोषेअधियज्ञोऽअस्थात्॥५४॥समिद्धेऽअग्नावधिमामहानऽउक्थपत्रः
ईड्योगृभीतःतुस्वद्धर्म्मम्परिगृह्यायजन्तोर्गायद्यज्ञमयजन्तदेवाः॥५५॥
देवायधर्त्रेजोष्ट्रदेवश्रीश्रीमनास्तुतपया॥परिगृह्यदेवायज्ञमायन्दे
वादेवेभ्योऽअदुर्यन्तोऽअस्कुः॥५६॥घीतꣳहविःशमितꣳशमिताय
ध्यैतुरीयोयज्ञोयन्तव्यमेति॥ततोवाकाऽआशिषोनोजुषन्ताम्॥५७॥
सूर्यरश्मिर्हरिकेशःपुरस्तात्सविताज्योतिरुदयाऽअजस्रम्॥तस्यपूषाप्र
सवेयातिविद्वान्त्सम्पश्यन्विश्वाभुवनानिगोपाः॥५८॥द्विमानेऽएषदिवो

मध्यऽआस्तऽआपप्रिवान्रोदसीऽअन्तरिक्षम्॥ सविश्वाचीरभिचष्टेघृताचीरन्तरापूर्व्वमपरञ्चकेतुम्॥५९॥उक्षासमुद्रोऽअरुणःसुपर्णःपूर्व्वस्ययोनिम्पितुराविवेश॥ मध्यैदिवोनिहितःपृश्निरश्माविचक्रमेरजसस्पात्यंतौ॥६०॥ इन्द्रम्मित्रम्वरुणमग्निमाहुरथोदिव्यःससुपर्णोगरुत्मान्॥ एकम्सद्विप्राबहुधावदन्त्यग्निंयमंमातरिश्वानमाहुः॥६१॥ देवंबर्हिर्यजऽआचवक्षसुन्मुहूर्यजऽआचवक्षत्॥ यक्षदग्निर्देवोदेवाँआचवक्षत्॥६२॥ घोजस्यमाप्रसवऽउग्राभेणोदग्रभीतग्रधोसपत्नानिद्रोग्नीमेविषूचीनान्व्यस्यताम्॥६३॥ क्रमध्वमग्निनाकमुख्यंहस्तेषुविभ्रतः॥ दिवस्पृष्ठंस्वर्ग्गत्वामिश्रादेवेधिरोहम्॥६४॥

प्राचीमनुप्रदिशम्प्रेहिविद्वानग्नेरग्नेपुरोऽअग्निर्भवेह॥ विश्वाऽआशादीयानोविभाह्यूर्जनोधेहिद्विपदेचतुष्पदे॥६६॥ पृथिव्याऽअहमुदन्तरिक्षमारुहमन्तरिक्षाद्दिवमारुहम्॥ दिवोनाकस्यपृष्ठात्स्वर्ज्योतिरगामहम्॥६७॥ स्वर्यन्तोनापेक्षन्तऽआधारंरोहन्तिरोदसी॥ यज्ञंये विश्वतोधारंसुविद्वांसोवितेनिरे॥६८॥ अग्नेप्रेहिप्रथमोदेवयुतामच्छर्देवानामुनमस्कृतानाम्॥ इयक्षमाणाभृगुभिःसजोषाःस्वर्मृत्युंयजमानाःस्वस्ति॥६९॥ नक्तोषासासमनसाविरूपेधापयेतेशिशुमेकंसमीची॥ द्यावाक्षामारुक्मोऽअन्तर्भवातिदेवाऽअग्निन्धारयन्द्रविणोदाः॥७०॥ अग्नेसहस्रा

प्रजातमूर्द्धिजातन्तेप्राणाःसहस्त्रव्यानाः॥ त्वꣳसाहस्त्रस्यरायईशिषेतस्मै
तेविधेमवाजायस्वाहा॥७१॥सुपर्णोसिगरुत्मान्त्रिवृत्तेशिरोगायत्रंचक्षु
रन्तरिक्षमात्मापृथिव्यरिष्टासिबर्हसादिष्टाउदꣳहः॥७२॥अयुज्रु
क्षन्सुव्रतीरुपस्तादग्नेस्वध्योनिमासीदसाधुया॥अस्मित्सधस्थे
अध्युत्तरस्मिन्विश्वेदेवायजमानश्चसीदत॥७३॥तादꣳसवितुर्वरेण्य
स्यचित्रामाहवेणेसुमतिविश्वजन्याम्॥यामस्यकण्वोअदुहत्प्रपीना
ꣳसहस्त्रधाराम्पयसामहिङ्कृम्॥७४॥विधेमतेपरमेयज्ञमग्नेविधे
मस्तोमꣳवरेसुधस्थे॥यस्माद्योनेरुदारिथायजेतप्रतत्हवीꣳषिजुहुरे

समिद्धे॥७५॥त्रह्मोअग्नेदीदिहिपुरोनोजस्त्रयासूम्यविष्ठ॥त्वाꣳशश्व
न्तःउपयन्तिवाजाः॥७६॥अग्नेतमद्याश्वन्नस्तोमꣳक्रतुन्नभद्रꣳहृदि
स्पृशम्॥ऋध्यामात्वऊतिभिः॥७७॥चित्तिन्जुहोमिमनसाघृतेनयथादेवा
इहागमन्वीतिहोत्राःऋतावृधः॥पतयेविश्वस्यभूमनोविश्वाजुहोमि
विश्वकर्म्मणेविश्वाहादाभ्यꣳहविः॥७८॥सुसन्तेअग्नेसमिधासजिह्व
सꣳऋषयःसप्तधामप्रियाणि॥सप्तहोत्राःसप्तधात्वायजन्तिसप्तयो
निरापृणस्वघृतेनस्वाहा॥७९॥शुक्रज्योतिश्चित्रज्योतिश्चसत्यज्योति
श्चज्योतिष्माꣳश्च॥शुक्रश्चऋतपाश्चात्यꣳहाः॥८०॥ईडेद्यावापृथिवीपूर्वजावी

दृङ्प्रतिसदृङ्॥मितश्चसम्मितश्चसभराः॥८१॥ऋतश्चसत्यश्चध्रुवश्चध
रुणश्च॥धर्त्राचविधर्त्राचविधारयः॥८२॥ऋतजिच्च॥सत्यजिच्चसेनजि
च्चसुषेणश्च॥अन्तिमित्रश्चदूरेऽमित्रश्चगणः॥८३॥ईदृक्षासःएतादृ
क्षासःउषणःसदृक्षासःप्रतिसदृक्षासःएतन॥मितासश्चसम्मितासोनोऽ
अद्यसभरसोमरतोबर्हेऽअस्मिन्॥८४॥स्वतवाँश्चप्रघासीचसान्तपुन
श्चगृहमेधीच॥क्रीडीचशाकीचोज्जेषी॥८५॥इन्द्रन्देवीर्विशोमरुतोनु
वर्त्मानोपवध्वमश्वेन्द्रन्देवीर्विशोमरुतोनुवर्त्मानोपवध्वम्॥एवमिमंयज्ञमा
नन्देवीश्चविशोमानुषीश्चानुवर्त्मानोपवन्तु॥८६॥इमꣳस्तनमूर्ज्जस्व

न्धयापाम्प्पीनमग्नेसरिरस्यमध्ये॥उत्सञ्जुषस्वमधुमन्तमर्वन्त्समुद्रियꣳ
सदनमाविशस्व॥८७॥घृतम्मिमिक्षेघृतमस्ययोनिर्घृतेश्रितोघृतमस्य
धाम॥अनुष्वधमावहमादयस्वस्वाहाकृतंवृषभंवक्षिहव्यम्॥८८॥समु
द्रादूर्म्मिर्म्मधुमाँउदारदुपाꣳशुनासममृतत्वमानट्॥घृतस्यनामगुह्यं
दास्तिजिह्वादेवानाममृतस्यनाभिः॥८९॥वयन्नामप्रब्रवामाघृतस्यास्मि
न्यज्ञेधारयानमोभिः॥उपब्रह्माशृणवच्छस्यमानञ्चतुश्शृङ्गोवमीद्गौरए
तत्॥९०॥चत्वारिशृङ्गात्रयोऽअस्यपादाद्वेशीर्षेसप्तहस्तासोऽअस्य॥त्रि
धाबद्धोवृषभोरोरवीतिमहोदेवोमर्त्याँआविवेश॥९१॥त्रिधाहितम्पणि

मिगुह्यमानऽऊ विदेवासो घृतमन्नमविन्दन्॥ इन्द्रः एकऽसूर्य एकं जजानवेना
देकꣳस्वधयानिष्टतक्षुः॥९२॥ एताऽअर्षन्तिहृद्यात्समुद्राच्छतव्रजारिपुणाना
वचक्षेऽ॥घृतस्यधाराऽअभिचाकशीमिहिरण्ययोवेतसोमध्यऽआसाम्॥९३॥
सम्यक्स्रवन्तिसरितान धेनाऽअन्तर्हृदामनसापूयमानाः॥ एतेऽअर्षन्त्यूर्म्मयो
घृतस्यमृगाऽइवक्षिपणोरीषमाणाः॥९४॥ सिन्धोरिवप्राध्वनेशूघनासो
वातप्रमियःपतयन्तियुक्ताः॥ घृतस्यधाराऽअरुषोनवाजीकाष्ठाभिदन्नू
र्म्मिभिःपिन्वमानाः॥९५॥ अभिप्रवन्तसमनेवयोषाःकल्याण्यःस्मयमा
नासोऽअग्निम्॥ घृतस्यधाराःसमिधोनसन्तताऽउषाणोहर्य्यतिधातवे

दा॥९६॥ कन्याइववहतुमेतवाऽउऽअज्यमानाऽअभिचाकशीमि॥ यत्रसो
मःसूयतेयत्रयज्ञोघृतस्यधाराऽअभितत्पवन्ते॥९७॥ अभ्यर्षतसुष्टुति
ङ्गव्यमाजिमस्मासुभद्राद्रविणानिधत्त॥ इमꣳयज्ञन्नयतदेवतानोघृत
स्यधारामधुमत्पवन्ते॥९८॥ धामन्तेविश्वंभुवनमधिश्रितमन्तःसमुद्रे
हृद्यन्तरायुषि॥ अपामनीकेसमिथेयऽआभृतस्तमश्यामधुमन्तन्तऊ
र्म्मिम्॥९९॥ इतिवाजसनेसहितांससदशोध्यायः॥ वाजश्चमेप्रसवश्च
मेप्रयतिश्चमेप्रसितिश्चमेधीतिश्चमेक्रतुश्चमेस्वरश्चमेश्लोकश्चमश्रा
वश्चमेश्रुतिश्चमेज्योतिश्चमेसुवश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥१॥ प्राणश्चमे॥

पानश्चमेव्यानश्चमेसुश्चमेचित्तञ्चमऽआधीतंचमेवाक्चमेमनश्चमेचक्षुश्चमेश्रो
त्रञ्चमेदक्षश्चमेबलञ्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥२॥ओजश्चमेसहश्चमऽआत्मा
ञ्चमेतनूश्चमेशर्मचमेवर्मचमेऽङ्गानिचमेस्थीनिचमेपरूंषिचमेशरीराणि
चमऽआयुश्चमेजराचमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥३॥ज्यैष्ठ्यंचमऽआधिपत्यं
चमेमन्युश्चमेभामश्चमेमश्चमेभंपश्चमेजेमाचमेमहिमाचमेवरिमाचमे
प्रथिमाचमेवर्षिमाचमेद्राघिमाचमेवृद्धंचमेवृद्धिश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥४॥
सत्यञ्चमेश्रद्धाचमेजगच्चमेधनञ्चमेविश्वञ्चमेमहश्चमेक्रीडाचमेमोदश्च
मेजातञ्चमेजनिष्माणञ्चमेसूक्तञ्चमेसूक्तत्वंचमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥५॥

ऋतञ्चमेऽमृतञ्चमेयक्ष्मञ्चमेनामयच्चमेजीवातुश्चमेदीर्घायुत्वञ्चमेनमित्र
ञ्चमेभयञ्चमेसुखञ्चमेशयनञ्चमेसूषाश्चमेसुदिनञ्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥६॥
सुन्ताचमधुमतीचमेऽक्षमश्चमेधृतिश्चमेविश्वञ्चमेमहश्चमेसंविच्चमेज्ञात्र
ञ्चसूश्चमेप्रसूश्चमेसीरञ्चमेलयश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥७॥शञ्चमेमयश्च
मेप्रियञ्चमेऽनुकामश्चमेकामश्चमेसौ
मनसश्चमेभगश्चमेद्रविणञ्चमेभद्रंचमेश्रेयश्चमेवसीयश्चमेयशश्च
मेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥८॥ऊर्क्चमेसूनृताचमेपयश्चमेरसश्चमेघृतञ्चमेमधुचमेस
ग्धिश्चमेसपीतिश्चमेकृषिश्चमेवृष्टिश्चमेजैत्रञ्चमऽऔद्भिद्यञ्चमेयज्ञेनकल्पताम्॥

रयिश्चमे रायश्चमे पुष्टंचमे पुष्टिश्चमे विभुंचमे प्रभुंचमे पूर्णंचमे पूर्णतरंचमे कुयवंचमे क्षितंचमे नंचमे कुवंचमे अन्नेन कल्पन्ताम्॥१०॥ वित्तंचमे वेद्यंचमे भूतंचमे भविष्यंचमे सुगंचमे सुपथ्यंचमऽऋद्धंचमऽऋद्धिश्चमे कूपंचमे कूलियंचमे मतिश्चमे सुमतिश्चमे अन्नेन कल्पंताम्॥११॥ व्रीहयश्चमे यवाश्चमे माषाश्चमे तिलाश्चमे मुद्गाश्चमे खल्वाश्चमे प्रियङ्गवश्चमे णवश्चमे णवश्चमे श्यामाकाश्चमे नीवाराश्चमे गोधूमाश्चमे मसूराश्चमे अन्नेन कल्पन्ताम्॥१२॥ अश्मा चमे मृत्तिका चमे गिरयश्चमे पर्वताश्चमे सिकताश्चमे वनस्पतयश्चमे हिरण्यंचमे यश्चमे श्यामंचमे लोहंचमे सीसंचमे त्रपुचमे यज्ञे

नकल्पन्ताम्॥१३॥ अग्निश्चमऽआपश्चमे वीरुधश्चमे ओषधयश्चमे कृष्टपच्या श्चमे अकृष्टपच्याश्चमे ग्राम्याश्चमे पशवऽआरण्याश्चमे वित्तंचमे वित्तिश्चमे भूतंचमे भूतिश्चमे वसुचमे वसतिश्चमे कर्मचमे शक्तिश्चमे अर्थश्चमऽएमश्चमऽइत्याचमे गतिश्चमे अन्नेन कल्पन्ताम्॥१४॥ अग्निश्चमऽइन्द्रश्चमे सोमश्चमऽइन्द्रश्चमे सविताचमऽइन्द्रश्चमे सरस्वतीचमऽइन्द्रश्चमे पूषाचमऽइन्द्रश्चमे बृहस्पतिश्चमऽइन्द्रश्चमे अन्नेन कल्पन्ताम्॥१५॥ मित्रश्चमऽइन्द्रश्चमे चरणश्चमऽइन्द्रश्चमे धाताचमऽइन्द्रश्चमे त्वष्टाचमऽइन्द्रश्चमे मरुतश्चमऽइन्द्रश्चमे विश्वेचमे देवाऽइन्द्रश्चमे अन्नेन कल्पन्ताम्॥

पृथिवीचमऽइन्द्रश्वमेन्तरिक्षञ्चमऽइन्द्रश्वमेद्यौश्वमऽइन्द्रश्वमेसमाश्वमऽइन्द्रश्व
मेनक्षत्राणिचमऽइन्द्रश्वमेदिशश्चमऽइन्द्रश्वमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥१८॥अर्ꣳसुश्व
मेरश्मिश्चमेदाप्यश्वमेधिपतिश्वमऽउपाꣳसुश्वमेन्तर्य्यामश्वमऽऐन्द्रवायुवश्च
मेमैत्रावरुणश्वमऽआश्विनश्वमेप्रतिप्रस्थानश्वमेशुक्रश्चमेमन्थीचमेयज्ञे
नकल्पन्ताम्॥१९॥आग्रयणश्वमेवैश्वदेवश्वमेध्रुवश्वमेवैश्वानरश्वमऽऐ
न्द्राग्नश्वममहावैश्वदेवश्वमेमरुत्वतीयाश्वमेनिष्केवल्यश्वमेसावित्रश्वमेसा
रस्वतश्वमेपात्नीवतश्वमेहारियोजनश्वमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥२०॥स्रुचश्च
मेचमसाश्चमेवायव्यानिचमेद्रोणकलशश्चमेग्रावाणश्चमेधिषवणेचमे
पूतभृच्चमऽआधवनीयश्चमेवेदिश्चमेबर्हिश्चमेवभृथश्चमेस्वगाकारश्चमे

यज्ञेनकल्पन्ताम्॥२१॥अग्निश्चमेघर्म्मश्चमेर्कश्चमेसूर्य्यश्चमेप्राणश्चमेश्वमेध
श्चमेपृथिवीचमेदितिश्चमेदितिश्चमेद्यौश्चमेऽङ्गुलयश्शक्वरयोदिशश्चमेयज्ञेनक
ल्पन्ताम्॥२२॥ऋक्तश्चमऽऋतवश्चमेतपश्चमेसम्वत्सरश्चमेहोरात्रेऽऊर्ष्टीवेष्टी
हद्रथन्तरञ्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥२३॥एकाचमेतिस्रश्चमेतिस्रश्चमेपञ्चचम
पञ्चचमेसप्तचमेसप्तचमेनवचमेनवचमऽएकादशचमऽएकादशचमेत्रयो
दशाचमेत्रयोदशाचमेपञ्चदशाचमेपञ्चदशाचमेसप्तदशाचमेसप्तदशाच
मेनवदशाचमेनवदशाचमऽएकविꣳशतिश्चमऽएकविꣳशतिश्चमेत्रयोविꣳश
तिश्चमेत्रयोविꣳशतिश्चमेपञ्चविꣳशतिश्चमेपञ्चविꣳशतिश्चमेसप्तविꣳश
तिश्चमेसप्तविꣳशतिश्चमेनवविꣳशतिश्चमेनवविꣳशतिश्चमऽएकत्रिꣳश

च्वमः एकत्रिꣳशच्चमेत्रयस्त्रिꣳशच्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥२४॥चतस्रश्चमेष्टो
चमेष्टोचमेद्वादशमेद्वादशाचमेषोडशाचमेषोडशाचमेविꣳशतिश्चमेविꣳशति
श्चमेचतुर्विꣳशतिश्चमेचतुर्विꣳशतिश्चमेष्टाविꣳशतिश्चमेष्टाविꣳशतिश्च
मेद्वात्रिꣳशच्चमेद्वात्रिꣳशच्चमेषट्त्रिꣳशच्चमेषट्त्रिꣳशच्चमेचत्वारिꣳ
शच्चमेचत्वारिꣳशच्चमेचतुश्चत्वारिꣳशच्चमेचतुश्चत्वारिꣳशच्चमेष्टाचत्वा
रिꣳशच्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥२५॥त्र्यविश्चमेत्र्यवीचमेदित्यवाड्मेदित्यौही
चमेपञ्चाविश्चमेपञ्चावीचमेत्रिवत्साश्चमेत्रिवत्साचमेतुर्यवाड्मेतुर्यौही
चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥२६॥पष्ठवाड्मेपष्ठौहीचमऽउक्षाचमेवशाचमऽ
ऋषभश्चमेवेहच्चमेनड्वाश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥धेनुश्चमेयज्ञेनकल्पताम्॥ १३२
॥२७॥

घाजायुस्वाहा॥प्रसवायुस्वाहापिजायुस्वाहाक्रतवेस्वाहावसवेस्वाहाहर्यतायुस्वाहा
नेमुग्धायुस्वाहामुग्धायैवैनꣳशिनायुस्वाहाविनꣳशिनꣳआन्त्यायनायस्वाहान्त्या
यभौवनायस्वाहाभुवनस्यपतयेस्वाहाधिपतयेस्वाहा॥इयंतेराण्मित्रायंयन्तासि
यमनऽउर्जेत्वाद्यंयेतप्रजानांत्वाधिपत्याय॥२८॥आयुर्यज्ञेनकल्पतांप्राणोयज्ञे
नकल्पतांचक्षुर्यज्ञेनकल्पताꣳश्रोत्रंयज्ञेनकल्पतांवाग्यज्ञेनकल्पतांमनोयज्ञे
नकल्पतामात्मायज्ञेनकल्पतांब्रह्मायज्ञेनकल्पतांज्योतिर्यज्ञेनकल्पताꣳस्वर्यज्ञे
नकल्पतांपृष्ठंयज्ञेनकल्पतांयज्ञोयज्ञेनकल्पताम्॥स्तोमश्चयजुश्चऋक्सा
मचबृहच्चरथन्तरंच॥स्वर्देवाऽअगन्मामृताऽअभूमप्रजापतेःप्रजाऽअभूमुत्त
मान्नाकाः॥२९॥घाजस्यनुप्रसवमातरम्महीमदितिन्नामवचसाकरामहे॥यस्या

मिदविश्वंभुवनमाविवेशतस्यान्नोदेवःसविताधर्मसाविषत्॥२०॥विश्वेःअद्यमरुतोविश्वऊतीविश्वेभवन्त्वग्नयःसमिद्धः॥विश्वेनोदेवाःअवसागमन्तुविश्वमस्तुद्रविणंवाजोःअस्मे॥२१॥वाजोनःसप्तप्रदिशश्चतस्रोवामरावन्तःवाजोनोविश्वेर्देवैर्धनसातावितावतु॥२२॥वाजोनोअद्यप्रसुवातिदानंवाजोदेवाँऋतुभिःकल्पयाति॥वाजोहिमासर्ववीरञ्जजानविश्वाःआशावाजपतिर्जयेयम्॥२३॥वाजःपुरस्तादुतमध्यतोनोवाजोदेवान्हविषावर्द्धयाति॥वाजोहिमासर्ववीरञ्जकारसर्वाःआशावाजपतिर्भवेयम्॥२४॥सम्मासृजामिपयसापृथिव्याःसम्माससृजाम्यद्भिरोषधीभिः॥सोहंवाजःसनेयमग्ने॥२५॥पयःपृथिव्याम्पयऽओषधीषुपयोदिव्यन्तरिक्षेपयोधाः॥पयस्वतीःप्रदिशःसन्तुमह्यं॥२६॥दे-

वस्यत्वासवितुःप्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्याम्॥सरस्वत्यैवाचोयन्तुर्यन्त्रेणाग्नेःसाम्राज्येनाभिषिञ्चामि॥२७॥ऋताषाड्ऋतधामाग्निर्गन्धर्वस्तस्यौषधयोप्सरसोमुदोनाम॥सनःइदम्ब्रह्मक्षत्रम्पातुतस्मैस्वाहावाड्ताभ्यःस्वाहा॥२८॥सुहितोविश्वसामासूर्यैगन्धर्वस्तस्यमरीचयोप्सरसआयुवोनाम॥सनःइदम्ब्रह्मक्षत्रम्पातुतस्मैस्वाहावाड्ताभ्यःस्वाहा॥२९॥सुषुम्णःसूर्यरश्मिश्चन्द्रमागन्धर्वस्तस्यनक्षत्राण्यप्सरसोभेकुरयोनाम॥सनःइदम्ब्रह्मक्षत्रम्पातुतस्मैस्वाहावाड्ताभ्यःस्वाहा॥३०॥इषिरोविश्वव्यचाव्वातोगन्धर्वस्तस्यापोऽअप्सरसस्तुज्योनाम॥सनःइदम्ब्रह्मक्षत्रम्पातुतस्मैस्वाहावाड्ताभ्यःस्वाहा॥३१॥भुज्युःसुपर्णोयज्ञोगन्धर्वस्तस्यदि-

क्षिणाऽअक्षुरस्तेऽन्तावानाम॥ सनऽइदम्ब्रह्मक्षत्रमप्यातुतस्मैस्वाहाद्याद्भ्यःस्वाहा॥४२॥
प्रजापतिर्विश्वकर्म्मामनोगन्धर्व्वस्तस्यऽऋक्तामान्यप्सरसऽएष योनाम॥ सनऽ
इदम्ब्रह्मक्षत्रमप्यातुतस्मैस्वाहाद्याद्भ्यःस्वाहा॥४३॥ सनोभुवनस्यपतेप्रजा
पतेयस्यतऽउपरिगृहाऽयस्यचेह॥ अस्मेब्रह्मणेस्मेक्षत्रायुमहिश्रम्मयच्छस्वा
हा॥४४॥ सुमुद्रोसिनभस्वानार्द्रदानुःशंभूर्म्मयोभूरभिमाद्याहिस्वाहाभा
रन्तोत्सिमरन्तोद्रुणश्चाभुर्म्मयोभूरभिमाद्याहिस्वाहावस्युरसिदुवस्वाक्ष
म्मूर्म्मयोभूरभिमाद्याहिस्वाहा॥४५॥ वास्तोऽअग्नेसूर्य्यस्त्वादिवमातन्वन्ति
रश्मिभिः॥ तापिन्नोऽअयसवीभिरूचेजनायनस्कृधि॥४६॥ वावोदेवाःसू

ऽरश्चोगोषूपेषुवारश्चः॥ इन्द्रोन्नोताभिरसवीभिरूचेभोधत्तद्वस्यते॥४७॥ रश्च
न्नोधेहिब्राह्मणेषुरश्चंराजसुनस्कृधि॥ रश्चविश्येषुशूद्रेषुमयिधेहिरुचारुचम्॥४८॥
तत्वायामिब्रह्मणावन्दमानस्तदाशास्तेयजमानोहविर्भिः॥ अहेडमानोवरुणेह
बोध्युरुशंसमानऽआयुःप्रमोषीः॥४९॥ स्वर्णघर्म्मःस्वाहास्वर्णकःस्वाहा
स्वर्णसुक्षःस्वाहास्वर्णज्योतिःस्वाहास्वर्णसूर्यःस्वाहा॥५०॥ अग्निर्ऋषुनजिमृद्धा
वसाघृतेनदिव्यंसुपर्णंघर्यसाहुरुतम्॥ तेनवयंगमेमब्रध्नस्यविष्टपंस्वः
रुहाणाऽअधिनाकमुत्तमम्॥१००॥५१॥ इमौतेपक्षावजरौपतत्रिणौयाभ्या
म्यंस्यपरःस्यग्ने॥ ताभ्यामभितेमसुकृतामुलोकंवह्नऽऋषयोजुरमुंत्रेथमु
जाःपुराणाः॥५२॥ इन्द्रुदत्तःश्येनऽऋतावाहिरण्यपक्षःशकुनोमुरण्युः॥

महा॒ स॒धस्थे॒ ध्रुव॑ आनिषत्तो॒ नम॑स्ते॒ अस्तु॒ मा मा॑ हिꣳसीः॥५३॥ द्यावा॑भूमी॒ सिपृ॑थिवी॒ व्याना॒ग्निर॒ग्नीषो॒मौ ओष॑धीभाम्॥ विश्वा॑युः॒ शर्म्म॑ स॒प्रथा॑ नमस्यते॥५४॥ विश्व॑स्य॒ मूर्द्ध॒न्नधि॑ तिष्ठसि श्रि॒तः स॑मु॒द्रे ते॒ हृद॑यम॒प्स्वायु॒रपो॑ दत्तोदधिं॒ भि॑न॥ दिव॒स्पर्ज॑न्या॒दन्त॑रिक्षा॒त्पृथि॒व्या स्त॒नो॒ व॒ृष्ट्या॒व॥५५॥ इष्टो॑ य॒ज्ञो भृगु॑भि॒रा॒शी॒र्दा॒ वसु॑भिः॥ तस्य॑ नऽइ॒ष्टस्य॑ प्री॒तस्य॒ द्रवि॑णे॒हा ग॑मेः॥५६॥ इष्टो॑ऽअ॒ग्निरा॑हु॒तः पि॑पर्तु नऽइ॒ष्टꣳ ह॒विः॥ स्व॒गेद॑ह॒ देवे॒भ्यो॒ नम॑ः॥५७॥ यदा॑कू॒तात्स॒मस॑सु॒स्रोधो॒ दोवा॒मन॑सो॒वा॒ स॒म्भृत॒ꣳ चक्षु॑षो॒वा॥ तदे॒नु प्रेत॑ सु॒कृता॑मु॒लोकं॒ यत्रः॒ ऋष॑यो॒ जग्मु॒ः प्रथ॑मजा॒ः पुरा॑णाः॥५८॥ एत॒ꣳ स॒धस्थ॒ परि॑ ते ददामि॒ यमा॒वह॑ाछे॒वधि॑जातवेदाः॥ अ॒न्त्वा॒ग॒न्ता॒ꣳ स॒ꣳग॒मप॑ति॒ र्वी॒ऽअ॒त्र॒ त॒ꣳ स॒ꣳग॒मजानीत॒ पर॑मे॒ व्यो॑मन्॥५९॥ एत॒ज्जो॒नाय॒ पर॑मे॒ व्यो॑मन्दे॒वाः स॒धस्था

द्वि॒दरू॒पम॑स्य॥ यदा॒ग॒च्छा॒त्स्व॒धि॒मिर्दे॒व॒यानै॑रि॒षा॒पू॒र्ते॒ऽक्ष॒णवा॑था॒ वि॒र॒स्मे॥६०॥ उद्बु॒ध्य॒स्वा॒ग्ने॒ प्र॒ति॒या॒ग॒हीत्व॒मि॒षा॒पू॒र्ते॒स॒ꣳसृ॒जे॒था॒मय॑श्च॥ अ॒स्मिन्त्स॒धस्थे॒ऽअ॒ध्यु॒त्त॒रस्मि॒न्वि॒श्वे॒दे॒वा॒ यज॑मानश्च॒ सी॒द॒त॥६१॥ येन॒ ग्रहे॑ण स्रु॒क्त्रꣳ॒ येना॒ग्ने॒ सर्व॑वेद॒सद॑म्॥ तेने॒मꣳ य॒ज्ञ॒न्नो॒न॒य॒ स्वर्दे॒वेषु॑ गन्त॒वे॥६२॥ प्र॒स्त॒रेण॑ प॒रि॒धिना॑स्रु॒चा वे॒द्या॑ च ब॒र्हिषा॑॥ ऋ॒चे॒मꣳ य॒ज्ञ॒न्नो॒न॒य॒ स्वर्दे॒वेषु॑ गन्त॒वे॥६३॥ यद्घृ॒त॒मि॒स॒रा॒दान॑य॒त्पू॒॒र्॒ण॒मा॒स्या॒दक्षि॑णा॥ तद॒ग्निर्वै॒श्व॒क॒र्म्म॒णꣳ स्वर्दे॒वेषु॑ नो दधत्॥६४॥ यत्र॒ धारा॒ऽअ॒न॒पे॒ता॒ मधो॑र्घृ॒तस्य॑ च॒ या॒॒ः॥ तद॒ग्निर्वै॒श्व॒क॒र्म्म॒णꣳ स्वर्दे॒वेषु॑ नो दधत्॥६५॥ अ॒ग्निर॒स्मि॒ जन्म॑ना जा॒त॒वे॒दा घृ॒तम्मे॑ चक्षु॒र॒मृ॒तं॒ म॒ऽआ॒सन्॥ अ॒र्कस्त्रि॒धातू॑ रजसो॒ वि॒मानो॒ऽज॒स्रो घ॒र्मो ह॒विर॑स्मि॒ नामा॑॥६६॥ ऋ॒चे॒ नामा॑स्मि॒ यजू॑ꣳषि॒ना

मास्मिसामानिनामास्मि॥येऽअग्नयःपाञ्चजन्याऽअस्याम्पृथिव्यामधि॥तेषामसि
त्वमुत्तमःप्रनोजीवातवेसुव॥६२॥त्वार्त्तहत्यायुशवसेपृतनाषाळायच॥इन्द्रत्वा
वर्त्तयामसि॥६३॥सहदानुम्पुरुहुतक्षियन्तमहस्तमिंद्रसम्पिणक्कुणारमू॥अस्मि
न्नुत्रवृहन्मानम्पियारमुपादमिंद्रतवसाजघन्थ॥६४॥विनःइंद्रमृधोजहिनीचा
यछपृतन्युत॥योऽअस्माँअभिदासत्यधरङ्गमयातम॥७०॥मृगोनभीमः
कुचरोगिरिष्ठाःपरावतःआजगंथापरस्याः॥सृकंसंशायपविमिन्द्रतिग्मं
विश्रान्नून्ताढिविमृधोनुदस्व॥७१॥वैश्वानरोनऽऊतयेऽआप्रयातुपरावतः॥
अग्निर्न्नःसुषुतीरूपं॥७२॥पृष्टोदिविपृष्टोऽअग्निःपृथिव्यांपृष्टोविश्वाऽऊ
षधीरावि॑वेश॥वैश्वानरःसहसापृष्टोऽअग्निःसनोदिवासरिषस्पातुनक्तम्
॥७३॥

अश्यामत्तङ्कामममग्नेत्तवोतीऽअश्यामरयिंरयिवःसुवीरम्॥अश्यामवाज
मभिवाजयन्तोश्यामद्युम्नमजराजरन्ते॥७४॥द्युयन्तेऽअधरंमाहिकाम
मुत्तानहस्तानमसोपसद्य॥यजिष्ठन्नमनसायहिदेवानत्रेधतामन्मनाविं
प्रोऽअग्ने॥७५॥धामच्छदग्निरिद्वोवृलादेवोवहस्पति॥सचेतसोविश्वेद
वायज्ञम्प्रावन्तुनःसुशे॥७६॥त्वंयविष्ठदाशुषोनृपाहिश्शृणुधीगिरः॥रक्षा
तोकमुतत्मना॥७७॥इतिसहितायांअष्टादशोध्यायः॥१८॥स्वाद्वीत्वास्वा
दुनातीव्रांतीव्रेणामृतांममृतेन॥मधुमतीम्मधुमतासृजामिसꣳसोमेन॥
सामोस्यग्नियंपचस्वसरस्वत्येपच्यस्वेंद्रायसुत्रामेपचस्व॥१॥परी

तोषिञ्चन्तासुतꣳसोमोयऽउत्तमꣳहविः॥दध्न्वायोनार्याऽअप्लुन्तरासुषा
वसोममद्रिभिः॥२॥घायोऽपूतऽपवित्रेणाङ्क्तासोऽअनिसुतः॥इन्द्रस्यसु
ष्ठुज्यःसखा॥३॥पुनातितपस्तुतꣳसोमꣳसूर्यस्यदुहिता॥वारेणशश्वता
तना॥४॥ब्रह्मक्षत्रम्पवतेतेजऽइन्द्रियꣳसुरयासोमःसुतऽआसुतोमदाय॥
शुक्रोणदेवताऽपिपृग्ध्यिरसेनान्नायघर्घमानायधेहि॥५॥कुविदङ्गयवमन्तो
यवञ्चिद्यथादान्त्यनुपूर्वंवियूय॥इहेहषाङ्गुणुहिभोजनानियबूर्हिषोनमः
उक्तिंयजन्ति॥६॥उपयामगृहीतोस्याश्विभ्यांत्वासरस्वत्यैत्वेन्द्रायत्वासुत्रा
म्णऽएषतेयोनिस्तेजसेत्वावीर्यायत्वाबलायत्वा॥७॥नानाहिवान्धवहितꣳ

सदेस्कृतम्मासꣳसृक्षाय्यम्परमेव्योमन्॥सुरावमसिसुषमिणीसोमऽएषमाहि
ꣳसीःस्वांयोनिमावियन्तीं॥७॥उपयामगृहीतोस्याश्विनन्तेजऽआरस्वतवीर्यं
मेद्रम्बलम्॥एषतेयोनिर्मोदायत्वानन्दायत्वामहसेत्वा॥८॥तेजोसितेजोम
यिधेहिवीर्यमसिवीर्यम्मयिधेहिबलमसिबलंमयिधेहिओजोसिओजोमयिधे
हिमन्युरसिमन्युम्मयिधेहिसहोसिसहोमयिधेहि॥९॥यावाघ्रविषूचिको
भोवृकंवरस्तति॥श्येनम्पतत्रिणꣳसिꣳहꣳसमम्मात्वꣳहसत्॥१०॥अदो
पिपेषमातरम्पुत्रःप्रमुदितोधयन्॥एतन्तदग्नेऽअनृणोभवाम्यहतोपि
तरोमया॥११॥सम्पृचस्त्वꣳसम्मापद्रेणपृङ्क्ष्विपृचस्त्वविमापाप्मनाभूः॥१२॥

देवायज्ञमतन्वतभेषजमश्विना॥च्चाचासरस्वतीमिषगिंद्रायेंद्रियाणिद
धत॥१२॥दीक्षायैरूपंरशनाग्निष्टायुर्णीयस्तुतोक्मानि॥क्रयस्यरूपंसो
मस्यराजाश्सोमांशवोमधु॥१३॥आतिथ्यरूपम्मासरम्महावीरस्यनग्नहुः॥
रूपमुपसदामेतत्तिस्रोरात्रीःसुरासुता॥१४॥सोमस्यरूपंक्रीतस्यपरिस्रु
त्यरिष्च्यते॥अश्विभ्यांप्रातर्युधंभेषजमिंद्रायेंद्रंसरस्वत्या॥१५॥आसंदी
रूपंराजासन्ध्येचर्मकुंभीसुराधानी॥अन्तरउत्तरवेद्योरूपंङ्गारोत्तरोभिषक्॥१६॥
चषालंचदिःसमाप्यतेबर्हिषाबर्हिर्द्रप्पंगिंद्रियम्॥येपेनयूपंआप्यतेप्रणीताः
अग्निरग्निना॥१७॥हविर्धानमदश्विनाग्नीद्यंसरस्वती॥इन्द्रायेंद्रंसदस्तु
तम्पत्नीशालंङ्गार्हपत्य॥१८॥प्रैषमिन्प्रैषानाप्नोत्याग्नीध्रंशमित्राग्नीमंयज्ञस्याग्नु ॥१२८॥

याजेभिरनुयाजान्वषट्कारंशमितारं॥१९॥पशुमिन्पृश्नेनाप्नोतिपुरोडाशैर्हवि
रुष्या॥छंदोभिःसामिधेनीर्योज्याभिर्वषट्कारान्॥२०॥धानाःकरंभंसक्तव
परीवापंपयोदधि॥सोमस्यरूपंहविषआमिक्षाघाजिनम्मधु॥२१॥
धानानांरूपंकुवलम्परिवापस्यगोधूमानांसक्तूनांरूपम्बदरमुपधाकोर
करंभस्य॥२२॥पयसोरूपंपयश्चवादध्नोरूपंकृकंधूनिगासोमस्यरूपम्चा
जिनंसोम्यस्यरूपमामिक्षा॥२३॥आम्रावयेनिस्तानियाःप्रत्याश्रावो
अनुरूपः॥यज्ञेनिधाय्यारूपम्प्रगाथायेयजामहे॥२४॥अर्द्धर्चैरुक्था
नांरूपम्पदैरग्निष्टोनिविदः॥प्रणवैःशस्त्राणांरूपम्पयसासोमआप्य

ते॥२५॥अश्विभ्यामाप्तःसवनमिंद्रेणेद्रमाध्यंदिनम्॥वैश्वदेवꣳसरस्वत्यातृतीयमाप्तꣳसवनम्॥२६॥वायव्यैर्वायव्यान्याप्नोतिसतेनद्रोणकलशामूकुम्भीभ्यामभृणोसुतेस्थालीभिस्थालीराप्नोति॥२७॥यजुर्भिराप्यंतेग्रहाग्रहैस्तोमाश्चविष्टुतीः॥छंदोभिरस्थात्रास्त्राणिसाम्नावभृथ्यःआप्यते॥२८॥इडाभिर्मक्षानाप्नोतिसूक्तवाकेनाशिकं॥शंयुनापत्नीसंयाजान्तमिष्टयजुषासꣳस्थाम्॥२९॥व्रतेनदीक्षामाप्नोतिदीक्षयाप्नोतिदक्षिणाम्॥दक्षिणाश्रद्धामाप्नोतिश्रद्धयासत्यमाप्यते॥३०॥एतावद्रूपंयज्ञस्ययद्देवैर्ब्रह्मणाकृतम्॥तदेतत्सर्वमाप्नोतियज्ञेसौत्रामणीसुते ॥१३९॥
॥३१॥

सुरावंतम्बर्हिषदꣳसुवीरंब्रह्मꣳहिन्वन्तिमहिषानमोभिः॥दधानाःसोमंदिविदेवतासुमदमेद्रंयजमानाःस्वर्काः॥३२॥यस्तेरसःसंभृत्युःऔषधीषुसोमस्यशुष्मःसुरयासुतस्य॥तेनजिन्वयजमानम्मदेनसरस्वतीमश्विनाविंद्रमग्निम्॥३३॥अमश्विनानमुचेरासुरादधिसरस्वत्यसुनोदिंद्रियाय॥इमंतꣳसुक्रम्मधुमन्तमिन्दुꣳसोमꣳराजानमिहभक्षयामि॥३४॥अदन्तरिप्तꣳरसिनꣳसुतस्यषदिद्रोअपिबच्चमीभिः॥अहंतदस्यमनसाविवेनसोमꣳनमिहभक्षयामि॥३५॥पितृभ्यःस्वधायिभ्यःस्वधानमःपितामहेभ्यःस्वधायिभ्यःस्वधानमःप्रपीतामहेभ्यःस्वधायिभ्यःस्वधानमः॥अस्ते

सितरोमीमदन्तपितरोतीत्पन्तपितरः पितरः सुध्दमूग॰॥६॥पुनन्तुमापि
तरःसोम्यासःपुनन्तुमापितामहाः पुनंतुप्रपीतामहाः॥पवित्रेणशतायुषा॥
पुनन्तुमापितामहाःपुनन्तुप्रपितामहाः॥पवित्रेणशतायुषाविश्वमायुव्यश्नवै॥७॥
अग्नेःआयूंषिपवसःआसुवोर्जमिषंचनः॥अरेवोधस्वदुछुनाम्॥८॥पुन
न्तुमादेवजनाःपुनन्तुमनसाधियः॥पुनन्तुविश्वाभूतानिजातवेदःपुनीहि
मा॥९॥पवित्रेणपुनीहिमाशुक्रेणदेवदीद्यत्॥अग्नेक्रत्वाक्रतूरनु॥१०॥य
स्तेपवित्रमर्चिष्यग्नेवितततमन्तरा॥ब्रह्मतेनपुनातुमा॥११॥पवमानःसोअ
द्यनःपवित्रेणद्विचर्षणिः॥यःपोतासपुनातुमा॥१२॥उभाभ्यान्देवसवितःप
वित्रेणसवेनच॥मांपुनीहिविश्वतः॥१३॥वैश्वदेवीपुनतीदेव्यागात्यस्यामि ॥१४०॥

मावृजस्तन्वोयद्विरिक्तंपृक्षा॥नयामदन्तःसध्मादेषुवयंस्यामपतयोरयीणां॥१४॥
येसमानाःसमनसःपितरोयमराज्येतेषांलोकःस्वधानमोयज्ञोदेवेषुकल्पताम्
॥१५॥येसमानाःसमनसोजीवाजीवेषुमामकाः॥तेषांश्रीमयिकल्पतामूर्ध्वमि
ल्लोकेरतंसमाः॥१६॥देवीउभेअहनीद्यौरसीदमेपृथिवीहोतृषदनेऋतावरी
मू॥ताभ्यामिदन्विश्वमेजत्समेतियदन्तरापितरंमातरंच॥१७॥इदंहविर्
यजमानोमेअस्तुदशवीरंसर्वगणंस्वस्तये॥आत्मसनिप्रजासनिपशुस
निलोकसनियसनि॥अग्निःप्रजांबहुलांमेकरोत्वन्नंपयोरेतोअस्मासुधा
त्त॥१८॥उदीरतामवरउत्परासउन्मध्यमाःपितरःसोम्यासः॥असुंयईं
युरवृकाऋतज्ञास्तेनोवन्तुपितरोहवेषु॥१९॥अङ्गिरसोनःपितरोनवग्वा

अथर्वाणोभृगवःसोम्यासः॥तेषान्वयꣳसुमतौयज्ञियानामपिभद्रेसौमनसे
स्याम॥५०॥येनःपूर्वेपितरःसोम्यासोनूहिरेसोमपीथम्वसिष्ठाः॥तेभिर्य
मःसꣳरराणोहवीꣳष्युशन्नुशद्भिःप्रतिकाममत्तु॥५१॥त्वꣳसोमप्रचि
कितोमनीषात्वꣳरजिष्ठमनुनेषिपन्थामू॥तवप्रणीतीपितरोनइन्दोदेवे
षुरत्नमभजन्तधीराः॥५२॥त्वयाहिनःपितरःसोमपूर्वेकर्माणिचक्रुःपव
मानधीराः॥वन्वन्नवातःपरिधीꣳरपोर्णुवीरेभिरश्वैर्मघवाभवान॥५३॥
त्वꣳसोमपितृभिःसम्विदानोनुधावापृथिवीꣳआततन्थ॥तस्मैतइन्दोहवि
षाविधेमवयꣳस्यामपतयोरयीणाम्॥५४॥बर्हिषदःपितरऊत्यर्वा
गिमावोहवमाचक्रमाजुषध्वम्॥तꣳआगतावसाशन्तमेनाथानुहꣳसो॥१७॥

ररपोदधात॥५५॥आहपितृन्त्सुविदत्राँꣳअवित्सिनपातञ्चविच्छोः॥बर्हिषदोये
स्वधयासुतस्यभजन्तपित्वस्तऽइहागमिष्टा॥५६॥उपहूताःपितरःसोम्यासोब
र्हिष्येषुनिधिषुप्रियेषु॥तऽआगमन्तुतऽइहश्रुवन्त्वधिब्रुवन्तुतेवन्तुवस्मान्॥५७॥
आयन्तुनःपितरःसोम्यासोग्निष्वात्ताःपथिभिर्देवयानैः॥अस्मिन्यज्ञेस्वध
यामदन्तोधिब्रुवन्तुतेवन्तुवस्मान्॥५८॥अग्निष्वात्ताःपितरऽएहगच्छतसदःसद
सदतसुप्रणीतयः॥अत्तावीꣳषिप्रयतानिबर्हिष्यथारयिꣳसर्ववीरन्दधातन॥५९॥
येऽअग्निष्वात्ताये॥अनग्निष्वात्तामध्येद्दिवःस्वधयामादयन्ते॥तेषꣳस्वराडसुनी
तिमेनाꣳयथावशन्तन्नुकल्पयाति॥६०॥अग्निष्वात्तान्हवामहेनाराशꣳ
सेसोमपीथंयऽआसुति॥तेनोवित्रासःसुहवाभवन्तुवयꣳस्यामपतयोरयीणाम्॥
॥६१॥आच्याजानुदक्षिणतोनिषद्येमꣳयज्ञमभिगृणीतविश्वे॥मातꣳसिष्टपितृ

रः केनचिन्नोयद्दुः आगः पुरुषतां करामा॥६२॥ आसीनासोऽअरुणीनामुपस्थेरयिं
धत्तदाशुषेमर्त्तायपुत्रेभ्यः पितरस्तस्युरुस्रः प्रयच्छत्तऽइहोर्ज्जदधात॥६३॥
यमग्नेकव्यवाहनत्वञ्चिन्मसेरयिम्॥तन्नोगीर्भिश्रवाय्यन्देवत्रापनयाजुजम्॥
॥६४॥योऽग्निःकव्यवाहनः पितॄन्यक्षदृतावृधः॥प्रेदुहव्यानिवोच्चतिदेवेभ्यः
श्चपितृभ्यऽआ॥६५॥त्वमग्नऽईडितःकव्यवाहनाचाहुव्यानिसुरभीणिकृत्वी॥
प्रादाःपितृभ्यःस्वधयातेऽअक्षन्नद्धिलन्देवप्रयतांहवीꣳषि॥६६॥येचेहपितरो
येचनेहयाँश्चविल्लमाꣳउचनप्रविष्म॥त्वंवेत्थयतितेजातवेदःस्वधाभि
र्यज्ञꣳसुकृतजुषस्व॥६७॥इदम्पितृभ्योनमोऽअस्त्वद्यये पूर्वासोयऽउपरासऽ
ईयुः॥येपार्थिवेरजस्यानिषत्तायेवान्नूनꣳसुवृजनासुविक्षु॥६८॥अथाय

थानःपितरःपरासःपूर्व्वासोऽअग्नऽऋतमाशुषाणाः॥शुचीदयन्दीधितिमुक्थ
शासःक्षामाभिन्दन्तोऽअरुणीरमध्नन्॥६९॥उशन्तस्त्वानिधीमह्युशन्तःसमि
धीमहि॥उशन्नुशतऽआवहपितॄन्हविषेऽअत्तवे॥७०॥अपाम्फेनेनमुचेः
शिरऽइन्द्रोदवर्त्तयः॥विश्वाजदज्जयुस्पृधः॥७१॥सोमोराजामृतꣳसुतऽऋ
जीषेणोजहान्मृत्युम्॥ऋतेनसत्यमिन्द्रियविपानꣳशुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियं
मिदम्पयोमृतम्मधु॥७२॥अश्मन्पीरवपिबतृष्णाङ्गिरसोधिया॥ऋतेन
सत्यमिन्द्रियंविपानꣳशुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु॥७३॥सो
मम्प्रत्नेभिरानृभिःसम्भृतम्पृणस्वपरमेव्योमन्॥सोनोमृडीकऽएधिमा
पबन्दसाहृषन्तꣳसुविषतम्॥ऋतेनसत्यमिन्द्रियन्विपानꣳशुक्र
मन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु॥७४॥शतम्॥१००॥अन्नोसप्तस्तु

ओम्॥क्षत्रस्ययोनिरसिक्षत्रस्यनाभिरसि॥मात्वाहिꣳसीन्मामाहिꣳसीः॥१॥निषसादधृतव्रतोवरुणःपस्त्यास्वा॥साम्राज्यायसुक्रतुः॥मृत्योःपाहिविद्योसाहि॥२॥देवस्यत्वासवितुःप्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्याम्॥अग्नेर्भ्राष्ट्रमसीन्द्रस्यत्वौजसेब्रह्मवर्चसायाभिषिञ्चामिसरस्वत्यैभेषज्यान्नाद्यायाभिषिञ्चामीन्द्रस्येन्द्रियेणबलायश्रियैयशसेऽभिषिञ्चामि॥३॥कोसिकतमोसिकस्मैत्वाकायत्वा॥सुश्लोकसुमङ्गलसत्यराजन्॥४॥शिरोमेश्रीर्यशोमुखन्निषिःकेशाश्मश्रूणि॥राजामेप्राणोऽअमृतꣳसम्राड्क्षुविराड्ग्रीवाः॥५॥जिह्वामेभद्रंवाङ्महोमनोमन्युःस्वराड्घ्राणम्॥मोदाःप्रमोदाःअङ्गुलीरङ्गानिमित्रम्मुसदः॥बाहूमेबलमिन्द्रियꣳहस्तौमेकर्म्मवीर्य्यम्॥आत्माक्षत्रमुरामम॥७॥पृष्टीर्म्मेराष्ट्रमुदरम्ऽसौग्नीवाश्रु॥१४५॥

श्रोणीऽऊरूऽअरत्नीजानुनीविशोमेऽङ्गानिसर्व्वतः॥८॥नाभिर्म्मेचित्तम्विज्ञानम्पायुर्म्मेपचितिर्म्मेसत्॥आनन्दनन्दावाऽउमेसग्ꣳसौभाग्युम्पसः॥जङ्घाभ्यामप्स्वाधर्म्मोसिविशिराजाप्रतिष्ठितः॥९॥प्रतिक्षत्रेप्रतितिष्ठामिराष्ट्रेप्रत्यश्वेषुप्रतितिष्ठामिगवियज्ञेगोषुप्रत्यङ्गेषुप्रतितिष्ठाम्यात्मन्प्रतिप्राणेषुप्रतितिष्ठामिपुष्टेप्रतिद्यावापृथिवीभ्याम्प्रतितिष्ठामिभूते॥१०॥त्रयोदेवाऽएकादशास्त्रयस्त्रिꣳशाःसुराधसः॥बृहस्पतिपुरोहितादेवस्यसवितुःसवे॥देवादेवैरवन्तुमा॥११॥त्रयमाद्वितीयैर्द्वितीयास्तृतीयैस्तृतीयाः॥सत्येनसत्यंयज्ञेनयज्ञोयज्ञियैर्म्मऽऋषिसामभिःसामान्यृग्भिर्ऋचःपुरोनुवाक्याभिः

ऊँम्॥ क्षत्रस्ययोनिरसिक्षत्रस्ययुनाभिरसि॥ मात्वाहिꣳसीन्मामाहिꣳसीः॥१॥ निषसादधृतव्रतोवरुणःपस्त्यास्वा॥ साम्राज्यायसुक्रतुः॥ मृत्योःपाहिविद्योसाहि॥२॥ देवस्यत्वासवितुःप्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्याम्॥ अश्विनोर्भैषज्येनतेजसेब्रह्मवर्चसायाभिषिञ्चामिसरस्वत्यैभैषज्येनवीर्यायान्नाद्यायाभिषिञ्चामीन्द्रस्येन्द्रियेणबलायश्रियैयशसेभिषिञ्चामि॥३॥ कोसिकतमोसिकस्मैत्वाकायत्वा॥ सुश्लोकसुमङ्गलसत्यराजन्॥४॥ शिरोमेश्रीर्यशोमुखन्निषिःकेशाश्मश्रूणि॥ राजामेप्राणोऽमृतꣳसम्राड्क्षत्रमूः॥५॥ जिह्वामेभद्रंवाङ्महोमनोमन्युःस्वराड्भामः॥ मोदाःप्रमोदाःअङ्गुलीरङ्गानिमित्रंमेसहः॥ बाहूमेबलमिन्द्रियꣳहस्तौमेकर्मवीर्यम्॥ आत्माक्षत्रमुरोममा॥७॥ पृष्ठीर्मेराष्ट्रमुदरमꣳसौग्नीवाश्वु

श्रोणीऽऊरूअरत्नीजानुनीविशोमेऽङ्गानिसर्वतः॥८॥ नाभिर्मेचित्तम्विज्ञानम्प्रायुर्मेपेचितिर्मेसन्तू॥ आनन्दनन्दावाऽएहोमेसꣳगुꣳसौभाग्युम्पसः॥ जङ्घाभ्याम्पद्भ्याम्धर्म्मोस्मिविशिराजाप्रतिष्ठितः॥९॥ प्रतिष्ठाप्रतितिष्ठामिराष्ट्रेप्रत्यश्वेषुप्रतितिष्ठामिगोष्वजाविकेषुप्रत्यङ्गेषुप्रतितिष्ठाम्यात्मन्प्रतिप्राणेषुप्रतितिष्ठामिपुष्टेप्रतिद्यावापृथिव्योःप्रतितिष्ठामियज्ञे॥१०॥ त्रयोदेवाऽएकादशास्त्रयस्त्रिꣳशाःसुराधसः॥ बृहस्पतिपुरोहितादेवस्यसवितुःसवे॥ देवादेवैरवन्तुमा॥११॥ प्रथमाद्वितीयैर्द्वितीयास्तृतीयैस्तृतीयाः॥ सुत्येनसुत्यंयज्ञेनयज्ञोयज्ञियैर्यज्ञियःऋषिसामभिःसामान्यृग्भिर्ऋचःपुरोनुवाक्याभिः

पुरोनुवाक्याषाज्याभिर्गाज्याघषद्कारैर्वषद्कराऽआहुतिभिराहुतयोमेकामान्त्समर्द्धयन्तुभूःस्वाहा॥१२॥लोमानिप्रयतिर्म्मम्मुत्वङ्मऽआनतिरागतिः॥मा२सम्मऽउपनतिर्च्चस्वस्छिमुज्जामुऽआनतिः॥१३॥यद्देवाबद्देवादेवहेडनन्देवासश्चकृमाद्यमू॥अग्निर्म्मातस्मादेनसोविश्वान्मुन्मुक्त्वर्२हसः॥१४॥यदिदिवायदिनक्तमनोर२सिचकृमाद्यमू॥द्यायुर्म्मातस्मादेनसोविश्वान्मुन्मुक्त्वर्२हसः॥१५॥यदिजाग्रद्यदिस्वप्नऽएनोर२सिचकृमाद्यमू॥सूर्य्यमातस्मादेनसोविश्वान्मुन्मुक्त्वर्२हसः॥१६॥यद्वाममुयदरण्येयत्सभायांयदिद्रियेयद्बृहद्यदर्व्वयदनश्वकृमाद्यमू॥यष्यदक्स्याधिधर्मणितस्याद्यजनमसि॥१७॥यदापोऽअघ्न्याऽइतिवरुणेतिशपामहेततोवरुणोनोमुञ्चऽअवभृथनिचुम्पुणनिचेरुरसिनिचुम्पुण॥१४६॥

अवेदेवेदेवरुतमनोयुक्ष्वमर्त्यर्म्मर्त्यरुतम्पुरुराव्णोदेवरिषस्पाहि॥१८॥समुद्रंतेहृदयमप्स्वन्तःसखाविशान्नोषधीरुतापः॥सुमित्रियानऽआपऽओषधयःसन्तुदुर्म्मित्रियास्तस्मैसन्तुयोस्मान्द्वेष्टियंवयंद्विष्मः॥१९॥द्रुपदादिवमुमुचानस्त्विन्नःस्नातोमलादिव॥पूतम्पवित्रेणेवाज्यमापःशुन्धन्तुमैनसः॥२०॥उद्वयन्तमसस्परिस्वःपश्यन्तऽउत्तरम्॥देवन्देवत्रासूर्य्यमगन्मज्योतिरुत्तमम्॥२१॥अपोऽअद्यान्वचारिषर्२रसेनसमसृक्ष्महि॥पयस्वानग्नऽआगमन्तन्मासर्२सृजवर्च्चसाप्रजयाचधनेनच॥२२॥एधोस्येधिषीमहिसमिदसितेजोसितेजोमयिधेहि॥समावर्वर्त्तिपृथिवीमुखासमुसूर्य्येण॥समुविश्वमिदञ्जगत्॥वैश्वानरज्योतिर्भूयासम्विभूःकामान्भूम्ने

वेभूर्स्वाहा॥२३॥अभ्यादधामि॥समिधमग्नेघृतपत्तेत्वयि॥घृतंजुहो
म्वेषमीन्धेत्वादीप्तितोऽहम्॥२४॥यत्रब्रह्मचक्षुस्त्रेचसम्यञ्चोचरतःसु
हा॥तल्लोकमुण्यम्प्रज्ञेषंयत्रदेवाःसहाग्निना॥२५॥यत्रेन्द्रश्चवायुश्चस
म्यंचोचरतःसुहा॥तल्लोकमुण्यम्प्रज्ञेषंयत्रसेदिर्न्नियत्नं॥२६॥अरंसु
नातेअरंसम्पृच्यतामप्रयुछन्॥गन्धस्तेसोममवतुमदायरसोऽअच्यु
तः॥२७॥सिञ्चन्तिपरिषिञ्चन्त्युत्सिञ्चन्तिपुनन्तिच॥सुरायैबभ्रवेमदेकिं
त्वोदतिकिंत्वम्॥२८॥धानावन्तंकरम्भिणमपूपवन्तमुक्थिनम्॥इन्द्रप्रात
र्जुषस्वनः॥२९॥बृहदिन्द्रायगायतमरुतोवृत्रहन्तमम्॥मनुज्योतिरजा
नयन्नृताचथोदेवन्देवायजागृवि॥३०॥अद्रयोऽअद्रिभिःसुतःसोमम्प॥४७॥

वित्रेऽआनय॥पुनाहीन्द्रायपातवे॥३१॥योभूतानामधिपतिर्यस्मिन्लोकाः
अधिश्रिताः॥यऽईशेमहतोमहाँ॥स्तेनगृणामित्वामरुम्मयिगृणामित्वाम
रुम्॥३२॥उपयामगृहीतोस्यश्विभ्यांत्वासरस्वत्यैत्वेन्द्रायत्वासुत्राम्णेऽएष
तेयोनिरश्विभ्यांत्वासरस्वत्यैत्वेन्द्रायत्वासुत्राम्णे॥३३॥त्राणपामेऽपानपा
श्चक्षुष्पाश्श्रोत्रपाश्चमे॥व्यानोमेविश्वमेषजोमनसोसिविलायकः॥३४॥
अश्विनवृत्रस्यतेसरस्वतिवृत्रस्येन्द्रेणसुत्राम्णावृत्रस्य॥उपहूतऽउपहूत
स्यभक्षयामि॥३५॥समिद्धऽइन्द्रेऽउषसामनीकेपुरोरुचापूर्वहूद्यूधानः॥
त्रिर्मिर्देवैस्त्रिरुन्नताबज्रबाहुर्जघानवृत्रन्वितिरोवरार॥३६॥नराशंसं
सुप्रतिश्रवोमिमानुस्तनूनपात्प्रतियज्ञस्यधामः॥गोभिर्वेपावान्मधुना

समुजंन्हिरण्येश्वन्द्रोयजतिप्रचेताः॥३७॥इडितोदेवैर्हरिवाञ्॥अग्निष्टराजुको
नाहविषाऋर्दमानाः॥पुरन्दरोगोत्रभिद्वज्रबाहुरायातुयज्ञमुपनोजुषाणः॥३८॥
जुषाणोबर्हिर्हरिवान्नःइन्द्रःप्राचीनंसीदत्प्रदिशापृथिव्याः॥उरुव्रयाःप्रथ
मानःस्योनमादित्यैरक्तंवसुभिःसुजोषाः॥३९॥इन्द्रुदुरः॥कवष्योधावमा
नावृषाणंयन्तुजनयःसुपत्नीः॥द्वारोदेवीरभितोविश्रयन्तांसुवीराधीरम्र
यमानामहोभिः॥४०॥उषासानक्तोबृहतीबृहन्तंपयस्वतीसुदुघंपूरभिन्द्र
म्॥तन्तुंतुतुम्पेवयासासम्वयन्तीदेवानांदेवयजंतंसुरुक्मे॥४१॥देव्याभि
मानामनुषःपुरुत्राहोतारादिंद्रंप्रथमासुवाचा॥मूर्द्धन्यज्ञस्यमधुनादधानो
ग्राचीनज्योतिर्हविषाबृहद्भातः॥४२॥तिस्रोदेवीर्हविषाबृहद्भाऽइन्द्रंन्जु

षाणाजनयोनपत्नीः॥अक्तोन्नक्तन्तुम्पयसासरस्वतीडादेवीभारतीविश्व
तूर्तिः॥४३॥त्वष्टादधत्सुषुमिद्यह्वमेपाकोचिष्टुबृहासेपुरूणि॥त्वष्टाज
जन्त्सवितारंमूरिरेतामूर्द्धन्यज्ञस्यसमनक्तुदेवान्॥४४॥वनस्पतिरग्निसृष्टो
नपात्रोस्मन्यासमुज्जतोमितानदेवः॥इन्द्रस्यहन्मेजठरेमृणानःस्वदात्ति
यज्ञंमधुनाघृतेन॥४५॥स्तोकानामिन्द्रम्रतिसूरऽइन्द्रोवषायमाणोवृ
षभस्तुराषाट्॥घृतप्रुषामनसामोदमानाःस्वाहादेवाऽअमृतामादयंता
म्॥४६॥आयात्विंद्रोवसऽउपनऽइहस्तुतःसधुमादस्तुशूरः॥वाजी
धानस्तविषीयस्यपूर्वीर्द्यौर्नक्षत्रमभिभूतिपूर्व्यात्॥४७॥आनऽइन्द्रोदूरा
दानऽआसादभिष्टिकृदवसेयासदुग्रः॥ऊतीशचिष्टभिर्नृपतिर्वज्रबाहुःसङ्गे

सुमत्सुनुर्द्यणिः घृतन्यूनू॥४८॥आनुः इन्द्रोहविषिर्यात्विष्टावाचीनोवसुराध
सेच॥तिष्ठातिवज्रीमघवाविरप्शीमख्यन्नमनुनोवाजसातौ॥४९॥त्रातारमिं
द्रमवितारमिद्रं हवेहवेसुहवं शूरमिन्द्रं॥ह्वयामिशक्रंपुरुहूतमिंद्रं
स्वस्तिनोमघवाधात्विंद्रः॥५०॥इंद्रः॥सुत्रामास्ववाँ॥अवोभिः सुमडी
कोभवतुविश्ववेदाः॥वाधतांद्वेषोअभयंकृणोतुसुवीर्यस्यपतयःस्याम॥५१॥
तस्यवयं सुमतौयज्ञियस्यापिभद्रेसौमनसेस्याम॥ससुत्रामास्ववाँ
इन्द्रोअस्मेआराच्चिद्वेषः सनुतर्युयोतु॥५२॥आमन्द्रैरिंद्रहरिभिर्याहि
मयूररोमभिः॥माक्वाकेचिन्नियमन्विन्नपाशिनोतिधंन्वेवताँ॥इहि॥५३॥
एवेदिन्द्रंवृषणंवज्रबाहुंवसिष्ठासोअभ्यर्चन्त्यर्कैः॥सनःस्तुतोवीर
॥१४९॥

वद्धातुगोमद्यूयंपातस्वस्तिभिःसदानः॥५४॥समिद्धोअग्निः॥रश्विनातेजसे
घर्मोविराट्तेपाथोदुहेधेनुःसरस्वतीसोमंशुक्रमिंद्रियं॥५५॥तनूपा
मिषजासुतेस्विनोमासरस्वती॥मद्वोरजांसींद्रियमिंद्रायपयसिंदधुः
नू॥५६॥इन्द्रायेन्दुंसरस्वतीनराशंसेननन्नुमः॥अधातामश्विनाम
धुमेषजंमिषजासुते॥५७॥आजुह्वानासरस्वतीन्द्रायेंद्रियाणिवीर्यं॥
इडाभिरश्विनाविषंसमूर्जंसंरयिन्दधुः॥५८॥अश्विनानमुचेःसुतं
सोमंशुक्रंपरिस्रुता॥सरस्वतीतमोभरद्धविषेन्द्रायपातवे॥५९॥कृष्णो
नक्षंचरंतीरश्विभ्यान्नंदुरोदिनः॥इन्द्रोनरादसीऽउभेदुहेकामान्सरस्व
ती॥६०॥उषासानक्तमश्विनादिवेंद्रंसायमिन्द्रियं॥सुजानानेसुपेशा

सासमञ्जात्सरस्वत्या॥६१॥पातन्नोऽअश्विना दिवापा हिन्तꣳसरस्वती॥
दैव्याहोतारावूषिषजापातमिन्द्रꣳसचासुते॥६२॥तिस्रःस्त्रुधासरस्वत्यश्वि
नाभारतीडा॥तीव्रंपरिस्रुतासोमंमिन्द्रायसुषुदुर्मदम्॥६३॥अश्विनाभै
षज्यमधुभेषज्यन्नःसरस्वती॥इन्द्रंत्वष्टास्वर्यशःश्रियꣳरूपꣳरूपमधुःसु
ते॥६४॥क्रतुंयन्द्योवनस्पतिꣳशग्मान्परिस्रुता॥कीलालमश्विभ्या
ममधुदुहेधेनुꣳसरस्वती॥६५॥गोभिर्न्नसोममश्विनाभासरेणपरिस्रु
ता॥समेधातꣳसरस्वत्याखाहेन्द्रेसुतंमधु॥६६॥अश्विनाहविरिन्द्रि
यन्नमुचेर्द्दिया सरस्वती॥आसुक्रमासुराद्धंसुमघमिन्द्रायजभ्रिरे॥६७॥
यमश्विनासरस्वतीहविषेन्द्रमवर्द्धयन्॥सबिभेदबलंमघन्नमुचावा

॥१५१॥

सुरेसचा॥६८॥तमिन्द्रंमदावꣳसचाश्विनोभासरस्वती॥दधानाऽअप्यन्
यंतहविषामुज्ञꣳइन्द्रियै॥६९॥यऽइन्द्रेइन्द्रियन्दधुꣳसविताचरणाभगः॥
ससुत्रामाहविषपतिर्यजमानायसश्चत॥७०॥सवितावरणोदधद्यजमा
नायदाशुषे॥आदत्तनमुचेर्बलंसुसुत्रामाचलमिन्द्रियम्॥७१॥चरणꣳसु
त्रमिन्द्रियंभगेनसवितास्त्रियम्॥सुत्रामाऽन्नासाबलन्दधानायुज्ञमाश
ता॥७२॥अश्विनागोभिरिन्द्रियमश्वेभिर्वीर्यंबलम्॥हविषेन्द्रꣳसर
स्वतीयजमानमवर्द्धयन्॥७३॥तानासत्यासुपेशसाहिरण्यवर्तनीनरा॥
सरस्वतीहविष्मतीदृकम्मसुनोवत॥७४॥ताभिषजासुकर्म्मणासासु
दुघासरस्वती॥सवृत्रहाशतक्रतुरिन्द्रायदधुरिन्द्रियम्॥७५॥सुवꣳसु

रामम॒श्विना॒नमु॒चावा॒सुरे॒सचा॑॥ वि॒पि॒पा॒ना॑ स॒रस्व॒तीन्द्र॑ꣳ॒ सु॒ख॒वत॑॥७६॥
पु॒त्रमि॑व पि॒तरा॒वश्वि॑ना॒भद्रा॑वयु॒ः काव्यै॑र्दꣳसना॒भिः॑॥ यत्सु॒रामं॒ व्यपि॑बः॒ शची॑भि॒ः
सर॑स्वती॒ त्वामघ॑वन्नभिष्णक्॥७७॥ यस्मि॒न्नश्वा॑सऋ॒षभा॑सऽउ॒क्षणो॒ वशा॒
मे॒षाऽअ॑वसृ॒ष्टास॒ऽआहु॑ताः॑॥ कीला॑लपे॒सोम॑पृष्ठाय वे॒धसे॒ हृद॑मति॒र्जनयु
चारम॒ग्नये॑॥७८॥ अहा॑व्य॒ग्नऽहविरास्ये॑ते॒स्रुचीव॑ घृत॒च्यू॑ ध्रुवासो॑म॒॥ वाज॒स्य
नि॒ऽप्र॒यि॒म॒स्मे सु॒वी॒र्य॒म्ना॒स्त॒ꣳहि॒ व॒ꣳसम्भृ॑तं॒म॒ [redacted] अ॒
श्वि॒ना॒ तेज॑सा॒ चक्षु॒ः प्राणे॑न॒ सर॑स्वती वी॒र्य॑म्॥ वा॒चेन्द्रो॑ बले॒नेन्द्रा॑यद॒धुरि॑न्द्रि
य॒म्॥८०॥ गो॒मदू॑षु॒णोस॒त्या॒श्वाव॑द्यातमश्विना॥ वर्ती॑र्यज्ञा॒नृपा॑यम्॥८१॥
नय॑त्सरो॒नान्त॑रः॒ आद॑धर्षे॒ हृष॑ण्वसू॒दुः॒ख॒ꣳसो॑म॒पी॑तये॒॥८२॥ तान॒ऽआ

॥श्री॥ ॥श्रीकृष्णाय नमः॥ ॥ ॥ ॥सम॥

3

॥ ॥संहितापूर्विश्लिसमाप्तः॥श्रीरस्तु॥ ॥

॥पुष्प॥

ता।रंधानु धा ता रंधा तु दधातु मे।मे स्वा हा।स्वा हे ति स्वा हा॥५५॥
इंद्रं मे।मन्नसे।मन्नसे च।चक्षुन्न मे।स्तन्न चे।चा मे।उ मे श्रियं म।उ मे
रस्तु मे।श्रियं म श्नुता म।अश्नुता मि श्रियं श्नुता म।मयि दे वा दधा
तारंधा तु।दधातु श्रियं म।श्रियं मु त मा म।उ त मा न स्यै।उ त मा
मिस्कृ।तं मा न।न स्यै ते।ने स्वा हा।स्वा हे ति स्वा हा॥५६॥ इति
वाजसनेयकमेधरात्रिंशोध्यायः॥३२॥अस्याजरासः॥

अस्याजराः

श्रीगणेशाय नमः
अस्याजरासो

अश्यामतङ्कामभग्नेतवोतीअश्यामरयिꣳरयिवःसुवीरम्॥अश्यामद्याजमभि
वाजयन्तोश्यामयुन्मघजराजरन्ते॥७४॥द्वयन्तेअधररिमाहिकामभुत्तानह
स्तानमसोपसय॥यजिष्ठेनमनसायक्षिदेवानस्त्रेधतामन्मनाविप्रोऽअग्ने॥७५॥
धामछदग्निरिद्रोन्नलादेवोवहत्यतिः॥सचेतसोविश्वेदेवायज्ञम्प्रावन्तुनः
सुभे॥७६॥त्वꣳविश्वदासुषेनृक्पाहिश्रुधीगिरः॥रक्षातोकमुतत्मना॥७७॥
इतिसंहितापाठेअष्टदशोध्यायः॥स्वादीष्ठया॥स्वादुनातीव्रांतीव्रेणामृताम
मृतेन॥मधुमतीम्मधुमतासृजामिसꣳसोमेन॥सोमोस्यश्विभ्यांपच्यस्व
सरस्वत्यैपच्यस्वेन्द्रायपच्यस्व॥१॥परीतोषिंचतासुतꣳसोमोयऽउत्तमꣳ
हविम[redacted]दधन्वायोनर्य्योऽअप्स्वन्तरासुषावसोममद्रिभिः॥२॥

वोढमश्विनारयिमिषꣳसन्तꣳशम्॥धिष्ण्याचरिवोविदम्॥८३॥पावका
नःसरस्वतीवाजेभिर्वाजिनीवती॥यज्ञंवष्टुधियावसुः॥८४॥चोदयित्री
सूनृतानांचेतन्तीसुमतीनाम्॥यज्ञंदधेसरस्वती॥८५॥महोअर्णःस
रस्वतीप्रचेतयतिकेतुना॥धियोविश्वाविराजति॥८६॥इडायाहिचित्रभा
नोसुताइमेत्वायवः॥अण्वीभिस्तनापूतासः॥८७॥इन्द्रायाहिधियेषि
तोविप्रजूतःसुतावतः॥उपब्रह्माणिवाघतः॥८८॥इन्द्रायाहितूतु
जानउपब्रह्माणिहरिवः॥सुतेदधिष्वनश्चनः॥८९॥अश्विनापि
बतामधुसरस्वत्यासजोषसा॥इन्द्रःसुत्रामात्वतःपिबन्तुसोम्यंमधु॥९०॥[redacted]॥९२॥ॐ॥

॥शाक१७५८॥

[redacted]इममेवरुण
श्रुधीहवमद्यचमृडय॥त्वामवस्युराचके॥१॥तत्त्वा॥तत्त्वामित्रमहणा
वंदमानस्तदाशास्तेयजमानोहविर्भिः॥अहेडमानोवरुणेहबोध्युरु
ꣳसमानआयुःप्रमोषीः॥२॥लन्नः॥लनोअग्नेवरुणस्यविद्वान्देवस्य
हेडोअवयासिसीष्ठाः॥यजिष्ठोवह्नितमः॥३॥शोशुषाणोविश्वाद्वेषा
ꣳसिप्रमुमुग्ध्यस्मत्[redacted]॥त॥४॥सत्वन्नः॥सत्वन्नोअग्नेवमोभ
वोतीनेदिष्ठोअस्याउषसोव्युष्टौ॥अवयक्ष्वनोवरुणꣳरराणोवीहि
मृडीकꣳसुहवोनएधि॥५॥महीमुषु॥महीमुषुमातरꣳसुव्रता

नोमृतस्यपत्नीमवसेहुवेम॥तुविक्षत्रामजरंतीमुरुचींसुशर्मा
णमदितिंसुप्रणीतीम्॥१॥सुत्रामाणंपृथिवीम्॥सुत्रामाणंपृ
थिवीमनेहसंसुशर्माणमदितिंसुप्रणीतिम्॥दैवीनावंस्व
रित्रामनागसमस्रवंतीमारुहेमास्वस्तयेऽग्ने॥सुनावमारुहे
यमस्रवंतीमनागसम्॥शतारित्रांस्वस्तयेऽग्ने॥अनेमाअ
नोमित्रावरुणाघृतैर्गव्यूतिमुक्षतमधुमारजाथंसुक्रतू॥२॥
प्रवाहवाम्प्रवाहवासिस्रन्तीवसेनुःअनोगव्यूतिमुक्षतंघृ
तेन॥आमाजन्तेऽवयंतेसुवानाश्चुतन्मित्रावरुणाहवेम॥३॥

॥ ३ ॥

शन्नोभवतुवाजिनोहवेषुदेवताताम्तइन्द्रवःस्वर्काजंभयं
तोहितंकृधिरक्षोसिसन्याम्यस्मयुयवंनमीवाः॥४॥वाजेवाजे॥
वाजेवाजेवतवाजिनोनोधनेषुविप्राअमृताऋतज्ञाः॥अस्य
मध्वःपिबतमादयध्वंतृप्तावातपथिभिर्ईयानैः॥५॥समि
द्धोअग्निः॥समिधासुसमिधोवरेण्यःगायत्रीछन्दइन्द्रियम्॥
विर्गीर्ध्योरधुः॥६॥तनूनपाच्छुचिव्रतःस्तनूनपात्प्रथमश्चमेध्य
नोगुहाहछन्दइन्द्रियंदित्यावाड्गीर्ध्योरधुः॥७॥इळोमिरुग्मि-

रीय्यह॥सो मोद्वोअ मर्त्य॑॥अनुष्टुप्छन्दः॥इन्द्रियं पयो त्रिर्गौर्घयोदधुः
॥१४॥सुवर्हिरग्निः॥पूषण्वा उ॰ स्त्रीर्णवर्हिरमर्त्यहविर्हुतीछन्द इन्द्रिय
त्रिवत्सोगौर्घयोदधुः॥१५॥द्रुरोदेवीः॥द्रुरोदेवीर्दिशोमहीर्नस्मादेवाय
हस्यन्ति॑॥पङ्क्तिश्छन्द इन्द्रियं तुर्यवाङ्गौर्घयोदधुः॥१६॥उषबुधो॥
उषबुधोसुपेशसाविश्वेदेवाऽअमर्त्याः॥त्रिष्टुप्छन्द इन्द्रियं पञ्च
वाङ्गौर्घयोदधुः॥१७॥दैव्याहोतारा॥भिषजेन्द्रेणसयुजासुजा॥ज
गतीछन्द इन्द्रियमनड्वान्गौर्घयोदधुः॥१८॥तिस्रोदेवी॥सरस्वती
भारतीमहीनोविशः॥विराछन्द इन्द्रियं धेनुर्गौर्नघयोदधुः॥१९॥

॥२॥

त्वष्टानुरीपोऽअन्तेद्रा॒ग्नीपुष्टिवर्धना॥हिपदाछन्द इन्द्रियमु
क्षागौर्नघयोदधुः॥२०॥शमीतान॑॥शमीतानोवनस्पति॑॥संविताप्र
सुवज्ञगम्॥ककुप्छन्द इन्द्रियंचुक्षावेहद्योदधुः॥२१॥स्वाहाय
ज्ञम्॥स्वाहाऽयज्ञंमरुण॑सुश्लोकंभेषजङ्कर॥अतिछन्द इन्द्रियद्
हरीधुमोगौर्घयोदधुः॥२२॥वसन्तेन॥ऋतुना॥हविरिन्द्रेवायोदधुः॥२३॥ग्रीष्मेण॥ऋतुना॥
हविरिन्द्रेवायोदधुः॥२४॥वर्षाभि॥ऋतुना॥हविरिन्द्रेवायोदधुः॥२५॥शरदा॥ऋतुना॥
हविरिन्द्रेवायोदधुः॥२६॥हेमन्ता॥ऋतुना॥हविरिन्द्रेवायोदधुः॥२७॥शिशिरे॥ऋतुना॥
हविरिन्द्रेवायोदधुः॥२८॥वसन्ते॥ऋतुना॥हविरग्नयेदधुः॥२९॥ग्रीष्मे॥ऋतुना॥
हविरग्नयेदधुः॥३०॥वर्षाभि॥ऋतुना॥हविरग्नयेदधुः॥३१॥शरदा॥ऋतुना॥
हविरग्नयेदधुः॥३२॥हेमन्ता॥ऋतुना॥हविरग्नयेदधुः॥३३॥शिशिरे॥ऋतुना॥
हविरग्नयेदधुः॥३४॥वसन्ते॥ऋतुना॥हविरग्नयेसोमायदधुः॥३५॥ग्रीष्मे॥
ऋतुना॥हविरग्नयेसोमायदधुः॥३६॥वर्षाभि॥ऋतुना॥हविरग्नयेसोमायदधुः॥
३७॥शरदा॥ऋतुना॥हविरग्नयेसोमायदधुः॥३८॥हेमन्ता॥ऋतुना॥हविरग्नयेसो
मायदधुः॥३९॥शिशिरे॥ऋतुना॥हविरग्नयेसोमायदधुः॥४०॥

॥३॥

विशौजसाहविरिन्द्रेन्द्रियेयोदधुः॥२५॥शारदेनऋतुनादेवाऽलक्विं
ऽशऽऋभवस्तुताः॥वैराजेनश्रियाश्रियंऽहविरिन्द्रेन्द्रियेयोदधुः
॥२६॥हेमन्तेनऽऋतुनादेवास्विष्णुवैमरुतस्तुताः॥बलेनशाक्करी
सहोहविरिन्द्रेन्द्रियेयोदधुः॥२७॥शैशिरेणऋतुनादेवास्त्वयस्त्रिं
शास्तोस्तुताः॥सत्येनरैवतीःसप्तऽहविरिन्द्रेन्द्रियेयोदधुः॥२८॥
होतायक्षत्॥होतायक्षत्समीधाग्निमिडस्पदेम्बिनेन्द्रꣳसरस्व
तीमजोधूम्रोनगोधूमैःकुवलैर्भेषजम्मधुशष्पैर्नतेजऽइन्द्रिय
म्पयःसोमःपरिस्रुतोघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्यज॥२९॥

॥३॥

होतायक्षत्तनूनपात्सरस्वतीम्॥मविर्म्मेषोनभीषजंपयामधुमत्ता
मरन्नश्विनेन्द्रायवीर्य्यम्बदरैरुपवाकाभिर्भेषजन्नोवनस्पतिः॥पयःसो
मःपरिस्रुतोघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्यज॥३०॥होतायक्षन्नराश
ꣳसन्नराशꣳसमिडितोदेवीमूर्जयाभेषजंमेषःसरस्वतीभीषग्वाचोधि
नोर्द्धपाऽइन्द्रस्यइन्द्रियावतीदधात्वम्बदरैरुपवाकाभिर्भेषजंन्नोवन
स्पतिःपयःसोमःपरिस्रुतोघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्यज॥३१॥होता
यक्षद्वनस्पतिंशमितारम्॥होतायक्षद्वनस्पतिंशमितारमाजुह्वानःसरस्वतीमिडाम्बले
नवर्द्धयन्नृषभेणगवेन्द्रियमश्विनेन्द्रायभेषजम्मधवैरुर्क्षमधुभिर्म

धुक्षन्नैर्नमासरम्पयः सोमः परिस्रुतोघृतम्मधुव्यात्याज्यस्यहोतर्व्यजे॥३२॥होतामक्षद्बर्हिरुर्णम्रदाभिषङ्नासत्याभिषजाश्विनाश्वाशिरंमतिभिषगधेनुः सरस्वतीभिषग्रुद्र इन्द्रायभेषजम्पयः सोमः परिस्रुतोघृतंम्मधुव्यात्याज्यस्यहोतर्व्यजे॥३३॥होतामक्षद्दुरोदिशः कवीन्यच्चस्वतीरश्विभ्यान्नदुरोदिशः इन्द्रोनरोनरादेवीदुघदुहेधेनुः सरस्वत्यश्विनोर्व्यचोभेषजꣳशुक्रन्न्यो तिरिन्द्रियंपयः सोमःपरिस्रुतोघृतंम्मधुव्यात्याज्यस्यहोतर्व्यजे॥३४॥होतामक्षत्सुपेशोसोघ॥नक्तंदिवाश्विनासमक्तातेसरस्त्वाविषिमि

॥७॥

न्द्रेनभेषजꣳशुक्रोनरजसात्रहाश्विनावानमासरम्पयः सोमःपरिस्रुतोघृतम्मधुव्यात्याज्यस्यहोतर्व्यजे॥३५॥होतामक्षद्देव्याहोतारा भिषज्याश्विनन्द्रंनजारंविदिवानक्तन्नभेषजैःमाश्वघꣳसरस्वतीभिषक्त्रीसेनदुहऽइन्द्रियंपयः सोमःपरिस्रुतोघृतम्मधुव्यात्याज्यस्यहोतर्व्यजे॥३६॥होतामक्षत्तिस्रोदेवीर्नभेषजन्त्रयस्त्रिधातवोपसोसरस्वतिन्द्रेहिरण्ययंमश्विनोरुनभारतीधाचासरस्वतीमहऽइन्द्रायदुहऽइन्द्रियंपयः सोमःपरिस्रुतोघृतंम्मधुव्यात्याज्यस्यहोतर्व्यजे॥३७॥होतामक्षत्सरेतसंमरुभम्॥नर्व्यपसत्सोरुमिन्द्रिमश्विनाभिषजन्न

॥५॥ सरस्वतीमोजोनजातिरिन्द्रियंकोनरभसोभिषग्यशःसूरयाभेषज
ꣳश्रियानमासरस्पयःसोमꣳपरिस्रुतोघृतम्मधुव्यत्राज्यंस्युहोतर्व्वजं॥३८॥होतायक्षद्बृहन्तंस्पतिꣳशमितारम्॥ꣳशतक्रतुंभीमन्न
मस्तुꣳराजानंमाग्ने्यंन्नमसाश्विनाभामꣳसरस्वतीभिषगिन्द्रायबृ
हꣳइन्द्रियंम्पयःसोमꣳपरिस्रुतोघृतम्मधुव्यत्राज्यंस्युहोतर्व्वजं॥३९॥
होतायक्षदग्निꣳस्वाहा॥ज्यैस्यस्तोकानाꣳस्वाहामेदसाम्पृथुक्स्वा
हाछागम्श्विभ्राꣳस्वाहामेषꣳसरस्वत्यैस्वाहाऽऋषभमिन्द्रा
यसिꣳहायसहसऽइन्द्रियꣳस्वाहाग्नेन्नभेषजꣳस्वाहासोममि

॥५॥

न्द्रियꣳस्वाहेन्द्रꣳसुत्रामाणꣳसवितारवरुणंभिषजांपतिꣳ
स्वाहात्वनस्पतिम्प्रियंपाथोनभेषजꣳस्वाहादेवाऽआज्यपाꣳसु
याणोऽअग्निर्भेषजम्पयःसोमꣳपरिस्रुतांघृतंमधुव्यत्राज्यं
स्युहोतर्व्वजं॥४०॥होतायक्षदश्विनौछागस्य॥त्वपायामेदः
सोजुषेतांहविर्होतर्व्वजं॥होतायक्षत्सरस्वतीम्मेषस्यत्व
पायामेदसोजुषन्तांहविर्होतर्व्वजं॥होतायक्षदिन्द्रꣳरुष
भस्यत्वपायामेदसोजुषतांहविर्होतर्व्वजं॥४१॥होतायक्ष
दश्विनौसरस्वतीम्॥मीन्द्रꣳसुत्रामाणमिमेसोमाःसुरा

मांण॒श्छागे॒र्न मे॒षऽऋ॑ष॒भैः सु॒ना॑शष्यै॒र्न तो॑क्मभिर्लो॒जैर्म॑हस्व॒
न्तो॒ म॒हा मा॑सरेण॒ परि॑ष्कृ॒ना॑शु॒क्रा॑पयस्वन्तो॒ मृ॒न्मयाः॒ प्रस्थि॑तावो॒
मधु॑श्चुतस्ता॒न्थि॒ना सर॑स्वती॒द॑मुत्रा॑मुं च॒ह्यु॑षन्तो॑ऽ॒
सो॒म्यं मधु॑ पिबन्तु म॒रुत्व॑न्तु हो॒तर्य॑ज ॥४२॥ हो॒तो॑ यक्षद॒
श्वि॒नौ॒ छा॒गेन॑ ॥ ह॒विषऽआ॑तो॒ म॒य॒म॒ध्यु॒नो॒मे॒ दे॒वऽउ॒द्भृ॒तं पु॒रा
हृ॒षो॒भ्यः॒ पु॒रा पौ॒रु॒षा॒ग्नो॒ घस्मा॒न्नृ॒न्नृ॒षे॒ऽअ॒न्ना॒णा॒मव॑
स॒प्र॒थ॒मा॒नाꣳ॑ सु॒म॒त्सु॒रा॒णाꣳ॑ शा॒त॒रु॒द्रि॒या॒णा॒म॒ग्नि॒ष्वा॒त्ता॒नां॒
पी॒यो॒ष॒व॒स॒ना॒नां॒ पा॒र्श्व॒तः॒श्रो॒णि॒तः॒शि॒ना॒ म॒तऽउ॒त्सा॒दतो॑ऊ॒ अर॰

दꣳ॑ शा॒दव॑ता॒ना॒ कु॒रु॒त॒ऽए॒वा॒श्वि॒ना॒ऽयु॒षा॒तो॑ꣳ हवि॒हो॒तर्य॑ज ॥४३॥
हो॒तो॑ यक्षत्सर॑स्वती॒मु॒ष॒स्य॑ ॥ ह॒विषऽआ॑वयद्य॒म॒ध्यु॒नो॒मे॒
दे॒वऽउ॒द्भृ॒तं पु॒रा हृ॒षो॒भ्यः॒ पु॒रा पौ॒रु॒षा॒ग्नो॒ घस॑मू॒न॒न्नृ॒षे॒ऽअ॒
न्ना॒णा॒मव॑ स॒प्र॒थ॒मा॒नाꣳ॑ सु॒म॒त्सु॒रा॒णाꣳ॑ शा॒त॒रु॒द्रि॒या॒णा॒मु
ग्नि॒ष्वा॒त्ता॒नां॒पी॒यो॒ष॒व॒स॒ना॒नां॒पा॒र्श्व॒तः॒श्रो॒णि॒तः॒शि॒ना॒ म॒तऽउ॒
त्सा॒दतो॑ऊ॒ दꣳ॑ शा॒दव॑ता॒ना॒ कर॑दे॒वꣳ॑ सर॑स्वती॒ꣳ॑ यु॒षा॒तो॑ꣳ हवि
हो॒तर्य॑ज ॥४४॥ हो॒तो॑ यक्षदि॒न्द्र॑मृ॒ष॒भस्य॑ ॥ ह॒विषऽआ॑व
यद्य॒म॒ध्यु॒नो॒मे॒ दे॒वऽउ॒द्भृ॒तं पु॒रा हृ॒षो॒भ्यः॒ पु॒रा पौ॒रु॒षा॒ग्नो॒ घृ॒

भोय सेन्यू नक्षसेऽजराणाय वसप्रथमानाय सुमक्षराणाय्र
तरुत्रियाणामग्निष्ठात्ताना म्पीवोपवसनानाम्पार्श्वत॰ श्रोणि
शिनाम्त॰ उसारतो क्षीरक्षादवत्तानां करदेवभिक्षोजुषत्तां
य्हविहोतर्यजे॥७१॥होतां यक्षद्वनस्पतिमभिहविषा प्रिष्टत
मयारभिष्टयारशनयाधित॥यत्राश्विनोश्छागस्यहविषः प्रि
याधामानियत्र सरस्वत्यामेषस्यहविषः प्रियाधामानियत्रे
न्द्रस्यऋषभस्यहविषः प्रियाधामानियत्राग्नेः प्रियाधामानि
यत्रसोमस्यप्रियाधामानियत्रेन्द्रस्यसुत्राम्णः प्रियाधामानि

॥७॥

यत्रसवितुः प्रियाधामानियत्रछन्दसांप्रियाधामानियत्रवनस्पतेः प्रि
याधामाधीष्सियत्रदेवानामाज्यपानांप्रियाधामानियत्राग्नेर्होतुः प्रि
याधामानितत्रैतान्प्रस्तुत्येवोपस्तुत्येवोपावस्रक्षद्भीयसः श्रवश्र
तीकरदेवरेवोवनस्पतिर्जुषत्तांय्हविर्होतर्यजे॥७६॥होतां य
क्षद्गिर्ष्विष्टरातमयोउग्निरश्विनोश्छागस्यहविषः प्रियाधामा
न्ययाद्वरंस्वत्यामेषस्यहविषः प्रियाधामान्ययाइन्द्रस्यऋषभस्य
हविषः प्रियाधामानिन्ययाउग्नेः प्रियाधामान्ययाद्वोमस्यप्रियाधामा
न्ययाइन्द्रस्यसुत्राम्णः प्रियाधामान्ययाद्वसवितुः प्रियाधामान्ययाद्व

रुणस्यप्रियाधामान्यया॒ नस्पतेऽप्रियापाथोऽस्ययाद्देवानामाज्यपा
नाम्प्रियाधामानियक्षदमेहीतु॰प्रियाप्रियाधामानि॒यजस्वस्वाहिमा
नमाज॒ताभेज्याऽइषः॒कृणोतुसोऽअध्व॒राजा॒तवे॒दानुषक्तोऽहु
विहीतर्ज॑जं॥४७॥दे॒वम्ब॒र्हिर्वा॑सरस्वतीसुदे॒वमि॑न्द्रे॒जा॒श्विना॥
नेजो॒नचस्तु॒रश्योब॒र्हिषा॒दधु॒रिन्द्रि॒यंच॒सुव॑ने॒चसु॒धेयस्यव्यंतु
र्ज॑जं॥४८॥दे॒वीर्द्वा॒रो॒॑दे॒वीर्द्वा॒रोऽश्वि॑नाभि॒षजे॒न्द्रसरस्वती॥प्रा
णन्न॒ग्नीर्व्यन्न॒सिद्वा॒रोदधु॒रिन्द्रि॒यंच॒सुव॑ने॒चसु॒धेयस्यव्यंतुर्ज॑जं॥४९॥
दे॒वीउषा॒सौ॥ब॒र्हिनोसु॒त्रामे॒न्द्रसरस्वती॥बल॒न्नवा॒चेमा॒स्यऽउषा

ष्यो॑न्दधु॒रिन्द्रि॒यंच॒सुव॑ने॒चसु॒धेयस्यव्यंतुर्ज॑जं॥५०॥दे॒वीजोष्ट्री॥
सर॑स्व॒त्यश्वि॑ने॒न्द्रमव॑र्धयन्॥श्रोत्र॒न्नकर्ण्यो॒र्ज्योजो॒ष्ठ्यो॒॒र्
धुरि॒न्द्रि॒यम्बसु॒वने॒चसु॒धेयस्यव्यंतुर्ज॑जं॥५१॥दे॒वीऊर्जा॑हुती॥
दुघेसु॒दुघे॒न्द्रेसर॑स्व॒त्यश्वि॑नाभि॒षजा॒वत॑॥शु॒क्रन्न॒ज्योति॒स्त
न्नोरा॒हुतीऽधत॒ऽइन्द्रि॒यम्बसु॒वने॒चसु॒धेयस्यव्यंतुर्ज॑जं॥५२॥
दे॒वादे॒वानां॒॒भि॒षजा॒हावा॒महे॒मश्वि॑नाश्वि॑ना॥घ॒षद्वा॒रैर्॒सर॑स्वती
स्विष्टिन्नद॒यम॒तिष्ठा॑न्नो॒॒धुरि॒न्द्रि॒यम्बसु॒वने॒चसु॒धे
यस्यव्यंतुर्ज॑जं॥५३॥दे॒वीस्ति॒स्रोऽस्ति॒स्रोदे॒वीर॒श्विने॒डासर॑स्व

नी॥शुष्मं॒न्नम॑ध्ये॒नाभ्या॒मिन्द्रा॑य दधुरिन्द्रि॒यम्व॑सुवने॒वसु॑धेयस्यह्व॒
तु॒वजे॑॥५७॥देव॑ इन्द्रे॑॥देव॑ इन्द्रान रा॒ज्ञ॑ः सखि॒वस्यु॒थः॑॥सर॑स्व
त्या॒श्वि॒भ्यां॑मीयते॒रथ॑॥रेना॒नरू॒पमु॒त्तेज॒॑ऽनि॒त्रा॒मिन्द्रा॑य॒त्वष्टा
दधदिन्द्रि॒याणि॑व॒सुव॑ने॒वसु॑धेयस्यह्व॒तु॒वजे॑॥५८॥देवो॑देवै॒
देवो॑देवैर्व॒नस्पति॒॑हिर॑ण्यपर्णआश्वि॒भ्या॒॑ऽसर॑स्वत्यासुप्पि॒प्
ल॑॑इन्द्रा॑यपच्यते॒मधु॑॥ओजो॑न॒जूति॑स॒षहो॑न॒भाम॒मव॑नस्पति
न्नीद॑धदिन्द्रि॒याणि॑व॒सुव॑ने॒वसु॑धेयस्यह्व॒तु॒वजे॑॥५९॥देव॑म्व॒
र्हिर्दे॒वैरि॒तोना॑मध्वरे॒स्तोर्स॑मश्वि॒भ्या॒मूर्स॑म्म॒दा॑॑सर॑स्वत्यास्यो॑न

मिन्द्रे॒तेस॑द॑॑इन्द्रा॑यैमन्यु॒ः राजा॑न॒बर्हि॑षादधुरिन्द्रि॒यं॑व॒सुव॑ने॒व
सुधेयस्यह्व॒तु॒वजे॑॥५७॥देवो॑अग्नि॒॑स्विष्ट॒कृद्देवा॑य॒ज्ञस्य॒था॒य॒
थ॒ः होता॑रा॒विन्द्र॑मश्विना॒वा॒चा॒वा॒च॒ः॑सर॑स्वती॒मग्नि॒ः॑सोम॒ः॑सु॒
त॒स्विष्ट॒॑इन्द्रे॑॥सु॒त्रामा॑स॒वि॒ता॒व॒रु॒णा॒मि॒षग्गि॒ष्टादे॒वो॒व॒नस्पति॑॑॥स्वि
ष्टादेवा॑॑ऊर्ज्यु॒पा॑॑स्विष्टो॑॑अग्निरग्निना॒महो॑तोहो॒त्रेस्विष्ट॒कृद्य॒शो॒
न॒थंदधदिन्द्रि॒यमू॒र्ज्जीमर्य॑॑चिति॒॑॑स्व॒धाम॒व॒सुव॑ने॒वसु॑धेयस्य
ह्व॒तु॒वजे॑॥५८॥अग्निम॒द्य॑॑होता॑रमवृणीता॒यं॑॑॑यजमा॑न॒ः॑प॒
च॒न्या॑की॒ः॑पच॑॑स्यु॒रो॒उशी॑॑च॒धन्व॑॑श्वि॒भ्या॒॑छाग॒ः॑सर॑स्वत्यैमे॒षमि॑

॥८॥

न्द्रोयसषभः॰सुचन्नश्विभ्यां॰सरस्वत्यां॰इन्द्रायसुत्राम्णेसुर
सोमास्तुपस्थाऽअद्य॥९॥सुपस्थाऽअद्यदेवोवनस्पतिरभ
वदश्विभ्याछागेनसरस्वत्यैमेषेणेन्द्रायऽसषभेणाक्षस्तानां
दस्त्रभ्रातिपचताष्टभीषातावीदधन्तपुरोडाशैरपुरश्विना
सरस्वतीदुःसुत्रामासुरासोमाँस्त्वामद्य॥१०॥त्वामद्यःसषा॥त्वा
मद्यरुषःआसषेयसषीणान्नपादरणीतायंयजमानोबृ
हुभ्यःआसद्भ्तेभ्यःएषमंदेमेवेषुद्यसुवाय्यायक्षतःइति
तावादेवादेवदानान्मदुस्तान्यस्माऽआचृणात्वाचंयुरस्वपि

॥८॥

तश्चहोतरसिभद्रवाच्यायप्रेषितोमानुषःसुकवाकायसुका
ब्रूहि॥११॥ इतिविजसनेसहितायाँएकविंशतिमोध्यायः॥
॥छ॥तेजोसि॥तेजोसिशुक्रमस्यमृतमायुष्याऽआयुर्मेपाहि॥दे
वस्यत्वासवितुःप्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्यामादद
ऽइमामगृभ्णन्॥रशनामृतस्यपूर्वेऽआयुषिविदथेषुकव्यासा
नोऽअस्मिन्त्सुतऽआबभूवःसतस्यसामँसरमारपंन्ती॥२॥अ
भिद्याऽअसि॥भुवनमसिब्रध्नस्यविष्टपं॥सप्तमस्त्वैश्वानरं॰
सप्रथासऽइडस्पदेसुशेवाऽइहिधि॥३॥स्वगस्त्वा॥देवेभ्यःप्रजापतये

वलन्नश्वं भुस्मिन्दे वेभ्यः प्रजापतयेतेनराध्यासम्॥तत्त्वधा
नलदे वेभ्यः प्रजापतयेतेनराध्धुहि॥४॥प्रजापतयेत्वा॥जु
ष्टम्प्रोक्षामीन्द्राग्निभ्यांत्वाजुष्टम्प्रोक्षामीन्द्रायत्वाजुष्टम्प्रो
क्षामिविश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्योजुष्टम्प्रोक्षामिसर्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यो
जुष्टम्प्रोक्षामि॥यो॰जघ्नन्तृजिघांएंसन्तमभ्यमीतिघ्व
रुणःपारोमैपरःश्वा॥५॥अग्नयेस्वाहा॥सोमायस्वाहापा
म्नादायस्वाहासवित्रेस्वाहाद्रायनेस्वाहाविष्णवेस्वाहेन्द्रायु
स्वाहाबृहस्पतयेस्वाहामित्रायस्वाहावरुणायस्वाहा॥६॥हि

ङ्कारायस्वाहा॥हिङ्कारायस्वोंहिङ्कृतायस्वाहाक्रंदतेस्वाहावक्रंदायु
स्वाहाप्रोथतेस्वाहाप्रप्रोथायस्वाहागन्धायस्वाहाघ्रातायस्वाहा
निविष्टायस्वाहोपविष्टायस्वाहासन्दितायस्वाहावलीनतेस्वाहासी
नायस्वाहाशयानायस्वाहास्वपतेस्वाहाजागरितेस्वाहाकूजतेस्वा
हाप्रबुद्धायस्वाहाविजृम्भमानायस्वाहाविचेष्टायस्वाहासंहृ
तायस्वाहोपस्थितायस्वाहायतायस्वाहाप्रायणायस्वाहा॥७॥
धावतेस्वाहोद्द्रावायस्वाहोद्भृतायस्वाहाशुक्रायु
स्वाहाशुक्रेतायस्वाहानिषण्णायस्वाहोद्धितायस्वाहोज्जायु

स्वाहा बलायुस्वाहा विवर्तमानायुस्वाहा विरक्तायुस्वाहा विधूचा
यस्वाहा विधूनायुस्वाहा शुश्रूषमाणायुस्वाहा श्रण्वतेस्वाहेक्षमा
णायुस्वायहेक्षितायुस्वाहा वीक्षितायुस्वाहा निमिषायुस्वाहाय
दत्तितस्मैस्वाहायसिवेतितस्मैस्वाहायन्मूत्रंकुरोतितस्मैस्वा
हाकुर्वतेस्वाहाकृतायुस्वाहा॥६॥तत्सवितुः॥वरेण्यंभर्गोदेव
स्यधीमहि॥धियोयोनः॒प्रचोदयात्॥७॥हिरण्यपाणिमूतयेस
वितारमुपह्वये॥सचेतादेवतापदं॥८॥देवस्यचेतनोमहिम्न
सवितुर्हवामहे॥सुमतिर्॰सत्यराधसम्॥९॥सुष्टुतिर्॰सुमती

॥१२॥

॥१२॥

२धोरातिर्॰सवितुरीमहे॥प्रदेवायमतीविदे॥१२॥रातिर्॰स
सवितारमूमहेसवितारमुपह्वये॥आसुवदेवदीतये॥१३॥देव
स्यसवितुर्॰भर्मतिमासुवम्विश्वदेव्यम्॥धियाभगंमनामहे॥१४॥
अग्निर्॰स्तोमेन॥बोधयसमिधानोऽअमर्त्यम्॥हव्यादेवेषुनोद
धत्॥१५॥सहव्यवाड्॥सहव्यवाडमर्त्यउशिग्दूतश्चनोहितः॥
अग्निर्द्वियासमृण्वति॥१६॥अग्निंदूतम्॥अग्निदूतंपुरोदधे ह
व्यवाहमुपब्रुवे॥देवाँ२॥आसादयादिह॥१७॥अजीजनोहि॥
पवमानंसूर्म्विधारेशकम्मनापयः॥गोजीरयारर्॰हमाणंपु

॥२३॥ रेभ्यः॥२८॥ द्यौर्भूमि॑त्रा॥ प्रभूः॑पित्रा श्वोसि॑हयो॒स्स्यो॒सि॒मयो॒स्य
द्यौसि॒स॒स्सिर॑सि द्यु॒न्यु॒सि॒२षो॑सि॒ट्टम॑णा॑ऽआसि॑॥ अ॒यु॒न्नी॒मा॑सि
ज्ञि॒शु॒न्नी॒मा॑स्या॒दि॒त्या॒नाम्प॒त्वा॒ऽहि॒॥ दे॒वा॑ऽआ॒शा॒पा॒ला॑ए॒तं॒दे॒वे॒भ्यो॑
श्वमे॒धाय॒म्रो॑क्षि॒तं॒र॒क्ष॒ते॒ह॒र॑सि॒रि॒ह॒र॑मता॒मि॒ह॒ध॒नि॒रि॒स्व
ध॑ति॒स्स्वाहा॑॥१९॥ काय॒स्वाहा॑॥ क॒स्मै॒स्वाहा॑ क॒तु॒म॒स्मै॒स्वाहा॑धि
म॒धि॒ता॒य॒स्वाहा॑मनः॒प्र॒जा॒प॒त॒ये॒स्वाहा॑॥ चि॒त्तम्वि॒ज्ञा॒ना॒या॒दि॒त्यै॒स्वा
हा॑ दि॒त्यो॒मू॒र्द्ध॒न्त्स्वाहा॑ दि॒त्यो॒सु॒म॒द्रु॒का॒यै॒स्वाहा॑॥ सर॑स्वत्यै॒स्वाहा॑॥ सर॑स्व
त्यैपावु॒का॒यै॒स्वाहा॑॥ सर॑स्वत्यै॒२ह॒त्यै॒स्वाहा॑॥ पू॒ष्णे॒स्वाहा॑॥ पू॒ष्णे॒प्र॒प॒थ्या॑

॥२३॥

र्णा॑वा॒य॒स्वाहा॑॥ स॒मु॒द्रा॒य॒स्वाहा॑॥ स॒रि॒रा॒य॒स्वाहा॑॥२५॥ द्यावा॑पृ॒थि॒वी॒भ्या॒य॒स्वाहा॑॥ धू॒म्रा
य॒स्वाहा॑॥ अ॒र्चा॒य॒स्वाहा॑॥ मे॒धा॒य॒स्वाहा॑॥ वि॒द्यु॒ते॒मा॒ना॒य॒स्वाहा॑॥ स्त॒न॒य॒ते॒स्वा
हा॑॥ व॒स्पू॒र्ज्ज॒ते॒स्वाहा॑॥ व॒र्ष॒ते॒स्वाहा॑॥ व॒र्ष॒ते॒स्वाहा॑॥ उ॒ग्र॒व॒र्षे॒ते॒स्वाहा॑॥ शी॒घ्र॒व॒र्षे
ते॒स्वाहा॑॥ उ॒द॒क्रु॒ते॒स्वाहा॑॥ उ॒द॒हा॒ते॒स्वाहा॑॥ प्रु॒ष्व॒ते॒स्वाहा॑॥ शी॒का॒य॒ते॒स्वाहा॑॥
प्रु॒ष्या॑॥ ह्र॒स्वाहा॑॥ ह्रा॒दु॒नी॒भ्यः॒स्वाहा॑॥ नी॒हा॒रा॒य॒स्वाहा॑॥२६॥ अ॒ग्नये॒स्वाहा॑॥
सो॒मा॒य॒स्वाहा॑॥ इ॒न्द्रा॒य॒स्वाहा॑॥ पृ॒थि॒व्यै॒स्वाहा॑॥ अ॒न्त॒रि॒क्षा॒य॒स्वाहा॑॥ दि॒वे॒स्वाहा॑॥ दि॒ग्भ्यः॒
स्वाहा॑॥ ओ॒ष॒धी॒भ्य॒स्स्वाहा॑॥ मू॒र्द्भ्यो॒ दि॒शे॒स्वाहा॑॥ ऊ॒र्द्ध्वा॒य॒ दि॒शे॒स्वाहा॑॥२७॥ न॒क्ष॒त्रे॒भ्य॒स्स्वाहा॑॥

॥५५॥

नक्षत्रियेऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ होरात्रेभ्यः॒ स्वाहा॑ऽर्द्धमासेऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ मासेऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ ऽऋतु
ऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ र्त्तवेऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॑ संवत्सरायऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ द्यावा॑पृथि॒वीऽअ॒ग्नी॒षोमा॑भ्यां॒ स्वाहा॒ वा
यवे॒ स्वाहा॑ सूर्य्यायऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ र॒श्मिऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ वृ॒ष्टेऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॑ रु॒द्रेऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॑ दित्यऽअ॒ग्नये॒
स्वाहा॑ मरुऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ विश्वे॑भ्यो दे॒वेऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॑ मू॒लेऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ शार॑वाऽअ॒ग्नये॒ स्वा
हा॒ वन॒स्पति॒ऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ पुष्पे॑ऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ फले॑ऽअ॒ग्नये॒ स्वाहो॑ष॒धीऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॑॥२८॥
श॒तम॒१००॑ पृथि॒व्यै स्वाहा॒ न्तरि॑क्षाय॒ स्वाहा॑ दि॒वे स्वाहा॑ सूर्य्या॑य॒ स्वाहा॒ चन्द्रा
य॒ स्वाहा॒ न क्षत्रे॑ऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ ऽऽह स्वाहो॑ष॒धीऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ वन॒स्पति॒ऽअ॒ग्नये॒ स्वा
हा॑ परि॒प्लु॒वे॑ऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॑ च रा॒चु॒रे॑ऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॑ सरीसृ॒पे॑ऽअ॒ग्नये॒ स्वाहा॑॥२९॥अ॒से

॥५५॥

वे॒ स्वाहा॑॥अ॒स॒वे॒ स्वाहा॑ व॒से॒ स्वाहा॑ वि॒भू॒वे॒ स्वाहा॑ वि॒वं॒स्व॒ते॒ स्वाहा॑ ग
ण॒श्रि॒ये॒ स्वाहा॑ गण॒प॒त॒ये॒ स्वाहा॑ भु॒भु॒वे॒ स्वाहा॑ धि॒प॒त॒ये॒ स्वाहा॑ श्रु
ष्टा॒य॒ स्वाहा॑ स॒ꣳ॒स॒र्प्पा॒य॒ स्वाहा॑ चं॒द्रा॒य॒ स्वाहा॒ ज्यो॒ति॒षे॒ स्वाहा॑ म॒लि॒म्लु
चा॒य॒ स्वाहा॒ दि॒वा॒प॒त॒ये॒ ते॒ स्वाहा॑॥३०॥म॒धु॒वे॒ स्वाहा॑॥मा॒ध॒वा॒य॒ स्वा
हा॑ शु॒क्रा॒य॒ स्वाहा॒ शु॒च॒ये॒ स्वाहा॒ न भ॑यॅसे॒ स्वाहा॒ न भ॒स्या॒य॒ स्वाहा॒
हो॒षा॒य॒ स्वाहो॒ ज्जा॒य॒ स्वाहा॑ स॒ह॒से॒ स्वाहा॑ सह॒स्या॒य॒ स्वाहा॒ न॒प॒से॒ स्वा
हा॑ न॒प॒स्या॒य॒ स्वाहा॑ ऽऽह॒स॒स्प॒त॒ये॒ स्वाहा॑॥३१॥वा॒जो॒ज॒य॒ स्वाहा॑ प्रस॒
वा॒य॒ स्वाहा॑ पि॒जा॒य॒ स्वाहा॒ क्र॒ते॒वे॒ स्वाहा॒ व॒से॒ स्व॒ꣳ॒हो॒मू॒र्द्धे स्वाहा॑

॥२६॥

ज्यास्तुविनेस्वाहास्थायेस्वाहास्थायभौवनायस्वाहाभुवनस्यपत
येस्वाहाधिपतयेस्वाहाप्रजापतयेस्वाहा॥३२॥आयुर्यज्ञेनकल्प
ताꣳस्वाहाप्राणोयज्ञेनकल्पताꣳस्वाहापानोयज्ञेनकल्पताꣳस्वा
हाव्यानोयज्ञेनकल्पताꣳस्वाहोदानोयज्ञेनकल्पताꣳस्वाहासमा
नोयज्ञेनकल्पताꣳस्वाहाचक्षुर्यज्ञेनकल्पताꣳस्वाहाश्रोत्रंयज्ञे
नकल्पताꣳस्वाहावाग्यज्ञेनकल्पताꣳस्वाहामनोयज्ञेनकल्पता
ꣳस्वाहात्मायज्ञेनकल्पताꣳस्वाहापृष्ठंयज्ञेनकल्पताꣳस्वा
हायज्ञोयज्ञेनकल्पताꣳस्वाहायज्ञोयज्ञेनकल्पताꣳस्वा
हाब्रह्मायज्ञेनकल्पताꣳस्वाहाज्योतिर्यज्ञेनकल्पताꣳस्वाहासु

॥२६॥

यज्ञेनकल्पताꣳस्वाहाएतंयज्ञेनकल्पताꣳस्वाहायज्ञोयज्ञेनकल्प
ताꣳस्वाहा॥३३॥एकस्मैस्वाहा॥एकस्मैस्वाहाद्वाभ्याꣳस्वाहाशताय स्वा
हैकशतायस्वाहाव्युष्टयैस्वाहास्वर्गायस्वाहा॥३४॥ ॥इतिवाजसनेय
संहितायांदीर्घपाठेद्वाविंशतितमोध्यायः॥२२॥हिरण्यगर्भः समव
र्त्तताग्रेभूतस्यजातःपतिरेकआसीत्॥सदाधा
रपृथिवीन्द्यामुतेमांकस्मैदेवायहविषाविधेम॥१॥उपयामगृहीतो
सिप्रजापतयेत्वाजुष्टंगृह्णाम्येषतेयोनिःसूर्यास्तेमहिमा॥यस्ते
द्यौस्मच्चसरेमहिमासम्बभूवयस्तेद्वायावन्तरिक्षेमहिमासम्बभू

॥१७॥ व॒ऽअस्ते॒ द्यावा॑पृथि॒वी अ॒न्तरि॑क्षे॒ म॒हि॒मा स॒म्ब॒भू॒व॒ऽअस्ते॑ दि॒वि सू॒र्य्ये॑ म॒हि॒मा स॒म्ब॒भू॒व॒ तस्मै॒ ते म॒हि॒म्ने प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑ दे॒वेभ्यः॑॥२॥ अ॒भ्रा॒णतः॑॥ अ॒भ्रा॒णतो॒ नि मि॑षतो॒ म॒हि॒त्वे कु॑ऽइ॒दं रा॒जा॒ज॒गे॒ताबु॑भुवे॥ अ॒ऽइ॒शो॒ऽअ॒स्य॒ हि प॒द॒ श्च॒तु॒ष्प॒द॒ः क॒स्मै॒ दे॒वा॒य॒ ह॒विषा॑ विधेम॥३॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒तो॒ऽसि॒॥ प्र॒जाप॑ तये॒ त्वा॒ जु॒ष्ट॒ गृ॒ह्णा॒म्ये॒ष ते॒ योनि॑श्च॒न्द्र॒मास्ते॒ म॒हि॒मा॥ अ॒स्तु॒रा॒त्रौ स॒म्व॒त्स॒ रे म॒हि॒मा स॒म्ब॒भू॒व॒ अ॒स्ते॒ पृ॒थि॒व्या॒म॒ग्नौ म॒हि॒मा स॒म्ब॒भू॒व॒ अ॒स्त॒ न॒क्षत्रे॑ षु च॒न्द्र॒मे॒सि॒ म॒हि॒मा स॒म्ब॒भू॒व॒ तस्मै॒ ते म॒हि॒म्ने प्र॒जाप॑तये दे॒वेभ्यः॒ स्वाहा॑॥४॥ यु॒ञ्जते॑ मन॒ उ॒त यु॑ञ्जते॒ धिय॒ऽविप्रा॑ विप्रस्य बृह॒तो॑ वि॒प॒श्चित॑ः॥ वि होत्रा॑ दधे वयुना॒ विदेक॒ऽइन्म॒ही दे॒वस्य॑ सवि॒तुः॑ परि॑ष्टुतिः॥५॥ यु॒ञ्जते॑ ॥१७॥

स्य॥ का॒म्या॒ह॒रि॒॥ वि॒म॒क्ष॒स॒॥ र॒थे॑॥ शो॒णा॒॥ धृ॒ष्णु॒॥ नृ॒ऽवा॒ह॒सा॒॥ इ॒॥ यु॒ञ्जा॒तः॑॥ यु॒ञ्जा॒तो॒ऽअपो॒ऽअ॒ग्नेर्गा॒य॒त्र्या त्रि॒ष्टु॑भो॒ऽनु॒ष्टुभः॑॥ ए॒त॒ꣳ सोम॑ꣳ देवा॒ऽअ॒पो॒ऽअ॒ग्नेर्गा॒य॒त्र्या त्रि॒ष्टु॑भो॒ऽनु॒ष्टुभः॑॥ ए॒त॒ꣳ सोम॑ꣳ देवा॒ऽअ॒पा॒ पु॒नः॒ र॒स्व॒मा॒व॒र्त॒या॒सि॒न॒॥ ७॥ व॒स॒व॒स्त्वा॒॥ ज॒न॒तु॒ गा॒य॒त्र्ये॒ण॒ छ॒न्द॒सा॒॥ रु॒द्रास्त्वा॑ जनतु त्रै॒ष्टु॒भे॒न॒ छ॒न्द॒सा॒ दि॒त्यास्त्वा॑ जनतु जागते॒न॒ छ॒न्द॒सा॒॥ भूर्भुवः॒ स्वर्द्यौरि॑वा॒ भूम्ना॑ पृथि॒वीव॒ वरि॑म्णा॒॥ ए॒त॒द॒न्नम॑ न॒दे॒वा॒॥ ए॒त॒द॒न्नम॑ द्वि॒प॒ प्र॒जा॒य॒ते॒॥ ८॥ कः स्वि॑त्॥ कः स्वि॑दे॒का॒की च॑रति॒ क॒ऽउ॒ स्वि॒ज्जा॒य॒ते॒ पु॒ नः॒॥ किꣳ स्वि॑द्धि॒मस्य॑ भेष॒जं किम्वा॑ पतं॒ म॒हत्॥ १॥ सूर्य॒॥ एका॑की॒॥ च॒र॒ति॒ च॒न्द्र॒मा॒ जा॒य॒ते॒ पु॒ नः॒॥ अ॒ग्नि र्हि॒मस्य॑ भेष॒जम॒ग्नि र्वै॑ हि॒मस्य॑ भेष॒जम्

हन॥१०॥कास्वित्॥कास्विदासीत्पूर्वचित्तिः किꣳस्विदासीद्बृहद्वयः॥
कास्विदासीत्सिनीवाली कास्विदासीत्सिनीवाली॥११॥द्यौरासीत्॥
द्यौरासीत्पूर्वचित्तिरश्वः आसीद्बृहद्वयः॥अविरासीत्सिनीवाली
राकाऽऽसीत्सिनीवाली॥१२॥वायुष्ट्वा॥पचतौरवृचसिसिनीवा
श्यागैर्न्यग्रोधश्चमसेः शल्लिर्दर्भा॥एषस्यराध्यो रक्षोपऽऋ-
ष्यृतुभिरदगन्ब्रह्मारुक्षश्चनोवतुनोमन्यये॥१३॥सꣳशितंरश्मि-
नाऽरथꣳसꣳशितारश्मिनाहयः॥सꣳशितोऽआक्षुस्रुजाब्रह्मासो
ऽपुरोगवः॥१४॥स्वयंवाजिन्॥स्वयंवाजिꣳस्तुचक्ल्पयस्वयं॥ ॥१६॥

जस्वयंजुषस्व॥महिमानेन्यनन्नसन्नशे॥१५॥नवै॥नवाऽउऽएतन्मि
यसेनरिष्यसिदेवाꣳऽइदेषिपथिभिꣳसुगेभिः॥अत्रासतेसुकृतो
ऽअतेऽअयुस्तत्रेत्वादेवꣳसवितादधातु॥१६॥अग्निष्पशुः॥रोसी
तेनायजन्तसऽएतंलोकमजयन्यस्मिन्नग्निꣳसतेलोकोभविष्य
तितञ्जेष्यसिपिवेताऽअपः॥वायुष्पशुरासीत्तेनायजन्तसऽए
तंलोकमजयन्यस्मिन्वायुꣳसतेलोकोभविष्यतितञ्जेष्यसिपि
वेताऽआपः॥सूर्य्यꣳपशुरासीतेनायजन्तसऽएतंलोकमजयन्य
स्मिन्त्सूर्य्यꣳसतेलोकोभविष्यतितञ्जेष्यसिपिवेताऽअपः॥१७॥

प्राणायस्वाहा॥पानायस्वाहा॥व्यानायस्वाहा॥आम्बेऽअम्बिकेम्बालि
केनमानयतिकश्चन॥ससस्त्यश्वकःसुभद्रिकाकांपीलवासिनीम्॥१६॥
गणानांत्वा॥गणपतिꣳहवामहेप्रियाणांत्वाप्रियपतिꣳहवाम
हेनिधीनांत्वानिधीपतिꣳहवामहे॥वसोममे॥अहमजानिग
र्भधमात्वमजासिगर्भधम्॥१९॥ताऽउभौचतुरऽपदःसम्प्रसो
रयावस्वर्गेलोकेप्रोर्णुवाथाम्दृषोवाजीरेतोधारेतोदधातु॥२०॥
उत्क्रम्याऽअव॥गुदंभेहिसꣳजिघ्रोरयाऽषन्॥यस्त्रीणांजीवभो
जनꣳ॥२१॥अकासकौ॥ईकुतिकाहलगितिवचेति॥जाहत्तिगुभे

॥२९॥

थसोनिगल्गलीतिधारेका॥२२॥अकासकौ॥ईकुतुकाऽआहलगितिवंच
ति॥विवक्षतऽइवतेमुखंमध्वेर्ष्योमानस्वमभिभाषथा॥२३॥मा ना
च॥पितेपिताचतेग्रेरुक्षस्यरोहतः॥प्रतिलामितेपितागभेमु
ष्टिमतꣳसमत्॥२४॥मानाच॥तेपिताचतेग्रेरुक्षस्यक्रीडतः॥
विवक्षतऽइवतेमुखन्नसन्मात्वंवदोबहु॥२५॥उर्ध्वोमेनामु॥उर्ध्वो
मेनामुछापयगिरोभारꣳहरन्निव॥अथास्यमध्यमेधनाꣳशी
तेवातेपुनन्निव॥२६॥उर्ईमेनमुछयनाद्गिरोभारꣳहरन्निव॥अ
थास्यमध्यमेजनुशीतेवातेपुनन्निव॥२७॥यदस्याः॥अदस्याऽअ

ष्ठुभेभ्यः कुघुस्थुलमुपानसत्॥ मुष्काविदस्याएजतोगोशफेशकु
लावित्वा॥२८॥ अदेवासः॥ अदेवासोललामंगुप्रविष्टीमिनुमाविषू
सकथादेहिस्यतेनारिसख्यस्यक्षिभुवीअथा[illegible]॥२९॥अदुरिणः॥
अदुरिणोअवमन्तिनपुष्टम्पशुमन्यते॥शुद्राययदर्यजारानपोषा
यधनायति॥३०॥अधरिणाअवमन्तिनपुष्टम्बुदमन्यते॥शुद्रोय
दर्यायेजारानपोषमनुमन्यते॥३१॥दधिक्राव्णः॥दधिक्राव्णो
अकरिषंजिष्णोरश्वस्यवाजिनः॥सुरभिनोमुखाकरत्प्रणआयूं
षितारिषत्॥३२॥गायत्रीत्रिष्टुप्॥गायत्रीत्रिष्टुभ्यांस्वनुष्टुप्छन्दो

सह॥ हृदयुच्छिद्रोकुपूसूचीभिःशम्यतुत्वा॥३३॥हिंपदाद्यांश्यु
तुष्पदास्त्रिंपदायाश्युषट्पदाः॥विच्छिदायाश्यसच्छिदाःसूचीभिःशम्य
तुत्वा॥३४॥महानाम्न्यारेवत्यः॥महानाम्न्यारेवत्योविश्वाआशाःप्र
भूवरिः॥मेधांविद्युतोवाचःसूचीभिःशम्यतुत्वा॥३५॥नार्मस्तेपत्योल
मविचिचत्तुमनीषया॥देवानाम्पत्न्योदिशःसुचीभिःशम्यतुत्वा॥३६॥
रजताहरिणीहासीसायुजोयुज्यतेकर्मभिः॥अश्वस्यवाजिनस्तूचि
सिमाःशम्यतुशम्यन्तीः॥३७॥कुविदंगयवमन्तोअवश्चियथादान्
तुपूर्वचिद्युयं॥इहेहैषांकृणुहिभोजनानियबर्हिषोनमउक्तिंयव

॥२१॥

।जेति॥३८॥कस्माच्छ्यातिं॥कस्माद्विशास्तिकस्तेगात्रोणिशम्यति॥कउ
नेशमितारःकविंश॥३९॥ऋतवस्ते॥ऋतवस्तःऋतुथापर्वतिशमितारो
विंशस्तु॥सम्वत्सरस्यतेजसाशमीमिंश्शम्यंतुत्वा॥४०॥अर्द्धमासाः
परूंष्यहः॥तेमासाःआह्वयंतुवाम्येतः॥अहोरात्राणिमरुतोविलि
ष्टंसूदयंतुते॥४१॥दैवोजध्रुर्भवस्याह्वेतुविंशासतु॥गात्रा
णिपर्वशास्तेसिमंकृण्वंतुशम्यांतीः॥४२॥द्यौस्ते॥पृथिव्यंतरिक्षं
वायुश्छिद्रम्प्रणातुते॥सुर्यस्तेनक्षत्रैःसहलोकंकृणोतुसाधुया॥४३॥
शन्ते॥परेभ्योगात्रेभ्यःशमस्त्ववरेभ्यःशमस्थभ्योमज्जभ्यःशम्व

॥२१॥

स्तनवैतव॥४४॥कस्विद्॥कःस्विदेकाकियेचरतिकउस्विज्जायतेपुनः॥
किंस्विद्धिमस्यभेषजंकिम्वावपनम्महत्॥४५॥सूर्यएकाकीचरति
चंद्रमाजायतेपुनः॥अग्निर्हिमस्यभेषजंभूमिरावपनंम्महत्॥४६॥
किंस्वित्॥किंस्वित्सूर्यसमुज्योतिःकिंसमुद्रसमंसरः॥किंस्वि
त्पृथिव्यैवर्ष्मीयःकस्यमात्रामविद्यते॥४७॥ब्रह्मसूर्यसमंज्योतिर्द्यौः
समुद्रसमंसरः॥इंद्रःपृथिव्यैवर्ष्मीयान्नोस्तुमात्रामविद्यते॥४८॥प्र
क्षामित्वा॥चित्तयेदवसखयहिल्मन्नमन्नेसाजुगर्थ॥अधुविक्षुस्त्रिषुप
दृष्टेष्टस्तेषुविश्वस्नुवेनुमाविवेशाहं॥आपितेषु॥४९॥अपितेषु॥त्रिषुप

॥२२॥ देष्टूस्मिन्येषुविश्वभुवनमाविवेश॥सद्यःपर्वैमिपृथिवीमुतद्यामेकेनाङ्गे
नहिवोअस्यदृष्टम्॥५०॥केष्टूतःपुरुषःआविवेशकान्यूतःपुरुषेऽअर्पि
तानि॥एतन्मेसुपवल्गामसित्वाकिंस्विदष्टूतःप्रतिवोचास्यत्र॥५१॥प्र
ष्टूतःपुरुषःआविवेशतान्यूतःपुरुषेऽअर्पितानि॥एतत्वाऽप्रतिमन्वा
नोऽओस्मिन्मायायोभवस्युत्तरोमत्॥५२॥कास्वित्काःस्विदासीत्पूर्व्यचि
त्तिःकिंस्विदासीद्बृहद्वयः॥कास्विदासीत्पिप्पिलाकास्विदासीत्पिशङ्गि
ला॥५३॥द्यौरासीत्॥द्यौरासीत्पूर्व्यचित्तिरश्वेऽअसीद्बृहद्वयः॥अ
विरासीत्पिप्पिलारात्रिरासीत्पिशङ्गिला॥५४॥काऽईम्॥काऽईमरेपिश
॥२२॥

ङ्गिलाकाऽईङ्कुरुपिशङ्गिला॥काऽईमुस्वदमर्षतिकऽईषथाम्विसर्ज्य
तिः॥५५॥अजारोपिशङ्गिलाश्वाविकुरुपिशङ्गिला॥शशऽआस्कन्दे
मर्ष्यस्यद्विपंथाम्विसर्ज्यति॥५६॥कस्यस्य॥विष्टाःकस्यक्षरोणिक
तिहोमा॥सःकतिधासमिधः॥अजस्यत्वाविदथाप्रवोचथछमत्रकति
होतारऽऋतुशोयजति॥५७॥षडस्य॥विष्टाःशतमक्षरोण्यशीतिर्हो
मासमिधोहतिस्रः॥अजस्यतेविदथाप्रवोचमिसहोतारऽऋतुशो
यजन्ति॥५८॥कोऽजस्य॥वेदभुवनस्यनाभिःकोद्यावःपृथिवीऽजन्त
रिक्षम्॥कःसुर्यस्यवेदबृहतोजनित्रंकोवेदचन्द्रमसंव्यतोजाः॥५९॥

वेदाहम्॥वेदाहमस्यभुवनस्यनाभिंवेद्याद्यावापृथिवीअन्तरिक्ष
म्॥वेदसूर्यस्यबृहतोजनित्रमथोवेदचन्द्रमसंयतोजा॥७॥प्र
छामित्वापरमन्तंपृथिव्याःप्रछामिवृष्णोअश्वस्यरेतः॥प्रछामिवाचःपरमंव्योम॥६॥ईयंवे
दिंजन्तंपृथिव्याअयंयज्ञोभुवनस्यनाभिः॥अयंसोमोवृष्णोअ
श्वस्यरेतोब्रह्मायंवाचःपरमंव्योम॥६२॥सुभूःस्वयंभूरसि श्रे
ष्ठोरश्मिर्वर्चोदाअसिवर्चोमेदेहिसूर्यस्यावृतमन्वावर्ते॥दृतेदृंह॥मयिवर्चोदाय
दग्नेवर्चस्विनंकरोषिताम्मयिवर्चोदायिनंकृणुब्रह्मवर्चसिनंमांकृणु॥६३॥
हिरण्यरूपंहिरण्यसंदृक्कामायत्वाकामदुघंकृणोमिकामायत्वाकामदुघंदुहे॥
हिरण्यरूपमुषसोविराजंवृषभंगावोअनयन्नसश्चित्॥इन्द्रेणयुजंमरुतांगणेनाहंदेवीं
सुभगामुवासा॥६४॥प्रजापतेन॥त्वदेतान्न्यन्योविश्वारूपाणिपरिताबभूव॥
यत्कामास्तेजुहुमस्तन्नोऽआस्तुवयंस्यामपतयोरयीणाम्॥६५॥
॥ईतिवाजसनेयसंहितायांदीर्घकाटेत्रयोविंशतितमोध्यायः॥२३॥
॥अश्वस्तूपरः॥अश्वस्तूपरोगोमृगस्तेमोजापुरुषःवृ
क्षाग्रीवाःअग्नेर्योरराटेपुरस्तात्सरस्वतीमेष्वधस्तादूचोराश्वि
नावधोरामोवाहोरात्रेसोमापौष्णीयामोनाभ्यौसौर्यायामौश्वेत
श्वंश्वेताक्षंश्वेपार्श्वंयोस्त्राष्ट्रोलोमशसक्थ्योर्बीयुव्युःश्वेतःपुच्छः पुरुषो
इन्द्रायस्वपरस्वायवेहदेवेभ्योवोमनः॥१॥रोहितोधूम्ररोहि

॥२३॥

क्ष॥ कर्कंशुरोहितस्तेसोम्याबभ्रुरुणबभ्रुःशुकंबभ्रुस्तेद्यौरुणाः॥ शि
तिरश्रोन्यतेःशितिरश्रःसमुतशितिरश्रस्तेसावित्राःशितिबाहुरन्य
तेःशितिबाहुःसमुतशितिबाहुस्तेबार्हस्पत्याःपृषतीश्चबृहतीश्च
स्थूलपृषतीनामैत्रावरुण्यः॥२॥शुक्लबालःसर्वशुक्लबालोमणिबा
लस्तःआश्विनाःश्येतेःश्येताक्षोरुणस्तेरुद्रायपशुपतयेकृष्णाश्मा
जबलिसारोद्रानभोरूपाःपार्जन्याः॥३॥पृश्निस्तिरश्चीनपृश्निरुईट
पृश्निस्तेमारुताःकृष्णलीहितोर्णापलक्षीताःसारस्वत्याःश्वेतहाकर्णःशु
एतहाकर्णीद्यावापृथिवीयस्तेनक्षत्राःकृष्णग्रीवंशितिकक्षोजिघ्रसकक्षःऐ

न्द्राग्नःकृष्णाजिरत्याजिर्मेहाजिस्तउषस्याः॥४॥शित्याबैश्वदेव्यः॥
शित्याबैश्वदेवीरोहिरण्यस्रजवयोवाचेविज्ञाताःआदित्यैसरूपाधा
त्रेद्यस्तनर्क्षीदेवानांप्रत्नीभ्यः॥५॥कृष्णग्रीवाःआग्नेयाःशितिभ्रुवोव
सूनांशरोहिताःरुद्राणांशबलाःआदित्यानांनभोरूपाः
पार्जन्याःशितिपृष्ठःऔक्षःऋषभोवामनस्तेऐन्द्रावैष्णवाःउन्नतःशिति
बाहुःशितिपृष्ठस्तेऐन्द्राबार्हस्पत्याःशुकरूपाद्याजिनाःकल्माषाःश्या
मिमारुताःश्यामाःपौष्णाः॥७॥एन्द्राग्नाःएतौरोहितौरोऽनेडीषोमी
यावामनाःअनड्वाहःव्याघ्राजैकुनाबृहन्मैत्रावरुण्यौन्यनःएन्योमै

॥२५॥

अः॥८॥रुक्षा गौवाः आग्नेया वृत्रं॰ सौम्याः श्वेता वायव्याः अदि॰
क्षाताः अदितेः सरूपा धात्रे वत्सतर्य्यो देवानामतीभ्यः॥९॥रुक्षा
भौमाः॥धूम्राः अन्तरिक्षाः रुहितो दिव्याः शबलो वैद्युताः सिध्या आ
स्तारकाः॥१०॥धूम्रान्त्सन्तायालभते श्वेतान्ग्रीष्माय रुक्षान्वर्षाभ्यो षी
रुणाञ्छरदे रुषतो हेमन्ताय पिशङ्गाञ्छिशिराय॥११॥अवयो गायु
त्र्यै॥पञ्चावयस्त्रिष्टुभै दित्यवाहोजगत्यै त्रिवत्साः अनुष्टुभै तुर्यवाहौ
दुष्णिहै॥१२॥पष्ठवाहो विराजः उक्षाणो रुहत्याः ऋषभाः क्रुकु
भेनुद्वाहः पङ्क्त्यै धेनवो तिरूपे॥१३॥रुक्षा गौवाः आग्नेयाः॥वृत्र

॥२५॥

वैः सौम्याः उषध्रुस्ताः सावित्रा वत्सतर्य्यः सारस्वत्यः श्यामाः पौष्णाः
श्येयो मारुता बहुरूपा वैश्वदेवा बृहस्पतयो वा पृथिव्यै॥१४॥उक्षाः सं
चराः॥एतो एन्द्राग्नाः रुक्षा वो रुणाः पिशङ्गयो मारुताः क्रोष्टुकाः॥१५॥
अग्नये नीकवते॥अथमुजानाल भते मरुद्भ्यः सप्तपुनेभ्यः सप्तस्या
मरुद्भ्यो गृहमेधिभ्यो वशिहान्मरुद्भ्यः क्रीडिभ्यः सप्तसुरुद्रान्मरु
द्भ्यः स्वनवतो रुद्रान्॥१६॥उक्षाः सचराः॥एतो एन्द्राग्नाः श्वेतो रो
हितो बहुरूपा वैश्वदेवाः॥१७॥धूम्रा वभ्रुनीकाशाः पितृणां सो
मवतां वभ्रवो धूम्रनीकाशाः पितृणां वर्हिषदो रुक्षा वभ्रुनीकाशाः

पितृणामग्निष्वात्तानां हुताः पर्वतस्त्रैयम्बुकाय ॥१९॥ उकाः सञ्चरन्ति
उकाः सञ्चरन्त्येताः सुनासीरीयाः श्वेता वायव्या श्वेता सौर्य्याः ॥१९॥ ब्रह्म
सुत्तायै कुपिञ्जलान् ॥ ब्रह्मसुत्तायै कुपिञ्जलानालभते ग्रीष्माय कलविङ्कौ
कौच्यर्भ्यस्तित्तिरीञ्छुरदे ब्रह्मतिकाहेमन्तायै कुक्कराञ्छिशिराय धवि
ष्कान् ॥२०॥ सरमुद्राय शिशुमारानालभते पर्ज्जन्यायैणमूदूकान्
श्लोमत्स्यान्मित्रायै कुलीपयाञ्चरूणायनाकान् ॥२१॥ सोमायहं
सानायलभते वायवे बलाकाः इन्द्राग्निभ्यां कुक्कुटान्मित्रायैमद्गू
चरूणायचक्रवाकान् ॥२२॥ अग्नयै कुटरूनालभते वनस्पतिभ्यः ॥२६॥

उलूकान्नदीसोमेभ्यश्चाषान्वश्विभ्यांप्लवान्मित्राचरूणाभ्यां कुपो
तान् ॥२३॥ सोमायलवानालभते त्वष्टे कौलीनौषादीर्हवानाप्सवीयः
कुलीकादेवजामिभ्योग्नयेगृध्रान्तेजोपाकृत्यान् ॥२४॥ अहेपारावतान्
न् ॥ अहेपारावतानालभते रात्र्यैसीचापूरहोरात्रयोः सन्धिभ्योजन्द
म्मीसैन्योदात्यौहंसान्बसुरायैमहतःसुपर्णान् ॥२५॥ भूम्योऽश्वा
न्नालभते नक्षत्रियायपाङ्क्तान्दिवेकशोदिभ्योनकुलान्वेभ्रुकान्नक्ष
त्रियेदिश्येभ्यः ॥२६॥ नक्षत्रेभ्यऋक्षान्नालभते ऋक्षेभ्योऋक्षान्दिश्ये
भ्योनकुन्विश्वेभ्योदेवेभ्यःपशुनालम्भेभ्यःकुलुङ्कान् ॥२७॥ ईशा

॥२७॥

नायपरस्वतः आलभतेमित्रायगौरान्वरुणायमहिषान्बृहस्पतये
गवयान्त्वष्ट्रेऽष्टान्॥२८॥प्रजापतयेपुरुषान्रुद्रायनग्नान्आलभते
धात्रेपूषेश्वायुषेमशकान्श्रोत्रायुभङ्गान्॥२९॥शतम्॥२००॥प्रजा
पतयेचग्नयेचगौरमृगोवरुणायारण्योमेषोसायुरुष्टोमनुष्य
राजानंमर्कटःशार्दूलायरोहितंभायगवयीक्षिप्रश्येनायघर्नि
कानीलङ्गोःक्रिमिःसमुद्रायशिशुमारोहिमवतेहस्ती॥३०॥मृयुः
प्रजापत्यायुलोहितिर्ण्योवषट्॥शास्धात्रेहिशाङ्कःक्रोधुङ्म्योयी
कलविङ्कोलोहितायहिःपुष्टूरसादस्तेत्वाष्टावाचेकुर्च्चे३॥सोमाय

॥२७॥

कुलुङ्गःआरण्योनोनकुलःशकुनेपोत्रीःकौशिकायोरिङ्स्यगोरम
गःपिङ्गोन्यकुःकङ्कटस्तेनुमत्यैप्रतिश्रुत्कायैचक्रवाकः॥३२॥सौरी
बलाकोःशार्ङ्गःस्रजन्यैशियाएऽकस्तेमित्रासिरस्वत्यैशारिःपुरुष
वाकुश्चाविन्दोमीशार्ङ्गोरकुमदाकुस्तेमन्यवेसरस्वतेशुकःपु
रुषवाकु॥३३॥सुपर्णःपार्जन्यायः॥आनिर्बाहासादविदानेवाय
वेवहस्पतयेघाचस्पतयेपैङ्गराजोलुजःआन्तरिक्षःपुरोम
रुर्भस्तस्तेनदीपुतयेद्यावापृथिवीयःकूर्मः॥३४॥पुरुषमृगश्चे
मसोगोधाकालंकादार्वीघाटस्तेवनस्पतीनारकुवाकुःसाविं

॥२६॥

त्रोहण्डसोनातस्यनाक्रोमकरःकुलीपयस्तेकूपारस्यहियेशल्यकाः॥३५॥
एण्यश्चोमएडूकोमूषिकानिर्ऋतिस्तेसर्पाणौलूपाशाःश्वोश्विनःकुछ
राक्षाःऋक्षोजतूःसुषिलीकातःईतरजनाताजहकावैछवी॥३६॥
अन्यवापोर्ध्वमासानामश्यामयुरःसुपर्णस्तेगन्धर्वीणामपामुष्टोमा
साङ्कश्यपोरोहिकुकूणाविगोलतिकातेप्सरसामृत्सवेसितः॥३७॥घृषी
हूर्कनुनामाखुःकशोमाशालस्तेविहणावलीयाजगरोवत्सनाकपिञ्जे
लःकपोतःउल्लूकःशशानिर्ऋत्यैवरुणायारण्योमेषः॥३८॥शित्रःजो
हिस्यानामुष्ट्रोदृतीवाश्वाद्रीनसस्तेमृत्याःअरण्यायसमरोरुरूरुदृश्यः

॥२६॥

पिःकुठरुदीस्याहस्तेवाजिनाकामोयपिकः॥३९॥खड्गोवैश्वदेवश्या
२ रक्षुस्ते रुछःकृकलासगृहभसौरेरंसासमिद्धोयसूकरःसिंहोमोरुतःरुकलासः
पिप्पकाशकुनिस्तेशरव्यायेविश्वेषांदेवानामृषभतः॥४०॥॥इतिस
हितायांचतुर्विंशतिमोध्यायः॥२४॥शादंदृंहिःशादंदृंहिरवका
रन्नमूलेमरंहःस्वैस्तेगादंष्ट्राभ्योंसरंसस्याःअग्रहिंजिह्वा
यांउच्छादमवक्रंदेनतालुवाजंहनुभ्यामुपःआस्येनदशनै
सांएगंश्यामादिस्यास्मश्रुणिपक्ष्मोनभ्रुभ्यांवाःपृथिवीनतीभ्यां
विद्युतेकनीनकाभ्यांश्मशूकायस्वाहाकृष्णायस्वाहापाजीणिपक्ष्मा

॥२९॥

एयद्यावीः दृक्षवोवाऽक्ष्णोरिषक्ष्माणिपाक्ष्णीः दृक्षवः॥७॥द्यावेमाणेन॥
द्यावेम्माणेनोपानेनुनासिकेः उपयाममधरेणोष्ठेनुसुदुत्तरेणमक्षो
शेनान्तरमनुकाशेनबाह्वोर्नित्रेष्यंमुर्ज्जास्तनयोरुलुन्निबीधेनाशानिम्मु
स्तिङ्केणघ्रियुनेकुनीनंकाभ्याङ्कर्णीभ्याङ्शोत्रंश्रोत्राभ्याङ्कर्णौनेः
दृनीमधरकेदेनाप्रशुङ्कुकरेणचित्तंमन्याभिरदितिः शीर्ष्णीनिर्रू
तिंनिर्जर्जल्पेनशीर्ष्णीसङ्कुशेः आणाश्रुष्माणंः खुपेन॥२॥मुशकाभ्यां
शेः॥रिन्द्रस्यपात्रंहेनुरहस्तिः शकुनिसादेनकुम्भीद्रुकैरात्र
मणः स्थूराभ्योमृक्षलोमिः कपिञ्जलाजवजाङ्घाभ्यामध्वानंबाहु

॥२९॥

भ्याभ्यांश्येनारण्यमुभिमतिरुग्भ्यांप्रुषणंरोह्यीमुश्विनावंसा
भ्याथरुद्रः रोरोभ्यां॥२॥अग्नेः पक्षतिः॥द्वीयोनिपक्षतिरिन्द्र
स्यचतुर्थीयासोमस्यचतुर्थ्यदित्यैपञ्चमीद्वाग्नेयषष्ठीमरुतांथसप्त
मीबृहस्पतेरष्टम्यर्य्यम्णोनवमीधातुर्दशमीन्द्रस्यैकादशीवरु
णस्यद्वादशीबृमस्यत्रयोदशी॥४॥दुद्वाग्न्योपिक्षतिःसरस्वत्यै
निपक्षतिर्मित्रस्यचतुर्थीयापञ्चतुर्थीनिर्रृत्यैपञ्चम्यग्नीषोमयोः
षष्ठीसप्तीनांथसप्तमीविश्वेरष्टमीपूष्णोनवमीत्वष्टुर्दशमीन्द्रस्ये
कादशीवरुणस्यद्वादशीबृम्यैत्रयोदशीद्यावापृथिव्योर्दक्षिणं

॥३०॥

म्याश्वेभ्यश्चिश्वेभ्यो देवानामुत्तरम्॥५॥मरुतोऽस्कुम्याश्चिश्वेभ्यो देवानांप्र
थमाकिंकसारुद्राणांद्वितीयादित्यानांतृतीयायोषिच्छमग्नीषोमयो
र्भीसदौकुचौश्रोणिभ्यामिन्द्रस्यतीव्रुरूर्व्योर्मित्रावरुणयोश्चलो
म्यांनाक्रमणंस्थुराभ्यांबलंकुष्टाभ्याम्॥६॥पूषणोम्वनिष्टुभोध्रा
हीस्थूलगुदयासर्प्यीनुदाभिर्विष्टुतोऽत्रैरपोवस्तिनाह्रषणमाण
म्याम्वाजिनऽइशेपेनमुजाऽरेतसाचार्षोस्तिनेनप्रदराम्यायुर्नकु
श्माछकपिएऽ॥७॥इन्द्रस्यकोऽउ॥इन्द्रस्यक्रोडोदित्यैपाजस्यदिशा
ज्जत्रवोदित्यैभसज्जीमूतांहृदयौपशेनान्तरिक्षम्पुरीतताननाभ्योउद्

॥३०॥

ष्ठीणचक्रवाकौमतस्नाभ्यांदिवंह्रकाभ्यांगिरीष्णुशिशिरुपलाष्णुक्ला
तल्मीकौक्लोमभिर्गोभिर्गुल्मोद्विराभिःस्वदंतीहृदांकुक्षिभ्योऽसमु
द्रमुदरेणवैश्वानरमस्मना॥८॥विधृतिनाभ्योऽतर्दरसेनापोमू
त्रामरीचीर्विमुड्भिर्नीहारमूष्मणाशीनवसयाप्लुष्टाःअश्रुभिर्हीदु
नीर्दुकाकाभिरुस्राःरक्षोऽसिचित्राएतगैर्नक्षत्राणिरूपेणपथिवी
ह्वचाजुह्वकायस्वाहा॥९॥हिरण्यगर्भःसमवर्तताग्रेभुतस्यजातःप
तिरेकऽआसीत्सदाधारपथिवीद्यामुतेमांकस्मैदेवायहविषाविधे
म॥१०॥अभिक्रन्दतोनिमिषतोमहित्वैकऽइज्जाजगतोबभूवबभ

॥३॥

रशोऽअस्यद्विषदश्वतुष्पदः कस्मैदेवायहविषाविधेम॥११॥अस्यमे॥द्यौ
मवन्तोमहिलाअस्यसमुद्रेरसयासहाहुवस्येमाःप्रदिशोअस्यबा
हुकस्मैदेवायहविषाविधेम॥१२॥अःजोसुदावलुदाअस्यद्विश्वंउपा
सतेप्रशिषंअस्यदेवाःषस्यछायामृतंअस्यमृत्युःकस्मैदेवायहवि
षाविधेम॥अनःशोआनोभद्राःक्रतवोयन्तुविश्वतोदब्धासोऽअपरीता
सउद्भिदःदेवानोयथासदमिद्वृधेऽआसन्नआयुवोरक्षितारोदिवेदि
वे॥१३॥देवानांभद्रासुमतिर्ऋजूयतांदेवानांरातिरभिनोनिवर्तता
ताम॥देवानांरातिमुपयामगृहीतोऽसीन्द्रायत्वासुत्रामणेऽएषतेयोनिरिन्द्रा
यत्वासुत्रामणे॥१५॥

॥३॥

नाम्नूर्वयाःनिविदाहुमहेवयंभगमित्रमदितिंदक्षमस्रिधम॥अ
र्यमणंवरुणंसोममश्विनासरस्वतीनःसुभगामयस्करत॥१६॥
तन्नःतन्नोयामतोमयोभुवांतुभेषजंतन्माताऽपृथिवीतत्पिताद्यौः॥त
द्ग्नीषोमावृणतेसोमसुतोमयोभुवस्तदश्विनाशृणुतंधिष्ण्यायुवम॥१७॥
तमीशानंजगतस्तस्थुषस्पतिंधियंजिन्वमवसेहूमहेवयम॥पूषा
नोयथावेदसामसदावृधेरक्षितापायुरदब्धःस्वस्तये॥१८॥स्वस्तिन
इन्द्रोवृद्धश्रवाःस्वस्तिनःपूषाविश्ववेदाः॥स्वस्तिनस्तार्क्ष्योऽअरिष्ट
नेमिःस्वस्तिनोबृहस्पतिर्दधातु॥१९॥दधद्भासुरुक्मैः॥एभिर्भान

॥३२॥ २॰ सुभगा वो नो विदथेषु जग्मय॰ ग्मन्नग्निर्जिह्मानं वृ॰ सूरचक्षसो विश्वे
नो देवा॰ अवसागमन्निह ॥२०॥ भद्रं कर्णेभि॰ शृणुयाम देवा भद्रं पश्येमा
क्षभिर्यजत्रा॰ ॥ स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवा॰ सस्तनूभिर्व्यशेमहि देवहितं
यदायु॰ ॥२१॥ शतमिन्नु शारदो॰ अन्तिदेवा यत्रा नश्चक्रा जरसं तनूना
म् ॥ पुत्रासो यत्र पितरो भवन्ति मा नो मध्या रीरिषता युर्गन्तो॰ ॥२२॥ अ
दितिर्द्यौ॰ रदितिरन्तरिक्षमदितिर्मातासपितासपुत्र॰ ॥ विश्वे
देवा अदिति॰ पञ्चजना॰ अदितिर्जातमदितिर्जनित्वम् ॥२३॥ मानो मि
त्रो वरुणो॰ अर्यमादुरिष्टा॰ ऋतुक्षा मरुत॰ परिख्यन् ॥ यद्धो

॥३२॥

जिनो दिवो नक्तमुषसः प्रवक्ष्यामो विदथे वीर्या णि ॥२७॥ अग्निर्जि॰
रेभ्यः सविता वन्द्येभ्यस्तष्टेदं नः सौश्रवसं जिगाति ॥ सुगोदुघामिव हि
श्वरूपं॰ रदाभ्यं पूषणमिषध्यै ॥२८॥ एष छागः॰ पुरोअश्वेन वाजिना पूष्णो भागो॰
नीयते विश्वदेव्यः॰ अभिप्रियं यत्पुरोडाशमर्वता त्वष्टेदेनं॰ सौश्रवसाय जिन्व
ति ॥२९॥ अदब्धेभिस्तवसो देव यानैरिष्टे रक्षस्व त्मना स्वस्ति ॥ आत्मा पूषञ्छ
तक्रतो॰ भागं॰ एति यजमानाय देवयः॰ प्रतिवेदयन्नजः ॥३०॥ होतार्ध्वर्युरावया अग्निमिन्धो
ग्रावग्राभ॰ उत शंस्ता सुविप्रा ॥ तेन यज्ञेनास्वरवस्तेन स्विष्टेन

वृक्षणाः आदेणध्वम्॥२८॥ऊपवूस्काः उत॥विरूपवाहाश्चषालु
यः॥अश्वत्युपायतक्षति॥अचार्घेतेपचनंसमरंस्कृतोतेषाम
भिभूर्तिन्नःईन्वतु॥२९॥उपप्रा॥उपप्रागोस्तमन्नेधायिमन्मंद्रे
वानामाशाःउपवीतदेष्टः॥अश्वेनंविप्राःऋषयोमदन्तिदेवानांसु
ष्टुचंक्रमासुबर्भुम्॥३०॥अहाजिनोदामसदानमर्घतोवाशीर्ष
ण्यारशनारज्जोरस्य॥अहोद्योस्यप्रभृतमास्येतृणंसर्वंतातेः
अपिदेवेष्वस्तु॥३१॥अदर्भस्य॥क्रविषोमस्तिकाशयहास्वारोस्वधी
तोरिस्यमस्ति॥अङ्स्तयोःशमितुर्वनूषेषुसर्वीतातेःअपिदेवेष्व

॥३३॥

स्तु॥३२॥अहूर्वध्यम्॥सुदरस्यापवातिषःआमस्यक्रविषोगन्धोःअस्ति॥
सुरूतातछमितारःएवंतुतमेधंश्नुपाकंपचतु॥३३॥अतेगात्रादू
मिनीपृश्नमोनादभिशूलनिहेतस्यावधावति॥मातरंभूम्यामाशिषण्या
रटंकुरुदेवेभ्यःसदुशाश्वोरातमस्तु॥३४॥अद्याजिनम्॥मरिपश्यन्तिपृ
ष्ठंयःईमाहुःसुरभिर्निर्हरेति॥अचार्घेतोमाष्ठंसभिक्षासुपासेतःउतो
तेषामभिगूर्तिन्नःईन्वतु॥३५॥अन्नीर्ष्णंम्नोस्यचेन्याउषायायापात्रोणि
रूक्षुक्षःआसेचनानि॥उष्माएयपिधानोचरूपणमक्षःसुनाःपरिभूषं

॥३८॥

स्यश्वेभ्यः॥३६॥मा त्वा॥अग्निर्दुनयीद्दुमगधिर्मोस्वाभ्यां नेसुभिविकुञ्जघ्निः॥३७॥इष्
द्वीतमभिगूर्तर्घषद्भूतदेवासः प्रेतिरण्णस्यश्वेभ्यः॥३७॥त्रिकमणत्रिषदं
नेऽग्निर्वनेनमश्चूपदीशमर्वतः॥अश्वेपयोअघ्न्येघासिजुह्वासमर्वीतातेः
अग्निर्देवेषूस्तु॥३८॥अदर्श्यायुवासंउपास्तुरंसेधीद्वासमाहिरण्या
न्यस्मै॥सुदानुमर्वतुम्पदीशंप्रियादेवेष्वायामयन्ति॥३९॥अतेसादम
हसाशूरुतस्यपाह्यंयोवृकश्यावातुतोद॥स्युचेवृताहविषोऽअध्वरे
षुसर्वीतातेब्रह्मणास्तूदयामि॥४०॥चनुस्थिरंशूद्राजिनोदेवंबधोर्ब्रह्मी
रश्वस्यस्वधितिःसमेति॥अच्छिद्रागात्रावयुनाकृणोतुपरुष्परुरनुघु

॥३८॥

ष्याग्निशीस्त॥४१॥एकस्त्वष्टुः॥रश्वस्याग्निशस्ताद्वातारोभवतस्तथः
ऋतुः॥वातेगात्रोणिरनुथारुणोमित्रानाप्येनाम्मनुहोम्यग्नौ॥४२॥
मात्वोगनपशियःआत्मापियस्तेम्मास्वधितिस्तन्वःआतिष्ठिपते॥मा
तेगृध्नुरविशस्तातिहायंछिद्रागात्रोण्यसिनामिथूकृत॥४३॥नवैन
वाऽउएतन्म्रियसेनरिष्यसिदेवाइत्॥इदेविपृथिजिःसुगेभिर्दृ
शेतेसुज्ञाएषतोऽअभूतासुयोस्माद्वाजीधुरिरासेभस्म॥४४॥सुग
व्येनोवाजीस्वश्वस्तुतःसःपुत्राइत्॥उतविश्वाउषर्बुधःरयिम्॥आनागास्तनोऽ
अहितिःरुणोतुक्षत्रमनोऽअश्वोवनताथ्हविष्मान्॥४५॥ईमानुकं

॥३५॥ स्तुवनासीषधामेरश्वविश्वेचदेवाऽअदितेरिरुः सगणोमरुद्भि
रस्मभ्यंभेषजाकरत्॥यत्किंचेनस्तन्वश्चप्रजांचादितेरिरुः सह
सीषधाति॥४६॥अग्नेत्वन्न॥अग्नेत्वन्नोजस्तमऽउनत्रातारुद्रोभे
वावरूथ्यः॥यस्त्वारुद्रेद्विषतिवाऽआद्वोनस्तियुमर्त्तमर्दयतिदेवः
॥तस्यवयंसुमतावपिभासेऽपिभद्रेसौमनसेस्याम॥शोचिष्टेदीदिवासुम्नायनूनमीमहेसखिभ्य
॥४७॥ ॥इतिश्रीसहितायांद्वितीयेपाठेपंचविंशतितमोध्यायः
॥२५॥ ॥ओ॥ ॥ओ॥ ॥ओ॥ ॥ओ॥

॥३५॥

॥अग्निश्च॥पृथिवीचसन्नेतेनेमसन्नमतामरोग्यायुश्चान्नरि
स्त्र्यसन्नेतेनेमसन्नमतामरऽआदित्यश्चसन्नेतेनेमसन्नमतामरऽआपश्चवरुणश्चसन्नेतेनेमसन्नमतामरः
॥सुसन्धिःसरोऽअद्भुतोनूनसाधनी॥सकामान्॥अ
ध्वनस्कुरुसंतानंमस्तेमुनो॥१॥यथेमांम॥यथेमांवा
चंकल्याणीमावदानिजनेभ्यः॥ब्रह्मराजन्याभ्यांशूद्रायचा
र्य्यायचस्वायचारणायच॥प्रियोदेवानादक्षिणायैदा
तुरिहभूयासमयंमेकामःसमृध्यतामुपमादोनंमतु॥२॥

वहस्पतेः अति॥यदर्य्यो॥अर्हाद्युमद्विभाति क्रतुमज्जनेषु॥
यद्दीदयच्छवसऋतप्रजातुतादृस्मासुद्रविणं धेहि चित्रम्॥उपयामगृहीतोसि बृहस्पतये त्वैष ते योनिर्बृहस्पतये त्वा॥३॥इन्द्रोमरुत्वऋषिपाहार्य्यो हि षवासोमर्ज्यश्वतक्रतो॥विप्रद्विर्ग्रीर्वभिःसुतम्॥उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वागोमत॥एष ते योनिरिन्द्राय त्वागोमते॥४॥इन्द्रायाहि॥
वृत्रहन्त्रिषवासोमर्ज्यश्वतक्रतो॥गोमद्भिर्ग्रीर्वभिःसुतम्॥
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वागोमत॥एष ते योनिरिन्द्रा

यत्वागोमते॥क्रतावानंवैश्वानरम्॥मनस्युन्योनिषद्यम्॥अनस्यधूमोमीमहे॥उपयामगृहीतोसिवैश्वानराय त्वैष ते योनिर्वैश्वानराय त्वा॥६॥वैश्वानरस्यसुमतौ॥स्योमराजाहिकमुर्वनानाम्भिश्रीरिन्द्रोजातोविश्वमिदंविचष्टेवैश्वानरोयतते सूर्य्येण॥उपयामगृहीतोसिवैश्वानराय त्वैष ते योनिर्वैश्वानराय त्वा॥७॥
वैश्वानरोनः॥उतयेऽआप्रयोतुपरावतः॥अग्निरुक्थेनवाहसा॥उपयामगृहीतोसिवैश्वानराय त्वैष ते योनि

वैश्वानरायर्चाग्नये ऽग्निर्ऋषिः पवमानः पाञ्चजन्यः पुरोहितः ॥ तमीमहे महागयम् ॥ उपयामगृहीतोऽस्याग्नये त्वा वर्चसऽएष ते योनिरग्नये त्वा वर्चसे ॥ महाꣳइन्द्रऽइन्द्र ॥ ८ ॥ महाꣳइन्द्रो वज्रहस्तः षोडशीशर्म्म यद्बभ्रुणा हतेयाय मानुष्यो ऽस्मा ऽइन्द्रिय ॥ उपयामगृहीतोऽसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्म्महेन्द्राय त्वा ॥ १० ॥ नवꣳ ॥ नवोदस्मꣳस्तोषद्वसौर्म्मदानमꣳसः ॥ अग्निर्बृहन्नस्य संसदग्निर्दूतः पुरोहितः हव्यवाडुजुर्य्यो नः प्रजानाꣳ यज्ञानाꣳ रथीरतः ॥ ११ ॥ यद्वाहिष्ठम् ॥ ११ ॥ यद्वाहिष्ठन्तर्

न्मर्त्येष्वग्ने रथीरध्वराणाꣳ रथीतमो वातरंहा यदीजसे वृषन्तमस्तेभिरा नृभिः सुतः सोमेभिरा नृभिः ॥ २ ॥ ऋतवस्ते ऋतुथा परि यन्ति विधर्म्मणि ॥ अग्ने यज्ञेषु सीदसि होतारमीड्यो विशां स नः स्तवान आ भर गायत्रेण नवीयसा रयिमस्मे सहस्रिणं बृहदग्ने दिवेदिवे परि तमाꣳसि द्यतो ऽस्मभ्यं काममा पृण ॥ ३ ॥ परि त्वाग्ने पुरं वयं विप्रꣳसहस्य धीमहि ॥ धृषद्वर्णं दिवेदिवे हन्तारं भङ्गुरावतः ॥ ४ ॥ उपक्षरे गिरीणाꣳ सङ्गमे च नदीनां ॥ धिया विप्रो ऽजायत ॥ ५ ॥ उक्षा ते ऽग्ने मरुतो ऽनु द्यावो मदे तव ॥ उक्षन्ति सोमपाव्नो ऽवृधासो अमर्त्यं ॥ ६ ॥ शर्म्म महि श्रवः ॥ १६ ॥ सनः ॥

सनुदृङ्ग्रोयुषज्यवेद्यरुणयमुरुध्यै॥ द्यरिवो विसरि
स्यव॥१७॥एनाविश्वोभ्युर्ब्बोअयुम्नानिमानुषाणाम्
सिषासतोद्यनामहे॥१८॥अनुद्यौरे॥रनुपुषास्सगोभि
रन्वश्वैरनुसप्तयोनुषद्राघुयं
रेवांनोअद्यसंतुथानयन्तु॥१९॥अग्नेपत्नीः॥अग्नेपत्नी
रिहावहेन्द्रानांसुशतीरुप॥त्वष्टारंसोमपीतये॥२०॥
अभिनोसमदृङ्गीहिनोग्नाबोनेष्टःपिबक्रतुना॥सर-
हिरेधाःअसि॥२१॥इन्द्रिगोरा॥चिपीवनि॥जुहोतप्र

चेतिष्ठत॥नेष्ट्रादृतुमिरिष्यत॥२२॥तनायंसोमस्यमेधी
दृङ्ग्धतमंसुमनाःअस्यपाहि॥अस्मिन्यज्ञेबर्हिष्यानि
षद्यादध्विष्यमादरंदृन्हिमिन्द्र॥२३॥अभेवनःसुक्रतो
वाआहिगन्तेनुनिबर्हिषिसदतनारभिष्टन॥अथामद
स्वनुजुषाणोअन्धसुस्वर्दृवेभिर्जनिभिःसुमद्गणः
॥२४॥स्वाहिष्यामदिष्यापवेस्वसोमुधारया॥इन्द्रो
यपातेवेस्रुतः॥२५॥रसोहाविश्वचर्षणिरुभियोनिम

मोहने॥प्रेणेसुधस्थुमासंदृत॥२६॥इतिद्वाजनेयसं
हितायांषड्विंशतिमोध्यायः॥ ॥

समोस्वा॥समास्याग्ऽऋतवोवर्धयंतुसवत्सराऋषयोजानिंसु
स्या॥सदित्येनशीदिहिरोचनेनद्विश्वाऽआभाहिमद्दिशश्चनसः॥१॥
संद्वेष्यस्वग्निप्रचेबोधयैनमुद्वंतिवहमहेसोमंगायमाचैरि
षदुपसत्तानेऽअग्नेत्त्वाणस्तेत्रायसंःसतुमाय्ये॥२॥त्वामग्नेव्रे
णनेत्रासृगाईमेशिवोऽअग्नेसंचरेणभवानः॥सपत्लहानोऽअभे
मातिजिद्भवेहगयेजागृत्वमंयुद्धन॥३॥ईहेवाग्नेऽअधिधार
यारयिन्मात्वानिक्रन्सुक्ष्येचितोनिकारिणंमाक्षत्रमग्नेसुयमम
स्तुभ्यंसुपस्तानेऽअग्नेत्रधवर्धतांतेऽअनिष्टतः॥४॥क्षत्रे

णोग्नेस्वायुः सऽरभस्वमित्रेणाग्नेमित्रधेयेयतस्वासजानानोमध्यमस्थाएधिरात्तोमग्नेविहव्योदिदिहीह॥धाअतिनिहोअतिस्रिधोयच्चित्तिमयरातिमग्ने॥विश्वायुग्नेदुरितासहस्वाथास्मभ्यऽसहवीराऽरयिंगोधाजनाधृष्योजातवेदोऽअनिछेनोविराडग्नेस्वस्तरुदीदिहीह॥विश्वाआशाःप्रसुवन्मानुषीर्ब्रियासिवेभिरियपरिपाहिनोरुधे॥७॥बर्हस्पतेसवीतर्वोधयेनुऽसऽशितचिरसन्तराऽसऽसिशाधिवर्धयैनमहतेसौभगायविश्वएनमनुमदन्तुदेवाः॥८॥

॥४०॥

देवाऽ॥८॥अस्तुश्रौषट्॥यद्यमस्यबर्हस्पतेऽअभिशस्तेरमुंचः॥प्रत्यौहतामश्विनामृत्युमस्मादेवानांमग्नेभिषजाशचीभिः॥उद्वयम्॥९॥उद्वयंतमसस्परिस्वःपश्यंतउत्तरंसूदेवंदेवत्रासूर्यमगन्मज्योतिरुत्तमम्॥१०॥उर्ध्वोऽअस्यसमिधोभवन्यूर्ध्वाशुक्राशोचीष्यग्नेःघृतमानसुप्रतीकस्यसूनोः॥तनूनपात्॥११॥तनूनपात्सुरोविश्ववेदादेवोदेवेषुदेवः॥पथोऽनक्तुमध्वाघृतेनऽमधूनांवृत्तम्॥१२॥मधोजुषाणोहविषाघृतेनस्वाहाग्नेसुरुदेवःसविताविश्ववारः॥अच्छायम्॥१३॥अच्छा

यमे॑नि॒शव॑सा॒ सु॒ते ने॑ऽनो॒ वह्नि॒र्मेस॑ा॥अ॒ग्निः सु॒चौ॑अ॒ध्व॒रे
षु॒प्रय॑स्सु॒सय॑स्सत्॥१४॥सय॑स्सद॒स्य॒महि॒मान॑मु॒ग्नेः॑सई॑मं॒द्रा
सु॒प्रय॑सः॑॥व॒सु॒श्चे॒नि॒ष्टो व॑सु॒धा॒त॒मश्च॑॥हा॒रो॑दे॒वीः॑॥१५॥हा
रो॑दे॒वीर॒न्नस्यु॒विश्वे॒भु॒ता॒दं॒ने॑अ॒ग्नेः॑॥उ॒रु॒ज्य॒चसो॒ धा॒मा॒प॒र्ये
मा॑णाः॑॥१६॥ने॒अ॒स्य॒॥वो॒ष॒ण॒द्व्येन॒पो॑नो॑उ॒षासा॒न॒क्तो॑ई॒मं॒ब॒
ह॒मं॒व॒ता॒म॒द्रु॒हं॒नः॑॥१७॥दै॒व्यो॒हो॒ता॒रा॑॥उ॒र्ई॒मं॒ध्व॒र॒श्रो॒ग्नेर्जि॒ह्वा॒म
॒भि॒र्गृ॒णी॒त॒म॒॥रु॒णु॒न॒म्रः॑॥स्वि॒ष्टि॒म॒॥नि॒स्वो॑दे॒वीः॑॥१८॥नि॒स्वो॑दे॒वी
र्वृ॒ह॒द्भि॒र॒र्क॒ऽसं॒दृ॒क्षि॒ग्म॒सर॑स्वती॒भा॒र॒ती॑॥म॒हीग्ण॒ना॑॥न॒ऋ॑॥१९॥

न॒ऋ॒स्तु॒री॒प॒म॒द्भु॒त॒म॒सु॒र॒क्षु॒त॒ऽऊ॒ती॒ऽऋ॑॥रा॒य॒स्पो॒षं॒वि॒ष्य॒
तु॒ना॒भि॒मु॒स्मे॑॥२०॥व॒नं॒स्यु॒ते॒व॑॥स॒ज्जा॒र॒णे॒स्त॒नो॑दे॒वे॒षु॑॥अ
ग्निर्हव्यं॑॥शमि॒ता॒सू॒द॒या॒ति॑॥२१॥अ॒ग्ये॒स्वाहा॑॥रु॒णु॒हि॒ना॒त॒ऋ॒
दृ॒ई॒॥ये॒य॒ह्व॒म॒॥वि॒श्वे॑दे॒वा॒हु॒वि॒रि॒ऋ॒ष॒ता॒म॑॥२२॥पी॒वो॑अ
न्ना॒र॒यि॒र॒ध॒॑॥सु॒मे॒धा॒श्चे॒तः॑॥सि॒ष॒क्ति॒नि॒यु॒तां॒भि॒श्रीः॑॥ने॒ता॒य
वे॒स॒म॒न॒सो॒वे॒न॒स्यु॒विश्वे॑न॒र॑॥स्व॒प॒त्या॒नि॒च॒क्रुः॑॥२३॥रा॒ये॒नु॑॥अ
श्व॑॥त॒रो॒॥ई॒॥सी॒मे॒॥रा॒ये॒दे॒वी॒॥धि॒ष॒णा॒धा॒ति॒दे॒व॒म॑॥अ॒ध॒॑॥व्रा॒यु॒भि॒र्यु॒तेः
सश्च॑त॒स्वा॒॥उ॒न॒श्चे॒त॒॥व॒सु॒धि॒ति॒॥नि॒रे॒के॑॥२४॥अ॒पो॒ह॒॥व॒ऽऋ॒हं॒ती॒॥र्वे

स्तुमायुं नमर्दधानाजनयन्नीरुगिम्णम्॥ततोदेवानाꣳसमवर्ततासुरे
रुःकस्मैदेवायहविषाविधेम॥२५॥यश्चिद्धियश्चिद्धापोमहि
नापर्ष्यैपस्युरसुंरधानाजनयन्नीर्ब्रह्मम्॥योदेवेष्वधिदेवएकआ
सीत्कस्मैदेवायहविषाविधेमेळेप्रियाभिः॥प्रयाभिर्यासिदा
शुषेऽमन्योनियुद्भिर्याद्वित्थेयदुरोणे॥निनोरयिꣳसुभो
जसंजुवस्वनिवीरंगव्यमश्वयुराधꣳ॥२७॥अनर्वाणोनियु
द्भिरानीनौभिरधृषꣳसहस्त्रिणीभिरुतयाहिवज्रम्॥वायो
अस्मिंसवनेमादयस्वयूयंपातस्वस्तिभिःसदानः॥२८॥

नियुत्वांवायवागह्ययꣳशुक्रोअयामितेगन्तोसिसुष्वतोगृहंम॥२९॥वायोशुक्रः॥वायोशुक्रोअयामितेमध्वो
अग्रंदिविष्टिषु॥आयाहिसोमपीतयेस्पार्होदेवनियुत्व
ता॥३०॥वायुरग्रेगा॥अस्यश्रीःसाकꣳमनसावज्रम्॥
शिवोनियुद्भिरानीभिर्वायोअस्तेसहस्त्रिणीरथो
सस्तेभिरागहि॥नियुत्वांसोमपीतये॥३१॥एकयाच॥द्
शभिश्यस्यरश्मिभिर्यासिविꣳशतीवं॥नित्यभिश्च
वहसेत्रिꣳशतंचनियुद्भिर्वायविहताविंशतिंच॥३२॥त

वेधाय॥ २ तस्य ते॒ वसु॒ जो॒ मा त॒ रद्रु॒ त॥ अ॒ वा॒ ह॒स्या॒ रणी॒ म॒हे
॥ ३ ॥ अ॒ भि॒ त्वा॥ शू॒ र॒ नो॒ नु॒ मो॒ दु॒ घा॒ इ॒ व॒ धे॒ नव॒ ना॒ इ॒ शा॒ न॒मी
॒ न॒ तु॒ स्तु॒ षे॥ ४ ॥ न या॒ वौ॥ अ॒ न्यो दि॒ व्यो न पार्थि॒ वो न॒ जा॒
तो न॑ जनि॒ष्य॒ते॥ अ॒ श्वा॒ य॒न्तो॒ म॒घ॒ वन्नि॒ न्द्र॒ वा॒ जि॒नो॒ ग॒व्य॒ न्त॑
स्त्वा॒ ह॒वा॒ म॒हे॥ ५ ॥ त्वामि॑द्धि॒ ह॒वा॒ म॒हे॒ सा॒ तौ॒ वा॒ज॒स्य॒ का॒ र॒वः॥
स्वा॒ र॒ त्रे॒ वि॒ दु॒ स्त॒ नि॒ ना॒ र॒ स्त्वा॒ का॒ष्ठा स्व॒र्व॑ तः॥ ६ ॥ स त्वं न॑॥
चि॒त्र व॑ज्र॒ ह॒स्त॒ पु॒ रु॒ ष्टु॒ त॒ क्रतो॒ वा॒ नो॒ अ॒ ज्रि॒ व॒ः॥ गा॒ म॒ श्वं॑॥
र॒ थ्य॑मिन्द्र॒ सं कि॑ र स॒ त्रा वा॒ जि॒न॒ जि॒ग्यु॒ षे॥ ७ ॥ कया॑ नः॥

श्चि॒त्र आ भु॑व दू॒ती स॒ दा॒ वृ॒ धः॒ स॒ खा॥ कया॑ शचि॒ष्ठया॑ वृ॒ता॥ ८ ॥
कस्त्वा॑ स॒त्यो म॑दा॒ना॒ म॑ꣳ हिष्ठो मत्स॒ दन्ध॑ सः॥ दृ॒ढा चि॑ दा॒ रु॒
जे॒ व॒सु॥ ९ ॥ अ॒ भी षु णः॥ स॒ खी॒ णा॒ म॒ वि॒ ता॒ ज॒ रि॒ त्रू॒ णा॒ म्॥
इ॒ न्द्र॒ त॒ भ॒ वा॒ स्यू॒ त॒ ये॥ १० ॥ घृ॒ ता॒ य॒ सा॒ वो॥ अ॒ ग्ने॒ ये गि॒रा॒ गि॒रः
च॒ द॒ क्ष॒ से॥ प्र प्र॑ व॒ य॒ म॒ मृ॒ त॒ जा॒ त॒ वे॒ द॒ सं प्रि॒ य॑मि॒ त्रं॑ न॒ रं॑
॒ शि॒ष॒ म्॥ ११ ॥ पा॒ हि॒ नो॒ अ॒ ग्न॒ ए॒ क॒ या पा॒ यू॒ न॒ द्वि॒ तो॒ य॑
या॥ पा॒ हि॒ गृ॒ त्सा॒ दु॒ त॒ त्रि॒ या॒ मि॒ रु॒ र्जा॒ प॒ ने॒ पा॒ हि॒ च॒ न॒ स्तु॒ भि॒ व॒ सो॒

मुख्यनगेतः
खड्ड्रा मीद्रण
न मी

॥४७॥उर्जीनपात्रं सहिनायमस्मयुरीसैमह्यरातये।
भुवद्वाजेष्वविताभुवद्रधऽउनत्रातानूनोम॥७॥सं
स्वस्सरोसी॥स्स्सरोसिपरिवस्सरोसीरावस्सरोसी
दूस्सरोसीसिचस्सरोसी॥उषसस्तेकल्पंतान्महोरात्रा
स्तेकल्पन्तामर्धमासास्तेकल्पन्तान्मासास्तेकल्पंतामृत
वस्तेकल्पन्ताऽसस्सरस्तेकल्पन्तान॥प्रेयाएयेसंद्यावे
प्रचेसारय॥सुपर्णचिदसितयोङ्गिरस्वभूवासीद॥

देवनया

॥८७॥

॥८८॥इतिवाजनेयसहितायांपदेसप्तविंऽशोध्यायः॥२७॥
होतायक्षत्॥होतायक्षस्समिधेन्द्रमिऽस्पदेनाभापृथि
व्याऽअधि॥दिवोर्ष्मन्त्समिध्यतऽॐविश्वश्चर्षणीसहोवृ
त्रान्यस्यहोतुर्य्यज॥१॥होतायक्षत्ननूनपात्॥नमूतिभि
र्न्यंतारमपराजितम॥इन्द्रंदेवाऽस्वर्विदंप्रथिभिर्म
धुमत्तमैर्नराशंऽसेनूतेजसाचेत्वान्यस्यहोतुर्य्यज॥२॥
होतायक्षद्वीऽग्निमिन्द्रंमीऽतमाजुह्वानमभर्य्यम॥देवो

देवैः सवौ॒ब्धी॒ च॒ जह॒स्तः पु॒रं॒द॒रो वे॒ साज्य॑स्य॒ होत॒र्यज॑
॥७॥ होतो॑ अक्षद्भि॒षजौ॑ दे॒व्ये॑ म॒॥ नि॒ष॒ध्व॒रं॑ स्वि॒ष्ट॒मं॒ न॒ य॒जी
य॑स॒म्॥ च॒ सु॒भी॒रु॒भै॒रा॒दि॒त्यैः स॒ सु॒ग्भि॑र्ब॒र्हिरा स॑दद्वे सा
ज्य॑स्य॒ होत॒र्यज॑॥८॥ होतो॑ अक्षद्दो॒जो न॒ घो॒र्षु॒ः सहो॒ हारु॑
द्रं॑ म॒ वर्ध॑यन्॥ सु॒प्रा॒यु॒णः अ॒स्मि॒न्य॒ज्ञे वि॒श्रय॑न्ता म॒
ना॒ र॒धो॒ हारु॑द्रं॑ मी॒ड्व॒ष्म॒ वाज्य॑स्य॒ होत॒र्यज॑॥९॥ हो
तो॑ य॒क्षद्व॒ष॒भं॑ जा॒ज्य॑स्य॒ ~~जंतु होत~~ स॒ध॒ेन्वा॒ सू॒दु॒घं॒ मा॒ न

॥८५॥

रो॒ म॒ही॥ स॒वा॒ त॒रो॒ न॒ ते॒ज॒सा च॒ स॒ म्रि॒ं॑ म॒ व॒र्ध॒ ना॒ घो॒ ता मा॒ज्य
स्य॒ होत॒र्यज॑॥१०॥ होतो॑ य॒क्षद्दे॒व आ॒ हो॒ ना॒रा॥ भि॒ष॒जा स॒र॒ स्व॒
या॒ह॒ वि॒ष॒ म्रि॒ं॑ भि॒ष॒ज्य॒ त॒॥ क॒वी दे॒वौ प्र॒ चे॒त॒सा॒ वि॒ द्यय॒ ध
न॒ र॒ स्त्रि॒य॒ म्घो॒ ता मा॒ज्य॑स्य॒ होत॒र्यज॑॥११॥ होतो॑ य॒क्ष॒ त्सि॒स्रो
दे॒वीर्न॒ भे॒ष॒ज॒ त्र॒ य॒स्त्रि॒धा॒ त॒ वो॒ प॒स॒ द॒ उ॒ सा॒ र॒ स्व॒ ती॒ भा॒ र॒ ती
म॒ही॒॥ इ॒ म्रि॒ं॑ प॒ली॒ हु॒ वि॒ श्प॒ती॒ म॒ ना॒ज्य॑स्य॒ होत॒र्यज॑॥१२॥
होतो॑ य॒क्ष॒त्त्व॒ष्टा॒ र॒ म्रि॒ं॑ दे॒व॒ म्भि॒ष॒ज॒ं॑ सु॒य॒ज॒ ब॒ृ॒ त॒ श्रि॒ य॒ म्
पु॒रु॒रू॒ प॒॑ सु॒रे॒त॒ स॒ त्व॒ म्घो॒ ना॒ मि॒ म्रि॒ं॑ य॒ त्व॒ ष्ट॒ र॒ ध॒ द्रि॒ द्रि॒ याणि॒

घेत्याज्यस्यहोतर्यजे॥९॥होतायक्षद्नरा॰इडो॰शमीता
रम्॥ऽ॰शतक्रतुऽ॰इन्द्रियोजोवीर्यमिन्द्रियम्॥मध्वोसम्
अन्थिभिःसुगेभिःस्वरन्तिबर्हिर्मधुनाघृतेनघेत्या
ज्यस्यहोतर्यजे॥१०॥होतायक्षद्बर्हिरिन्द्रऽ॰स्वाहाज्यस्यस्वा
हामेदसःस्वाहौस्तोकानाऽ॰स्वाहास्वाहौस्तीनाऽ॰स्वाहौ
क्ष्यस्तीनाम्॥स्वाहादेवाऽओज्यपासुषाणइन्द्रऽआ
ज्यस्यजुहोतर्यजे॥११॥देवम्बर्हिरिन्द्रऽ॰सुदेवदेवै
र्वीरवस्तीर्णम्वेद्यामधयन्॥वस्तोघृतंप्राक्तोर्बृतऽ॰

राजानाबर्हिषूतोर्यगाद्सुवनेघसुधेयस्यघेतुयजे॥
१२॥देवीर्द्वारोऽइन्द्रऽ॰सप्तहोत्रेभीऽइडाभीर्मनवधर्यंन्
आवक्षेनुनरुणेनकुमारेणचेमीवतापत्नीभिऽ॰रेणुकाकाटं
लुदंन्नाघसुवनेघसुधेयस्यजुषजे॥१३॥देवीरु
षासानक्तेन्द्रंबृहतेप्रयस्वतेताम्॥दैवीविशःप्रायसि
षाऽ॰सुप्रीतेसुधितेघसुवनेघसुधेयस्यघीनांयजे
॥१४॥देवीजोष्ट्री॥घसुधितीदेवमिन्द्रंमवर्धतामा॥अ
ग्नेयुन्याघाहेषाऽ॰स्यान्याघसूरसुष्वणियजमाना

यस्सिस्ते द्यसुवने द्यसुधेयस्य द्यीतांयज॥८५॥देवीऊ
र्जाहुतीदुघेसुदुघेपयसेन्द्रमवर्धताम्॥इषमूर्जमन्या
द्यंसूस्ग्धिर्ऽसर्पीतिमन्यानवेनपूर्वद्यमानेनपुरा
णेननवमधोतामूर्जंमूर्जाहुतीऊर्जयमानेद्यसुद्याय्यो
र्णिद्यजमानायस्सिस्ते द्यसुवनेद्यसुधेयस्य द्यीतांय
ज॥८६॥देवादैव्या॥होतारादैवीमिन्द्रमवर्धताम्॥ह
ताद्यशर्ऽसुवार्भूर्ष्मद्यसुद्याय्योर्णिद्यजमानायस्सिस्ते
द्यसुवनेद्यसुधेयस्य द्यीतांयज॥८७॥देवीस्तिस्रः॥

स्तिस्रस्तिस्रोदेवीःपतिमिन्द्रमवर्धयन्॥अस्कृक्षन्दारंतीं
दिवंऽरुद्रैर्ऋतंऽसरस्वतीद्यसुमतीगृहान्द्यसुवनेद्य
सुधेयस्यद्यतुष्यज॥८८॥देवःस्रक्वोनराशर्ऽसस्रिव
रुथस्त्रिवंपुरोदेवमिन्द्रमवर्धयन्॥शतेनंत्रिपुरुषा
नाभाहितःसहस्रेणप्रवर्तन्तेमित्राद्यरुणेदस्यहोत्रमहीं
नोरहस्पतिस्तोत्रमश्विनाध्वर्ष्यवस्द्यसुवनेद्यसुधेय
स्यद्यतुष्यज॥८९॥देवोदेवैःद्यवनस्पतिर्हिरण्यपर्णोम

ध्रुशाख्वः सुपिप्पलोदेवमिन्द्रमवर्धयत्॥दिवमग्रेणा
स्पृक्षदन्तरिक्षम्पृथिवीमदृंहदहस्तुवनेद्यसुधेयस्यवेतु
षजे॥२०॥देवम्बर्हिः॥देवंबर्हिर्व्वारितोनोदेवमिन्द्रं
मवर्द्धयत्॥स्वासस्थमिन्द्रेणासन्त्रमन्याबर्हिदृंहस्यभ्यु
द्भृतहस्तुवनेद्यसुधेयस्यवेतुषजे॥२१॥देवोअग्निः॥
स्विष्टकृद्देवमिन्द्रंमवर्धयत्॥स्विष्टकृत्कुर्वस्विष्टकृत्स्वि
ष्टमद्यकरोतुनोद्यस्तुवनेद्यसुधेयस्यवेतुषजे॥२२॥अ

ग्निमद्य॥होतारमरणीतायंयजमानःपचन्त्योःपचन्मु
रोडाशंम्बध्नन्निन्द्रायच्छागम्॥स्रुपस्थाअद्यदेवोद्यनस्पति
रमवृन्द्रायच्छागेन॥अघनन्मेरुस्तःप्रतिपचतात्रयोद
वीरधःसुरोडासेन॥स्वाहाद्यक्रविषे॥२३॥होतायक्षत्सम्मि
धानमद्यग्नःसुसमिद्धंबर्हेण्यमग्निमिन्द्रंवयोधसम्॥
गायत्रीछन्दःइन्द्रियन्यविक्रान्वयोदधद्धेत्वन्यस्यहोतर्य
जे॥२४॥होतायक्षत्तनूनपात्तनुन्दिदं॥यज्ञंभरिदिडेधे
शुचिमिन्द्रंवयोधसम्॥उष्णिहश्छन्दइन्द्रियन्दिवाह

क्रामयोरधहेत्यन्यस्यहोतर्भ्यजं॥२५॥होतायक्षद्दीउ
न्यमीडितम्॥म्रंत्रहंत्तममीडांभिरीड्यैःसहःसोमम्रिंद्रं
म्चयोधसम्॥जगतुष्टुभाछन्दइंद्रियम्मध्यंविक्रामयोद
धहेत्यन्यस्यहोतर्जजं॥२६॥होतायक्षत्सुबर्हिषंघृष
वन्तम्मर्यंहःसीरंतवहिषीन्द्रियम्रतेन्द्रम्चयोधसम्॥
म्रहतीछन्दइंद्रियंत्रिवत्सक्रामयोदधहेत्यन्यहोतर्भ्य स्व
जं॥२७॥होतायक्षत्सचेतसोदेवानोनुतमंयजोहोता
रंदेवीर्हिरण्ययीर्ब्रह्माणम्रिंद्रम्चयोधसम्॥पङ्क्तिश्छ

न्दइंद्रियंतुर्ष्यावाहक्रामयोदधहेत्यन्यस्यहोतर्भ्य
जं॥२८॥होतायक्षत्सुपेशसासुशिल्पेरहतीउभेनक्तो
षासानरंशतेविश्वम्रिंद्रम्चयोधसम्॥त्रिष्टुभंछन्दइं
द्रियम्पंचवाहक्रामयोदधहेतामान्यस्यहोतर्भ्य
जं॥२९॥होतायक्षत्सचेतसादेवानोनुतमंयजोहोता
रंदेव्याकवीसयुनेन्द्रम्चयोधसम्॥जगतीछन्दइं
द्रियमनड्वाहक्रामयोदधहेतामान्यस्यहोतर्भ्यजं
॥३०॥होतायक्षत्सेशस्यतीस्तिस्रोदेवीर्हिरण्ययीर्भी

रतीरहूतीर्म्हीःपतिमिन्द्रमवयोधसम्॥विराजंछन्दइहेन्द्रि
यंधेनुरूपमवयोदधच्छाज्यस्यहोतर्ध्रुवेजे॥२०॥होतायक्षत्सु
रेतंसचेतोरम्॥म्रुक्षिवर्धनंस्रुपाणिंबिभ्रतंम्रुथ
ह्युष्टिमिन्द्रमवयोधसम्॥हिपरंछन्दइन्द्रियमुक्षान्न
ऋषभावयोदधच्छाज्यस्यहोतर्ध्रुवेजे॥२१॥होतायक्षद्वन्
स्पतिंशमितारंशतक्रतुंहिरण्यपर्णमुशिनंरशं
नाम्बिभ्रतंमघवन्भ्रगुमिन्द्रमवयोधसम्॥ककुभछन्दइन्द्रि

यंमरुद्गणंमवयोदधच्छाज्यस्यहोतर्ध्रुवेजे॥२२॥
होतायक्षत्वाहाकृतीरग्निम्॥ऋहपतिंपथिक्रुतंभेषजं
कविंविप्रमिन्द्रमवयोधसम्॥अतिछन्दसछन्दइन्द्रियंब्र
हद्रथन्तरंगांमवयोदधच्छाज्यस्यहोतर्ध्रुवेजे॥२३॥देवम्ब
र्हिर्वयोधसंदेवमिन्द्रमवर्धयत्॥गायत्र्याछन्दसेन्द्रि
यंचक्षुरिन्द्रेवयोदधद्रुवनेवसुधेयंस्यवेतुयजे॥२४॥
देवीर्द्वारोवयोधसंश्रुचिमिन्द्रमवर्धयन्॥
उषासानक्तेवयोदधद्रुवनेवसुधि

धेयस्यञ्जतुष्यञ्जन॥१६॥देवीउषासानक्तो॥देवीउषानक्तो॥देव
मिन्द्रंमघोधसंन्देवीदेवमंवर्धताम्॥अनुष्टुभाछन्दसेन्द्रियंश्रोत्रमिन्द्रेन्द्रि
यमत्वलमिन्द्रेन्द्रियोधंदधत्सुवनेनेन्द्रसुधेयस्यघीतांघ
न्॥१७॥देवीजोष्ट्रीन्द्रसुपितीन्देवमिन्द्रंमघोधसंन्देवी
देवमंवर्धताम्॥बृहत्याछन्दसेन्द्रियंश्रोत्रमिन्द्रेन्द्रि
योदधद्धत्सुवनेनेन्द्रसुधेयस्यघीतांबन्॥१८॥देवीउर्ज्जा
हुतीदुघेसुदुघेपयसेन्द्रंमघोधसंन्देवीदेवमंवर्धता
म्॥पङ्क्त्याछन्दसेन्द्रियंशुक्रमिन्द्रेन्द्रियोदधद्धत्सुवने

न्द्रसुधेयस्यघीतांञ्जन॥१९॥देवाहैव्याहोतारा॥देव
मिन्द्रंमघोधसंन्देवीदेवमंवर्धताम्॥त्रिष्टुभाछन्दसे
न्द्रियंत्विषिमिन्द्रेन्द्रियोदधद्धत्सुवनेनेन्द्रसुधेयस्यघीतां
बन्॥२०॥देवीस्तिस्रस्तिस्रोदेवीर्द्वंयोधसम्पतिमिन्द्रं
मवर्धयन्॥जगत्याछन्दसेन्द्रियंश्रोषमिन्द्रेन्द्रियोद
धद्धत्सुवनेनेन्द्रसुधेयस्यत्वंबन्॥२१॥देवोनराशंसो
सो॥देवमिन्द्रंमघोधसंन्देवीदेवमंवर्द्धयन्॥त्रिराजा
छन्दसेन्द्रियंरूपमिन्द्रेन्द्रियोदधद्धत्सुवनेनेन्द्रसुधेय

स्यद्येतुष्यजं॥८२॥देवोद्यनस्पतिरूर्द्वमिन्द्रद्यो धसं
न्देवोदेवमवर्धयत्॥द्विपदाछन्दसेन्द्रियमश्वमिन्द्र
द्योदधद्धसुवनेद्यसुधेयंस्यद्येतुष्यजं॥८३॥देवस्तु
र्द्वीरितीनान्देवमिन्द्रद्योधसंदेवन्देवमवर्धयत्
कुकुभाछन्दसेन्द्रियंष्यशूरन्द्रद्योदधद्धसुवनेद्यसु
धेयंस्यद्येतुष्यजं॥८४॥देवोऽग्निःस्विष्टकृद्देवमि
न्द्रद्योधसंन्देवीर्देवमवर्धयत्॥अतिछन्दःसाछन्द
सेन्द्रियंसप्तऋमिन्द्रद्योदधद्धसुवनेद्यसुधेयंस्यद्येतुष्य

॥५२॥

जं॥८५॥अग्निमग्यहोतारमवृणीतायंयजमानःपच्यन्
तीःपचैसुरोऽग्नेम्बुधूंनिन्द्रायद्योधसेछागम्॥सूपस्था
अग्यदेवोद्यनस्पतिरभवद्धविन्द्रायद्योधसेछागेन॥अग्य
तमेहस्तःप्रतिपद्यतामग्नेभीद्वीरधसुरोऽग्नेन॥ज्ञाम्
यऋचे॥८६॥ ॥ईतिवाजसनेयसंहितायांपादेअष्टात्रि
ंशोध्यायः॥२८॥समिधोऽजजन्॥समिद्धोऽजंस्तरमतीना
न्तमेमधुमतिंमधुमतिंयजामहेवाजीवदेन्वाजिनेजातवेदादेवानावक्षि
यियासुधस्थम्॥१॥हुतेनाजंसपृथोदेवयानाप्रजानन्नाध्यष्पेतुदे

नानन्॥अनुत्सासप्रसेदिशः सचताꣳस्वधामस्मैयजमानायधेहि॥२॥द्यु
ष्वश्व॥ईड्यश्वासिवन्द्यश्वाजिनाशुश्वासिमेध्यश्वससे॥आग्निष्टेदेवै
र्द्यसुभिःसजोषाःप्रीतम्बर्हिष्वहतुजातवेदाः॥३॥स्तिर्णम्बर्हिःसुष्टरीमा
जुषाणोरुरुथुप्रथमानपृथिव्याम्॥देवेभिर्युक्तमदितिःसजोषाःस्योनङ्कृ
ण्वानासुवितेदधातु॥४॥एताउवःसुभगाविश्वरूपाविपक्षोभिःश्रयमा
णाःउदानैः॥कृष्णासनीकिवषःशुभमानालक्ष्मीर्देवीःसुमायणाभवतु॥५॥
अन्तरामित्रावरुणाचरन्तीसुखंयज्ञानामभिसंविदाने॥उषासांवाꣳ
सुहिरण्येसुशिल्पेऽऋतस्ययोनावि हसादयामि॥६॥प्रथमावाꣳसरथि

॥५३॥

नासुवर्णीदेवीपश्यतोभुवनानिविश्वा॥अपिप्रयुच्चोदनावाग्निमी
नाहोतारंज्योतिषमदिशोदिशन्ती॥७॥जादिवैनीभारतीवसुभ्य
ऽईळेसरस्वतीसहरुद्रैर्नऽआवीत्॥८॥जेपेकुनाचसुभिःसजोषाय
ज्ञंनोदेवीरमतेषुधत्तः॥९॥तंत्वाद्यौरदेवकामंज्जानन्तंष्टुरदी
जायतऽअश्वसूरभ्वः॥तंष्टेदंविश्वंभुवनंजानबहोःकुत्रीरमिह
क्षियेतान्॥१०॥अश्वोघृतेनात्मन्यासमक्तऽउपदेवाꣳऽऋतुशः
पाथऽएतु॥वनस्पतिर्देवलोकम्प्रजानन्नग्निनोहव्यास्वदितानिव
क्षत्॥११॥प्रजापतयेस्वपसा॥वारधानःसयोजानोदधिषेयज्ञ

मन्मे॥स्वाहा॑रुनेषा॑न हविषा पुरा॒गा वा॒हि सा॒ध्याद्विरद्नुदे वाः॥११॥
वदक्रंदः॥प्रथमजा॑यमानःउ॒ष्यंस्समु॒द्रोयदु॒तवा॒पुरी॑षात्॥श्ये॒नस्य
प॒क्षाहरि॒णस्यबा॒हूःउप॒स्तुत्य॒महिजा॒तंते॑अर्वन्॥१२॥अ॒मेनद्
न॒क्षि॒तएन॑मायु॒नगि॑र्ब॒एन॒मन्नौ॑थ॒मोऽज॑ध्यतिष्ठ॒त्॥ग॒न्ध॒र्वोऽज॑
स्यरश॒नामगृ॑भ्णा॒त्सुरा॒दश्वं॒वसवो॒निर॑तष्ट॒त॥१३॥अ॒सि॒य॒मोऽअ
स्यादि॒त्योअर्व॒न्नसि॑त्रि॒तोगु॒हेन॑ब्रते॒ने॑॥अ॒सि॒सो॒मेन॒स॒म॒या॒विष्टः॑
अ॒तु॒स्तेत्री॒णि॒दि॒वि॒बन्धे॑ना॒नि॥१४॥त्री॒णि॑ते॥त्रि॒णि॒नःअ॒तु॒र्दि॒वि॒ब
न्धे॑ना॒नित्री॒एय॒स्तुत्री॒एय॑तःस॒मु॒द्रे॥उ॒तेव॑मे॒वरु॒ण॒श्चस्व॑र्व्यन्ती॑ः

॥५८॥

आ॒तु॒ष्पिर॑मे॒अ॒नि॒त्ते॒मू॥१५॥ईमा॑ते॥व्राजि॑न्त्व॒मा॒जिना॑नीमाशु॒फा॑नांशूंसनि॒
नु॒नि॒धा॑नां॥अ॒त्रा॑ते॒भ॒द्रंश॒क्मा॒नाऽअ॑पश्यम॒नस्य॒वाऽअ॒भि॒रक्ष॑न्ति॒गोपाः॥१६॥
अ॒त्मा॑नंते॥अ॒त्मा॑नं॒ते॒म॒नं॒सा॒रा॒दजा॑नामवो॒दि॒वा॒प॒त॒यं॒त॒म्म॒नऊ॑॥शिरो॑ऽ
अपश्यम्प॒थिभि॑॰सु॒गेभि॑॰रे॒रु॒भि॒र्जी॒हमा॑न॒म्प॒त॒त्री॥१७॥अ॒त्रा॑ते॥रू॒प॒मु॒
त्त॒मम॑पश्य॒न्त्सिगी॑षमा॒णमि॒षऽआप॒दे॒गो॑॰अ॒दा॒ते॒म॒नी॑ऽअ॒नु॒भो॒गु॒मा॒नऽउ
दि॒द्यु॒सि॒ष्टः॑ऽअ॑धीरजीगाः॥१८॥अ॒नु॒त्वा॥र॒थोऽअ॒तु॒म॒ज्मीऽअ॒र्व॒न्न॒नु॒गा
वो॒नु॒भ॒र्ग॰कनी॑नाम्॥आ॒नु॒ग्रो॒ता॒तास्त॒र्व॒स॒स्यामी॑युर॒तुदे॒वा॒मि॒रे॒ध्यै
न्ते॥१९॥हिर॑ण्यशृङ्गोयो॑ऽअ॒स्यपा॒दामनो॑ज॒वाऽअ॒र्व॒रऽई॒ड्यऽआ॒त्॥दे॒वाऽई

दस्यहविरद्यमायुभ्योऽजर्वतम्मथ्नोऽध्यनिष्ट॥२७॥ईर्मान्वास्सिल्हिक
मध्यमास्सऽश्वरेणासोदिव्यासोऽअत्यः॥हरिसाईवश्रेणिशोमनेन
दक्षिषुर्द्दिव्यम्मम्मथ्नाः॥२७॥तवशरीरम्मनईछुर्वतवित्तन्वाऽईव
भजीमान्॥तवष्टक्वोणिविष्ठितापुरुत्रारण्येषुजर्भुराणाचरन्ति॥२८॥
उपप्रागाच्छसनम्वाज्यीदेवहूर्यामनेसाध्यायः॥अजःपुरोनीय
तेनाग्निरस्यानुपश्वाकवयोऽग्निरेभिः॥२९॥उपप्रागात्सरम्यच्छधस्त
मर्वाङ्॥अच्छोपिनरम्मनरश्च॥अस्यादेवाऽअनुहीनमोहिगम्म्याऽअथा
शास्तेदाशुषेवार्यणि॥३०॥समिद्धोऽअद्यमनुषोदुरोणेदेवोदेवान्यज

॥५५॥

सिजातवेदः॥आचवहमित्रमहश्चिकित्वान्त्सूनःकविरसिप्रचेतः॥३५॥
शतम्मू१६०॥तन्नूनमास्थः॥कृतस्यायान्त्म्भासमञ्जेसधया
सुजिह्व॥मन्मानिधीभिरुतयज्ञमृधदेवत्राचरणुह्यरन्ते॥३६॥
नराशꣳसस्यमहिमानमेषामुषस्तोषामयजेजुतस्यवज्ञै॥येशु
क्तवःशुचयोधियध्यासदंदेवाऽउभयानिहव्या॥३७॥आनुषक्वोनु
ईड्योवन्यश्चयंह्यग्नेवसुभिःसयजोषाःतंदेवानामसियक्रहोतासः
एनन्यक्षीषितोयजीयान्॥३८॥माचीनेबर्हिःप्रदिशापृथिव्या
वस्तोरस्यावृजेऽअग्रेऽअह्नाम्॥युमथतेद्यितरवरीयोदेवेभ्योऽअदि

॥५६॥

तयेस्योनम्॥२९॥ ब्रह्मचेस्वतीरुविया॥विश्वंयन्तास्मतिभ्योनज्ञनयःसुभ
मानः॥देवीर्द्वीरोवहतीर्विश्वमन्वादेवेभ्योभवतुसुप्रायणा॥३०॥आ य
सुष्वयंति॥अजुतेऽउषोकेऽउषासानक्तासदनाग्नियोनौ॥दिव्ययोषे
णेवहतीसुरुक्मेऽअधिश्रियंदधुःशुक्रपिशंदधाने॥३१॥देव्याहोतारा॥
प्रथमासुवाचाग्निमानासत्यासनुषोसजंघ्ये॥मंचोयताद्विदथेषुका
रूप्राचीचंज्योतिःप्रदिशोदिशंती॥३२॥आनः॥आनोयज्ञंभारतीतूय
मिळाइडामनुष्वद्विहचेतयंती॥तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदंऽस्यानषंस
रस्वतीस्वपसःसदंतु॥३३॥अऽईमे॥अऽईमेद्यावापृथिवीजनि

॥५६॥

त्रीरूपैरपिंशद्वसानाद्विश्वा॥तमद्यहोतरिषितोयजियादेवंत्वष्टा
रमिहयक्षिविद्वान्॥३४॥उपावस्रक्षसन्यो॥समञ्जदेवानाम्पाथो
ऋतुथाहविष्पथि॥घृतस्यनिःशमितादेवोऽअग्निःस्वदंतुहव्यमधु
नाहुतेने॥३५॥सद्योजातोव्यमिमीतयज्ञम्मिर्देवानांमभवत्पुरोगाः॥
अस्यहोतुःप्रदिशत्यांचिस्वाहाकृतंहविरदंतुदेवाः॥३६॥के
तुन्नःकेतवेपेशोमर्याऽअपेशसे॥समुषद्भिरजायथाः॥३७॥जी
मूतस्येवभवति॥प्रतिकंयद्गभीयतिसमदासुपस्थे॥अनाविद्धयातन्
वाजयस्वंसत्वावर्मीणोमहिमापिपर्तु॥३८॥धन्वनागाः॥धन्वना

॥५७॥

गाधर्वेनाजिञ्जयेमधर्वीनातीव्राःसमदोजयेम॥धनुःशत्रोरपकामंकृणोतिधर्वेनासर्वीःप्रदिशोजयेम॥३९॥ब्रह्मणीतीव्रलोगनीगन्तिकर्णेभ्रियर्ःसखायपरिषस्वजानाःबोषैवशिड्डेन्द्रचितताधियन्वज्याईःयसमनेपारयैन्ति॥४०॥तेःआचरन्तीःसमनेवबोषांमातेवपुत्रम्बिभृतामुपस्थे॥अपरान्वेन्द्रिध्यताळंसम्विदानेःआनीर्ईमविषुरन्तीःअमित्रान्॥४१॥बह्वीनांम्पिताबहुरस्यपुत्रश्चिश्चारुणीतिसनौवगर्त्ये॥ईषुधिःसङ्कःपनंनाश्वसर्वीः॥एष्टेनिनद्वोजयतिप्रसूताः॥४२॥रथेतिष्ठन्नयतिवाजिनंःपुरोअत्रंयत्रकामयते

॥५८॥

नेसुषारथिः॥अभिश्रुतामहिमानंनायतमनंन्यश्चादनुयन्तिरन्तमर्यं॥४३॥तीव्रान्घोषान्कृणतेवधाणयोश्वारथेभिःसहवाजयन्तःअवक्रामन्तःप्रपदैरमित्रान्क्षिणतिशत्रून्॥ईनंपनन्तयन्तः॥४४॥रथवाहनंहविरस्यनामयत्रायुधंनिहितमस्यवर्म्मं॥तत्रारथमुपशग्मंसदेमन्विश्वाहात्वयंःसुमनस्यमानाः॥४५॥स्वादुष्टंसदंपितरेः॥स्वादुरुद्रंसदंपितरोवयोधंकृष्णेभिरुनाभीरं॥चित्रसेनाइषुबलाअमृधाःसत्वानोनारुद्रोमरुतःसुदानवः॥४६॥आस्तेनासःपितरः॥सोम्यासःशिवेनोद्यावापृथिवीअनेहसा॥पूषानंस्पातुदुरितादृतावृधोरक्षा

मा किर्वीऽजघशेऽसऽईशत॥४७॥सुपर्णस्त्वेऽस्ते॥मृगोऽअस्यदनोगोभिःस
म्भृतऽउपतेप्रसूता॥अत्रानरःसञ्चविचक्रवंसोनत्रासन्यमिषवःशर्मम
ऽसन्॥४८॥ऋजीयतेपरिह्वृणक्तुमाभवतुनस्तनुवेसोमोऽअधिब्र
वीतुनोदितिःशर्मीयच्छतु॥४९॥आजंहुवेसाऽएषाज्यघनाऽइ॥उपजि
घ्रतेऽअश्वोजनिष्टचेतसोश्वोस्मसुचोदय॥५०॥जहिरिव॥भोगैः॥प
रीतिवाडुह्यायोदितिंस्परिबाधमानः॥हस्तघ्नोविश्वावयुनानिविद्वान्सु
माऽंसम्परिपातुविश्वतः॥५१॥वनस्पतेवीड्वङ्गः॥वनस्पतेवीड्वङ्गोहि
भूयाऽअस्मत्सखाप्रतरणःसुवीरःवगोभिःसन्नद्धोऽसिवीड्वयंत्वास्थ

॥५८॥

ताते जयतुजेत्वानि॥५२॥दिवस्पथिभाः॥पञ्चजनःउदुत्तमंवरुणपाशमस्मदवाधमं
तर्दःसहन्तमपामोमानस्यरिगोभिराददत्तमिन्द्रस्यवज्रंदक्षिणाररुधंवज॥५३॥
ईन्द्रस्यवज्रंः॥इन्द्रस्यवज्रोमरुतामनीकंमित्रस्यगर्भोवरुणस्यनाभिः॥सो
मानोहृदंतिमुषाणोदेवरथमतिहन्यारभाय॥५४॥उपश्वासय॥पृ
थिवीमुतद्यामुरुन्तरिक्षमन्तुबुध्नेनरुजागन्॥सदुन्दुभेसजूरिन्द्रेणदेवै
र्दूरादवीयोऽअपसेधशत्रून्॥५५॥आक्रन्दय॥बलमोजोनऽआधानिरुन्धि
हिदुरितावाबाधमानः॥अपप्रोथदुन्दुभेदुच्छुनाऽइतऽइन्द्रस्यमुष्टिरसिवीड्व
यस्व॥५६॥आभन्दि॥आभन्जमुस्त्वन्तियमाःकेतुमदुन्दुभिर्वावदीति॥

॥५१॥

समश्वपर्णीश्चरंतिनोनरोस्माकंमित्ररथिनोजयन्तु॥५७॥आग्नेयःकृष्णग्रीव॥
सारस्वतीमेषीबभ्रुःसौम्यःपौष्णःश्यामःशितिपृष्ठोबार्हस्पत्यःशितिपादैश्व
देवःएकशितिरुणोमारुतःकल्माषऐन्द्राग्नःसंहितोधोरामःसावित्रोबभ्रुरु
णःकृष्णःएकशितिपात्सर्वः॥५८॥आग्नयेनीकवते॥रोहिताजिरनड्वान्धो
रामोसावित्रोपौष्णोरजतनाभिर्वैश्वदेवोपिशङ्गोतूपरोमारुतःकल्माषआग्ने
यःकृष्णोजःसारस्वतीमेषीबभ्रुरुणःपर्सः॥५९॥आग्नयेगायत्रायत्रिवृते
राथन्तरायाष्टाकपालःइंद्रायत्वैष्टुभायपञ्चदशायबार्हतायैकादशकपा
लोविश्वेभ्योदेवेभ्योजागतेभ्यःसप्तदशेभ्योवैरूपेभ्योद्वादशकपालोमि॥

॥५१॥

त्रुपमैत्रमसीस्यदब्धस्यायुषोयुष्मेक्षयेण॥१७॥वेदाहमेतंपुरुषंमहान्तमादित्यव
र्णंतमसःपरस्तात्॥तमेवविदित्वातिमृत्युमेतिनान्यःपन्थाविद्यतेय
नाय॥१८॥प्रजापतिश्चरतिगर्भेअन्तरजायमानोबहुधाविजायते।त
स्ययोनिंपरिपश्यन्तिधीरास्तस्मिन्ह(स्मी)तस्थुर्भुवनानिविश्वा॥१९॥योदेवेभ्यः
आतपतियोदेवानांपुरोहितःपूर्वोयोदेवेभ्योजातोनमोरुचायब्राह्मये
यँरुचंब्राह्मंजनयन्तोदेवाअग्रेतदब्रुवन्॥यस्त्वैवंब्राह्मणोविद्यात्तस्य
देवाअसन्वशे॥२०॥श्रीश्चतेलक्ष्मीश्चपत्न्यावहोरात्रेपार्श्वेनक्षत्राणि
रूपमश्विनौव्यात्तम्॥इष्णन्निषाणामुंमइषाणसर्वलोकंम॰इषाण॥२१॥

PAGE(S) MISSING
NOT AVAILABLE

60 To 64

॥६५॥

॥इतिसहितायांदशविंशतितमोध्यायः॥२७॥७॥ ॥नदेव॥नदेवमिस्तदाद्दु
स्तदायुस्तदुचन्द्रमाः॥नदेवशुक्रंनदुस्तुताआपःसप्तजातंनिदः॥१॥सद्वैनिमे
षाज्जज्ञिरेद्विद्युतःपुरुषादधि॥नैनमूर्ध्वंनतिर्यञ्चंनमध्येपरिजग्रभत्॥२॥
नतस्येप्रतिमाऽअस्तिजस्यनाममहद्यशःहिरण्यगर्भःइषमामाहिंसी
दित्येषाह्यस्माद्यातःईशेषः॥३॥एषोहदेवःप्रदिशोनुसर्वाःपूर्वोहजा
तःसउगर्भेजनःसएवजातःसजनिष्यमाणःप्रत्यङ्जनास्तिष्ठतिसर्व
तोमुखः॥४॥यस्माज्जातन्नपुराकिंचनैवयऽआबभूवभुवनानिविश्वा॥
प्रजापतिःप्रजयासꣳरराणस्त्रीणिज्योतीꣳषिसचतेसषोडशी॥५॥
येनद्यौः॥रुग्राटपृथिवीचदृढायेनस्वस्तभितंयेननाकः॥योअन्तरिक्षे

॥६५॥

॥

रजसोविमानःकस्मैदेवायहविषाविधेम॥६॥यंक्रंदसी॥ऽअवसातस्त
भानेऽअभ्यैक्षेतांमनसारेजमाने॥यत्राधिसूरऽउदितोविभातिकस्मै
देवायहविषाविधेम॥आपोहयद्बृहतीर्विश्वमायन्॥७॥गर्भन्दधाना
जनयन्तीर्यज्ञमग्निंदेवेभ्यऽउहावसेकरन्॥तस्मिन्नदꣳसंचविचैतिसर्वं
सꣳनऽओतेश्वविभूःप्रजासु॥८॥मनोर्चेदमृतेनद्विहानोधुर्वीथामद्विभ
न्नृहासत॥द्विर्यत्पदाभिविहितायुहास्यऽअस्ताभिद्यवदभुवनाभिविश्वा॥
यत्रदेवा॥सपितुःपितासत॥१॥सनोवधुर्जनिताविधाताधामा
द्यवदभुवनाभिविश्वा॥यत्रदेवाऽअमृतमानशानास्तृतीयेधामन्नध्यै

रयत॥१७॥पृथिव्यसुतानि॥पृथिव्यैलोकाःपृथिव्यसर्वेप्राणादिशोदिशश्च॥उ
पस्थायप्रथमजामृतस्यात्मनात्मानंमृजिसद्विवेश॥१८॥पृथिव्यावरिथिस्य
यदृत्वापरिलोकाःपृथिव्यैदिशःपरिस्वःकृतस्यतेनुंम्विचस्तदप्यस्यतद
भवःतदासीत्॥१९॥सदसस्पतिमद्भुतंप्रियमिंद्रस्यकाम्यम्॥सनि
मेधामयासिषंस्वाहा॥२०॥यामेधांदेवगणाःपितरश्चोपासते।
तयामामद्यमेधयाग्नेमेधाविनंकुरुस्वाहा॥२१॥मेधांमेघरुणोददातु
मेधांमुष्णिःमजापतिर्मेधामिंद्रश्चाग्निश्चमेधांधाताददातुमेस्वाहा
॥२२॥ईंदमेंब्रसंचक्षुवंचोभेश्रियंतनमानस्यतेन॥मश्चुतामृ॥मईदवा

दधतुश्रियंतनमोत्तस्यैतेस्वाहा॥२३॥इतिवाजसनेयसंहितायांद्वा
विंशतिमोध्यायः॥२२॥-॥७॥अग्न्याजनरोसोदमाग्नेरिंद्रोःअर्चधूमासो
अग्नयःपावकाः॥स्विंतिचयेःश्वात्रासोसुरण्यवोवसुवर्दोघायवोनृ
सोमाः॥१॥हरेयोधूमकेतवोद्यांतंन्तापृथ्वीं॥अतंन्तेछर्थेगृभ्नयः॥२॥
यजानोमित्रावरुणायजादेवाइं॥ऋतयजानः॥यजानोमित्रावरुणा
यजादेवाइं॥कृतवृहंत्॥अग्नेयस्त्रिस्यचमम्॥३॥सुस्वाहिंदेवं
कृतमाइं॥अश्वोइं॥अग्नेरथीरिव॥निहोतापूर्वसदं॥४॥द्विंधि
रूपं॥चरतुःस्वर्थंअन्याव्यांचसमुपशापयेतेहरिरन्यस्यांभवं

नि॒ सु॒धा॒वा॒ छु॒के॒ऽज॒न्य॒स्यो॒ऽद॒दृ॒शे॒ सु॒व॒र्वी॒॥५॥ऋ॒त॑१७००॥ज॒य॒मि॒
ह॒म॒थु॒मो॒ धि॒यि॒ धा॒त्रे॒ऽखि॒ही॒ना॒ व॒जि॒ष्ठो॒ऽज॒ध्रु॒रि॒ष्ट्यै॒ऽम॒न्म॒हा॒
नो॒ऽग॒णो॒ वि॒रु॒चु॒र्घ॒ने॒षु॒ चि॒त्रं॒ वि॒भ्वि॒शे॒ वि॒शे॑॥६॥त्री णि॑ शु॒ता॥
वि॒सु॒ह॒स्रो॒ऽप्य॒ग्नि॒स्त्रि॒ऽशद्धे॒वान॑व॒ बा॒स॒ प॒ज॒न॑॥औ॒क्षे॒ष्णु॒ तेर॑
स्ने॒ण॒ब्रु॒हिर॑स्मा॒ आ॒ हि॒ दो॒ तो॒र॒ण्यु॒सा॒द॒य॒त॒॥७॥मू॒र्ध्ना॑ दि॒वः॥
मू॒र्ध्नो॑ दि॒वो॒ ऽर॒ति॒म्पृ॒थि॒व्या॒ वै॒श्वा॒न॒र॒मृ॒त॒ऽआ॒ जा॒त॒म॒ग्निम्॥
क॒वि॒ꣳ स॒म्रा॒ज॒म॒थि॒ति॒ꣳ ज॒ना॒ना॒मा॒ स॒न्ना॒ पात्रं॑ जनयन्त॒ दे॒वाः॥८॥
अ॒ग्नी॒ऽउ॒ वा॒ णि॒ज॒ꣳ न॒ इ॒वि॒ण॒स्यु॒र्विप॒ऽन्य॑यो॥स॒मि॒द्धः॒ शु॒क्रऽआ

ह॒ु॒त॒ः॥९॥वि॒श्वे॑भिः॒ सो॒म्य॒ꣳ म॒ध्व॒ग्न॒ऽइ॒न्द्रे॑ण॒ वा॒यु॒ना॑॥पि॒बा॒ मि॒त्र॒स्यु॒धा
भि॒ः॥१०॥आ॒य॒हि॒ष॒ऽउ॒प॒ति॒न्ने॒नु॒ऽआ॒नु॒कु॒चि॒रा॒तो॒ नि॒ष्कृ॒धी॒रू॒भी॑के॑॥
अ॒ग्निः॒ शर्द्धो॑ मनु॒ष्य॑स्य॒ पु॒त्रो॒ न॒ऽस्वा॒ध्यो॑ जनयस्तू॒दय॑ च॥११॥अ॒ग्नेः॒ शर्द्धो॑
म॒हि॒ते॒ सौ॒भ॒गा॒य॒ त॒वे॒ष्वा॒ऽयु॒त॒मा॒ नि॒स॒न्तु॒॥स॒मा॒स्यु॒ऽश्च॒ऽसु॒य
म॒मा॒क॒र्णु॒ष्टू॒श॒नु॒य॒ता॒म॒भि॒ति॒ष्ठा॒म॒ ला॒ꣳ॑सि॒॥१२॥सा॒ꣳ॑ हि म॒न्द्र
न्त॒म॒म॒र्के॒शो॒के॒ष्वि॒च्छ॒म॒हे॒म॒हि॒ऽश्रो॒ष्ये॒॥ऽइ॒न्द्र॒ऽस्या॒ श॒व॒सा॒दे॒व
ता॒ वि॒सु॒ऽद॒॒॑॥ति॒रा॒ध॒सा॒क्षा॒ऽऋ॒त॒मा॒॥१३॥खे॒जे॒ऽग्ने॥स्वा॒दु॒न॒प्रि
या॒सः॒ स॒न्तु॒ सू॒र॒यः॥॥ब॒न्ता॒रो॒ऽछ॒मु॒ऽद्य॒वो॒ नो॒ज॒ना॒ना॒मु॒छ॒ꣳ॑दय॒न्त॒

॥६८॥

गानाम्॥१४॥श्रुधिश्रुत्कर्ण्वन्निहिभिर्दवीयनेसयावभिः॥आसीदन्तुबर्हिषि
मित्रोऽअर्यमाप्रातर्यावाणोऽअध्वरम्॥१५॥विश्वेषामदितिर्यज्ञियानां
विश्वेषामतिथिर्मानुषाणाम्॥अग्निर्देवानामवऽआवृणानेसुमृडीको
भवतुजातवेदाः॥१६॥महोऽअग्नेः॥समिधानस्यशर्म्मण्यनागामित्रे
चरणेस्वस्तये॥अश्वेस्यामसवितुःसवीमनिहतद्वेषाम्बोऽअधा
वृणीमहे॥१७॥आपस्त्रिसप्तसुस्वसॄर्मोनगावानऽइन्नृतन्नरितार
स्तऽइन्द्र॥आहिवायुन्नियुतोनोऽअध्वत्वꣳहिधीभिर्दयसेविवा
जान्॥१८॥गावऽउपावतावतम्महिमूलस्यरस्पदा॥उभाकर्णाहि

॥६८॥

रण्ययो॥१९॥यद्युस्त्रऽउदितेनोगामित्रोऽअर्यमासुवातिसवितासगं॥२०॥
आसुतसिचतश्रियꣳरोदस्योरभिश्रियम्॥रसादधीतवृषभम्॥तेप्रत्न
थायंवृनेः॥२०॥आतिष्ठन्तम्परिविश्वेऽअभूषन्निश्रोवसानश्चरतिस्वरो
चिः॥महद्देवानाम्नभोऽअसुरस्यनामाविश्वरूपोऽअमृतानितस्थौ॥२२॥
त्रवामहेमन्दमानायान्धसोऽर्चाविश्वानरायविश्वाभुवे॥इन्द्रस्ययस्य
सुमखꣳसहोमहिश्रवोनृम्णान्वरोदसीसपर्यतः॥२३॥बृहन्निदि
ध्मऽएषाम्भूरिशस्तम्पृथुस्वरुःयेषामिन्द्रोयुवासखा॥२४॥इन्द्रे
हिमत्स्यन्धसोविश्वेभिःसोमपर्वभिः॥महाꣳअभिष्टिरोजसा॥२५॥

इन्द्रोद्यन्नमर्धणोऽवर्द्धनातिःप्रमायिनोममिनादुर्प्पणीति॥१॥अहन्व्यंसमुशधग्वनेष्वाविर्द्धनाःअक्षणोद्राम्याणाम्॥२॥कुतस्त्वमिन्द्रमाहिनःसन्नेकोयासिसत्पतेकिन्तइत्था॥सम्पृळसेसमराणःसुभानेर्वोचेस्तन्नोहरिवोयंतेऽअस्मे॥३॥महाँइंद्रोयऊर्जसाकदाचनस्तरीरसिकदाचनप्रयुच्छसि॥४॥आत्तेत्तइन्द्रायवःपनंताभिद्यावःपृथिवीकामन्तित्मना॥सकृत्स्वष्ठपुरुपुत्रामहीःसहस्रधारामवहोन्दुदुक्षन्॥५॥इमान्तेधियुम्रफेरमहामहीमस्यस्तोत्रेधिषणायतेनःआनज॥तमुत्वेवप्रसवेचसासहिमिर्द्देवासःशवसामदन्ननु॥६॥विश्वाइ॥ ॥६१॥

हसिबन्तुसोम्यम्मद्वायुर्द्धयुक्षपतावविन्दुतम्॥वातजूतोयोऽअभिरक्षतित्मनाप्रजाःपुपोषपुरुधाविराजति॥७॥उदुत्यंजातवेदसंदेवंवहन्तिकेतवः॥दृशेविश्वायसूर्यम्॥८॥येनापावकचक्षसाभुरण्यन्तंजनाँअनु॥त्वंवरुणपश्यसि॥९॥देवोवहूयआगतुरश्वनासूर्यत्वचा॥मध्वायज्ञंसमञ्जाथे॥तंप्रत्नथायंवेनश्चित्रंदेवानाम्॥१०॥आनःइळाभिर्विदथेसुशस्तिविश्वानरःसवितादेवएतु॥अपियथायुवानोमत्सथानोविश्वंजगदभिपित्वमनीषा॥११॥यदद्यकच्चवृत्रहन्नुदगाऽअभिसूर्य॥सर्वन्तदिन्द्रतेवशे॥१२॥तरणिर्विश्वदर्शतोज्यो

तिष्ठूर्दसिस्वाहा॥ विश्वमाभाशिरोन्नम्॥ तस्यैवास्य॥ देवत्वतन्महित्वंम्मध्या
कर्त्तोर्वितंतुःसंजभार॥ यदेदयुक्तहरितःसधस्थादाद्रात्रीवासस्तनुते
सिमस्मै॥३७॥ तन्मित्रस्यवरुणस्याभिचक्षेसूर्योरूपंकृणुतेद्योरुपस्थे॥
अनन्तमन्यद्दुशदस्यपाजःकृष्णमन्यद्धरितःसंभरंति॥३८॥ बण्महाँ
असिसूर्यबडादित्यमहाँ॥असि॥ मुहस्तेसतोमहिमापनस्यतद्देव
महाँ॥असि॥ बड्दूर्यत्रवसामहाँ॥असिसत्रादेवमहाँ॥असि॥३९॥
मन्हादेवानामसुर्यपुरोहितोविभुज्योतिरदाभ्यम्॥ आयन्तइवसूर्य
विश्वेदिद्यस्यभक्षत॥ वसूनिजातेजनमानऊर्जासाप्रतिभागन्नदीं

धिम॥४१॥ अधादेवाऊदितासूर्यस्यनिरंहसःपिपृतानिरवद्यात्॥ न
न्नोमित्रावरुणोमामहन्तामदितिःसिंधुंपृथिवीऽउतद्यौः॥४२॥ आ
कृष्णेनरजसावर्तमानोनिवेशयन्नमृतंमर्त्यंच॥ हिरण्ययेनसविता
रथेनादेवोजातिभुवनानिपश्यन्॥४३॥ प्रवाचंजसुप्रयावहिरिषा
माविश्पतीवबरीत्यायते॥ विशामक्तोरुषसःपूर्वहूतौवायुःपूषा
स्वस्तयेनियुत्वान्॥४५॥ इन्द्रवायुबृहस्पतिंमित्राग्निंपूषणंभग
म्॥ आदित्यान्मारुतंगणम्॥४५॥ वरुणःप्राविताभुवन्मित्रोविध्वा
भिरूतिभिः॥ करतान्नःसुराधसः॥४६॥ अधिनःइन्द्रपान्विच्छोसजा

सानाम्॥इतामरुतोअश्विना॥४७॥तंत्रत्नथायंह्वेनोषेदेवासःआनःइळा
भिर्विश्वभिःसोम्यंमधोमासश्चर्षणीधृतः॥४८॥अग्नःइन्द्रश्चरुणमि
त्रदेवाःशर्द्धःप्रयन्तमारुतोतविष्टौ॥उभानासत्यारुद्रोअधुग्नाःपू
षाभगःसरस्वतीजुषन्त॥४९॥इन्द्राग्नीमित्रावरुणादितिंस्वःपृथि
वीद्यामरुतःपर्वताꣳअपः॥द्रुवविष्णुम्पूषणंब्रह्मणस्पतिम्भगं
नुशꣳसंसवितारमूतये॥५०॥अस्मेरुद्रामेहनापर्वतासोवृत्रहत्
येभरहूतोसजोषाः॥यःशꣳसतेस्तुवतेधायिपज्रइन्द्रेयष्ठाअ
स्माꣳअवंतुदेवाः॥५१॥अश्वांवोअयाशवतायजत्राआवोहा

र्दिभयमानाञ्जयेयम्॥त्राद्वनोनिजुरोवृकस्यत्राद्वृक्तादवपदोयजत्राः॥५३॥
विश्वेअद्यमरुतोविश्वऊतीविश्वभवत्वग्नयःसमिद्धाः॥विश्वेनोदेवाअ
वसागमन्तुविश्वमस्तुद्रविणंवाजोअस्मे॥५२॥विश्वेदेवाःशृणुतेमꣳ
हवंमेयेअन्तरिक्षेयउपश्रयन्ति॥येअग्निजिह्वाउतवायजत्राआ
सद्यास्मिन्बर्हिषिमादयध्वम्॥५३॥देवेभ्योहि॥प्रथमंयज्ञियेभ्योमृत
त्वꣳसुवसिभागमुत्तमम्॥आदित्यामानꣳसवितर्वृणेषेनूचीनाजीविता
मानुषेभ्यः॥५४॥प्रवायुमच्छबृहतीमनीषाबृहद्रयिंविश्ववारꣳरथप्राम्॥
द्युतद्यामानियुतःपत्यमानःकविःकवीमियक्षसिप्रयज्यो॥५५॥इन्द्रवा

स्यानाम॥ इतामरुतोअश्विना॥४७॥तंप्रत्नथायज्वनोयेदेवासःआनःइ
षिद्विश्वेभिःसोम्यम्मधोमासश्चर्षणीधृतः॥४८॥अग्नःइन्द्रचरुणमि
त्रदेवाःवाट्टेःप्रयन्तमारुतोतविष्ठा॥उभानासत्यारुद्राःअधृग्नाःपू
षाभगःसरस्वतीजुषन्ता॥४९॥इन्द्राग्नीमित्रावरुणादितिंस्वःपृथि
वीन्द्याम्मरुतःपर्वताँअपः॥दुवेपिछुम्भूषणंब्रह्मणस्पतिम्भग
भुरा॰सःसवितारमूतये॥५०॥अस्मेरुद्रामेहनापर्वतासोद्यत्रह
स्तिभरहूतौसजोषाः॥यः॰शं॰सतेस्तुवतेधायिपज्रइन्द्रज्येष्ठाअ
स्माँअवन्तुदेवाः॥५१॥अश्वान्त्सोअयाभवतासजत्राआवोहा

॥७१॥

र्दिभयमानाञ्जयेयम्॥त्राद्वनोनिजुरोवृकस्यत्राद्वृक्तादवपदोयजत्राः॥५३॥
विश्वेअद्यमरुतोविश्वेऊतीविश्वेभवन्त्वग्नयःसमिद्धाः॥विश्वेनोदेवाअ
वसागमन्तुविश्वमस्तुद्रविणंवाजोअस्मे॥५२॥विश्वेदेवाःशृणुतेमं॰
हवम्मेयेअन्तरिक्षेयउपद्यविष्ठ॥येअग्निजिह्वाउतवायजत्राआ
सद्यास्मिन्बर्हिषिमादयध्वम्॥५३॥देवेभ्योहि॥प्रथमय्यज्ञियेभ्योमृत
त्व॰सुवसिभ्यागमुत्तममम्॥आदिद्धामान॰सवितर्व्यूर्णुषेनूचीनाजीविता
मानुषेभ्यः॥५४॥प्रवायुमच्छाबृहतीमनीषाबृहद्रयिम्विश्ववार॰रथप्राम्॥
द्युतद्यामानियुतःपत्यमानःकविःकवीमियक्षसिप्रयज्यो॥५५॥इन्द्रवा

यूइमे॥सुताऽउपप्रयोभिरागतम्॥इन्दवोवामुशन्तिहि॥५६॥मित्रꣳहुवे
पूतदक्षम्वरुणञ्चरिशादसम्॥धियेघृताचीꣳसाधन्ता॥५७॥दस्रायुवाकवः
सुतानासत्याचुक्रबर्हिषः॥आयातꣳरुद्रवर्त्तनी॥तुग्रत्नथायम्वृषणः॥५८॥
विदद्यदीसरमारुण्मद्रिर्म्महिपाथःपूर्व्यꣳसध्र्यक्॥अग्रन्नयत्सुपद्यक्षरा
णामच्छारवम्प्रथमाजानतीगात्॥५९॥नहिस्पशमविदन्नन्यमस्माद्वैश्वा
नरात्पुरएतारमग्नेः॥एमेनमवर्धन्नमृताऽअमर्त्यंवैश्वानरम्क्षेत्रजि
त्यायदेवाः॥६०॥उग्राविघनिना॥मृधऽइद्राग्नीहवामहे॥तानोमृडात
ईदृशे॥६१॥उपास्मेगायतानरःपवमानायेन्दवे॥अभिदेवाँइयक्षते
॥६२॥

येत्वाहित्वेभघवन्नवर्द्धन्येशाम्बरेहरिवोयेगविष्टौ॥येत्वानूनमनुमदन्तिविप्राः
पिबेद्रसोमꣳसगणोमरुद्भिः॥६३॥जनिष्ठाउग्रःसहसेतुरायमन्द्रोऽजिष्ठो
बडुलाभिमानः॥अवर्द्धन्निन्द्रमरुतश्चिदत्रमाताबद्वीरन्धनयद्धनिष्ठा॥६४॥
आतूनऽइन्द्रक्षत्रदन्नुसमाकमुदमाग्रहि॥महान्महीभिरूतिभिः॥६५॥त्वमि
न्द्रप्रतूर्त्तिष्वभिविश्वाऽअसिस्पृधः॥अवस्तिहाजनितावित्वतूरसित्वन्तूर्व
तरुष्यतः॥६६॥अनुतेशुष्मन्तुरयन्तमीयतुःक्षोणीशिशुन्नमातरा॥
विश्वास्तिस्पृधःशनथयन्तमन्यवेवज्रन्शवसेतूर्वसि॥६७॥यज्ञोदेवानाम्प्र
त्येतिसुन्मऽआदित्यासोभवतामृडयन्तः॥आवोर्ष्टीसुमतिर्वविदातेऽहो

श्विया वरिवो वित्तरासत्॥६८॥अदब्धेभिः सवितापायुभिष्टेऽशिवेभिरद्यपरिपा
हिनो गयम्॥हिरण्यजिह्वः सुविताय नव्यसे रक्षा माकिर्नोऽघशꣳसऽईशत॥६९॥
प्रवीरया शुचयो दद्रिरे वामध्वर्युभिर्मधुमन्तꣳसुतासः॥ह्वयेथां नियुतो गन्त
शश्वदुपाप्रयातं पिबतं सुतस्यान्धसो मदाय॥७०॥गावऽउपावतावतं मऽहिमग्नस्य रस्पदा॥उ
भा कर्णा हिरण्यया॥७१॥काव्ययोरजानेषू क्त्वादꣳस्यदुरोणे॥दिवादासासधस्थꣳ
आ॥७२॥दैव्यावद्ध्वर्यूऽआगतꣳरथेनसूर्यत्वचा॥मध्वायज्ञꣳसमञ्जाथे॥त
स्मँयायम्वृषणा॥७३॥तिरश्चीनो विततो रश्मिरेषामधꣳस्विदासीऽदुपरिस्विदा
सीत्॥रेतोधाऽआसन्महिमानऽआसन्त्स्वधाऽअवस्तात्प्रयतिः परस्तात्॥७४॥
आरोदसी॥आपृणद्रास्वर्महज्जातमद्रेनमुपसोऽअधारयन्॥सोऽअध्वरायपरि ॥७३॥

णीयतेकविरसोनहाजसातयेचनोहितः॥७५॥उक्थेभिर्ब्रह्मन्महयामन्दा
नाचिदागिरा॥आङ्गूषैराविवासतः॥७६॥उपनःसूनवोगिरꣳशृण्वन्त्वमृतस्यये॥
सुमृळीकोभवन्तुनः॥७७॥ब्रह्माणिमेमतयꣳशꣳसुतासꣳसुष्मꣳइयर्तिप्रभृतोमेऽअद्रिः॥आशासतेप्रतिहर्यन्त्युक्थेमाहरीघहतु
स्वानोऽअक्तो॥७८॥अनुत्तमातेमघवन्नकिर्नुनवावꣳअस्तिदेवताविदानः॥नजायमानोनशतेनजातोयानिकरिष्याकृणुहिप्रचेतः॥७९॥तदि
दासभुवनेषुज्येष्ठꣳयतोजज्ञऽउग्रस्त्वेषनृम्णः॥सद्योजज्ञानोमिरिणातिशत्रूननुमदेत्वूमाः॥८०॥इमाउत्वा॥पुरुत्वसोगिरोयन्तु
नामम॥पावकवर्णꣳशुचयोविपश्चितमिस्तोमैरनूषत॥८१॥अस्या

यद्विश्वꣳआर्यंदासꣳशेवधिपाऽअरिꣳ॥ तिरश्चिद्र्यꣳर्शरꣳमपवीरवितुभ्येत्सोऽअज्य
तेरयिः॥८२॥ अयꣳसहस्रमृषिभिꣳसहस्कृतꣳसमुद्रꣳइवपप्रथे॥ सत्यꣳसोऽ
अध्वस्मामहिमागृणेशवोयज्ञेषुविप्रराज्ये॥८३॥ अदब्धेभिꣳसवितःपायुभि
ष्ट्वꣳशिवेभिरद्यपरिपाह्यिनोगयम्॥ हिरण्यजिह्वꣳसुविताय नव्यसेरक्षस्वा
माकिर्नोअघशꣳसईशत॥८४॥ आनोयज्ञान्दिविस्पृशꣳवायोयाहिसुमन्म
भिः॥ अन्तꣳपवित्रꣳउपरिश्रीणानोयज्ञꣳसुक्रतोऽयामिते॥८५॥ इन्द्र
वायूसुसंदृशासुहवेहवामहेयथानꣳसर्वेइज्जनोनमीवꣳसऽगꣳमेसुम
नाऽअसत्॥८६॥ ऋधगित्थासमत्यꣳशशमदेवतातये॥ जोनूनमित्रावरु
णावमिष्टयआचक्रेहव्यदातये॥८७॥ आयातमुपभूषतमद्भिꣳपिबतम
श्विना॥ दुग्धम्पयोयुष्मांजेन्यावसूमानोमर्डिष्टमागतम्॥८८॥ प्रेतुब्रह्म
णस्पतिꣳप्रदेवयेतुसूनृता॥ अच्छावीरन्नर्यंपुरुꣳराधसन्देवायज्ञन
यन्तुनः॥८९॥ चन्द्रमाऽअप्स्वन्तरासुपर्णोधावतेदिवि॥ रयिम्पिशङ्गꣳब
हुलम्पुरुस्पृहꣳहरिरेतिकनिक्रदत्॥९०॥ देवन्देवद्योवसेदेवन्देवमुमिष्ट
ये॥ देवन्देवꣳहुवेमवाजसातयेगृणन्तोदेव्याधिया॥९१॥ दिविपृष्टोअ
रोचतााग्निर्बृहन्नुषसामूर्धन्नाघास्मयाचधानऽऊर्जसाचनोहिनोज्योतिषा
बाधतेतमः॥९२॥ इन्द्राग्नीअपादियम्पूर्वागात्पद्वतीभ्यः॥ हित्वीशिरो

जिह्वयाद्यावदुच्चरत्रिꣳशत्पदन्यक्रमीत्॥९३॥देवासो हिष्मामनवेसमन्य
वोद्विश्वेसाकꣳसरातयः॥तनोअधुतेऽपरन्तुचेतुनोभवन्तुवरिवोवि
दः॥९४॥अपाधमदभिशस्तीरशस्तीहाथेन्द्रोद्युम्न्याभवत्॥देवस्त्वꣳइद्र
सयायवेमिरेवहड्ढानोमरुद्गणं॥९५॥त्रवृइन्द्रायबृहतमरुतोब्रह्माच्यै
त॥यत्रꣳहनतिवृत्रहाशतक्रतुर्वज्रेणशतपर्वणा॥९६॥अस्येदिन्द्रो
वावृधेद्युम्नꣳशवोमदेसुतस्यविष्णवि॥अधातमस्यमहिमानमायवो
नुष्ठुवन्तिपूर्वथा॥इमाऽउत्वाबस्यायुमयूꣳसहस्त्रमूर्द्धोऽअुषुणः॥९७॥
इतिसंहितायांत्रयत्रिꣳशोध्यायः॥३३॥ऊम्॥यज्जाग्रतो॥दूरमुदैति

दैवंन्तदुसुप्तस्यतथैवैति॥दूरंगमज्योतिषाज्योतिरेकन्तन्मेमनः शिवसङ्कल्पम
स्तु॥१॥येनकर्म्माण्यपसोमनीषिणोयज्ञेकृण्वन्तिविदथेषुधीराः॥यदपूर्वंयक्षमं
न्तःप्रजानान्तन्मेमनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२॥यस्मज्ञानमुतचेतोधृतिश्चयज्यो
तिरन्तरमृतम्प्रजासु॥यस्मान्नऋतेकिंचनकर्म्मक्रियतेतन्मेमनः शिवसंक
ल्पमस्तु॥३॥येनेदम्भूतम्भुवनंभविष्यत्परिगृहीतममृतेनसर्वम्॥येनयज्ञ
स्तायतेसप्तहोतातन्मेमनः शिवसंकल्पमस्तु॥४॥यस्मिन्नृचः सामयजू
ꣳषियस्मिन्प्रतिष्ठितारथनाभाविवाराः॥यस्मिंश्चित्तꣳसर्वमोतंप्रजानां
तन्मेमनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥५॥सुसारथिरश्वानिवयन्मनुष्यान्नेनीय
तेभिर्वाजिनऽइव॥हृत्प्रतिष्ठंयदजिरंयविष्ठंतन्मेमनः शिवसङ्कल्पम

स्तु॥६॥पितुन्नुस्तोषंम्मृहोधुर्माणंतविषीम्॥यस्यत्रितोव्योजसाचत्रचिपर्चमर्दयत्॥७॥अन्विदनुमतेत्वम्मन्यासेसख्वनस्कृधि॥क्त्वेदक्षायनोहिनुश्रण्यआयूंषितारिषः॥शतम्॥८॥अनुनोयानुमतिर्यज्ञन्देवेषुमंन्यताम्॥अग्निश्चहव्यंवाहनोभवतन्नःसुषुमयं॥९॥सिनीवालिपृथुष्टुकेयादेवानामसिस्वसा॥जुषस्वहव्यमाहुतम्प्रजान्देविदिदिट्टिनः॥१०॥पंचनद्युःसरस्वतीमपियन्तिसस्रोतसः॥सरस्वतीतुपञ्चधासोदेशेभवत्सरित्॥११॥त्वमग्ने॥प्रथमोऽअङ्गिराऋषिर्देवोदेवानामभवःशिवःसखा॥तवव्रतेकवयोविद्मनापसोजायन्तमरतोम्राजदृष्टयः॥१२॥त्वग्नो

अग्नेतवदेवपायुभिर्म्मघोनोरक्षतन्वश्चवन्द्य॥त्रातातोकस्यतनयेगवामस्यनिमेषंरक्षमाणस्तवव्रते॥१३॥उत्तानायामवभराचिकित्वान्त्सद्यश्चरीतायृषण्यञ्जजान॥अरुषस्तूपोरुशदस्यपाजइडायास्पुत्रोयुवतेजनिष्ठ॥१४॥इडायास्त्वापदेहयन्नाभापृथिव्याऽअधि॥जातवेदोनिधीमह्यग्नेहव्यायवोढवे॥१५॥प्रमन्महेवाक्सानायशूषमाऽउषङ्गिवेणसेअङ्गिरस्वत्॥सुदानवेमरुतःस्वञ्चोमीढ्वांसोरुचयुम्नायखादयः॥१६॥प्रवोमहेमहिनमोभरद्वमाऽउषेऽवसानायसाम॥येनासःपूर्वपितरःपदज्ञाऽअर्चन्तोअङ्गिरसोगाऽअविन्दन्॥१७॥इष्ठंतित्वासोम्यासःसखायो

यꣳसुन्वन्तिसोमन्दधतिप्रयाꣳसि॥तितिक्षतेऽअभिशस्तिञ्जनानामिन्द्रस्त्व
दाकश्चनहिप्रकेतः॥१८॥नतेदूरेपरमाचिद्रजाꣳस्यातुप्रयाहिहरिवोहरिभ्याम्॥
स्थिरायद्वष्ठेसवनाकृतमासुक्ताग्रावाणꣳसमिधानेऽअग्नौ॥१९॥
अषाढंयुत्सुपृतनासुवज्रिꣳस्वर्षामुस्माद्बुधनस्यगोपाम्॥पुरुजातꣳसु
क्षितिꣳसुश्रवसन्जयन्तन्त्वामनुमदेमसोम॥२०॥सोमोधेनुꣳसोमोऽअ
र्वन्तमाशुꣳसोमोवीरङ्कर्मण्यन्ददाति॥सादन्यंविदथ्यꣳसभेयंपितृश्रवणं
योददाशदस्मै॥२१॥त्वमिमाऽओषधीꣳसोमविश्वास्त्वमपोऽअजनयस्त्वङ्गा॥
त्वमाततन्थोर्वन्तरिक्षन्त्वज्योतिषाविततोर्ववर्थ॥२२॥देवेनोमनसो

देवसोमरायोभागꣳसहसावन्नभिद्युध्य॥माताततनूरिषोमोतवीर्यस्योभये
भ्यꣳप्रचिकिद्यागविष्टौ॥२३॥अष्टोव्यख्यत्ककुभꣳपृथिव्यास्त्रीधन्वयोजना
नासप्तसिन्धून्॥हिरण्याक्षꣳसवितादेवऽआगाद्दधद्रत्नादाशुषेवार्याणि॥२४॥
हिरण्यपाणिꣳसविताविचर्षणिरुभेद्यावापृथिवीऽअन्तरीयते॥
अपामीवाम्बाधतेवेतिसूर्य्यमभिकृष्टानरजसाधामृडाति॥२५॥हिरण्य
हस्तोऽअसुरꣳसुनीथꣳसुमृडीकꣳस्ववाजादुर्वाङ्॥अपसेधन्रक्षसोयातु
धानानरायादेवꣳप्रतिदोषङ्गृणानꣳ॥२६॥येतेपन्थोꣳसवितःपूर्व्यासोरि
णवꣳसुकृताऽअन्तरिक्षे॥तेभिर्नोऽअद्यपथिभिꣳसुगेभीरक्षाचनोअधि
चब्रूहिदेव॥२७॥उभापिबतंमश्विनोभानुनाग्नमꣳहसोविमुचतम्॥अविद्रियाभि

भिरूतिभिः॥२८॥अप्नस्वतीमश्विनावाचमस्मेकृतन्नोदस्रावृषणामनीषाम्॥
अद्युह्यवस्निद्धयेवाद्योषेचनोभवतंवाजसातौ॥२९॥युष्मिरतुभिः परिपातमु
स्मानरिष्टेभिरश्विनासौभगेभिः॥तन्नोमित्रोवरुणोमामहंतामदितिः सिंधुः
पृथिवीउतद्यौः॥३०॥आकृष्णेनरजसावर्तमानोनिवेशयन्नमृतंमर्त्यंच॥हि
रण्ययेनसवितारथेनादेवोयातिभुवनानिपश्यन्॥३१॥आरात्रि॥पार्थिवंरजः
पितुरप्रायिधामभिः॥दिवःसदांसिबृहतीवितिष्ठस आत्वेषंवर्तते
तमः॥३२॥उषस्तच्चित्रमाभरास्मभ्यंवाजिनीवति॥येननोकंचदर्णयं
धामहे॥३३॥प्रातरग्निंप्रातरिंद्रंहवामहेप्रातर्मित्रावरुणाप्रातरश्विना॥७८॥

प्रातर्भगंपूषणंब्रह्मणस्पतिंप्रातःसोममुतरुद्रंहुवेम॥३४॥प्रातर्जितं
भगमुग्रंहुवेमवयंपुत्रमदितेर्योविधर्त्ता॥आद्ध्रश्विद्यमन्यमानस्तुरश्चि
द्राजाचिद्यंभगंभक्षीत्याह॥३५॥भगप्रणेतर्भगसत्यराधोभगेमांधियमुद
वादद्नः॥भगप्रनोजनयगोभिरश्वैर्भगप्रनृभिर्नृवंतःस्याम॥३६॥उतेदा
नींभगवंतःस्यामोतप्रपित्वउत्तमधेअह्नाम्॥उतोदितामघवन्संवयस्य
वयन्देवानांसुमतौस्याम॥३७॥भगएवभगवाँअस्तुदेवास्तेनवयंभ
गवन्तःस्याम॥तंत्वाभगसर्वइज्जोहवीतिसनोभगपुरएताभवेह॥३८॥
समध्वरायोषसोनमन्तदधिक्रावेवपुचयेपदाय॥अर्वाचीनंवसुविदंभ
गन्नोरथमिवाश्वावाजिनआवहन्तु॥३९॥अश्वावतीर्गोमतीर्नऽउषासो

धीरवतीः सदमुक्षतुभद्रम्॥घृतन्दुहानाविश्वतःप्रपीतायुयम्पातस्वस्तिभिः
सदानः॥४०॥पूषन्तवव्रतेवयन्नरिष्यमकदाचन॥स्तोतारस्तइहस्मसि॥४१॥
पथस्पथः॥परिपतिवचस्याकामेनकृतोऽभ्यानड्कम्॥सनोरासच्छुरुधश्चन्द्राग्र्याधियन्धियꣳसीषधातिप्रपूषा॥४२॥त्रीणिपदाविचक्रमेविष्णुर्गोपाऽअदाभ्यः॥अतोधर्माणिधारयन्॥४३॥तद्विप्रासोविपन्यवोजागृवाꣳसःसमिंधते॥विष्णोर्यत्परमम्पदम्॥४४॥घृतवतीभुवनानामभिश्रियोर्वीपृथ्वीमधुदुघेसुपेशसा॥द्यावापृथिवीवरुणस्यधर्मणाविष्कभितेऽअजरेभूरिरेतसा॥४५॥
अनः॥सपत्नाऽअपेतंवरुणोमित्रोग्निभ्यामरुद्भिरुग्रोबाधतामितान्॥यऽसवोरुद्राऽआदित्याऽउपरिस्पृशंम्मोग्रश्चेतारमधिराजमक्रन्॥४६॥आनासत्यात्रि

भिरेकादशैरिहदेवेभिर्यातम्मधुपेयमश्विना॥प्रायुस्तारिष्टन्नीरपाꣳसिमृक्षतꣳसेधतन्दुर्यो भवतꣳसचाभुवा॥४७॥एषवस्तोमोमरुतऽइयꣳगीर्मान्दार्यस्यमान्यस्यकारोः॥एषायासीष्टतन्वेवयाविद्यामेषंवृजनंजीरदानुम्॥४८॥सहस्तोमाः सहछन्दसऽआवृतꣳसहप्रमाऽऋषयःसप्तदैव्याः॥पूर्वेषांपन्थामनुदृश्यधीराऽअन्वालेभिरेरथ्यो नरस्मान्॥४९॥आयुष्यंवर्चस्यꣳरायस्पोषमौद्भिदम्॥इदꣳहिरण्यंवर्चस्वज्जैत्रायाविशतादुमाम्॥५०॥नतद्रक्षाꣳसिनपिशाचास्तरन्तिदेवानामोजःप्रथमजꣳह्येतत्॥योबिभर्तिदाक्षायणꣳहिरण्यꣳसदेवेषुकृणुतेदीर्घमायुःसमनुष्येषुकृणुतेदीर्घमायुः॥५१॥मदाव

॥८॥ ध्रुंदक्षायणा हिरण्यꣳ शतानीकायसुमनस्यमानाः ॥तन्मऽआवध्नामि
शतशारदायायुष्मान्जरदष्टिर्यथासम्॥५२॥उत्तनोहिꣳसीध्रुःस्थूणात्व
ञऽएकपास्पृथिवीसमुद्रः॥विश्वेदेवाऽऋतावधोदुवानास्तुतामंत्राःकवि
शस्ताऽअवन्तु॥५३॥इमागिरऽआदित्येभ्योघृतस्नूःसनाद्राजभ्योजु
व्राजुहोमि॥शृणोतुमित्रोऽअर्यमाभगोनस्तुविजातोवरुणोदक्षोऽअ
ꣳशः॥५४॥सप्तऽऋषयःप्रतिहिताःशरीरेसप्तरक्षन्तिसदमप्रमाद
म्॥सप्तापःस्वपन्तोलोकमीयुस्तत्रजागृतोअस्वप्नजोसत्रसदोहवेव५५॥
उत्तिष्ठब्रह्मणस्पतेदेवयन्तस्त्वेमहे॥उपप्रयन्तुमरुतःसुदानवऽइन्द्र
प्राशुर्भवासचा॥५६॥अन्नूनब्रह्मस्पतिर्मन्त्रंवदत्यृक्यम्॥यस्मिन्नि
न्द्रोवरुणोमित्रोऽअर्यमादेवाऽओकाꣳसिचक्रिरे॥५७॥ब्रह्मणस्पतेत्वमस्ययन्तासुक्तस्यबोधि॥८०॥

तनयन्त्वजिन्व॥विश्वतद्भद्रंयदवन्तिदेवाबृहद्वदेमविदथेसुवीराः॥यऽइमाविश्वाविश्व
कर्म्मायाचःपितान्नपतेनस्यनोदिहि॥५८॥चतुस्त्रिꣳशोध्यायः॥३४॥
॥श्रीगणेशायनमः॥ॐ॥ऋचुधाचम्मऽपद्येमनोजाजुषं
प्रपद्येसामप्राणंप्रपद्येचक्षुःश्रोत्रंम्मऽपद्येधागोजहसौ
जोमयिप्राणापानौ॥१॥ओम्मेक्षिदृचक्षुषोहृदयस्य
मनसोवातितृम्बृहस्पतिम्मेदधातु॥इन्नोभवतु
सुवानस्यमस्यतिहा॥२॥भूर्भुवःस्वस्तत्सवि
तुर्वरेण्यम्भर्गोदेवस्यधीमहि॥धियोयोनःप्रचोदयात्॥३॥
कयानश्चित्रऽआभुवदूतीसदावृधःसखा॥कयाशचिष्ठयावृता॥४॥कस्त्वासत्योमदानांमꣳहिष्ठोमत्स
दन्धसऽआदृढाचिदारुजेवसु॥५॥अभिप्रेहि॥अभिप्रयः

सरस्वती नासवितोजरिहुणामरुतंवोऽवसा स्वस्तिभिः॥ध॥क
यात्वमग्नऊयात्वन्मऽऊत्याभिप्रमन्दसेवृषन्॥कयास्तो
तृभ्योऽअभिरा॥७॥इन्दोविश्वस्यराजसि॥शन्नोऽअस्तु
द्विपदेशंचतुष्पदे॥८॥शन्नोमित्रःशंवरुणःशन्नो
भवत्वर्य्यमा॥शन्नऽइन्द्रोबृहस्पतिःशन्नोविष्णुरुरु
मा॥९॥शन्नोवातःपवतांशन्नस्तपतुसूर्यः॥शन्नःक
निक्रदद्देवःपर्जन्योऽअभिवर्षतु॥१०॥अहानिशंभवन्तुनः
शंरात्रीःप्रतिधीयताम्॥शन्नऽइन्द्राग्नीभवतामवोभिः
शन्नऽइन्द्रावरुणारातहव्या॥शन्नऽइन्द्रापूषणावाजसा

तोशमिन्द्रासोमासुविताय॥शंयोः॥११॥शन्नः॥शन्नो
देवीरभिष्टयऽआपोभवन्तुपीतये॥शंयोरभिस्रवन्तु
नः॥१२॥स्योनापृथिविनोभवानृक्षरानिवेशनी॥यच्छा
नःशर्म्मसप्रथाः॥१३॥अपोहिष्ठामयोभुवस्तानऊर्जे
दधातन॥महेरणायचक्षसे॥१४॥योवःशिवतमोरस
स्तस्यभाजयतेहनः॥उशतीरिवमातरः॥१५॥तस्माऽ
अरम्॥गमामवोयस्यक्षयायजिन्वथ॥आपो
जनयथाचनः॥१६॥द्यौःशान्तिरन्तरिक्षꣳशान्तिःपृथि
वीशान्तिरापःशान्तिरोषधयःशान्तिर्वनस्पतयःशान्ति

विश्वेदेवाः शान्तिर्ब्रह्मशान्तिः सर्वꣳ शान्तिः शान्तिरेव शान्तिः
सामा शान्तिरेधि ॥१७॥ दृते दृꣳह मा मित्रस्य मा चक्षुषा
सर्वाणि भूतानि समीक्षन्ताम् ॥ मित्रस्याहं चक्षुषा सर्वा
णि भूतानि समीक्षे ॥ मित्रस्य चक्षुषा समीक्षामहे ॥१८॥
दृते दृꣳह मा ॥ ज्योक्ते सन्दृशि जीव्यासꣳ ज्योक्ते सन्दृशि जी
व्यासम् ॥१९॥ नमस्ते हरसे शोचिषे नमस्तेऽअस्त्वर्चिषे ॥
अन्याँस्ते ऽअस्मत्तपन्तु हेतयः पावको ऽअस्मभ्यꣳ
शिवो भव ॥२०॥ नमस्ते ॥ अस्तु द्यौस्ते पृथिवि मातर्मा मा हिꣳसीः
नमस्ते भवा वेमस्तु धर्तः स्वः समीहसे ॥२१॥ यतो यतः ॥८२॥

समीहसे ततो नो ऽअभयं कृधि ॥ शन्नः कुरुप्रजाभ्यो
ऽभयन्नः पशुभ्यः ॥२२॥ सुमित्रिया नः ॥ सुमित्रिया नु
ऽआपो ऽओषधयः सन्तु दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु यो
ऽस्मान्द्वेष्टि यं चवयं द्विष्मः ॥२३॥ तच्चक्षुः ॥ तच्चक्षुर्हवे
हिनम्पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत्पश्येमशरदः शतञ्जीवे
मशरदः शृणुयामशरदः शृतम्प्रब्रवाम शर
दः शृतमदीनाः स्यामशरदः शृतं भूयश्चशरदः शृ
तात् ॥२४॥ इति श्रीसहिताया षष्ठे षड्डीं शोध्यायः ॥ ६ ॥

देवस्यत्वासवितुःप्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्याम्॥आददेनारिरसि॥१॥
युञ्जतेमनऽउतयुञ्जतेधियोविप्राविप्रस्यबृहतोविपश्चितः॥विहोत्रादधेवयु
नाविदेकऽइन्महीदेवस्यसवितुःपरिष्टुतिः॥२॥देवीद्यावापृथिवीमखस्यवामु
यशिरोराध्यासन्देवयजनेपृथिव्याः॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥३॥
देवीद्यावम्योभूतस्यप्रथमजामखस्यवोयशिरोराध्यासन्देवयजनेपृथिव्याः
मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥४॥इयत्यग्रआसीन्मखस्यतेयशिरोरा
ध्यासन्देवयजनेपृथिव्याः॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥५॥इन्द्रस्योजो
स्योजोमखस्यवोयशिरोराध्यासन्देवयजनेपृथिव्याः॥मखायत्वामखस्य
त्वाशीर्ष्णे॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥

॥६॥ ॥८३॥

प्रेतुब्रह्मणस्पतिःप्रदेवेतुसूनृता॥अछावीरन्नर्यपुंक्तिराधसन्देवाद्युम्नन्यन्तु
नः॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥७॥मखस्यशिरोसि॥मखायत्वामखस्यत्वा
शीर्ष्णे॥मखस्यशिरोसि॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥मखस्यशिरोसि॥मु
खायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥मखायत्वामखस्य
त्वाशीर्ष्णे॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥८॥अश्वस्यत्वाहविष्मःशुक्राधूपया
मिदेवयजनेपृथिव्याः॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥अश्वस्यत्वाहविष्मःशुक्रा
धूपयामिदेवयजनेपृथिव्याः॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥अश्वस्यत्वाहवि
ष्मःशुक्राधूपयामिदेवयजनेपृथिव्याः॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥मखा
यत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥मखायत्वामखस्यत्वा

शीर्ष्णे॥९॥ऋजवेत्वासाधवेत्वासुहित्यैत्वा॥मखायत्वामखास्यत्वाशीर्ष्णे॥म
खायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥१०॥शमायत्वामख
यैत्वासूर्यस्यत्वातपसे॥देवस्त्वासवितामध्वानक्तुपृथिव्याꣳसꣳस्पृशस्पाहि॥
अर्चिरसिशोचिरसितपोसि॥११॥अनाधृष्टापुरस्तादग्नराधिपत्युꣳआयुर्मदाꣳपुत्र
वतीदक्षिणतꣳइन्द्रस्याधिपत्येप्रजाम्मदाꣳसुषदापुश्चाद्देवस्यसवितुराधिपत्युच
क्षुर्म्मदाꣳआश्रुतिरुत्तरतोधातुराधिपत्येरायस्पोषम्मदाꣳ॥विधृतिरुपरिष्टा
द्बृहस्पतेराधिपत्युꣳओजोमदाविश्वाभ्योमानाष्ट्राभ्यस्त्वाहमनोरश्वासि॥१२॥
स्वोहामरुद्भिःपरिश्रीयस्वदिवꣳसꣳस्पृशस्पाहि॥मधुमधुमधु॥१३॥गर्भौदे
वानाम्पितामतीनाम्प्रतिःप्रजानामू॥सन्देवोदेवनसवित्रागतꣳसꣳसूर्येणरो ॥८४॥

चते॥१४॥समग्निरग्निनागतꣳसन्देव्येनसवित्रासꣳसूर्येणारोचिष्ट॥स्वाहा
समग्निस्तपसागतꣳसन्देव्येनसवित्रासꣳसूर्येणारूरुचत॥१५॥धर्त्तादिवोवि
भातितपसस्पृथिव्याधर्त्तादेवोदेवानाममर्त्यस्तपोजाः॥चाचमुस्मैनियच्छ
देवायुवम्॥१६॥अपस्यङ्गोपामनिपद्यमानमाचपराचपथिभिश्चरन्तम्॥स
सद्रीचीःसविषूचीर्वसानःआवरीवर्त्तिभुवनेष्वन्तः॥१७॥विश्वासाम्मुवाम्प
तेविश्वस्यमनसस्पतेविश्वस्यवचसस्पतेसर्वस्यवचसस्पते॥देवꣳश्रुत्वन्दे
वधर्म्मदेवोदेवान्पायन्त्रावीरनुवान्देववीतये॥मधुमाध्वीभ्याम्मधुमधू
चीभ्याम्॥१८॥हृदेत्वामनसेत्वादिवेत्वासुवयित्वा॥उर्ध्वोऽअध्वरदिविदेवेषु
धेहि॥१९॥पितानोसिपितानोबोधिनमस्तेअस्तुमामाहिꣳसीः॥लक्ष्मि

न्त्स्वा सपेम पुत्रान्पूरन्मयि धेहि प्रजाम स्मासु धेहि रिष्टाह ꣳ सह पत्याम् यासम्॥ २०॥
अहꣳ केतुना जुषता ꣳ सुज्योतिषा स्वाहा॥ रात्रिꣳ केतुना जुषता ꣳ सुज्योतिषा स्वाहा॥ २१॥
इति संहितायां सप्तत्रिꣳशोऽध्यायः॥ ३७॥ देवस्य त्वा॥ सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम्॥ आददे दित्यै रास्नासि॥ १॥ इडः ए घृतं हिꣳसरꣳ स्वत्यै हि॥ अस्रा वꣳसावꣳसावे हि॥ २॥ अदित्यै रास्नासीदाण्या ऽउष्णीषः॥ पूषासि घर्म्माय दीष्व॥ ३॥ अश्विभ्यां प्विन्व स्वसरस्वत्यै पिन्वस्वेन्द्रायै पिन्वस्व॥ स्वाहेन्द्रवत्यै स्वाहेन्द्रवत्यै स्वाहेन्द्रवत्यै॥ ४॥ अस्तस्तनः॥ राज्ञ्यो मयोभूर्यो रत्नधावसुविदः सुदत्राः॥ वनं विश्वपुष्यं सिञ्चार्षणि सरस्वति तमिह धातवेकः॥ उर्व्वन्तरिक्षमन्वेमि॥ ५॥
गायत्रन्छन्दोसि त्रैष्टुभन्छन्दोसि जागतं छन्दोसि द्यावापृथिवीभ्यां त्वा परिगृह्णाम्युन्तरिक्षेण॥ ८५॥

पश्यामि॥ इन्द्राश्विना मधुनः सारघस्य घर्म्मस्य पात्तꣳ सवोऽजन्तꣳ सचाटू॥ स्वाहा सूर्य्यस्य रश्मये दृष्टिवनये॥ ६॥ समुद्राय त्वा वाताय स्वाहा सरिराय त्वा वाताय स्वाहा॥ अनाधृष्याय त्वा वाताय स्वाहा प्रतिधृष्याय त्वा वाताय स्वाहा॥ अवस्यवे त्वा वाताय स्वाहा शमिद्राय त्वा वाताय स्वाहा॥ ७॥ इद्राय त्वा चसुमते रुद्रवते स्वाहेद्राय त्वादित्यवते स्वाहेन्द्राय त्वादित्यवते स्वाहेन्द्राय त्वाभिमातिघ्ने स्वाहा॥ सवित्रे त्वा ऽऋभुमते विभुमते वाजवते स्वाहा बृहस्पतये त्वा विश्वदेव्यावते स्वाहा॥ ८॥ यमाय त्वाङ्गिरस्वते पितृमते स्वाहा॥ स्वाहा घर्म्मायस्वाहा घर्म्मः पित्रे॥ ९॥ विश्वाऽआशाः दक्षिणसद्दिम्वान्देवानयाडिह॥ स्वाहा

कृतस्य घर्म्मस्य मधोः पिबतमश्विना ॥१०॥ दिविधाः इमं यज्ञमिमं यज्ञन्दिविधाः
स्वाहाग्नये बृहते याज्ञवल्क्याय ॥११॥ अश्विना घर्म्मं पातꣳ सादद्यानमहर्दिवा
भिस्तिभिः ॥ तत्रायिणे नमो द्यावापृथिवीभ्याम् ॥१२॥ अपातामश्विना घर्म्मं
मनुद्यावापृथिवीः अमꣳसाताम् ॥ इहैवरातयः सन्तु ॥१३॥ इषेपिन्वस्वोर्ज्जे
पिन्वस्वव्रजायपिन्वस्वदक्षत्रायपिन्वस्वद्यावापृथिवीभ्यांपिन्वस्व ॥ ध
र्म्मोसिसुधर्म्मामेन्यस्मन्मनुष्यान्निधारयबलधारयक्षत्रंधारयविशोधा
रय ॥१४॥ स्वाहापुरुषमेधायसेस्वाहायावेभ्यः स्वाहाप्रतिरवेभ्यः ॥ स्वाहा पि
तृभ्यः उर्ब्बरिभ्यो घर्म्मपावभ्यः स्वाहाद्यावापृथिवीभ्याꣳ स्वाहाविश्वेभ्यो

देवेभ्यः ॥१५॥ स्वाहारुद्रायरुद्रहूतये स्वाहासज्योतिषाज्योतिः ॥ अहः केतुनाजु
षताꣳ सुज्योतिषास्वाहा ॥ रात्रिः केतुनाजुषताꣳ सुज्योतिषास्वाहा ॥ मधुमतिं
तमेऽग्नावश्यामतेदेवघर्म्मनमस्तेऽस्तुमामाहिꣳसीः ॥१६॥ अ
मीमम्महिमादिवन्निषेदुरप्रमूरसाम्रया ॥ उतश्रवसापृथिवीꣳसꣳसीदस्व
महाꣳ असिरोचस्वदेववीतमः ॥ विधूममग्नेऽअरुषम्मियेध्यꣳसुजातंरास्त
दर्शतम् ॥१७॥ यातेघर्म्मदिव्याशुग्यागायत्र्याꣳहविर्धाने ॥ सातेऽआप्या
यतांनिष्यायतांतस्यैतेस्वाहा ॥ यातेघर्म्मान्तरिक्षेशुग्यात्रिष्टुभ्यायज्ञायज्ञे ॥
सातेऽआप्यायतांनिष्यायतांतस्यैतेस्वाहा ॥ यातेघर्म्मपृथिव्याꣳशुग्या

जगेत्याꣳसदस्या॥सान्तꣳआप्यायन्तान्निष्ट्यायन्तांतस्यैतेस्वाहा॥१८॥क्षत्रस्य
त्वापरस्पायुन्नलणस्तन्वन्पाहि॥विशस्त्वाधर्म्मणाचयमनुक्रामामसुविता
यनव्यसे॥१९॥चतुःस्त्रक्तिर्भीमिर्नुतस्यसप्रथाःसनोविश्वायुःसप्रथाः
सनꣳसुवीर्युꣳसप्रथाः॥अपद्वेषोअपक्रोन्यव्रतस्यसश्चिम॥२०॥घर्म्मो
सितेपुरीषंत्तनचर्द्धस्वचाचप्यायस्व॥चुद्विषीमहिचक्षयमाचप्यासिषा
महीं॥२१॥अचित्रन्दृहाहरिर्म्महान्मित्रोनदर्शतोऽसꣳसूर्येणदिवि
तदुधिन्निधिꣳ॥२२॥सुमित्रियानꣳआपꣳओषधयःसन्तुदुर्मित्रियास्त
स्मैसन्तुदुर्मित्रियास्तस्मैसन्तुयोस्माद्द्वेष्टियंचवयद्विष्मः॥२३॥उद्द

यन्तमꣳसुस्परिस्वꣳपश्यन्नुत्तरम्॥देवन्देवत्रासूर्यमगन्मज्योति
रुत्तमम्॥२४॥एधोस्येधिषीमहिसमिदसितेजोसितेजोमयिधेहि॥२५॥
यावतीद्यावापृथिवीयावच्चसप्तसिन्धवोवितस्थिरे
॥तावन्तमिन्द्रतेग्रहमूर्ज्जागृह्णाम्यक्षितम्मयिगृह्णाम्यक्षितम्॥
॥२६॥मयित्यदिन्द्रियम्बृहन्मयिदक्षोमयिक्रतुः॥घर्म्मस्त्रिसुग्वि
राजतिचिराजाज्योतिषासहचक्षणातेजसासह॥२७॥पय
सोरेतꣳआभृतन्तस्यदोहमशीमुत्तरामुत्तराꣳसमाम्॥

त्विषः संघ ऋक्वेदक्षस्वते सुषुम्णस्यते सुषुम्णाग्निहुतः॥ इन्द्रपी
तस्य प्रजापतिभक्षितस्य मधुमतऽउपहूतऽउपहूतस्य भक्षया
मि॥२८॥ ॥ इतिसंहितायां अष्टत्रिंशोध्यायः॥ ३८॥

ॐ॥ स्वाहा प्राणेभ्यः॥ ॥४॥ ॥४॥

साधिपतिकेभ्यः अ० ३९

हरीहꣳस्वाहा प्रालेयेभ्यः स्वाहा पृथिव्यै स्वाहा मात
स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा द्यावे स्वाहा॥ दिवे स्वा
हा सूर्य्याय स्वाहा॥१॥ दिग्भ्यः स्वाहा॥ चन्द्राय
स्वाहा नक्षत्रेभ्यः स्वाहाभ्यः स्वाहा वरुणाय स्वाहा॥
नाभ्यै स्वाहा पूताय स्वाहा॥२॥ वाचे स्वाहा॥ प्राणा
य स्वाहा॥ चक्षुषे स्वाहा चक्षुषे स्वाहा श्रोत्राय स्वाहा श्रो
त्राय स्वाहा॥३॥ मनसे कामाय॥ मनसः कामाकूतिं
वाचः सत्यमशीयपशुनाꣳरूपमन्नस्य रसो यज्ञः श्रियै श्रि

प्राणाय स्वाहा

यतामयि स्वाहा ॥४॥ प्रजापतिः सञ्जिय मानः ॥ सम्राड्ज्येष्ठो वैश्वदेवः संवेसनो घर्मः प्रवृक्तेजऽउग्रं
तेऽआश्विनः पयस्यानीयमानेपौष्णाधिष्ठ्यन्दमानेमा
रुतीरक्रूथन् ॥ मैत्रश्चरसि सन्तोष्यमानेवायव्यो हिय
मानऽआग्नेयोहूयमानोवाग्घुतश्च ॥५॥ सविताप्रथमे ॥
हुतमिहुतीयद्धुस्तुतीयऽआदित्यश्चतुर्थेचन्द्रमाः
पञ्चमऽऋतुःषष्ठेमरुतःसप्तमेबृहस्पतिरष्टमे ॥ मि
त्रोनवमेवरुणोदशमऽइन्द्रएकादशेविश्वेदेवाद्वादशो ॥६॥
उथश्च ॥ भीमश्चाहनश्चधुनिश्च ॥ सासक्तोश्चाभियु

ग्वाचविक्षिप्स्वाहा ॥७॥ अग्निर्हृदयेन ॥ अग्निर्हृ
दयेनाग्निर्हृदयाग्रेणपशुपतिरुग्रहृदयेनभ
वंश्चर्का ॥ शर्वमतस्त्वाऽयामीशानमभ्यनीमहादेव
मन्तःपर्शव्येनोग्रदेवंवनिष्ठनोवसिष्ठहनुःसेनानि
कोग्रयाऽयामि ॥ ईशऽऊर्ध्वोहितेन ॥ मित्रोहःसोव्रतेनरुद्र
न्दीक्षयेनन्द्रम्प्रक्रीडेनमरुतोबलेनसाध्याम्मुदा ॥भु
वस्यक्रव्यादंरुद्रस्यान्तःपार्श्वंमहादेवस्यहृदयंछर्दस्य
वनिष्ठुःपशुपतेःपुरीतत् ॥ ९ ॥ लोमभ्यःस्वाहा ॥ लोमभ्यः

॥९०॥ स्वाहा लोमभ्यः स्वाहा त्वचे स्वाहा त्वचे स्वाहा ॥ लोहिताय
स्वाहा लोहिताय स्वाहा मेदोभ्यः स्वाहा मेदोभ्यः स्वाहा ॥
सा ३ मांसेभ्यः स्वाहा मांसेभ्यः स्वाहा स्नावभ्यः स्वाहा स्ना
वभ्यः स्वाहा स्थभ्यः स्वाहा स्थभ्यः स्वाहा मज्जभ्यः स्वा
हा मज्जभ्यः स्वाहा रेतसे स्वाहा पायवे स्वाहा ॥ १० ॥ आ
यासाय स्वाहा प्रायासाय स्वाहा संयासाय स्वाहा
वियासाय स्वाहोद्यासाय स्वाहा ॥ शुचे स्वाहा शोचते
स्वाहा शोचमानाय स्वाहा शोकाय स्वाहा ॥ ११ ॥ तपसे स्वा
हा तप्यते स्वाहा तप्यमानाय स्वाहा तप्ताय स्वाहा घर्म्माय ॥९०॥
ते

स्वाहा ॥ निष्कृतये स्वाहा प्रायश्चित्तये स्वाहा भेषजाय स्वाहा
१२ ॥ शमाय स्वाहा ॥ शमाय स्वाहा नीकाय स्वाहा मृत्यवे स्वा
हा ॥ ब्रह्मणे स्वाहा ब्रह्महत्यायै स्वाहा विश्वेभ्यो देवेभ्यः
स्वाहोभावाँ पृथिवी भ्यां स्वाहा ॥ १३ ॥ इति संहिता
पाठेऽष्टौ न चत्वारिंशतिमोऽध्यायः ॥ ३९ ॥ छ ॥ ईशावा
स्यम् ॥ ईशावास्यमिदꣳ सर्वं यत्किञ्च जगत्यां जगत् ॥ तेन
त्यक्तेन भुञ्जीथा मागृधः कस्यस्विद्धनम् ॥ १ ॥ कुर्वन्नेवा ॥
कुर्वन्नेवेह कर्म्माणि जिजीविषेच्छतꣳ समाः ॥ एवन्त्वयि ना

स्यथेतोस्तिनकर्म्मलिप्यतेनरे॥२॥असुर्य्यानामतेलोकाअन्धेनतमसावृताःतांस्तेप्रेत्याभिगच्छन्तिजेकेचात्महनोजनाः॥३॥अनेजदेकंमनसोजवीयोनैनद्देवाआप्नुवन्पूर्वमर्षत्॥तद्धावतोन्यानत्येतितिष्ठत्तस्मिन्नपोमातरिश्वादधाति॥४॥तदेजति॥तन्नैजतितद्दूरेतद्वन्तिके॥तदन्तरस्यसर्वस्यतदुसर्वस्यास्यबाह्यतः॥५॥यस्तुसर्वाणिभूतान्यात्मन्येवानुपश्यतिसर्वभूतेषुचात्मानंततोनविचिकित्सति॥६॥

यस्मिन्त्सर्वाणिभूतान्यात्मैवाभूद्विजानतः॥तत्रकोमोहःकःशोकएकत्वमनुपश्यतः॥७॥सपरि॥सपर्य्यागच्छुक्रमकायमव्रणमस्नाविरंशुद्धमपापविद्धम्॥कविर्मनीषीपरिभूःस्वयम्भूर्याथातथ्यतोर्थान्व्यदधाच्छाश्वतीभ्यःसमाभ्यः॥८॥अन्धन्तमःप्रविशन्तियेसम्भूतिमुपासते॥ततोभूयइवतेतमोयउसम्भूत्याम्॥९॥अन्यदेवाहुःसम्भवादन्यदाहुरसंभवात्॥इतिशुश्रुमधीराणांयेनस्तद्विचचक्षिरे॥१०॥सम्भूतिंचविनाशंचयस्तद्वेदो

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017

भयꣳसह॥विनाशेनमृत्युन्तीर्त्वासंभूत्यामृतमश्नुते॥११॥अन्धंतमःप्रविश
न्तियेविद्यामुपासते॥ततोभूयइवतेतमोयउविद्यायाꣳरताः॥१२॥अन्य
देवाहुर्विद्ययाऽअन्यदाहुरविद्ययाः॥इतिविजानुधीराणांयेनस्तद्विचचक्षिरे॥१३॥विद्यांचाविद्यांचयस्तद्वेदोभयꣳसह॥अविद्ययामृत्युन्तीर्त्वाविद्
ययामृतमश्नुते॥१४॥वायुरनिलममृतमथेदम्भस्मान्तꣳशरीरम्॥ॐक्रतोस्मर॥क्लिबेस्मर॥कृतꣳस्मर॥१५॥अग्नेनयसुपथारायेऽअस्मान्वि
श्वानिदेववयुनानिविद्वान्॥युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनोभूयिष्ठान्तेनमऽउ
क्तिंविधेम॥१६॥हिरण्मयेनपात्रेणसत्यस्यापिहितंमुखम्॥योसावा
दित्येपुरुषःसोसावहम्॥१७॥खंब्रह्म[redacted]

॥४०॥ ॥१४७॥
॥१९२॥